

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

Juhend

Ohutusjuhtimise süsteemi nõuded ohutustunnistuse või ohutusloa andmisel

	<i>Koostanud</i>	<i>Kontrollinud</i>	<i>Kinnitanud</i>
<i>Nimi</i>	S. D'ALBERTANSON C. LAGAIZE DAVOINE A. PATACCHINI	M. SCHITTEKATTE	B. ACCOU
<i>Ametikoht</i>	Projektiametnikud	Rühmajuh	Üksuse juhataja
<i>Kuupäev</i>	26.04.2021		
<i>Allkiri</i>			

Dokumendi kronoloogia

<i>Versioon</i>	<i>Kuupäev</i>	<i>Märkused</i>
1.0	29.06.2018	Lõplik versioon avaldamiseks
1.1	10.07.2018	Joonist 2 on ajakohastatud, joonisele 3 on lisatud seletav tekst.
1.2	04.09.2018	Joonist 2 on ajakohastatud
1.3	26.04.2021	Muudatused, mis kajastavad muutusi hoolduse eest vastutavaid üksusi käsitleva määruse normides, mis loovad asjakohaseid seoseid Euroopa Liidu Raudteeameti raudteeohutuskultuuri mudeliga ning peegeldavad kogemusi ja ka mõningaid üldisi tekstiparandusi.

See dokument on Euroopa Liidu Raudteeameti õiguslikult mittesiduv juhend. See ei piira kohaldatavates ELi õigusaktides ette nähtud otsustusprotsesse. Peale selle kuulub ELi õiguse siduv tõlgendamine Euroopa Liidu Kohtu pädevusse.

0 Tutvustav osa

Ühtse ohutustunnistuse või ohutusloa taotleja tõendab, et täidab asjaomaseid ohutusjuhtimise süsteemi nõudeid, mis on sätestatud [määruses \(EL\) 2018/762](#). Selleks esitab ta dokumentaalsed tõendid riiklikule ohutusasutusele või, kui see on asjakohane, Euroopa Liidu Raudteeametile (edaspidi ka „amet“) selle kohta, et ta on kehtestanud oma ohutusjuhtimise süsteemi kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikliga 9.

Käesolev juhend on pidevalt muutuv dokument, mis on välja töötatud koostöös riiklike ohutusasutuste ja sektori esindajatega ning mida täiendatakse pidevalt kasutajate tagasiside alusel ja võttes arvesse [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) ning seotud ühiste ohutusmeetodite ja kõigi muude asjaomaste ELi määruste rakendamisel saadud kogemusi.

0.1 Juhendi eesmärk

Juhendi eesmärk on anda

- ülevaade iga eespool nimetatud ühiste ohutusmeetodite määruse I ja II lisas sätestatud hindamislõuete otstarbest, mida vajaduse korral täiendatakse selgitavate märkustega, milles esitatakse spetsiifilised üksikasjad nõuetes kasutatud konkreetsete terminite või ideede kohta;
- viide, mis tõendeid organisatsioon võib esitada eespool nimetatud nõutavatele ühiste ohutusmeetoditele vastavuse tõendamiseks;
- illustratiivne loetelu näidetest tõendite kohta, mida võib jälgida ühtse ohutustunnistuse või ohutusloa taotlemisel, kui viiakse läbi hindamist, või mida taotleja võib kasutada viitematerjalina oma taotluse jaoks;
- illustratiivsed viited ja standardid, mida saab kasutada abivahendina ohutusjuhtimise süsteemi hindamisel, väljatöötamisel, rakendamisel või pideval täiustamisel, ning
- näiteid selle kohta, mis küsimusi võib riiklikul ohutusasutusel olla vaja käsitleda, kui ta teeb järelevalvet raudteeveo-ettevõtja või taristuettevõtja üle.

Ohtlike kaupade raudteevedu hõlmava ühtse ohutustunnistuse taotluse hindamisel võib ohutusasutusel olla otsene roll pädeva asutusena taotluse asjakohaste osade hindamisel. Teise võimalusena võib tal olla koordineeriv roll, tehes vajaduse korral koostööd kõigi muude ohtlike kaupade vedamise pädevate asutustega, kes küsivad vajaduse korral nõu hindamise asjakohaste osade kohta.

0.2 Kellele on see juhend mõeldud?

See dokument on adresseeritud

- riiklikele ohutusasutustele ja Euroopa Liidu Raudteeametile, kui nad hindavad raudteeveo-ettevõtjate ohutusjuhtimise süsteemi vastavust asjaomastele ohutusjuhtimise süsteemi nõuetele ja kui riiklikud ohutusasutused teevad järelevalvet;
- riiklikele ohutusasutustele, kui nad hindavad taristuettevõtjate ohutusjuhtimise süsteemi vastavust asjaomastele ohutusjuhtimise süsteemi nõuetele ja kui nad teevad sertifitseerimisjärgset järelevalvet, ning
- raudteeveo-ettevõtjatele ja taristuettevõtjatele (edaspidi ka „taotleja“), et aidata neid nende ohutusjuhtimise süsteemi väljatöötamisel, rakendamisel, hooldamisel ja pideval täiustamisel

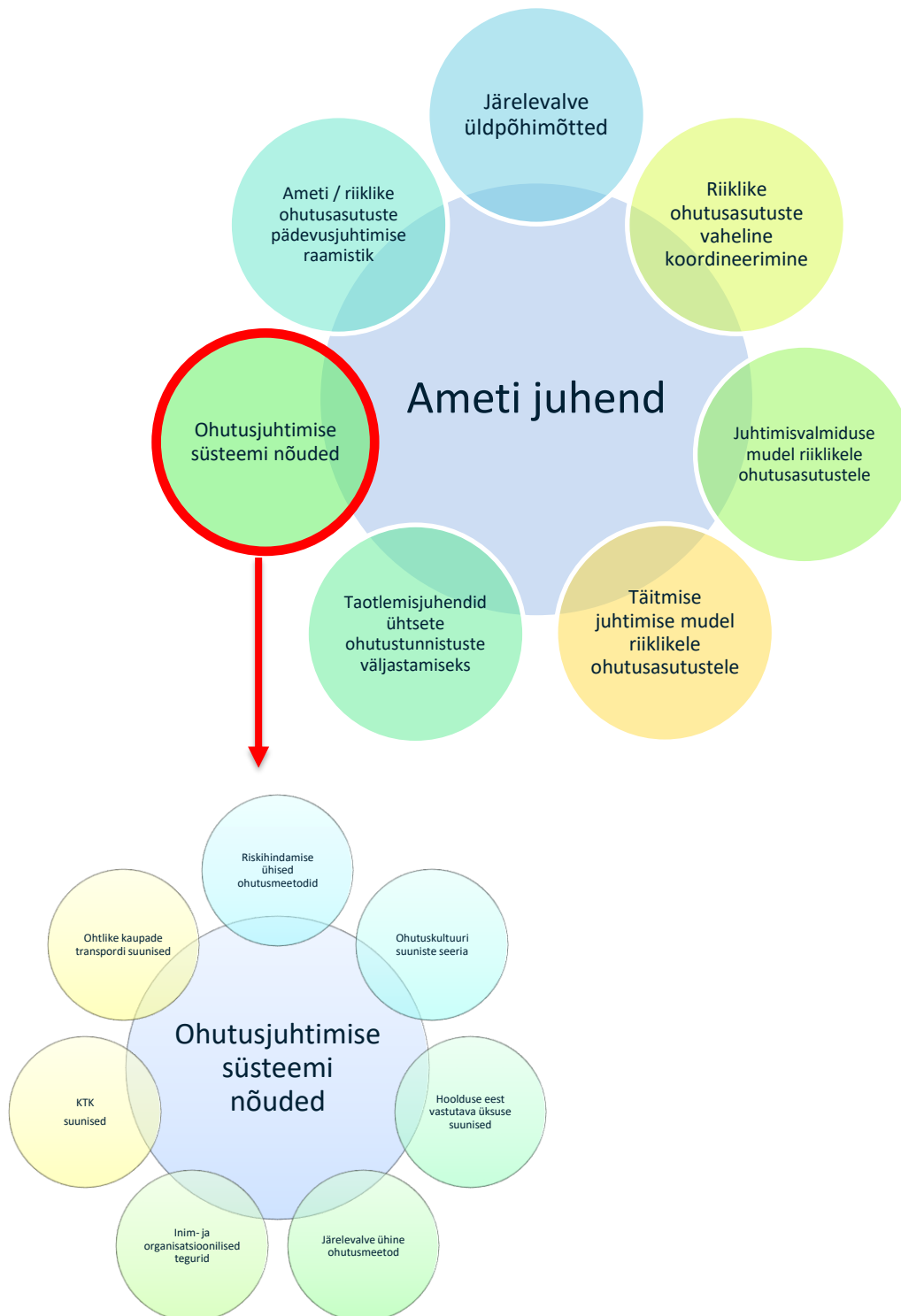
kooskõlas asjaomaste ohutusjuhtimise süsteemi nõuetega (ja muude kohaldatavate ohutusnõuetega) ning et teada, mida jälgimise käigus oodata.

0.3 Reguleerimisala

Selles juhendis ei kirjeldata, mis tõendeid peaks taotleja esitama. Selle peamine põhjus on, et iga organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteem peaks olema kohandatud selle organisatsiooni konkreetsete riskide järgi, mida tuleb ohjata. Seega on iga ohutusjuhtimise süsteem kordumatu dokumenteeritud teabe süsteem, milles käsitletakse organisatsioonis kehtestatud konkreetseid riskiohjemeetmeid ja -süsteeme, mis arenevad ajas koos organisatsiooniga. Seetõttu ei oleks õige esitada normatiivset loetelu teabest, mida taotleja peaks esitama. Seda tehes muutuks hindamisprotsess mõttetuks toiminguks, sest kõik taotlused oleksid ühesugused, kuigi vastavad ohutusjuhtimise süsteemid seda ei ole.

0.4 Juhendi ülesehitus

See dokument on osa ameti juhendite kogumist, mis toetab raudteeveo-ettevõtjaid, taristuettevõtjaid, riiklikke ohutusasutusi ja ametit nende rollide ja ülesannete täitmisel kooskõlas [direktiiviga \(EL\) 2016/798](#).

Joonis 1. Ameti juhendite kogum

Selles juhendis esitatud teavet täiendavad riiklike ohutusasutuste erijuhendid, milles kirjeldatakse ja selgitatakse teatatud siseriiklikke eeskirju, mis kehtivad ettenähtud tegevusvaldkonnas, ja dokumendid, mis tuleb esitada ühtse ohutustunnistuse taotlemiseks, et täita [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikli 10 lõike 3 punkti b ja artikli 10 lõike 8 sätteid (vt ka ameti taotlemisjuhend ühtsete ohutustunnistuste väljastamiseks).

Taristuettevõtjate jaoks tuleks seda juhendit täiendada riiklike ohutusasutuste koostatud juhistega [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikli 12 lõikes 1 sätestatud ohutuslubade nõuete kohta.

Mõiste „teatatud siseriiklikud eeskirjad“ tähistab üksnes neid eeskirju, millest liikmesriigid on komisjoni teavitanud. Kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) põhjendusega 12 eeldatakse, et teatatud siseriiklike eeskirjade arv aja jooksul väheneb. Need asendatakse kas koostalitluse tehniliste kirjelduste (KTKd), muude ELi määruste või äriühingu eeskirjadega. Äriühingu eeskirjad või standardid hinnatakse asjakohaseks, kui need vastavad Euroopa Liidu raudteevõrgustiku käitamise ja liikluskorralduse allsüsteemi (edaspidi „OPE KTK“) KTK-le, mida kajastatakse käesolevas juhendis kirjeldatud ohutusjuhtimise süsteemi nõuete kohaselt.

See juhend on üles ehitatud kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2018/762 I ja II lisas sätestatud nõuetega. Järgmistes jaotistes on iga nõue ülesleidmise lihtsustamiseks kollast värvi kastis esile tõstetud. Kui raudteeveo-ettevõtjate ja taristuettevõtjate suhtes kohaldatavates nõuetes on erinevusi, esitatakse viimaseid puudutav tekst kollastes kastides [sinise](#) värviga.

Juhendi I lisas (1. lisa.) on esitatud kõrvuti varasemate määruste (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 hindamiskriteeriumide ning [määruse \(EL\) 2018/762](#) nõuete võrdlus- või vastavustabelid. Vajaduse korral sisaldavad tabelid ka ristviiteid ISO kõrgtaseme struktuuri klauslitele. Need on ette nähtud selleks, et aidata taotlejatel tõendada oma ohutusjuhtimise süsteemi vastavust uutele nõuetele, eelkõige juhtudel, kui taotlejale on juba antud ohutustunnistus või ohutusluba ja/või taotlejal on juba kasutusel muu ISO juhtimissüsteem (nt ISO 9001, 14001 või 45001) (nii et neid saab omavahel integreerida) või tal on kavas süsteem seda mudelit kasutades välja töötada. Selle tabeli kasutamine ei taga ISO sertifikaati omavate organisatsioonide puhul järjepidevat eeldust, et [määruses \(EL\) 2018/762](#) sätestatud nõuded on täidetud.

0.5 ISO / Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni (IEC) direktiivide 1. osa ja ISO konsolideeritud täiendus

ISO on töötanud välja ametlikud menetlused, millest tuleb rahvusvahelise standardi koostamisel ja järgimisel kinni pidada. [ISO / IEC direktiivide 1. osa ja ISO konsolideeritud lisa](#) SL lisa 2. liites võetakse vastu kõrgtaseme struktuur põhitteksti kasutamiseks igas juhtimissüsteemi standardis.

Määruse (EL) 2018/762 I ja II lisa tagavad struktuurse koosõla ISO kõrgtaseme struktuuriga, lihtsustades vajaduse korral selliste eri juhtimissüsteemide integreerimist, millel on samad kesksed korralduslikud põhimõtted ja nõuded, kuid mille õiguslik vastavus ja riskivaldkonnad on iga valdkonna puhul erinevad (nt ohutus, keskkond, kvaliteet).

ISO standardid ja asjaomased juhendid võivad aidata raudteeveo-ettevõtjatel ja taristuettevõtjatel välja töötada nende ohutusjuhtimise süsteemid (nt ISO 31000 on ülddokument, mis aitab paremini mõista riskijuhtimist, ISO 31010 annab teavet üldise riskihindamise tehnikate, nagu FMECA, FTA, ETA, HAZOP, valimise ja kohaldamise kohta, standardis ISO 55000 esitatakse varade valitsemise nõuded). Need võivad aga abiks olla üksnes siis, kui on olemas põhjalikud teadmised raudteega seotud riskide konteksti kohta.

Kui kõrgtaseme struktuuri kasutamine tagab ISO juhtimissüsteemi standardite järjekindla järgimise, tuleb rõhutada, et eespool nimetatud ühised ohutusmeetodid on eeskirjad, mis on peamiselt seotud riiklike ohutusasutuste või ameti eesmärgiga hinnata ohutustunnistuste või ohutuslubade väljastamise taotlusi. Seega on ühtsete ohutustunnistuste või ohutuslubade hindamine vastuolus ohutusjuhtimise süsteemi nõuetega mitte ISO kõrgtaseme struktuuri kui sellisega. Teisisõnu – ISO standardid põhinevad vabatahtlikul sertifitseerimisel, kuid mõned õigusraamistikud näevad nende puhul ette konkreetset valdkonda reguleerivatele kohaldatavatele eeskirjadele vastavuse eelduse. Ei ole sätet, mis annaks ISO standarditele [direktiivis \(EL\) 2016/798](#) või [määruses \(EL\) 2018/762](#) sisalduvatele nõuetele vastavuse eelduse.

ISO/IEC direktiivide 1. osast ja 2016. aasta konsolideeritud lisast, SL lisa 2. liitest võetud klauslid 4 kuni 10.2 taasesitatakse või neid kohandatakse Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni (ISO) loal. Palun viidake

originaalteksti allikdokumendile. Käesoleva dokumendi võib saada [ISO_peasekretariaadi veebisaidilt](#). Autoriõigus jääb ISO-le.

0.6 Ohutusjuhtimise süsteemi eesmärk

Ohutusjuhtimise süsteemi eesmärk on tagada, et organisatsioon kontrollib oma tegevuseesmärkidest tulenevaid riske ohutul viisil ja täidab kõiki tema suhtes kohaldatavaid ohutuse tagamise kohustusi.

Struktureeritud lähenemisviisi vastuvõtmine võimaldab teha kindlaks ohte ja pidevalt juhtida organisatsiooni tegevusega seotud riske eesmärgiga hoida ära õnnetusi. Selles lähenemisviisis võetakse arvesse ühiseid riske liidestest teiste raudteesüsteemi osalejatega (peamiselt raudteeveo-ettevõtjad, taristuettevõtjad ja hooldamise eest vastutavad üksused, aga ka muud osalejad, kes võivad mõjutada raudteesüsteemi ohutut toimimist, nagu tootjad, hoolduse tarnijad, vagunihaldajad, teenuseosutajad, tellijad, vedajad, saatjad, kaubasaajad, laadijad, mahalaadijad, koolituskeskused, samuti reisijad ja teised raudteesüsteemiga seotud inimesed jne). Ohutusjuhtimise süsteemi kõigi asjaomaste elementide asjakohane rakendamine võib anda organisatsioonile vajaliku kindluse, et ta kontrollib praegu ja jätkuvalt igas olukorras kõiki oma tegevusega seotud riske.

Küpsed organisatsioonid teavad, et riski saab tõhusalt kontrollida üksnes protsessi kaudu, mis ühendab kolm kriitilise tähtsusega mõõdet: tehniline komponent koos kasutatud vahendite ja seadmetega, kohapeal töötavate inimeste inimkomponent koos nende oskustega, koolitus ja motivatsioon ning organisatsiooniline komponent, mis koosneb ülesannete seost määratlevatest menetlustest ja meetoditest.

Seega on asjakohane ohutusjuhtimise süsteem edukas riskikontrolli meetmete kõigi kolme mõõtme jälgimises ja parandamises. Raudtee ohutusjuhtimise süsteemi paljud funktsioonid on väga sarnased juhtimispraktikaga, mida pooldavad kvaliteedi, töötervishoiu ja tööohutuse, keskkonnakaitse ja äritegevuse tipptaseme toetajad. Seepärast saab hea juhtimise põhimõtteid hõlpsamini integreerida, nagu eespool on kirjeldatud, kasutades selleks ISO kõrgtaseme struktuuril põhinevaid ühiseid ohutusmeetodeid, ja seetõttu ei pruugi olla vaja ümber kujundada organisatsioone, kus need süsteemid juba toimivad.

On täheldatud, et struktureeritud juhtimissüsteemid annavad liidese tõhusa haldamise kaudu ettevõttele lisaväärtust. See aitab parandada üldist tulemuslikkust, saavutada tegevuse tõhustamist, edendada suhteid töövõtjate ja alltöövõtjate, klientide ja reguleerivate asutustega ning aidata kaasa positiivse ohutuskultuuri loomisele.

Taotleja peab kujundama oma ohutusjuhtimise süsteemi nii, et see täidab [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artiklis 9 sätestatud nõudeid, eesmärgiga tagada tema toimingute ohutu juhtimine. Selleks peab ta tõendama kooskõla [määruse \(EL\) 2018/762](#) I ja II lisas sätestatud nõuetega. Need nõuded on rühmitatud eesmärgiga anda täielik ülevaade organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemist, järgides tsükli „planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“. Taotleja peab kaaluma igat üksikut nõuet ning seda, kuidas need kokku sobivad, moodustades ühtse ohutusjuhtimise süsteemi, mis kontrollib asjaomaseid riske.

0.7 Ohutusjuhtimise süsteem ja protsessi käsitlus

Ohutusjuhtimise süsteem koondab kokku eri tegevussuunad, mis on vajalikud turvalise ja eduka organisatsiooni juhtimiseks. Need elemendid hõlmavad kehtestatud mehhanisme, et vastata rahvusvahelistele ja riiklikele eeskirjadele ja standarditele, sektori- ja ärilistele nõuetele, riskihindamise tulemustele ja headele tavadele kogu ettevõtte tegevuses. Sel põhjusel tuleks ohutusjuhtimise süsteem integreerida organisatsiooni äriprotsessidesse ja lisaks sellele ei tohiks see muutuda paberipõhiseks süsteemiks, mis on välja töötatud konkreetselt selleks, et tõendada vastavust õigusraamistikule. Ohutusjuhtimise süsteem peaks olema korralduste jätkuvalt muudetav kogum, mis valmib ja areneb nagu organisatsioon, mille teenistuses see on. Ohutusjuhtimise süsteemi loomine eeldab, et

organisatsioon saab aru riskidest, mida ta peab kontrollima, ja õigusraamistikust, milles ta tegutseb, ning et organisatsioon omab selget ettekujutust headest tulemustest. Selles juhendis osutatakse ohutusjuhtimise süsteemi elementidele, mida tuleb täita, et hindamisasutus saaks välja anda ühtse ohutustunnistuse. Siiski tuleb meeles pidada, et ohutusjuhtimise süsteemi kvaliteet peab ületama selle eraldiseisvate osade summa. Ohutusjuhtimise süsteem peab funktsioneerima ka ühtse tervikuna, kus iga osa vastavus tagab kogu süsteemi korrektse toimimise.

Nõudeid, mille alusel tehakse otsus ohutusjuhtimise süsteemi hindamise kohta, on võimalik täita dokumenteeritud protsessi (või menetluse jne) abil, kuid see peaks olema integreeritud ka organisatsiooni eri tegevusvaldkondadesse. Näiteks võib riiklik ohutusasutus kontrollida, et olemas on üldplaneering, kuid ta peab kontrollima ka seda, kas organisatsioon on võtnud endale kohustuse seda kohaldada. Riikliku ohutusasutuse jaoks on selle tegemise praktiline viis kontrollimine, kuidas tehakse ohutusjuhtimise süsteemi järelevalvet ja läbivaatamist kõrgema juhtkonna tasandil, kuidas töötajad on kaasatud ja kuidas neid tulemustest teavitatakse. Samamoodi ei pea organisatsioonil olema kehtestatud ohutusalase teabe haldamiseks konkreetset menetlust või menetlusi, kuid ta peab kirjeldama, kuidas ettevõtte asjaomased osad seda asjakohaselt haldavad (nt ohutusalase teabe edastamine vedurijuhile).

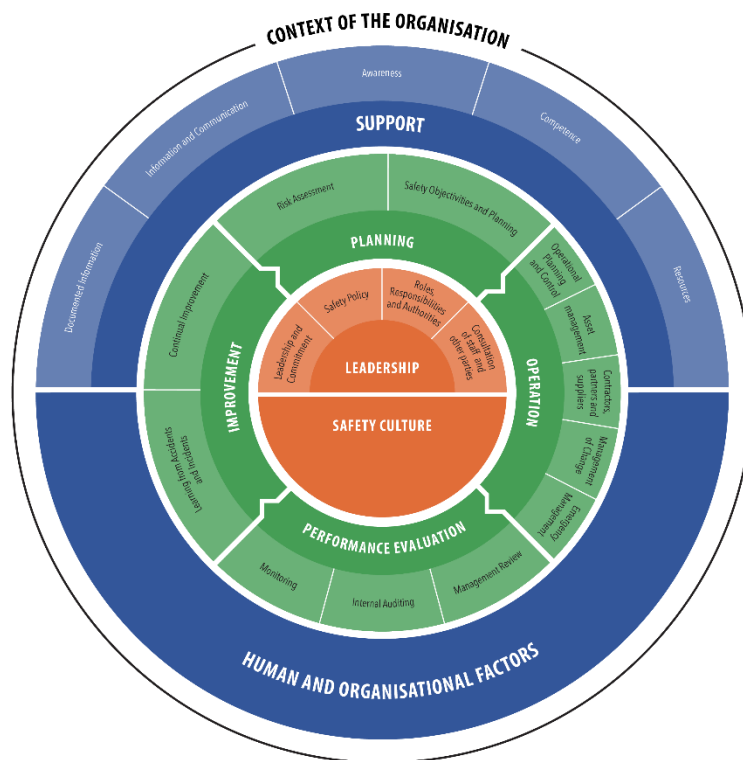
[Määruse \(EL\) 2018/762](#) I ja II lisa oluline edasiarendus on protsessi käsitluse kasutuselevõtt. Seda edendatakse ka ISO juhtimissüsteemi standardites, kus juhtimissüsteemi eri protsessid on tihedalt seotud ja nende järjepidev toimimine aitab kaasa organisatsiooni eesmärkide saavutamisele. [Määruse \(EL\) 2018/762](#) I ja II lisas määratakse kindlaks mõned olulised seosed protsesside vahel, et lihtsustada protsessi käsitluse mõistmist, kuid see ei tähenda, et olemas on vaid need seosed või et neid tuleks vastavuse eesmärgil tõendada. Suutlikkus, mida organisatsioon peab näitama, kuidas tema juhtimissüsteemi protsessid omavahel ühenduvad, on hea näitaja tema arusaamise kohta sellest, kuidas tema juhtimissüsteem tõhusalt toimib.

On näha, et ohutusjuhtimise süsteemi elementides kohaldatakse tsükli „planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“ (vt Joonis 2). Kontseptsioon „planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“ kajastab ohutusjuhtimise süsteemi peamiste elementide vahelisi funktsionaalseid seoseid:

- **planeerimine:** teha kindlaks riskid ja võimalused, seada ohutusalased eesmärgid ja määrata kindlaks vastavalt organisatsiooni ohutusalastele põhimõtetele tulemuste saavutamiseks vajalikud protsessid ja menetlused;
- **teostamine:** töötada välja protsessid ja menetlused, rakendada ja kohaldada neid kavakohaselt;
- **tulemuslikkuse hindamine:** jälgida ja hinnata rakendatud protsesside ja meetmete saavutatud tulemuslikkust eesmärkide ja planeeringu suhtes ning tulemustest aru anda;
- **täiustamine:** võtta meetmeid ohutusjuhtimise süsteemi ja ohutustaseme pidevaks täiustamiseks, et saavutada kavandatud tulemused.

„Planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“ põhiprotsessi täiendavad teised ohutusjuhtimise süsteemi elemendid:

- **organisatsiooni taust**, mis annab planeerimisetapi sisendandmed;
- **juhtimine** kui tsükli „planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“ käivitav jõud;
- erinevad **tugifunktsioonid**, mis toetavad kõiki ohutusjuhtimise süsteemi elemente.

Joonis 2. Raudtee ohutusjuhtimise süsteem

0.8 Ohutusjuhtimise süsteem, inim- ja organisatsioonilised tegurid ning ohutuskultuur

Inim- ja organisatsioonilised tegurid ühendavad endas teadmisi sotsiaalteaduste vallas, sh juhtimisteadus, psühholoogia, sotsioloogia, disain, politoloogia, et suurendada uuringu ja uurimise rakendusala, võttes samas arvesse ohutust mõjutavaid organisatsioonilisi, institutsioonilisi, kultuurilisi või poliitilisi tegureid. Rahvusvahelise ergonoomikaühingu kohaselt on ergonoomika (või inimegurid) teadusharu, mis tegeleb inimeste ja teiste süsteemi elementide koostoime mõistmisega, ning valdkond, milles inimeste heaolu ja süsteemi üldise toimimise optimeerimiseks kohaldatakse teooriat, põhimõtteid, andmeid ja muid meetodeid disaini suhtes (vt ka määratlust 6. lisa (6. lisa.)).

Lisatud on termin „organisatsiooniline tegur“, et tõsta esile analüüsi kõikehõlmavat organisatsioonilist, mitte ainult individuaalset tasandit, ehkki organisatsioonid koosnevad ilmselgelt üksikisikutest.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite uurimine on osa ohutusjuhtimise protsessist, mille kohaselt on (positiivne) ohutuskultuur osa selle protsessi tulemustest (või väljundist).

Ohutuskultuur on käitumisharjumuste ja mõtteviisi kogum, mis on organisatsioonis selle tegevuse peamiste riskide juhtimise puhul üldjoontes ühine. See muidugi tähendab, et organisatsioonis võib olla mitu kultuuri, mis tuginevad sellistele aspektidele nagu töökoha roll, geograafia või muud ühised väärtused. Niimoodi arendatakse ohutuskultuuri iga päev osalejate suhtlemise kaudu organisatsioonis, mis peab oma keskkonnaga kohanduma (vt ka määratlust 6. lisa (6. lisa.)).

Sellest tulenevalt on ohutuskultuuri kirjeldamise otsene viis vaadelda tegureid, mis aitavad kaasa käitumise paranemisele. Kõige alus on ohutusjuhtimise süsteem: eeldatavate töötingimuste ja oodatavate tulemuste

määratlemisel määrab organisatsioon kindlaks eelistatud tööviisi ja tehnilised vahendid tegevuse toetamiseks. Ohutuks toimimiseks prognoosib organisatsioon nn halvad olukorrad ning rakendab nendega toimetulekuks eeskirju ja vahendeid. Sellele lisandub organisatsiooni inimestega seotud külg: omadused, tunded, tähendused ja suhted, mis vormivad üksikisikute suhtlemisviisi organisatsioonis selliselt, et see mõjutab organisatsiooni mõtlemis- ja tegutsemisviisi. Nimetatud kultuuriline külg osutab peamiselt nn kirjutamata reeglitele, mis suunavad inimrühma käitumist ja otsuseid. Koos hõlbustavad (või takistavad) organisatsiooni struktuuriline ja kultuuriline osa selle organisatsioonilist toimimist.

Siiski on suur risk, et ohutusjuhtimise liiga bürookraatlik lähenemisviis on vastuolus tegeliku olukorraga ja selle tulemusena hakkab ohutusjuhtimise süsteem toimima omatahtsi, st kõik jõupingutused suunatakse dokumenteeritud süsteemi kujundamise, säilitamise ja isegi selle olemasolu tõestamise, jättes tähelepanuta tegevussisendi, mida on vaja, et panna see tegelikkuses kavakohaselt toimima, ning tekitades erinevuse kavandatava ja tehtud töö vahel.

Teisalt saab ohutusjuhtimise süsteemi kasutada kui vahendit, mis avaldab positiivset mõju organisatsiooni ohutuskultuurile ning mõjutab nii füüsilist keskkonda kui ka töötajate käitumist viisil, mis edendab ja hõlbustab ohutust. Lõppkokkuvõttes loob ohutust organisatsiooni struktuurilise ja kultuurilise osa omavaheline sobivus. Inim- ja organisatsioonilised tegurid peaksid selles olulist rolli mängima. Et aidata inimestel nende ülesannet täita, peab organisatsioon mõistma, kuidas inimesed (koos oma võimete ja neist tulenevate piiridega) kasutavad vahendeid (nt rongijuhtide kabiiniseadmed või muud masina ja inimese vahelised liidesed) ja kirjeldusi probleemide lahendamiseks, ning võtma neid teadmisi nende töökeskkonna kujundamisel arvesse. Sama kehtib reeglite ja eeskirjade kohta: seni kuni töökorra väljatöötamisel ei arvestata seda rakendavate töötajatega, on töötajad sunnitud vastuolude või konfliktide ilmnemisel reegleid rikkuma, et töö saaks tehtud.

Amet on koos sektori esindajatega töötanud välja [Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli](#), mida kirjeldatakse 4. lisa (4. lisa.) (raudteeohutuskultuuri mudeli suunise tõlked leiab kõigis ELi keeltes Euroopa Liidu Raudteeameti veebisaidil, mille lingi leiab 4. lisast). Kogu käesolevas dokumendis rõhutatakse inim- ja organisatsioonilisi tegureid ja põhitunnuseid, mis teadaolevalt aitavad kaasa positiivse ohutuskultuuri loomisele. Lisaks pakutakse 4. lisa. ja 5. lisa. lugejale muud kasulikku teavet, mille abil saab organisatsioon välja töötada oma strateegiad. Lugejatele tuletatakse meelde, et nad saavad oma õiguslike kohustuste toetamiseks vabalt kasutada ka oma ohutuskultuuri mudeleid.

0.9 Toetavad tõendid ja dokumenteeritud teave

Käesolevas dokumendis esitatakse mõningad viited tõenditele, mida taotleja (st raudteeveo-ettevõtja või taristuettevõtja) peab ohutustunnistuse või ohutusloa taotlemisel esitama, nimetamata eespool toodud põhjustel täpselt, mida tuleks esitada. Iga nõude puhul osutatakse tõendile, mille taotleja peaks esitama, lisades asjakohase viite sellele nõudele. Seejärel esitatakse mõned näited, kuidas need tõendid praktikas välja näevad. Tuleb mõista, et näited esitatakse mõistmise abivahendina ja need ei ole ainsad vastavuse tõendamise vahendid, samuti ei kujuta need endast võimalike alternatiivide täielikku nimekirja. Lisaks tuleb mõista, et kui taotleja esitab taotluse, kirjeldab ta, kuidas ta igat nõuet täidab. Hindaja või taotleja võib paluda või esitada tõendina sellist teavet, mis selgitab või kinnitab, kuidas nõue on täidetud. Taotleja ja hindaja jaoks on iga nõude puhul kõige tähtsam teha kindlaks, et vastavust käsitlevad väited on seotud viidetega, mis selgitavad, kust võib leida täiendavaid tõendeid esitatud väidete toetamiseks. Iga nõude näidete jaotises püütakse osutada, milline võiks viidatud materjal välja näha.

Viited, mis peaksid olema taotlejatele abiks taotluste koostamisel, on loetletud käesoleva punkti järel. Lõpuks püütakse iga elemendi viimases punktis esitada vajalik seos järelevalve teostajaga. Siinkohal osutatakse teemadele, mida hindaja võib soovida esile tõsta riiklike ohutuasutuste järelevalverühmade jaoks huvi pakkuvate valdkondadena ja mida saab kasutada ohutusjuhtimise süsteemi terviklikkuse testimiseks.

Sarnaselt ISO juhtimissüsteemi standardites võetud lähenemisviisile ei tehta määruse (EL) 2018/762 I ja II lisas ettekirjutusi tõendite laadi (nt menetluse) suhtes, mida taotlejalt oodatakse, v.a erijuhud. Taotlejale jäetud paindlikkuse eesmärk on võimaldada organisatsioonil esitada oma ohutusjuhtimise süsteemi kord viisil, mis kajastab tegevuse laadi ja on proportsionaalne selle ulatusega. Lisaks aitab see minna paberipõhiselt vastavuse hindamiselt üle muutuva ja areneva süsteemi hindamisele, mis kajastab nõuetekohaselt ettevõtte ohutusjuhtimise korda, nagu see on tegelikkuses kasutusel.

Termin „dokumenteeritud teave“ võeti kasutusele ISO kõrgtaseme struktuuri osana ja juhtimissüsteemi standardite ühise terminina. Termini „dokumenteeritud teave“ määratlus on esitatud standardi *ISO 9000 punktis 3.8*. Dokumenteeritud teavet võib kasutada teate edastamiseks, tõendite esitamiseks selle kohta, mida kavandati ja mis on tegelikult tehtud, või teadmiste jagamiseks. See hõlmab muu hulgas dokumente ja registreeritud andmeid, nagu menetlused, koosoleku protokollid, aruanded, ning eesmärke, tulemusi, kokkuleppeid, lepinguid jne käsitlevaid ametlikke teateid jne. Täpsem selgitus on dokumenteeritud teabega seotud nõudeid käsitlevas juhendis „Guidance on the requirements for Documented Information of ISO 9001:2015“, mis on kättesaadav [ISO veebisaidil](#).

Termin „menetlus“ ei peaks viitama eraldiseisva dokumendi olemasolule, mis hõlmab üksnes ja igakülgset ohutusjuhtimise süsteemi iga üksiku elemendi juhtimist, ega nõudma konkreetsete uute dokumentide väljatöötamist. Kui käesolevas dokumendis viidatakse menetlusele, tähendab see dokumenteeritud teavet (nt paberikandjal dokumendid), millega sätestatakse kohaldatavad sammud. Kui viidatakse protsessile, osutatakse sellega ülesande või eesmärgi täitmise vahendile, mis võib, kuid ei pruugi olla menetluses sätestatud.

0.10 Ristviitamine teistele ELi määrustele ja kohaldatavatele õigusnõuetele

Viited teistele ELi määrustele tugevdavad eri õigusaktide vahelist järjepidevust, tunnustades samas nendevahelisi seoseid. Ohutusjuhtimise süsteemi kord peaks olema alati kooskõlas kehtiva õigusaktiga, kui ei ole nimetatud teisiti (nt konkreetsed üleminekusätted, hilinenud kohaldamine). Kui ELi määrus tunnustatakse kehtetuks, tõlgendatakse tavaliselt kõiki viiteid viidetena uuele määrusele (kui need on selles sätestatud).

Kõik raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad peavad täitma hulka õiguslikke kohustusi, mis lähevad kaugemale nendest, mis käsitlevad üksnes ohutusküsimusi. Mõned nendest muudest kohustustest mõjutavad kas otseselt või kaudselt seda, kuidas organisatsioon tegeleb oma ohutusvaldkohustustega ohutusjuhtimise süsteemi kaudu, näiteks kooskõla koostalitlusvõime [direktiivist \(EL\) 2016/797](#) tulenevate õigusaktidega või taristuettevõtjate või raudteeveo-ettevõtjate osutatava teenuse ohutusvaldkohustustega [direktiivi \(EL\) 2012/34](#) raames. Seepärast tuleb ohutusjuhtimise süsteem, mida raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad kasutavad ohutusriskidega tegelemiseks, korraldada nii, et see tagab vajaduse korral kooskõla selliste teiste õiguslike kohustustega.

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

Sisukord

0	Tutvustav osa	2
0.1	Juhendi eesmärk	2
0.2	Kellele on see juhend mõeldud?	2
0.3	Reguleerimisala	3
0.4	Juhendi ülesehitus.....	3
0.5	ISO / Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni (IEC) direktiivide 1. osa ja ISO konsolideeritud täiendus	5
0.6	Ohutusjuhtimise süsteemi eesmärk	6
0.7	Ohutusjuhtimise süsteem ja protsessi käsitlus	6
0.8	Ohutusjuhtimise süsteem, inim- ja organisatsioonilised tegurid ning ohutuskultuur.....	8
0.9	Toetavad tõendid ja dokumenteeritud teave	9
0.10	Ristviitamine teistele ELi määrustele ja kohaldatavatele õigusnõuetele	10
1	Organisatsiooni taust	16
1.1	Õiguslik nõue.....	16
1.2	Eesmärk.....	16
1.3	Selgitavad märkused	16
1.4	Tõendid	18
1.5	Näiteid tõendite kohta	19
1.6	Viited ja standardid	20
1.7	Järelevalveprobleemid	20
2	Juhtimine.....	21
2.1	Juhtimine ja kohustuste võtmine.....	21
2.1.1	Õiguslik nõue.....	21
2.1.2	Eesmärk.....	21
2.1.3	Selgitavad märkused	22
2.1.4	Tõendid	22
2.1.5	Näiteid tõendite kohta	23
2.1.6	Viited ja standardid	24
2.1.7	Järelevalveprobleemid	24
2.2	Ohutuspoliitika.....	25
2.2.1	Õiguslik nõue.....	25
2.2.2	Eesmärk.....	25
2.2.3	Selgitavad märkused	25
2.2.4	Tõendid	25
2.2.5	Näiteid tõendite kohta	26
2.2.6	Järelevalveprobleemid	26

2.3	Organisatsiooni rollid, kohustused, vastutus ja volitused	27
2.3.1	Õiguslik nõue.....	27
2.3.2	Eesmärk.....	27
2.3.3	Selgitavad märkused	27
2.3.4	Tõendid	28
2.3.5	Näiteid tõendite kohta	29
2.3.6	Viited ja standardid	29
2.3.7	Järelevalveprobleemid	29
2.4	Konsulteerimine töötajate ja muude isikutega.....	30
2.4.1	Õiguslik nõue.....	30
2.4.2	Eesmärk.....	30
2.4.3	Selgitavad märkused	30
2.4.4	Tõendid	31
2.4.5	Näiteid tõendite kohta	31
2.4.6	Järelevalveprobleemid	31
3	Kavandamine.....	32
3.1	Riski käsitlevad meetmed	32
3.1.1	Õiguslik nõue.....	32
3.1.2	Eesmärk.....	32
3.1.3	Selgitavad märkused	33
3.1.4	Tõendid	35
3.1.5	Näiteid tõendite kohta	35
3.1.6	Viited ja standardid	36
3.1.7	Järelevalveprobleemid	37
3.2	Ohutuseesmärgid ja kavandamine	38
3.2.1	Õiguslik nõue.....	38
3.2.2	Eesmärk.....	38
3.2.3	Selgitavad märkused	38
3.2.4	Tõendid	39
3.2.5	Näiteid tõendite kohta	39
3.2.6	Järelevalveprobleemid	40
4	Toetus.....	41
4.1	Ressursid	41
4.1.1	Õiguslik nõue.....	41
4.1.2	Eesmärk.....	41
4.1.3	Selgitavad märkused	41
4.1.4	Tõendid	41
4.1.5	Näiteid tõendite kohta	41
4.1.6	Järelevalveprobleemid	42
4.2	Pädevus	43
4.2.1	Õiguslik nõue.....	43
4.2.2	Eesmärk.....	43
4.2.3	Selgitavad märkused	44
4.2.4	Tõendid	44

4.2.5	Näiteid tõendite kohta	45
4.2.6	Viited ja standardid	47
4.2.7	Järelevalveprobleemid	47
4.3	Teadlikkus.....	48
4.3.1	Õiguslik nõue.....	48
4.3.2	Eesmärk.....	48
4.3.3	Selgitavad märkused	48
4.3.4	Tõendid	48
4.3.5	Näiteid tõendite kohta	48
4.3.6	Järelevalveprobleemid	49
4.4	Teave ja selle edastamine	50
4.4.1	Õiguslik nõue.....	50
4.4.2	Eesmärk.....	50
4.4.3	Selgitavad märkused	50
4.4.4	Tõendid	51
4.4.5	Näiteid tõendite kohta	51
4.4.6	Järelevalveprobleemid	53
4.5	Dokumenteeritud teave.....	54
4.5.1	Õiguslik nõue.....	54
4.5.2	Eesmärk.....	55
4.5.3	Selgitavad märkused	55
4.5.4	Tõendid	56
4.5.5	Näiteid tõendite kohta	56
4.5.6	Viited ja standardid	58
4.5.7	Järelevalveprobleemid	58
4.6	Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine	59
4.6.1	Õiguslik nõue.....	59
4.6.2	Eesmärk.....	59
4.6.3	Selgitavad märkused	59
4.6.4	Tõendid	59
4.6.5	Näiteid tõendite kohta	60
4.6.6	Viited ja standardid	61
4.6.7	Järelevalveprobleemid	61
5	Tegevus	63
5.1	Tegevuse kavandamine ja kontrollimine	63
5.1.1	Õiguslik nõue.....	63
5.1.2	Eesmärk.....	64
5.1.3	Selgitavad märkused	65
5.1.4	Tõendid	67
5.1.5	Näiteid tõendite kohta	67
5.1.6	Viited ja standardid	69
5.1.7	Järelevalveprobleemid	69
5.2	Varade valitsemine.....	70
5.2.1	Õiguslik nõue.....	70

5.2.2	Eesmärk.....	70
5.2.3	Selgitavad märkused	71
5.2.4	Tõendid	72
5.2.5	Näiteid tõendite kohta	74
5.2.6	Viited ja standardid	78
5.2.7	Järelevalveprobleemid	79
5.3	Töövõtjad, partnerid ja tarnijad	80
5.3.1	Õiguslik nõue.....	80
5.3.2	Eesmärk.....	80
5.3.3	Selgitavad märkused	80
5.3.4	Tõendid	81
5.3.5	Näiteid tõendite kohta	81
5.3.6	Järelevalveprobleemid	82
5.4	Muudatuste juhtimine	83
5.4.1	Õiguslik nõue.....	83
5.4.2	Eesmärk.....	83
5.4.3	Selgitavad märkused	83
5.4.4	Tõendid	83
5.4.5	Näiteid tõendite kohta	84
5.4.6	Järelevalveprobleemid	84
5.5	Hädaolukordade ohjamine.....	86
5.5.1	Õiguslik nõue.....	86
5.5.2	Eesmärk.....	86
5.5.3	Selgitavad märkused	87
5.5.4	Tõendid	87
5.5.5	Näiteid tõendite kohta	87
5.5.6	Järelevalveprobleemid	89
6	Tulemuslikkuse hindamine.....	90
6.1	Jälgimine.....	90
6.1.1	Õiguslik nõue.....	90
6.1.2	Eesmärk.....	90
6.1.3	Selgitavad märkused	90
6.1.4	Tõendid	91
6.1.5	Näiteid tõendite kohta	91
6.1.6	Viited ja standardid	92
6.1.7	Järelevalveprobleemid	92
6.2	Siseaudit.....	93
6.2.1	Õiguslik nõue.....	93
6.2.2	Eesmärk.....	93
6.2.3	Selgitavad märkused	93
6.2.4	Tõendid	93
6.2.5	Näiteid tõendite kohta	94
6.2.6	Viited ja standardid	94
6.2.7	Järelevalveprobleemid	94

6.3	Juhtkonnapoolne ülevaatus	95
6.3.1	Õiguslik nõue.....	95
6.3.2	Eesmärk.....	95
6.3.3	Tõendid	95
6.3.4	Näiteid tõendite kohta	96
6.3.5	Järelevalveprobleemid	96
7	Täiustamine.....	97
7.1	Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine.....	97
7.1.1	Õiguslik nõue.....	97
7.1.2	Eesmärk.....	97
7.1.3	Selgitavad märkused	97
7.1.4	Tõendid	98
7.1.5	Näiteid tõendite kohta	99
7.1.6	Viited ja standardid	100
7.1.7	Järelevalveprobleemid	100
7.2	Pidev täiustamine.....	101
7.2.1	Õiguslik nõue.....	101
7.2.2	Eesmärk.....	101
7.2.3	Selgitavad märkused	101
7.2.4	Tõendid	103
7.2.5	Näiteid tõendite kohta	104
7.2.6	Järelevalveprobleemid	104
1. lisa.	Vastavustabelid	105
2. lisa.	Liidu õiguse kohaselt välja antud toodete või teenuste lubade, tunnistuste või sertifikaatide vastastikune tunnustamine	113
3. lisa.	Manöövriteede toimingud, lepingulised kokkulepped ja partnerlused.....	117
4. lisa.	Ohutuskultuur	121
5. lisa.	Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine	127
6. lisa.	Mõisted	130

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

1 Organisatsiooni taust

1.1 Õiguslik nõue

1.1 Organisatsioon peab tegema järgmist:

- (a) kirjeldama oma tegevuse tüüpi, **liiki**, ulatust ja tegevuspiirkonda;
- (b) tegema kindlaks suured ohutusriskid, mis tulenevad raudteetoimingutest, olenemata sellest, kas neid teostab organisatsioon ise või töövõtjad, partnerid või tarnijad tema kontrolli all;
- (c) tegema kindlaks huvitatud isikud (nt reguleerivad asutused, ametiasutused, **raudteeveoettevõtjad**, taristuettevõtjad, töövõtjad, tarnijad, partnerid), sh raudteesüsteemivälised isikud, kes on ohutusjuhtimise süsteemi seisukohast olulised;
- (d) tegema kindlaks punktis c osutatud huvitatud isikutega seotud õiguslikud ja muud ohutusalsed nõuded ja neid säilitama;
- (e) tagama, et punktis d osutatud nõudeid võetakse arvesse ohutusjuhtimise süsteemi arendamisel, rakendamisel ja haldamisel;
- (f) kirjeldama ohutusjuhtimise süsteemi ulatust, osutades, milline osa tegevusest on selle ulatusega hõlmatud ja milline mitte, ja võttes arvesse punktis d osutatud nõudeid.

1.2 Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „liik“ – taristuettevõtjate teostatavate raudteetoimingute puhul tegevuse ulatuse kirjeldus, sh taristu konstruktsioon ja ehitus, taristu hooldamine, liikluse planeerimine, liikluse korraldamine ja juhtimine, ning raudteetaristu (sh tava- ja kiirraudteesüsteem) kasutamisega seoses reisijate ja/või kauba vedu;
- (b) „ulatus“ – taristuettevõtjate teostatavate raudteetoimingute puhul rööbastee pikkus ja taristuettevõtja hinnanguline suurus, mis määratakse raudteesektoris töötajate arvu järgi.

1.2 Eesmärk

Taotleja peaks võimalikult täpselt tõendama ametiasutusele, et tema ohutusjuhtimise süsteem hõlmab kogu tema tegevust. Hindaval asutusel peaks olema võimalik selgelt näha, milline on tegevuse laad ja kuidas seda ohutusjuhtimise süsteemi kaudu juhitakse. Taotleja peaks näitama, et tal on selge arusaamine oma suhetest huvitatud isikutega ja suurtest riskidest, millega ta kokku puutub, keda see mõjutab ja kuidas selliseid küsimusi ohutusjuhtimise süsteemi kaudu käsitletakse.

1.3 Selgitavad märkused

Eespool toodud õigusteksti punktis 1.1, kus nõue puudutab taristuettevõtjaid, asendatakse sõna „tüüp“ sõnaga „liik“ ja sõna „piirkond“ jäetakse välja.

Ohutusjuhtimise süsteemi nõude ülesehituse, selle konteksti ja kohaldamisala (**punkt 1.1**) eesmärk on hindajate seisukohast parem arusaamine organisatsiooni äritegevusest, sidusrühmade ootustest ja

keskkonnast, kus organisatsioon tegutseb. Organisatsiooni laad on hindamise lähtealus; kui see teave on taotluse esitamise eel olemas, võimaldab see taotlejal kirjeldada, mida ta teeb ja kuidas on tema organisatsioon üles ehitatud, ja see omakorda võimaldab hindajal teha otsuseid hindamise planeerimise kohta. Näiteks kui organisatsioon on tsentraliseeritud või juhib erinevaid tegevusi suure kohapealse tegevuse planeerimise ja korraldamise vabadusega või kui organisatsioon palkab rohkem või vähem töövõtjaid, on olemas vastav ootus, et taotleja organisatsioon ja selle ohutusjuhtimise süsteem on ehitatud üles tekkinud probleemide lahendamiseks. Organisatsioon peaks selgelt selgitama, kes on organisatsiooni töövõtjad, kuidas neid kontrollitakse (vt ka punkt 6.1) ja kuidas taotleja kohustusi seoses toimingute eri aspektidega hallatakse. Samuti peaks olema selge, kuidas jaguneb vastutus taotleja ohutusjuhtimise süsteemi ja teiste organisatsioonide vahel, kellega neil on liidesed. Organisatsiooni üldise tausta selgitus võib osutada ka sellele, kuidas hallatakse inim- ja organisatsioonilisi tegureid. ISO kõrgtaseme struktuuri standardi punktis 4 sätestatud struktuur võib aidata mõista ettevalmistustööd, mida on vaja teha enne ohutusjuhtimise süsteemi kehtestamist. Otsustava tähtsusega on, et hindaja mõistaks tegevuse ulatust, et olla suuteline läbi viima nõuetekohast hindamist.

Tegevuse liik (**punkti 1.1. alapunkt a**) hõlmab määratluses reisijatevedu (mis hõlmab või ei hõlma kiirrongidega vedu), kaubavedu (mis hõlmab või ei hõlma ohtlike kaupade vedu) ning rongide koostamise ja manööverdamise teenust. See võib hõlmata ka tegevuse eri liike, nagu veeremiüksuste katsetamine, raudteetaristu hooldamiseks ette nähtud veeremiüksuste käitamine või tegevus eraomandis olevatel manöövrivedel. Rohkem teavet tegevuse liigi, ulatuse ja tegevuspiirkonna kohta võib leida ameti rakendusjuhendis ühtsete ohutustunnistuste väljastamiseks („Agency application guide for issuing single safety certificates“). Rohkem teavet manöövrivede toimingute kohta on esitatud 3. lisa (3. lisa).

Taristuettevõtja puhul tähendab liik ja ulatus (**punkt 1.2**) ettevõtte olemust ning selle geograafilist suurus ja keerukust. Liik näitab kasutatava taristu laadi, kui kaasaegne see on (kas kiire, tavapärane või mõlemad), samal ajal kui ulatus käsitleb juhitava ettevõtte tüüpi.

Praegusel juhul tähendab suurte riskide kindlakstegemine seda, et taotleja peaks näitama, et ta on oma riskide analüüsi tulemusel teadlik, millised tema ees seisvad riskid on kõige olulisemad. Suurte riskide kindlakstegemine tähendab ka seda, et taotleja on kehtestanud riskijuhtimise süsteemi (või valmistab seda ette) ja selle alusel saab ta

- *analüüsida ohtlikke juhtumeid ja hinnata riske,*
- *saada teada, millised neist on kõige olulisemad (tagajärgede ja sageduse mõttes), ning*
- *seada esmatähtsale kohale õnnetusjuhtumite ennetamise meetmed (**punkti 1.1 alapunkt b**).*

See aitab määratleda organisatsiooni tausta ja näitab hindamisasutusele, et taotleja mõistab keskkonda, milles ta tegutseb. Raudteesüsteemi teiste osalejate või väliste teiste osapoolte tegevused (punkti 1.1 alapunkt c) võivad mõjutada tegevuse ohutust ja selles suhtes tuleb neid ka üldisel riskihindamisel arvesse võtta. Rohkem teavet lepinguliste kokkulepete ja partnerluse kohta on esitatud 3. lisa (3. lisa).

Taotleja peaks samuti andma piisavalt teavet, et ohutustunnistust väljastav asutus saaks mõista, milliseid toiminguid ettevõtte teostab ja kus; näiteks veosed, mille transporti ettevõtte pakub, nt puit, konteinerid, kombineeritud vedu, poolhaagised taskuvagunites, kaubad vagunites või avatud vagunites jne, ja hõlmatud marsruudid. Eri liiki kaupade puhul võib ettevõtte vajada ohutusjuhtimise süsteemis viidatud erinevat tüüpi ohutusjuhtimise korda (laadimine, koolitus jne).

Organisatsiooni taust peab samuti kirjeldama seda, kuidas raudteeveo-ettevõtja või taristuettevõtja kavatseb toime tulla kõigi kasutatavate veeremiüksuste hooldusega. Näiteks kas organisatsioon kasutab ohutusjuhtimise süsteemi raames hoolduse eest vastutavat sertifitseeritud üksust või kas organisatsioon tahab saada hoolduse eest vastutavaks üksuseks ja hooldada veeremiüksuseid üksnes oma toimingute jaoks ja täita ise asjakohaseid hoolduse eest vastutava üksuse nõudeid (vt [määruse \(EL\) 2019/779](#) II lisa ja sellega seotud suunist). Taotleja peab täpsustama erinevate hoolduse eest vastutavate lepinguosaliste vahelist suhet, näiteks kui raudteeveo-ettevõtja rendib veeremiüksuseid, mida hooldab kolmandast isikust hoolduse

ees vastutav üksus, tuleks seda täpsustada. Lisateavet hooldustegevuse juhtimise kohta leiab Euroopa Liidu Raudteeameti juhendist hoolduse eest vastutavate üksuste kohta.

Ohutuslaste kohaldatavate nõuete kindlakstegemine (**punkti 1.1 alapunkt d**) hõlmab nii kohaldatavate ELi määruste (nt asjaomane ühine ohutusmeetod ohutusjuhtimise süsteemide kohta ja eelkõige selle määruse I ja II lisa, riskihindamise ühine ohutusmeetod, järelevalve ühine ohutusmeetod, asjaomased KTKd, rakendusakt, mis käsitleb ohutustunnistuse andmise praktilist korda, ja kui see on kohaldatav, siis rakendusakt, mis käsitleb veeremiüksustele lubade andmise praktilist korda, ning hoolduse eest vastutava üksuse määrus) ja siseriiklike õigusaktide (nt teatatud riiklikud eeskirjad, riiklikud õigusaktid) sätteid kui ka mis tahes muid nõudeid, mida organisatsioon kohustub täitma (nt sektori või tööstusharu tasandi eeskirjad rongide käitamiseks või juhtimissüsteemi ja tehnilised standardid, nagu ISO, CEN/CENELEC, UIC).

Selles jaotises määratleb organisatsioon need õigusnormid, millele ta peab vastama, sh sektori nõuded ja muud nõuded, mida ta peab rongide ohutuks juhtimiseks järgima. Eri liikmesriikides võivad kehtida erinevad nõuded ja ohutusjuhtimise süsteemi abil peab olema võimalik hallata võimalikke konflikte nende nõuete ja õigusraamistiku vahel. Lisateavet nõuete kohta võib leida sellistest dokumentidest nagu raudteeõrgustiku teadaanded.

Juhul kui raudteeveo-ettevõtja kavatses vedada ohtlike kaupu või kui taristuettevõtja plaanib lubada ohtlike kaupade vedu oma taristul, peavad mõlemad täitma erinõuded, mis on kehtestatud määruuses ohtlike kaupade rahvusvahelise transpordi kohta, ohtlike kaupade rahvusvaheliste raudteevedude eeskirjas, samuti kõigis kohaldatavates siseriiklikes eeskirjades. Ohtlike kaupade rahvusvaheliste raudteevedude eeskirjas on erinõuded ohtlike kaupade veoga tegelevate töötajate koolitusele, samuti näiteks nõuded hädaolukorrakavade jaoks, ja neid peaks olema käsitletud ohutusjuhtimise süsteemis (vt ka UIC – IRS 40471-3).

Käesoleva dokumendi tähenduses on terminitel „personal“ ja „töötajad“ sama tähendus, st „inimesed, kes töötavad taotleja organisatsiooni otsese kontrolli all“.

1.4 Tõendid

- *Raudteeveo-ettevõtja puhul: teave tegevuse laadi kohta, nt reisijad ja/või veosed, ohtlike kaupade vedu, geograafiline katvus (lisatakse kaart või teedekaart) ja tegevuse ulatus, alltöövõtjate kasutamine, partnerlus teiste käitajatega (nimi), erinevad kaasatud osalejad (nimi ja osaleja tüüp), hoolduse eest vastutava sertifitseeritud üksuse valik ja kehtiva sertifikaadi koopia. Samuti peaks olema märgitud veeremi liigid, otse palgatud töötajate arv ja märged selle kohta, kust täiendavad töötajad on palgatud, ning kui taotluse puhul on tegemist sertifikaadi pikendamisega, muudatused nendes pärast viimast hindamist; (**punkti 1.1 alapunkt a**)*
- *Taristuettevõtja puhul: teave tema pakutava tegevuse laadi kohta, nt veosed ja/või reisijad, rongide koostamine ja manööverdamine või muud rajatiseteenused (nagu on osutatud direktiivi 2012/34/EL II lisas), mis mõjutavad raudteeohutust, geograafiline ulatus (lisatakse kaart või teedekaart) ning taristuettevõtja võrgus toimuva tegevuse ulatus. Taristuettevõtja peaks lisama ka järgmise teabe: alltöövõtjate (nimed) kasutamine, partnerlus teiste käitajatega (nimed), erinevad kaasatud osalejad (nimed ja tüüp), hoolduse eest vastutava sertifitseeritud üksuse valik ja kehtiva sertifikaadi koopia. Taristuettevõtja peaks lisama ka teabe kogu veeremi kohta (sealhulgas taristu hooldamise või mõõtmise tehas), mida ta võib käsutada, ja märkima oma töötajate arvu ning uuendamiste korral muudatused töötajates pärast viimast hindamist; (**punkti 1.1 alapunkt a**)*
- *taotleja peab osutama, millised on kõige suuremad tema äritegevust mõjutavad ohutusriskid; (**punkti 1.1 alapunkt b**)*
- *ohutustunnistuse või ohutusloa taotleja peab näitama, et ta on määratlenud asjaomased õiguslikud nõuded, nt ühiste ohutusmeetodite hindamisnõuded, koostalitlusvõime tehnilised kirjeldused (KTKd), eelkõige raudteeõrgustiku käitamise ja liikluskorralduse allsüsteemi tehnilise kirjelduse (OPE KTK), ning kohaldatavad siseriiklikud eeskirjad ja muud nõuded (valdkonna eeskirjad, muud eeskirjad),*

mida peab rongide ohutuks juhtimiseks järgima, samuti selle, kuidas ta tagab vastavuse nendele (ohutusjuhtimise süsteemi protsessid, mis toetavad nõuetele vastavust); **(punkti 1.1 alapunktid c–d)**

- taotleja peab kindlaks tegema huvitatud isikud, kes on ohutusjuhtimise süsteemi eduka rakendamise seisukohast olulised (see tähendab, et nende tegevused mõjutavad või võivad mõjutada ohutusjuhtimise süsteemi (nt töövõtjad või partnerid), märkides põhjuse, miks neid on ohutusjuhtimise süsteemi edukaks toimimiseks vaja; **(punkti 1.1 alapunktid c–d)**
- Mõlema puhul: taotleja peaks osutama, kus tema ohutusjuhtimise süsteemi dokumentatsioonis on täidetud ohutusjuhtimise süsteemi nõuded, sealhulgas kohaldatavad koostalitlusvõime tehniliste kirjelduste nõuded, eelkõige OPE KTK, ja asjaomased teatatud siseriiklikud eeskirjad ja muud nõuded; **(punkti 1.1. alapunkt e)**
- taotleja peab esitama teavet ohutusjuhtimise süsteemi ulatuse kohta (sealhulgas piirid äritegevuse teiste osadega, sh veeremiüksuste hooldus). **(punkti 1.1. alapunkt f)**

1.5 Näiteid tõendite kohta

Geograafilise tegevuspiirkonna kaart. Teave kasutusloa saanud veeremi kohta (sh vajaduse korral mis tahes veerem, mida kavatakse kasutada sertifikaadi või loa kehtivuse ajal, ja kõik kasutuspiirkonna piirangud). Lisatakse teave teenuseliikide kohta, mida kavatakse osutada (reisijatevedu ja/või veosed).

Kui taotleja on taristuettevõtja, võib selle teabe esitada, tuginedes näiteks järgmisele:

- kooskõlas [direktiiviga \(EL\) 2016/797](#) (artikkel 49) koostatud raudteetaristu registris olev teave;
- võrgustiku teadaande sisu (eelkõige I osas), mis on koostatud vastavalt [direktiivile 2012/34/EL](#), ja
- marsruudiraamat on koostatud kooskõlas [määrusega \(EL\) 2019/773](#) (OPE KTK).

Ohutusloa või ohutustunnistuse saamiseks esitatud teave on korralikult viidatud ja piisavalt dokumenteeritud, et tõendada vastavust asjakohastele ELi õigusaktidele.

Viide praegusele ja ühtse ohutustunnistuse kehtivusajaks kavandatud personalivajadusele, kui see on teada.

Raudteeveo-ettevõtja esitab teabe rakendusliideste kohta, mis tal on olemas, sh taristuettevõtja(d), teised raudteeveo-ettevõtjad, töövõtjad ja päästeteenistused. See teave sisaldab kõiki erinõudeid taristuettevõtjale, mis puudutavad raudteeveo-ettevõtja ohutusjuhtimise süsteemi.

Raudteeveo-ettevõtjate puhul võiks kasutada osana ohutustunnistuse taotlustoimikust ühtse kontaktpunkti kaudu esitatud vastavustabeleid, et selgitada, kuidas eeskirju ja teisi asjakohaseid nõudeid täidetakse.

Samamoodi peaks taristuettevõtja esitama sarnase nimekirja nendest, kellega tal on rakendusliidesed, näiteks raudteeveo-ettevõtjad, kes tegutsevad kontrollitud taristus, tema töövõtjad, naaberpiirkondade taristuettevõtjad, kohalikud omavalitsused (teeliideste puhul) ja päästeteenistused.

Teave (nii riiklike kui ka Euroopa) õigusnormide kohta, mida ta täidab.

Kirjeldus (sh organisatsiooni skeem), kuidas ohutusjuhtimise süsteem on üles ehitatud ja kuidas seda organisatsiooni sees juhitakse, mis sisaldab ka viiteid ohutusjuhtimise süsteemi eri osade juurde, kust võib leida üksikasjalikum teavet näiteks käituseeskirjade kohta.

Koopia viimasest aastaaruandest, milles kirjeldatakse üksikasjalikult kõige suuremaid riske, millega organisatsioon kokku puutub, nende kontrollimise eesmärgi, käsitlemisel kasutatavat metoodikat ja seda, kuidas need on tähtsuse järjekorda seatud.

Avaldus selle kohta, kas kasutate hoolduse eest vastutavat sertifitseeritud üksust või hooldate veeremiüksuseid üksnes enda toimingute tarbeks.

Ülevaade hooldusprotsessist ning selle läbiviimise tüüp ja tase.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

riskiregister või ülevaade, milles on dokumenteeritud käitamisega seotud ohutuse riskistsenaariumid ja milles võetakse muu hulgas arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid:

- *üksikisikud (st inimeksimus);*
- *töökoht (st füüsiline keskkond, nt müra, pimedus, ilmastikuolud) ja*
- *organisatsioon (st töökoormus, pädevusjuhtimine, ülesannete kavandamine; ressursid, vahetused).*

Kõige suuremaid riske määratlevaid riskistsenaariume hinnatakse riskide tähtsuse järjekorda seadmiseks (selle leiab riskihindamisprotsessist, vt punkt 3.1.1). Riskiregister hõlmab riske, mis on seotud organisatsiooni tegevusega, samuti organisatsiooni kontrolli all olevate töövõtjate, partnerite või tarnijate läbiviidava tegevusega. Iga suure riski puhul on ohutusjuhtimise süsteemis selgelt määratletud riski omanik.

Ohutusjuhtimise süsteem, mis sisaldab kirjeldust sidusrühmadest, kes on ohutusjuhtimise jaoks asjakohased, ja kirjeldab seda, kuidas suhet nende sidusrühmadega hallatakse. Vahendid kõige suuremate riskide jagamiseks asjakohaste kolmandate isikutega on ära märgitud koos mõne näitega (nt lepingud, koosolekuprotokollid).

1.6 Viited ja standardid

- [OPE KTK kohaldamise juhend](#)
- [Hoolduse eest vastutava üksusesuunised](#)
- [UIC – IRS 40471-3 Ohtlike kaupade saadetiste kontrollimine](#)

1.7 Järelevalveprobleemid

Kontrollida sertifikaadi uuendamise taotluse korral esitatud teabe täpsust olemasolevaid tegevusi käsitleva teabe alusel või uue taotluse korral muu kättesaadava teabe alusel.

Kontrollida, kas kirjeldatud ohutusjuhtimise süsteem tagab korra ohutuse juhtimiseks praktikas.

Kontrollida, kas kõiki liideseid, mis organisatsioonil on teistega, kajastatakse ohutusjuhtimise süsteemi riski kontrollimise korras.

2 Juhtimine

2.1 Juhtimine ja kohustuste võtmine

2.1.1 Õiguslik nõue

- 2.1.1. Kõrgem juhtkond võtab juhtrolli ja kohustub ohutusjuhtimise süsteemi arendama, rakendama, hooldama ja järjest täiustama, tehes järgmist:
- (a) võtab üldise vastutuse ja kohustuse tagada ohutus;
  - (b) tagab, et organisatsiooni eri tasandite juhtkond võtab oma tegevuse ning töötajate ja töövõtjatega suhtlemise kaudu kohustuse tagada ohutus;
  - (c) tagab, et ohutuspoliitika ja -eesmärgid määratakse kindlaks, neist saadakse aru ja et need on kooskõlas organisatsiooni strateegilise suunaga;
  - (d) tagab organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemi nõuete lõimimise organisatsiooni äriprotsessidega;
  - (e) tagab ohutusjuhtimise süsteemi jaoks vajalike ressursside kättesaadavuse;
  - (f) tagab, et ohutusjuhtimise süsteem võimaldab organisatsiooni ohutusriske tõhusalt kontrollida;
  - (g) innustab töötajaid ohutusjuhtimise süsteemi nõuetest kinni pidama;
  - (h) edendab ohutusjuhtimise süsteemi pidevat täiustamist;
  - (i) tagab, et organisatsiooni tegevusriskide kindlakstegemisel ja juhtimisel võetakse arvesse ohutust, ja selgitab, kuidas tehakse kindlaks ja kõrvaldatakse ohutuse ja muude tegevuseesmärkide vaheline lahknevus;
  - (j) edendab positiivset ohutuskultuuri.

2.1.2 Eesmärk

Ohutusjuhtimise selge ja positiivse suuna kehtestamine avaldab olulist mõju sellele, kuidas riske juhitakse. Hindav asutus peab olema kindel, et taotleja on võtnud endale kohustuse eraldada vahendeid, et võimaldada organisatsioonil ohutult toimida ja et võimaldada sel oma riske tõhusalt juhtida ning et taotleja organisatsiooni juhtkond tagab, et see toimub. Juhtkonna pühendumust inim- ja organisatsioonilistele teguritele tõendatakse poliitikas ja eesmärkides ning juhtimises ja juhtimisstiilis. Lisaks tagab juhtkonna inim- ja organisatsiooniliste tegurite suhtes võetud lähenemisviis ka selle, et koolitus ja menetluse väljatöötamine põhineb ülesandel, mis tuleb täita selle loomulikus keskkonnas, mis aitab optimeerida nii riski kontrollimist kui ka tulemusi, sest see tugineb ülesande täpsel kirjeldusel (tehtud töö)

Ohutuspoliitikas on ära märgitud ohutuse tähtsus ja prioriteetseks pidamine, sh inim- ja organisatsiooniliste tegurite lõimimine ja ohutuskultuuri edendamine.

Organisatsioon edendab pidevat ja kollektiivset valvsust, võideldes põhjendamatu enesekindluse („kõik on kontrolli all“) ja ülemäärase lihtsustamise („ohutuse tagamiseks piisab korra järgimisest“) vastu ja arendades välja mõistliku kahtlemise hoiaku. Lisaks sellele on kõik organisatsioonis osalejad teadlikud, et hoolimata kavandamise ja korralduse kvaliteedist, tehnilistest takistustest ja korrast võib alati tekkida lahknevus ootuste ja tegelikult toimuva vahel. Nende olukordade tuvastamiseks ja ühiseks analüüsimiseks, mida ei prognoositud piisava täpsusega, kasutatakse kõiki võimalikke allikaid.

Lisaks on organisatsiooni ohutusalane teavitustegevus kooskõlas juhtkonna otsuste sisuga.

Selleks et ohutusjuhtimise süsteem toimiks tulemuslikult ning et seda edaspidi täiendada, on väga oluline, et juhtrollide täitjad näitaksid oma töötajatele ja huvitatud isikutele, et nad kehtestavad positiivse tegevuskava, mille raames on võimalik ohutust juhtida. Juhtpositsioonidel olivad avaldavad suurimat mõju organisatsiooni kultuurile, ning seetõttu on väga tähtis, et nad suudaksid edastada õige sõnumi neile, kes nende heaks töötavad. Organisatsiooni kõigi tasandite juhtide käitumine ja see, millist tähtsust nad oma igapäevastes otsustes ohutusele omistavad, mõjutavad suurel määral seda, kuidas teised osalejad oma ülesandeid ohutult täidavad. Samuti peaksid juhid looma füüsilise ja sotsiaalse töökeskkonna, kus tehakse kohapealset tööd ohutult.

2.1.3 Selgitavad märkused

„Kõrgem juhtkond“ (**punkt 2.1.1**) tähistab selles kontekstis neid, kes teevad organisatsiooni suunajatena otsuseid. Tavaliselt hõlmab see tegevjuhti, kõrgema juhtkonna liikmeid, juhatuse esimeest ja juhatuse liikmeid. Kõrgem juhtkond on nii rühmana kui ka üksikisikutena kohustatud võtma ohutusjuhtimise süsteemi kaudu juhtrolli ja näitama üles pühendumust sellele.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Ohutusriskidele pannakse piisavalt rõhku (**punkti 2.1.1 alapunkt j**), et tasakaalustada muid äriske, eesmärgiga vältida olukorda, kus juhtkond seab ärihuvide prioriteediks nii, et ohutustaset nõrgendatakse. Kõrgem juhtkond peab tagama, et eesmärged käsitletakse ohutustaset tagades ja riske juhitakse nii palju, kui see on mõistlikult teostatav. Vastukäivad eesmärgid ei tohiks põhjustada inimeste ülesannete vastukäivust, mis võib viia ohutusprobleemideni.

Inim- ja organisatsioonilistel teguritel põhinev juhtimismeetod ja juhtimine tähendab eesmärkide, ootuste ja vastutuse kehtestamist seoses ohutuslase käitumisega kõigil organisatsiooni tasanditel ning õigeaegse tagasiside ja teabevahetuse tagamist.

2.1.4 Tõendid

- On olemas ohutuspoliitika, eesmärgid ja tõendid selle kohta, et need on kättesaadavad ja et kõik töötajad saavad neist aru ning et on selgeks tehtud, kuidas need sobivad kokku teiste äriprotsessidega ja on seotud ohutuse pideva täiustamisega; (**punkti 2.2.1 alapunktid a, b, g, e ja h**)
- ohutuspoliitikas kinnitatakse inim- ja organisatsioonilistel teguritel põhineva lähenemisviisi kohaldamise tähtsust kõigis ohutusega seotud protsessides, et saavutada organisatsioonis ohutuse kõrge tase. Organisatsioon näitab, kuidas juhitakse inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud küsimusi organisatsiooni protsessides; (**punkti 2.2.1 alapunkt c**)
- ohutusjuhtimise süsteemi ja muu äritegevuse vaheline seos on menetluses või organisatsiooni skeemil selgelt esile toodud; (**punkti 2.1.1 alapunktid e ja i**)
- ohutuspoliitikas või muudes protsessides on olemas teave, mis osutab, et juhtkond on võtnud endale kohustuse tagada ja hoida piisavaid vahendeid, mis võimaldavad ohutusjuhtimise süsteemil tulemuslikult toimida; (**punkti 2.1.1 alapunktid e ja h**)
- on olemas tõendid, mis näitavad, et juhtkond edendab positiivset ohutuskultuuri; (**punkti 2.1.1 alapunktid j ja h**)
- tõendid, mis näitavad, kuidas on tagatud, et töötajad mõistavad oma ohutuslaseid rolle ja vastutust, ning seda, kuidas nende tegevus mõjutab organisatsiooni suutlikkust riske ohutusjuhtimise süsteemi abil kontrollida; (**punkti 2.1.1 alapunktid d, f ja i**)

- *ohutuspoliitikas või muudes dokumentides on tõendid, et organisatsiooni eesmärk on teavitada oma töötajaid olulisest rollist, mida töötajad täidavad selle tagamisel, et ohutusjuhtimise süsteem töötab sisulise riskikontrolli saavutamiseks ka tegelikkuses; (punkti 2.1.1 alapunkt e)*
- *on olemas protsessid, milles sätestatakse, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid tuleks käsitleda ja kuidas nendest organisatsioonis teatada seoses organisatsiooni tegevuseesmärkide ja organisatsiooni protsessidega, näiteks projektid, intsidentide ja õnnetusjuhtumite ohutusjuurdlused, riskianalüüsid ja muud ohutusega seotud tegevused organisatsiooni enda töötajate, töövõtjate, partnerite ja tarnijate jaoks; (punkti 2.2.1 alapunktid c, d ja e)*
- *on tõendeid selle kohta, et juhtkond on kehtestanud protsessid tagamaks, et organisatsiooni alltöövõtjad arvestaksid nõuetekohaselt inim- ja organisatsiooniliste teguritega; (punkti 2.2.1 alapunktid c, d ja e)*

2.1.5 Näiteid tõendite kohta

Esitatakse tegevjuhi allkirja ja kuupäevaga varustatud ohutuspoliitika, milles näidatakse selgelt juhtkonna pühendumist ohutusele ja ohutuse täiustamisele ning sellele, kuidas töötajad osalevad ohutusriski ohjamises. Samuti on ohutuspoliitikas märgitud, kuidas see läbi vaadatakse.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Organisatsiooni jaoks kehtestatakse selge kogum ohutuseesmärke, mis on konkreetsed, mõõdetavad, saavutatavad, realistlikud ja tähtajalised (SMART), ning menetluses on sätestatud selge meetodika nende seadmiseks ja nende saavutamise õnnestumise või ebaõnnestumise analüüsimiseks. Ohutusjuhtimise süsteemis on tõendid, et juhtkond on eesmärgid sidunud käitamisega seotud ohutusega (koos töötervishoiu ja tööohutusega seotud eesmärkidega).

Juhtkonna selge avaldus selle kohta, kuidas nad edendavad organisatsiooni positiivset ohutuskultuuri ja kuidas töötajaid protsessi kaasatakse ja kuidas nad selles osalevad.

Ülevaade kõrgema juhtkonna koostumistest ja nende sagedusest, kus ohutus on tavapärane osa aruandlusest.

Selge avaldus organisatsiooni võetud kohustuse kohta tagada piisavad vahendid, et võimaldada riskide kontrollimiseks ohutusjuhtimise süsteemi tõhusat toimimist.

Organisatsioon näeb selgelt ette, kuidas ohutusjuhtimise süsteem toimib ja kes mille eest vastutab.

Uute seadmete, nt uute rongide projekteerimisel kasutatakse inim- ja organisatsioonilistel teguritel põhinevat lähenemisviisi. See hõlmab projekteerimisnõuete koostamisel kasutajate seniste kogemuste kasutamist, ülesannete analüüsimist, et teha kindlaks kognitiivsed ja füsioloogilised raskused, ekslike tulemuste võimaluse vähendamist projekteerimise kaudu, kus kohaldatakse inimtegureid käsitlevaid suuniseid, nagu rahvusvaheliselt tunnustatud standardid, töökoormuse ja väsimuse juhtimise analüüsi tegemist, tagamaks, et töötajad suudavad ülesannet täita, riskianalüüsi tegemist, et tuvastada võimalikud probleemid, ning parandusmeetmete kindlakstegemist. Arvesse võetakse keskkonnategureid, nagu lumi, kuumus, vihm jne, samuti sotsiaal-majanduslikke tegureid, nagu organisatsiooni prioriteedid, hanke- ja riigisisene kultuur.

Ohutusala juhtidele korraldatakse ohutusjuhtimise koolitust. On olemas tõendid, et juhtkond läbib korrapäraselt koolitusi. On olemas tõendid, et juhtkonna koolitusel võetakse arvesse ohutuse vaatenurka, selle lõimimist ohutuspoliitikasse ning seda, kuidas sellest teavitada ja kuidas seda kohaldada.

Juhtkond näitab ohutuskäikude või kohapealsete külastuste dokumentidega pühendumust positiivse ohutuskultuuri edendamisele ja soovi olla eeskuju.

2.1.6 Viited ja standardid

- [Ohutuskultuur](#) (ERA veebisait)

2.1.7 Järelevalveprobleemid

Järelevalve põhiküsimused on mis tahes eespool nimetatud tõendite osana esitatud põhimõtete ja meetmete mis tahes lahknevuse ulatus ning järelevalve käigus täheldatud tegelik olukord ja see, millises ulatuses on organisatsioon sellest lahknevusest teadlik.

Juhtkonna ohutusjuhtimise süsteemile ja ohutuskultuuri edendamisele tõelise pühendumise ulatust ning töötajate organisatsioonile pühendumise ulatust tuleks järelevalve käigus kontrollida organisatsiooni enda mehhanismide kaudu, mis on ette nähtud selle kultuuri ja ohutusjuhtimise süsteemi mõistmiseks ja arendamiseks.

Kontrollida, kas organisatsioon suudab tõendada, et ohutusjuhtimise süsteemi arendamiseks, rakendamiseks, hooldamiseks ja pidevaks täiustamiseks tagatakse piisavad vahendid.

Kontrollida kõrgema juhtkonna ja teiste töötajatega vesteldes, kuidas juhtkond oma pühendumust seoses ohutusalase parendamisega väljendab. Uurida välja, kui sageli ja milliseid vahendeid kasutades nad töötajatega ohutuse küsimustes suhtlevad ja/või ohutuskultuuri edendavad (õpikojad, foorumid, temaatilised ohutusele pühendatud päevad jne).

Kontrollida, kas on olemas teavitustegevus kõrgema juhtkonna poolt seoses eesmärkidega, milles kas julgustatakse kõiki töötajaid nende saavutamisele kaasa aitama või tänatakse kõiki paremate tulemuste eest.

2.2 Ohutuspoliitika

2.2.1 Õiguslik nõue

- 2.2.1. Kõrgem juhtkond koostab dokumendi, milles kirjeldatakse organisatsiooni ohutuspoliitikat, ja
- (a) see vastab organisatsiooni tüübile, liigile ja raudteetoimingute ulatusele;
  - (b) selle on heaks kiitnud organisatsiooni tegevjuht (või kõrgema juhtkonna esindaja(d));
  - (c) seda rakendatakse aktiivselt ning see tehakse kõigile töötajatele teatavaks ja kättesaadavaks.
- 2.2.2. Ohutuspoliitika:
- (a) sisaldab kohustust täita kõiki õiguslikke ja muid ohutusega seotud nõudeid;
  - (b) toimib raamistikuna, mille alusel seatakse ohutuseesmärke ja hinnatakse organisatsiooni ohutustaset nendest eesmärkidest lähtuvalt;
  - (c) sisaldab kohustust kontrollida ohutusriske, mis tulenevad nii enda kui ka teiste tegevusest;
  - (d) sisaldab kohustust ohutusjuhtimise süsteemi pidevalt täiustada;
  - (e) vastab äristrateegiale ja organisatsiooni ohutustasemele.

2.2.2 Eesmärk

Ohutuspoliitika on oluline dokument, et näidata, kuidas organisatsioon haldab oma ohutusalaseid kohustusi ning oma juhtimist ja pühendumust ohutuse nõuetekohasele juhtimisele. Taotleja peaks olema suuteline näitama, et tal on olemas ohutuspoliitika, mis täidab eespool nimetatud nõudeid ja kirjeldab kokkuvõtlikult riskikontrolli põhistruktuuri.

2.2.3 Selgitavad märkused

Ohutuspoliitika on juhtimispehõhimõtete väljendus ja seetõttu on käesolev punkt tihedalt seotud punktiga 3.1. Eespool toodud õigusteksti punkti 2.2.1 alapunktis a, kus nõue puudutab taristuettevõtjaid, asendatakse sõna „tüüp“ sõnaga „liik“.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Ohutuspoliitika kajastab ohutuse vaatenurka, isegi kui eespool nimetatud õiguslik nõue ei nimeta otseselt inim- ja organisatsioonilisi tegureid, keskendutakse selgelt inimteguritega seotud küsimustele organisatsioonis ja teadvustatakse olulist rolli, mida inimesed mängivad ohutu ja tõhusa organisatsiooni saavutamisel ja tegevuseesmärkide täitmisel. Inimeste rolli kaalutakse kõikide käitamise ja äritegevuse arendamise läbivaatamiste ajal.

2.2.4 Tõendid

- *Raudteeveo-ettevõtja puhul: tegevjuhi allkirjastatud kirjalik ohutuspoliitika, mis kajastab tegevuse liiki ja ulatust, toetab vastavust õigusnormidele ja muudele nõuetele, ohutuse pidevat täiustamist ning pakub raamistikku ohutuseesmärkide seadmiseks. (punkti 2.2.1 alapunktid a ja b, punkti 2.2.2 alapunktid a–c)*
- *Taristuettevõtja puhul: tegevjuhi allkirjastatud kirjalik ohutuspoliitika, mis kajastab raudteetoimingute liiki ja ulatust ja taristu arengut, toetab vastavust õigusnormidele ja muudele*

nõuetele ning ohutuse pidevat täiustamist ning mida kasutatakse ohutuseesmärkide seadmiseks; **(punkti 2.2.2 alapunktid a–c)**

- Mõlema puhul: teave, mis osutab, et ohutuspoliitika on töötajatele edastatud; **(punkti 2.2.1 alapunkt c)**
- teave, et ohutuspoliitikat säilitatakse nii, et see on alati kooskõlas organisatsiooni äristrateegia ja organisatsiooni ohutustaseme hindamisega; **(punkti 2.2.2 alapunktid d ja e)**
- tõendid, et ohutuspoliitika sisaldab kohustust jälgida ohutustaset ja et see vaadatakse perioodiliselt läbi pärast ohutuskontrollide analüüsi ning seda muudetakse pärast organisatsiooni ohutustaseme läbivaatamist seatud ohutuseesmärkide alusel. **(punkti 2.2.2 alapunktid b, d ja e)**

2.2.5 Näiteid tõendite kohta

Tegevjuhi allkirjastatud ja kuupäevaga varustatud ohutuspoliitika, mis kajastab täpselt tegevuse tüüpi, ulatust ja liiki. Dokumendis võetakse kohustus ohutusjuhtimise süsteemi pidevalt täiustada.

Ohutuspoliitika dokument on ajakohane ja sellel on kindlaksmääratud läbivaatamistsükkel, mis on kooskõlas äristrateegiaga.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvestamine ning ohutuskultuuri parandamine soodustab mõju vastava ohutusjuhtimise süsteemi nõude täitmisele ja seda tõendab järgmine:

Ohutuspoliitika sisaldab teavet või viiteid, milles sätestatakse protsess, kuidas ohutuspoliitikat läbi vaadatakse. Eesmärk on tuvastada, kas seda on vaja muuta pärast organisatsiooni ohutustaseme läbivaatamist seatud ohutuseesmärkide alusel.

Juhid keskenduvad ohutuspoliitikale ja muule seatud poliitikale, mistõttu kogu personal tõlgendab poliitikat ühtemoodi.

Töötajaid kaasatakse aktiivselt ohutuspoliitika ja selle rakendamise läbivaatamisse ja korrigeerimisse.

Ohutuspoliitikas viidatakse kavandatud otsuste riskipõhise hindamise protsessile/metoodikale (kooskõlas ohutuse vaatenurgaga). Selles protsessis selgitatakse, kuidas ohutust esmatähtsa eesmärgina arvesse võetakse.

Ohutuspoliitika või muud ohutusjuhtimise süsteemi sätted, mis lubavad igal töötajal töö lõpetada, kui töötingimused muutuvad ohtlikuks.

Läbi on viidud organisatsiooni ohutuskultuuri alushindamine. Organisatsioon on tuvastanud nõrgad kohad, töötajaid on neist teavitatud ja ohutuspoliitikas on välja toodud vastavad parandusmeetmed.

Olemas on protsess ohutuspoliitikast teavitamiseks organisatsiooni sisevõrgu kaudu ja selle esitamiseks strateegilistes/operatiivsetes kohtades.

Organisatsioon on väljapoole vaatav, otsib väliseid õppimisvõimalusi oma tõhususe ja tulemuslikkuse tõstmiseks, arvestades sealjuures inimteguritega.

2.2.6 Järelevalveprobleemid

Järelevalve käigus on oluline kontrollida, kui hästi on kõiki töötajaid ohutuspoliitikast teavitatud ja kui hästi nad seda mõistavad ning millist osa see täidab tegelikkuses selle ohutusraamistiku kehtestamisel, milles organisatsioon tegutseb. Võtmeküsimus on, kas dokument aitab tegevuskava koostada või on see olemas lihtsalt sellepärast, et tegemist on õigusliku nõudega.

Kontrollida, kas muudatused organisatsiooni ohutustasemes on käivitanud ohutuspoliitika läbivaatamise.

Kontrollida, kas ohutuspoliitika kajastab organisatsiooni tegelikkust.

2.3 Organisatsiooni rollid, kohustused, vastutus ja volitused

2.3.1 Õiguslik nõue

<p>2.3.1. Ohutust mõjutavate töötajate (sh juhtkond ja teised ohutusülesandeid täitvad töötajad) kohustused, vastutus ja volitused määratakse kindlaks organisatsiooni kõigil tasanditel, need dokumenteeritakse, määratakse neile isikutele ja tehakse neile teatavaks.</p> <p>2.3.2. Organisatsioon tagab, et töötajatel, kellele delegeeritakse kohustus tagada ohutusülesannete täitmine, on volitused, pädevus ja asjakohased vahendid oma ülesannete täitmiseks, ilma et muud tegevusvaldkonnad nende täitmist negatiivselt mõjutaksid.</p> <p>2.3.3. Ohutusülesannetega seotud kohustuste delegeerimine dokumenteeritakse ja tehakse teatavaks asjaomastele töötajatele, kes peavad need heaks kiitma ja nendest aru saama.</p> <p>2.3.4. Organisatsioon kirjeldab punktis 2.3.1 osutatud rollide määramist organisatsioonisisestele ja vajaduse korral organisatsioonivälistele tegevusvaldkondadele (vt punkt 5.3. „Töövõtjad, partnerid ja tarnijad“).</p>
--

2.3.2 Eesmärk

Selle nõude eesmärk on, et taotleja esitaks selge ülevaate organisatsiooni struktuurist ja sellest, kuidas rollid ja kohustused on jagatud ja kuidas neid aja jooksul täidetakse, alates kohapealsetest ametikohtadest kuni kõrgema juhtkonnani. See on võti, et mõista, kui hästi organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteem riski kontrollib. Taotleja peaks tõendama, kuidas ta määrab pädevaid töötajaid tegevuste läbiviimiseks, kuidas ta tagab, et neil töötajatel on selge arusaam oma rollidest ja kohustustest, ning kuidas inimesed vastutavad oma tegevuse tulemuste eest.

2.3.3 Selgitavad märkused

Esineda võivad arusaamise lahknevused tegevuse tasandil ohutusjuhtimise sätete ja juhtimisprotsesside vahel, mis peaksid ohutusjuhtimise süsteemi käigus hoidma (nt üldine riskihindamine, jälgimine). Ohutusjuhtimise süsteemis oluliste tööülesannete kindlaksmääramine (**punkt 2.3.1**) ei piirdu ainult nende töötajatega, kes on kohustatud tegelema ohutusprotsesside juhtimisega või vastutavad selle eest, näiteks ohutusjuht või ohutusmeeskond, vaid laieneb kõigile ohutusega seotud ülesannetes osalevatele töötajatele, nagu operatiivtöötajad, ning see on sõltumatu nende juhi või muust kui juhi ametikohast organisatsioonis (st kõrgema astme juhid, keskastme juhid, muu personal / muud töötajad).

„Delegeerimine“ (**punkt 2.3.3**) tähendab kohustuse üleandmist kõrgemalt võimupositsioonilt madalamale, tavaliselt organisatsiooni reageeringu kiirendamiseks tekkivatele probleemidele. Ohutusalast kohustust võib delegeerida, st astmeliselt allapoole suunata, määratletud tööülesannete ulatuses, eeldusel, et selline delegeerimine dokumenteeritakse. Ohutusalast vastutust delegeerida ei saa ja see jääb seaduse kohaselt kõrgemale juhtkonnale. See määratleb selle isiku kohustuse, kes vastutab, kui miski on tegemata, ei tööta või ei saavuta oma eesmärki, tõendada oma ohutusalaste kohustuste rahuldavat täitmist.

Rollide jaotust (**punkt 2.3.4**) võib tõendada asjakohase organisatsiooni plaani või skeemi esitamisega.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Rollid, kohustused, vastutus ja volitused (**punkt 2.3.1**) peaksid hõlmama ka ohutusalase teabe vahetamist. Näiteks seda, kes vastutab rongijuhtidele hilinenud muudatuste teatiste väljastamise eest. (**Vt ka punktid 4.4.1 ja 4.4.2.**)

Ohutusjuhtimise süsteem peaks vastama ühiste ohutusmeetodite hindamisnõuetele (**punkti 1.1 alapunkt d**) ja kõrgem juhtkond vastutab selle eest, et tema ohutusjuhtimise süsteem täidab neid nõudeid. Kõrgem juhtkond võib delegerida mõned oma kohustustest asjaomastele töötajatele. Tulemusaruandlus viiakse läbi vastavalt juhtkonnapoolse ülevaatuse nõuetele (**punkt 6.3**), kui asjakohased töötajad on kohustatud esitama kõrgemale juhtkonnale ohutusjuhtimise süsteemi toimivuse aruande.

„Ohutusega seotud ülesanded“ (**punkt 2.3.1**) ei piirdu ülesannetega, millega juhitakse otseselt ohutust (st ohutuse seisukohast hädavajalikud ülesanded, mida täidavad töötajad, kui nad kontrollivad või mõjutavad rongi liikumist, mis võivad mõjutada inimeste tervist ja ohutust, nagu on märgitud OPE KTKs). Need hõlmavad ka ohutust mõjutavaid mitteoperatiivseid ülesandeid, mis on seotud riskihindamisega (nt tegevuse planeerimine, sõiduplaani koostamine, veeremiüksuste määramine). Rollide ja kohustuste uuendamise või muutmise korral analüüsitakse muudatustega seonduvalt inimtegureid ja viisi, kuidas kohustusi organisatsioonis tegelikult täidetakse.

On olemas kohustuste ja ülesannete delegerimise ja määramise kriteeriumid, kui tuvastatakse vajalik pädevus ja oskused. Neid kriteeriume rakendatakse ja seega on ohutusülesanded määratud selgelt ja neid täitvatel töötajatel on asjakohane pädevus, volitused ja ressursid ning nad on teadlikud oma ülesannetega seotud riskidest.

Ülesannetest, sealhulgas ohutusega seotud ülesannetest teavitamine ja nende vastuvõtmine (**punkt 2.3.3**) on tavalise äriprotsessi osa, mis käsitleb seda, kuidas ülesanded töötajatele jaotatakse, ning see peaks olema auditeeritav. Kohustusi delegeritakse süstemaatilise käsitluse alusel.

Juhtkonnal peaksid olema piisavad teadmised ja arusaam inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud küsimustest, tagamaks, et vajaduse korral kaasatakse spetsialistid. Inim- ja organisatsiooniliste tegurite spetsialistide rollid, kohustused ja vastutus tuleks määratleda vastavalt täidetavatele ülesannetele. (**punkt 2.3.3**)

Kehtestatud peaks olema protsess, mis tagab, et inimesed saavad tagajärgi kartmata teatada ohuolukordadest, intsidentidest ja õnnetusjuhtumitest. Ohutuspoliitika toetab üksikisiku õigusi ja kohustust tõstatada ohutusega seotud probleeme ega luba selle eest ahistada, hirmutada, vastumeetmeid võtta või diskrimineerida. Õige kultuuri edu võti on organisatsioonis valitsev usaldus ja avatus. See kultuur ehitatakse üles aja jooksul ning see sõltub juhtkonna valmisolekust teha põhjalikke analüüse intsidentide ja õnnetusjuhtumite toimumise korral ning enne reageerimist kuulata ja õppida. Ohutusküsimuste käsitlemise järjepidevus on õige kultuuri juurutamisel oluline.

2.3.4 Tõendid

- *Organisatsiooni skeem ja asjakohane selgitav tekst, mis annavad edasi organisatsiooni vastavate ohutustega seotud ülesannete struktuuri ja viisi, kuidas ohutusjuhtimise süsteem on kehtestatud ning kuidas see on seotud organisatsiooni taustaga; (**punktid 2.3.1 ja 2.3.4**)*
- *loetelu muust teabest, mis käsitleb ohutusega seotud ülesandeid organisatsiooni struktuuris; (**punktid 2.3.1 ja 2.3.3**)*
- *tõendid, et kõigi töötajate jaoks on kehtestatud ja kasutusel pädevusjuhtimise süsteem, mis hindab ülesannete vastavust määratud kohustuste, pädevuse ja ressursidega; (**punkt 2.3.2**)*
- *pädevusjuhtimise süsteemist või muudest personalimenetlustest, sh tulemusjuhtimine, pärinev teave, et organisatsioon tagab, et rollidest ja kohustustest teavitatakse töötajaid, et töötajad võtavad need vastu ja saavad neist selgelt aru ning et töötajad vastutavad nende täitmise eest; (**punkt 2.3.3**)*

- *tegevuse ja hooldusega seotud kohustuste kirjeldus, sealhulgas nende nõuete määramine, mida töötajad ja töövõtjad peaksid kohaldatavuse korral täitma; (punkt 2.3.4)*
- *inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegias peaks esitama nõudeid selle kohta, millal ja kuidas kaasatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite eksperditeadmised ja millised on nende rollid ja kohustused. (punkt 2.3.1) (vt ka punkt 4.6)*

2.3.5 Näiteid tõendite kohta

Organisatsiooni skeemi toetab täiendav tekst, mis võimaldab hindajal näha, kuidas ohutusjuhtimise süsteem on üles ehitatud ja kuidas selle eri osad üksteisega seostuvad.

Viide pädevusjuhtimise süsteemile koos teabega selle kohta, kuidas süsteem on üles ehitatud, ja viited kohtadele, kus on esitatud täpsemad üksikasjad, sh seda toetavate personaliprotsesside, nt tulemusjuhtimise kirjeldused.

Esitatakse tagasiside protsess, mida kasutatakse selle tagamiseks, et organisatsioonis liikuv teave oleks selgelt arusaadav.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Organisatsiooniline struktuur on kooskõlas terves organisatsioonis selgelt jagatud kohustustega.

Rolle ja kohustusi käsitlev üldine poliitika ja kord on kogu organisatsioonis järjepidev.

Protsess, mis käsitleb seda, kuidas ohutusega seotud kohustused on jaotatud ja kus on lubatud volituste delegeerimine, koos mõningate näidetega, mis annavad ülevaate, kuidas protsess on toimunud, koos selge viitega riskihindamise korrale.

Näited ohutusega seotud rollide kirjeldustest, samuti need ülesanded, mis ei ole tegevusega otseselt seotud ja mis mõjutavad tegevuse läbiviimist kaudselt (st ülesannete määramine, tegevuse kavandamine ja töötajatele operatiivteabe andmine, järelevalvetegevus) on olemas ja need vaadatakse vajaduse korral uuesti läbi (näiteks graafikute muutumise korral).

ohutusjuhtimise süsteemis on tõendid selle kohta, et ülesannetega seotud kohustusi ja riske käsitletakse tulemuslikkuse juhtimise süsteemis ja koolituskavas. On tõendeid ülesannete ametliku aktsepteerimise kohta (näiteks et isik, kellele kohustus delegeeriti, on seda kirjalikult kinnitanud).

Menetlus(ed), millega määratakse kindlaks, millist pädevust ja milliseid ressursse on vaja ohutusega seotud ülesannete ja kohustuste toetamiseks kõigil hierarhia tasanditel.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia näitab, kuidas see on integreeritud protsessidesse ja projektidesse. Inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud eksperditeadmised ja tegevused on vastavuses protsessi või projekti suurusega. Inimtegurite spetsialisti rollid, kohustused ja vastutus ning etapid, kus tema kaasamine on vajalik, on määratletud protsessi või projekti kavas.

2.3.6 Viited ja standardid

- [Ohutusalane vastutus ja ohutusalased kohustused](#) (SKYbrary)

2.3.7 Järelevalveprobleemid

Järelevalve puhul on peamised küsimused seotud ulatusega. Vastust vajav küsimus on: mil määral kajastab esitatud teave tegelikku olukorda?

Pädevusjuhtimise süsteemi toimimise kontroll annab vastuse enamikule käesoleva jao küsimustele.

2.4 Konsulteerimine töötajate ja muude isikutega

2.4.1 Õiguslik nõue

2.4.1. Vajaduse korral konsulteeritakse ohutusjuhtimise süsteemi arendamisel, haldamisel ja täiustamisel töötajate, nende esindajate ja organisatsiooniväliste huvitatud isikutega süsteemi nende osade puhul, mille eest nad vastutavad, sh käitamisprotseduuride ohutuse aspektid.   2.4.2. Organisatsioon hõlbustab töötajatega konsulteerimist, nähes ette meetodid ja vahendid töötajate kaasamiseks, töötajate arvamuse registreerimiseks ja töötajate arvamuse kohta tagasiside esitamiseks.

2.4.2 Eesmärk

Taotleja peaks esitama tõendid, et ta kaasab oma töötajaid (või nende esindajaid) ning väliseid huvitatud isikuid aktiivselt ohutusjuhtimise süsteemi kasutamisse ja arendamisse, et kontrollida riske aja jooksul. See annab hindavale asutusele ettekujutuse, milline on organisatsiooni ohutuskultuur ja kui aktiivselt kaasatakse asjaomaseid kolmandaid isikuid ohutuse juhtimisse jagatud riskiga valdkondades.

Organisatsioon tunnistab, et ühelgi üksikisikul ei ole kogu teavet, mida on vaja ohutuse juhtimiseks jätkusuutlikul viisil. Protsessiekspertid, ohutusekspertid, tugiteenistused, kohapealsed töötajad, juhtkond ja järelevalve teostajad, ametiühingud, välistöövõtjad – kõigil on teadmisi ja teavet, mis on ohutuse seisukohast olulised. Neile tuleb anda võimalus kohtuda, arutada ja väljendada oma seisukohti, et saavutada parim võimalik arusaamine töökohal valitsevast tegelikust olukorrast. Erilist tähelepanu tuleb pöörata korralduslikele liidestele teenistuste, osakondade ja organisatsioonide vahel. Edendada tuleb ideede ja teabe vahetamist riski, õnnetusjuhtumite ja intsidentide analüüsimise ja käsitlemise kohta.

Osalemist ohutuse seisukohast olulise teabe edastamises ja ohtlike olukordade ja intsidentide analüüsis toetab usalduse õhkkond. Lisaks püüeldakse riskihindamise läbiviimisel, tehniliste rajatiste projekteerimisel ja ümberkujundamisel ning uute menetluste koostamisel aktiivselt operatiivtöötajate varajases etapis osalemise poole.

2.4.3 Selgitavad märkused

Välised isikud (**punkt 2.4.1**) on organisatsioonid, kellel on taotlejaga kokkupuude, näiteks alltöövõtjad, partnerid, tarnijad, asjaomased valitsusasutused, kohalikud omavalitsused või hädaabiteenistused.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Nende väliste isikutega (**punkt 2.4.1**) saab konsulteerida juhtimissüsteemi puudutavates küsimustes. Näiteks võivad töövõtjad vastutada mõningate ohutusega seotud ülesannete eest, nagu rongi ettevalmistamine või taristu hooldamine. Rongi ettevalmistusmenetluse või taristu hooldamise riskihindamise puhul on hea tava, et need töövõtjad osalevad protsessis.

Lõppkasutajate eksperditeadmised on olulised, et tagada hea ülevaade töötingimustest ja korrast, protsessidest, vahenditest ja dokumentidest vastavalt nende eesmärgile. Eesliinitöötajatega konsulteerimine riskihindamise ning dokumentide või seadmete valiku ja kontrollimise vallas aitab kujundada kestlikku ja ohutut tegutsemist (ja tagada nõuete parem järgimine töötajate poolt).

Positiivse ohutuskultuuri arengut edendavad kvaliteetne konsulteerimine ja teabe õigeaegne edastamine neile, kellel on vaja teavet saada.

2.4.4 Tõendid

- Taotleja peaks esitama töötajatega (või nende esindajatega) ja väliste huvitatud isikutega konsulteerimise protsessi üksikasjad, kaasa arvatud see, kuidas neid konsultatsioone kasutatakse ohutusjuhtimise süsteemi või konkreetse töökorra muudatustes; **(punktid 2.4.1 ja 2.4.2)**
- Taotleja peaks esitama teabe süsteemi kohta, mis on kasutusel töötajatele konsultatsiooni tulemuste kohta tagasiside andmiseks. **(punkt 2.4.2)**

2.4.5 Näiteid tõendite kohta

Protsess või menetlus ohutusjuhtimise süsteemi väljatöötamisel töötajatega (või vajaduse korral nende esindajatega) ja huvitatud isikutega konsulteerimiseks.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Näited töötajatega (ja/või nende esindajatega) peetud konsultatsioonikoosolekute protokollide kohta koos kirjapandud tulemustega.

Näited selle kohta, kuidas muudatuste juhtimise ajal kogutakse töötajate arvamusi ja soovitusi (st kavandatava/muudetava/uue töökorra kohta) ja kuidas neid käsitletakse.

Esitatakse dokument/menetlus, mis näitab, kuidas kaasatakse töö varajases etapis (kavandamine ja väljatöötamine) operatiivtöötajaid, kes tegelevad uue või projekteeritud tehnilise süsteemiga, et koguda sisendandmeid nt seoses masina ja inimese vahelise liidesega.

Menetlustes, milles sätestatakse, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid tuleks käsitleda ja kuidas tulemustest organisatsioonis teatada seoses organisatsiooni tegevuseesmärkide ja organisatsiooni protsessidega, näiteks projektid, intsidentide ja õnnetusjuhtumite ohutusjuurdlused, riskianalüüsid ja muud ohutusega seotud tegevused oma töötajate, töövõtjate, partnerite ja tarnijate jaoks.

Organisatsioon määratleb selgelt ohutusega seotud ootused ja nõutud käitumisviisid. Organisatsiooni prioriteedid on ühtlustatud, et vältida vastuolulisi eesmärke. Kirjeldatakse tegevuste kavandamise, riskihindamise ja kontrollimise protsessi, tagamaks, et ohutuses ei tehta järeleandmisi teiste ärihuvide arvelt, näiteks kasutades konservatiivset otsuste tegemist. Ohutuseesmärgid on seotud ohutuskultuuriga. Juhtkond võtab ohutuskultuuris vajalike muudatuste kavandamisel ja rakendamisel aktiivse rolli.

2.4.6 Järelevalveprobleemid

Asjaomaste töötajatega konsulteerimisel ja nende kaasamisel nii organisatsiooni sees kui ka sellest väljaspool on oluline osa selle tagamisel, et asjaomase kogemusega isikutel on võimalik avaldada organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemile positiivset mõju.

Selles valdkonnas peaks järelevalve keskenduma dokumentidele, milles käsitletakse seda, kuidas konsulteeritakse töötajate ja väliste isikutega ja kuidas nende märkustega arvestatakse, samuti dokumentidele, mis hõlmavad ohutusjuhtimise süsteemis tehtud muudatusi, mis pärinevad sellest valdkonnast.

Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, kuidas antakse tagasisidet ja kuidas sellest õpitakse.

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

3 Kavandamine

3.1 Riski käsitlevad meetmed

3.1.1 Õiguslik nõue

3.1.1. Riskihindamine

3.1.1.1. Organisatsioon:

- (a) teeb kindlaks ja analüüsib kõiki tegevusriske (sh inimeste võimetega seotud), organisatsioonilisi ja tehnilisi riske, mis on asjakohased organisatsiooni liigi, ulatuse ja tegevuspiirkonna seisukohast. Nende hulka kuuluvad riskid, mis tulenevad inim- ja organisatsioonilistest teguritest, nt töökoormusest, töökorraldusest, väsimusest, protseduuride sobivusest ja muude huvitatud isikute tegevusest (vt punkt 1 „Organisatsiooni taust“);
- (b) hindab punktis a osutatud riske, kasutades asjakohaseid riskihindamismeetodeid;
- (c) töötab välja ja kehtestab ohutusmeetmed, määrates kindlaks nendega seotud kohustused (vt punkt 2.3 „Organisatsioonisisese rollid, kohustused, vastutus ja volitused“);
- (d) arendab välja süsteemi ohutusmeetmete tõhususe jälgimiseks (vt punkt 6.1 „Jälgimine“);
- (e) tunnistab vajadust teha ühiste riskide vähendamisel ja nõuetekohaste ohutusmeetmete kehtestamisel vajaduse korral koostööd teiste huvitatud isikutega (nt raudteeveo-ettevõtjad, taristuettevõtjad, tootja, hoolduse tarnija, hoolduse eest vastutav üksus, veeremiüksuse valdaja, teenuseosutaja ja hankeüksus);
- (f) teavitab riskidest töötajaid ja kaasatud väliseid isikuid (vt punkt 4.4 „Teave ja selle edastamine“).

3.1.1.2 Riskihindamisel võtab organisatsioon arvesse vajadust teha kindlaks, tagada ja säilitada kohaldatavatele õigusaktidele ja eriti direktiivile 89/391/EMÜ vastav ohutu töökeskkond.

3.1.2. Muudatuste kavandamine

3.1.2.1. Organisatsioon teeb enne muudatuste tegemist (vt punkt 5.4 „Muudatuste juhtimine“) kindlaks võimalikud ohutusriskid ja asjakohased ohutusmeetmed (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“) kooskõlas määruse (EL) nr 402/2013 kohase riskijuhtimisprotsessiga, sh võtab arvesse muudatusest tulenevaid ohutusriske.

3.1.2 Eesmärk

See nõue on ohutusjuhtimise süsteemi keskmes, selle eesmärk on, et taotleja näitaks, kuidas tema süsteemides tuvastatakse ja kontrollitakse riske, millega kokku puututakse. Samuti nõuab see taotlejalt, et ta näitaks, kuidas ta kasutab riskihindamise tulemusi praktikas riskikontrolli parandamiseks ja kuidas ta seda aja möödudes kontrollib. Tähtis on meeles pidada, et see nõue ei käsitle otseselt muudatustest tulenevate riskide juhtimist (mis on teine nõue), kuid on sellega seotud. Samuti tuleb märkida, et on olemas erinõue tegeleda riskihindamise kaudu inimvõimetega seotud küsimustega, nagu töökorraldus ja väsimuse riskijuhtimine.

Taotleja peab taotluses kirjeldama, kuidas seda teavet osana ohutusjuhtimise süsteemist korrastatakse ja edastatakse, ning taotluse sisu peaks kajastama riske, millega organisatsioon kokku puutub, pidades silmas selle tegevuse liiki, ulatust ja tegevuspiirkonda (vt organisatsiooni taust). Asjakohane on käsitleda nii riske, millega seotud vastutus lasub taotlejal, kui ka kolmandate isikute tegevusest tulenevaid riske.

Hea ohutusjuhtimise prioriteediks peetakse kogu organisatsioonis ühist arusaamist sellest, kuidas suuri riske ennetada. Stsenaariumi väike sagedus ei tohiks olla põhjus, et see tähelepanuta jätta. Lisaks, selleks et tagada riskihindamiseks valitud stsenaariumi realistlikkus võrreldes tegelike tegevustega, panustavad ohutusanalüüsi ja riskihindamisse nii ohutusjuhtimise eksperdid kui ka ettevõtte eesliinitöötajad. Nende hindamiste tulemused edastatakse juurdepääsetavas ja arusaadavas vormis kõigile ohutusele kaasaaitavatele osalejatele. Juhtkond edendab arutelusid peamiste riskide üle, mida tuleb juhtida, et tagada ühine arusaamine ja teadlikkus. Peale selle rõhutatakse suurte riskide olemasolu kogu süsteemi olelusringi vältel.

3.1.3 Selgitavad märkused

Taotluse hindamiseks peaks taotleja näitama, kuidas ta järgib nõukogu direktiivi 89/391/EMÜ ja sellega seotud eeskirju. Hindamises keskendutakse nende küsimuste haldamise tõendamisele, mitte nendele küsimustele endile. Selliseid küsimusi nagu väsimus või stressi juhtimine ning füüsilise ja psühholoogilise sobivuse testimine võib käsitleda õigusliku küsimusena töötervishoiu ja tööohutuse raamistikus, kuid neil on liides pädevusjuhtimise süsteemiga (nt koolitus pärast pikka töölt eemalolekut) ja töö määramisega (töötajatele tuleks anda teatavad tööd ainult siis, kui on kindlaks tehtud, et need sobivad neile), nagu on märgitud OPE KTKs.

Eespool toodud õigusteksti punkti 3.1.1.1 alapunktis a, kus nõue puudutab taristuettevõtjaid, asendatakse hindamise eesmärgil sõna „tüüp“ sõnaga „liik“.

„Tegevused“ (**punkti 3.1.1.1 alapunkt a**) tähendavad siinses kontekstis nii tegevust, mida huvitatud isikud (töövõtjad, tarnijad jt) viivad läbi taotleja nimel või koos taotlejaga, kui ka varasid, mida nende tegevuste toetamiseks kasutatakse. Peamine on see, et taotleja peab näitama, et tal on olemas kindel riskihindamise protsess ning et kõigi asjaomaste riskidega tegeletakse. Kui see on asjakohane ja mõistlik, peab ka organisatsioon mõningate riskidega (nt hüdrogeoloogilised riskid, raudteeületuskoha riskid, rongide pihta visatud kivid, loata sisenejad) arvestama. Need küsimused on siiski seotud tegevusriskidega (kuna kõik need riskid mõjutavad rongi käitamist) ega pruugi olla seotud üksnes inimvõimetega.

„Muud huvitatud isikud“ tähendab nii organisatsioone kui ka üksikisikuid. Need isikud võivad olla raudteesüsteemivälised (**punkti 1.1 alapunkt c**).

Muudatus võib olla ohutusega seotud või mitte (**punkt 3.1.2.1**). Iga ohutusega seotud muudatuse mõju tuleks hinnata ja kindlaks tuleks teha asjakohased ohutusmeetmed, et vähendada seotud riske vastuvõetava tasemeni. Muudatuste juhtimise protsessi rakendamise võivad kaasneda ka ohutusriskid, eelkõige siis, kui otsustatakse muudatuse elluviimine edasi lükata, et vältida teise ohutusriski osalist või täielikku tekkimist. Riskijuhtimine (**punkt 3.1.1.1**) ei ole siiski muudatuste juhtimise suhtes välistav. Üldiselt peaks organisatsioon tagama, et tema tegevusega seotud ohutusriske ohjatakse asjakohaselt. Seetõttu läheb vajadus need ohutusriskid taotleja ohutusjuhtimise süsteemi osana tuvastada, neid ohjata ja kontrollida kaugemale muudatuste juhtimisest ning ühise ohutusmeetodi kohaldamisest riskihindamise jaoks.

Riskihindamise ühiseid ohutusmeetodeid kohaldatakse kõigi tehniliste, operatiivsete või organisatsiooniliste muudatuste suhtes (viimast nende puhul, millel on käitamise või hoolduse tagajärg). Iga ohutusega seotud muudatuse puhul peab taotleja / taotluse esitaja kõigepealt otsustama, kas muudatus on oluline (või mitte). Kui seda peetakse oluliseks, peab ta näitama, et muudatusega seotud riskid on vastuvõetavad, kasutades ühistes ohutusmeetodites kirjeldatud põhimõtteid, ning et sellest tõendamisest tulenevad nõuded on muudetavas süsteemis tulemuslikult rakendatud. Seejärel hindab läbiviidud riskihindamist sõltumatu hindaja

või tunnustatud asutus, kes koostab aruande analüüsi vastuvõetavuse või vastuvõetamatuse kohta. Riiklikud ohutusasutused võtavad selliseid aruandeid oma järelevalvetegevuses arvesse, kuid ei saa aruande tulemusi vaidlustada, välja arvatud juhul, kui neil on põhjust arvata, et riskihindamise hindamisprotsessi ei ole nõuetekohaselt järgitud. Kui muudatus on ohutusega seotud, kuid ei ole oluline, peab taotleja / taotluse esitaja oma otsuse dokumenteerima ja riski ikkagi hindama ohutusjuhtimise süsteemi riskijuhtimise protsessi raames. Sel juhul vastutab asjakohaste riskihindamise meetodite valimise eest taotleja, et põhjendada, et tema kehtestatud riskikontrolli meetmed on asjakohased seotud riskide kontrollimiseks vastuvõetaval tasemel. Tuleb märkida, et kuigi riskihindamise ühise ohutusmeetodi kohaldamise käivitajaks on küsimus, kas muudatus on oluline või mitte, võib organisatsioon otsustada kohaldada riskihindamise ühiseid ohutusmeetodeid igal juhul, näiteks kui ta leiab, et muudatus väärib äri- või ühiskondlikel põhjustel organisatsiooni tehtud töö sõltumatut hindamist. Lisateabe selle kohta, kuidas hallata olulisi muudatusi, leiab ERA suunisest riskihindamise ühise ohutusmeetodi kohta.

Riskihindamise ühine ohutusmeetod hõlmab kuut kriteeriumit, mida tuleks olulisuse kindlaksmääramisel kontrollida. Need on järgmised:

- **rikke tagajärg:** *usutav halvim võimalik stsenaarium hinnatava süsteemi rikke korral, võttes arvesse hinnatava süsteemi väliseid turvatõkkeid;*
- **muudatuse rakendamisel kasutatav uuendus:** *see hõlmab uuendusi raudteesektoris ja üksnes muudatust rakendavas organisatsioonis;*
- *muudatuse keerukus;*
- **jälgimine:** *suutmatus jälgida rakendatud muudatust süsteemi kasutaja jooksul tervikuna ja võtta asjakohaseid sekkumismeetmeid;*
- **tagasipöördumise võimalikkus:** *suutmatus pöörduda tagasi enne muudatust kasutusel olnud süsteemi juurde, ja*
- **täiendavus:** *muudatuse olulisuse hindamine, võttes arvesse hinnatava süsteemi kõiki viimaseid ohutuslaseid muudatusi, mida ei ole peetud oluliseks.*

Neid elemente tuleks kasutada, et hinnata, kuidas on jõutud organisatsiooni riskihindamise ühise ohutusmeetodi alusel tehtud otsusteni olulisuse kohta.

Kuigi riskihindamise ühises ohutusmeetodis sätestatud riski analüüsimise ja hindamise menetlust kohaldatakse ohutusega seotud juhtumi ja oluliste muudatuste korral, on selles määruses sätestatud riskihindamise menetluse aluspõhimõtted üldine riskihindamise tava ning seetõttu võib neid kohaldada kõigis muudes olukordades, kus on vaja üldist riskihindamist.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Inim- ja organisatsioonilisi tegureid kohaldatakse (uute) süsteemide kavandamisel järjekindlalt algusest peale. Kõik organisatsiooni tasandid, sh eesliinitöötajad, osalevad ennetavalt riskihindamises, prognoosides vigade ilmumist kasutajakeskse lähenemisviisi kaudu, milles võetakse arvesse ettevõtte organisatsioonilist struktuuri, seadmete kättesaadavust või kasutamist, ohutusega seotud ülesannete kujundamist, pädevusjuhtimise süsteemi ja menetlust, et hinnata ohutusriske ja teha kindlaks ohutusmeetmed.

Riskihindamismenetlus sisaldab lähenemisviise või meetodeid, et võtta süstemaatiliselt arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid, ja selle eesmärk on kõrvaldada kõigis ohutusjuhtimise süsteemi protsessides ja protseduurides võimaluse korral riskide allikas. Kui see ei ole võimalik, peaks inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia eesmärk olema vähendada riskide tagajärgi.

On olemas süsteemne lähenemisviis ohutusega seotud tööülesannete ja protsesside kindlaksmääramiseks ning inim- ja organisatsiooniliste tegurite valdkonna meetodeid kasutatakse ohutuse seisukohast oluliste tööülesannete analüüsimiseks, nt ülesande analüüs, hierarhilise ülesande analüüs, tabeliülesande analüüs.

Asjakohaste meetodite valimiseks ja rakendamiseks tuleks kasutada spetsialistide inim- ja organisatsiooniliste tegurite alaseid eksperditeadmisi.

Üldine riskihindamismenetlus peaks kirjeldama inim- ja organisatsiooniliste tegurite spetsialistide kaasamist ja asjaomast pädevust kasutajate ja muude huvitatud isikute jaoks. See võib hõlmata näiteks selle kirjeldust, millises ulatuses inim- ja organisatsiooniliste tegurite spetsialistid peaksid olema riskianalüüsi kaasatud ja millisel tasemel inim- ja organisatsiooniliste tegurite alast pädevust on vaja.

Kirjeldatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite üldisesse riskihindamisse integreerimise asjakohaseid meetodeid, nt ülesande analüüs, kasutatavuse analüüs, simulatsioon, inim-HAZOP (oht ja töökindlus), *bow-tie*-meetod.

3.1.4 Tõendid

- Taotleja peaks esitama tõendid selle kohta, et tal on kehtestatud üldine riskihindamise menetlus (sealhulgas kasutatud metoodika kirjeldus, kaasatud töötajad ja kõik tehtud valideerimised või kontrollid), mis hõlmab nii riskihindamise ühise ohutusmeetodi alusel olulise muudatusena tuvastatud riske (komisjoni rakendusmäärus (EL) 402/2013) kui ka ebaoluliseks peetud riske, mida tuleks siiski kontrollida, ning protsess hõlmab kõiki tegevus-, organisatsioonilisi ja tehnilisi riske; **(punkti 3.1.1.1 alapunktid a ja b)**
- tõendid selle kohta, et riskihindamistes võetakse arvesse inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud riske. Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia peaks näitama, kuidas ja millal on inim- ja organisatsioonilised tegurid üldise riskihindamismenetluse lahutamatu osa, ning tõendama asjakohaste meetodite ja eksperditeadmiste kasutamist; **(punkti 3.1.1.1 alapunkt a)**
- tõendid vahendite kohta, millega kaasatakse vajaduse korral üldisesse riskihindamismenetlusesse kolmandaid isikuid, sealhulgas selgitus, kuidas juhitakse kolmandatest isikutest tulenevaid riske, mis mõjutavad raudteeveo-ettevõtjat või taristuettevõtjat; **(punkti 3.1.1.1 alapunktid a, e ja f)**
- tõendid selle kohta, et taotleja on kehtestanud protsessi riskikontrolli meetmete väljatöötamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas see, kes vastutab meetmete elluviimise tagamise eest; **(punkti 3.1.1.1 alapunkt c).**
- taotleja peaks osutama, kuidas ta kasutab üldise riskihindamise tulemusi ja seotud kontrollimeetmeid ja kuidas ta teavitab nendest asjaomaseid töötajaid; **(punkti 3.1.1.1 alapunkt f)**
- taotleja peaks näitama seda, kuidas ta jälgib oma riskikontrolli meetmete tulemuslikkust, sealhulgas seda, kuidas protsesse või menetlusi nõuetekohaselt ajakohastatakse; **(punkti 3.1.1.1 alapunkt d)**
- esitatud tõendites peaks taotleja osutama, kuidas ta võtab arvesse vajadust järgida teisi kohaldatavaid õigusakte, nagu nõukogu direktiivist 89/391/EMÜ tulenevad eeskirjad; **(punkt 3.1.1.2)**
- taotleja esitab tõendid, et tõendada oma muudatuste juhtimise protsessi osana, et mis tahes muudatuse mõju hinnatakse süstemaatiliselt. See tähendab üldise riskihindamise, sealhulgas riskihindamise ühise ohutusmeetodi kasutamist, et tuvastada riskid ja määrata kindlaks vajalikud kontrollimeetmed. Samuti esitab taotleja tõendid, et muudatuste juhtimise protsessi käigus kindlaks määratud kontrollimeetmed on rakendatud; **(punkt 3.1.2.1)**

3.1.5 Näiteid tõendite kohta

Üldine riskihindamismenetlus hõlmab vajaduse korral seda, kuidas ja millal kasutatakse riskiga tegelemise kontrollimeetmete rakendamise toetamiseks rikete liigi ja mõju analüüsi (FMEA), ohu ja töökindluse uuringut (HAZOP) või teisi tehnikaid.

Tõendid, näiteks ohuregister, mis näitavad, et organisatsiooni riskide juhtimise esimese sammuna on olemas riskide süstemaatilise hindamise protsess, kuhu sisestatakse jälgimise tulemused, mida ajakohastatakse viivitamata, kui tuvastatakse uued riskid, ja mida täiendatakse asjaomase teabega riski kontrollimiseks

võetud ohutusmeetmete kohta (nt tehnilised seadmed, ohutuse puhul otsustavate komponentide loetelu, töökord, töötajate koolitus).

Menetlused teiste asjaomaste ELi õigusaktide nõuete täitmiseks, nagu komisjoni direktiiv 89/391/EMÜ, kuivõrd töötajatega seotud riskid (surm, ajutised või püsivad vigastused, ohuolukorrad) võivad olla hõlmatud töötervishoiu ja tööohutuse õigusraamistikuga, kuid rakenduseeskirjad peaksid sisaldama kontrollimeetmeid või need tuleks nendele lisada.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Ülevaade protsessi osadest ja sellest, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid võetakse üldises riskihindamismenetluses arvesse ning kuidas vajaduse korral kaasatakse kolmandaid isikuid. Koosolekuprotokollid näitavad, et lõppkasutajad ning inim- ja organisatsiooniliste tegurite asjatundjad osalesid ja et nende arvamusi võeti arvesse.

Näited tehtud analüüsides, milles võetakse arvesse läbiviidavate ülesannete arvu ja iseloomu, nende keerukust, korduvust, kohustuste delegeerimist, töökoormust (sh graafik, vahetused, masinate kasutamine ja asjakohased juhised jne), eeskirjade ja tööjuhendite selgus ja ammendavus, töötajate tagasiside ja parandusmeetmete võtmise viis.

Menetlus üldise riskihindamise tulemuste edastamiseks töötajatele, lisades vajaduse korral illustratiivseid näiteid.

Viide protsessile, millega tagatakse, et igale töötajate kategooriale delegeeritud ohutusega seotud ülesanded kujundatakse sellisel viisil, et

- *täidetavate ülesannete maht ei ole ohutusega seotud ülesande täitmise ajal liiga suur;*
- *kui ohutusega seotud ülesanded on kombineeritud, suudab organisatsioon tõendada, et ohutuse taset hoitakse;*
- *ohutusega seotud ülesannete ja muude töötajatele kehtestatud eesmärkide täitmise vahel ei ole vastuolusid (kooskõlas punkti 2.1.1 alapunktiga j).*

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia, mis on seotud üldise riskihindamismenetlusega. See tõendab, et riskianalüüsi tulemusi kasutatakse ning ohutust edendavaid meetmeid rakendatakse ja hinnatakse.

Mõningaid inim- ja organisatsiooniliste tegurite elemente, millega tegeletakse töötervishoiu ja tööohutuse õigusraamistikus, ning selliseid olulisi teemasid nagu väsimus, tööstress ja füüsiline töökeskkond (nt puhtus, temperatuur, valgus), kõnealusel juhul töötervishoiu ja tööohutusega seotud dokumente, tuleks hallata ohutusjuhtimise süsteemi kaudu.

3.1.6 Viited ja standardid

- [Ameti juhend riskihindamise ühise ohutusmeetodi rakendamiseks](#)
- [Eri majandusharudes kasutatavate tehniliste süsteemide ja töökorra riski vastuvõetavuse kriteeriumid](#)
- [Juhend, mis toetab määruse \(EL\) 2015/1136 rakendamist ühtlustatud projekteerimiseesmärkide suhtes riskihindamise ühise ohutusmeetodi raames](#)
- *ISO 31000:2018 Riskijuhtimine*
- *ISO 31010:2019 Riskijuhtimine – riskihindamise tehnikad*
- *ISO45001:2018 Töötervishoiu ja -ohutuse juhtimissüsteemi standard – praktiline juhend väikestele organisatsioonidele*
- *CENELEC – EN50126 Raudteealased rakendused. Töökindluse, kasutatavuse, hooldatavuse ja ohutuse (TKHO) määratlemine ning esitlemine. Osa 1: Põhinõuded ja üldprotseduur.*
- [Riikliku raudteeohutuse reguleeriva asutuse büroo – varade valitsemise suunis \(2019\).](#)

3.1.7 Järelevalveprobleemid

Üldine riskihindamismenetlus peaks olema järelevalve tegemisel ohutusjuhtimise süsteemi keskmes, seepärast peaks olema võimalik teha vestluste ning dokumentide ja protsesside kontrolli alusel kindlaks, kas see on ka tegelikult nii. Peamise tähtsusega on siinkohal kõik järelevalvest tulenevad järeldused, mis on olulised ühtse ohutustunnistuse või ohutusloa tulevase uuendamise jaoks. Lisaks peaksid üldise riskihindamismenetluse järelevalve tulemusel tehtavad järeldused olema vajaduse korral riikliku ohutusasutuse järelevalvestrateegia sisendandmeteks.

Hilisema järelevalve sisendandmeteks võib olla järgmine teave:

- *ohtude loetelu;*
- *riskianalüüsi tulemused, sealhulgas riskihindamise asutuse või asutuste aruanded, kui see on asjakohane;*
- *riskihindamise meetodite kasutamise põhjendus (nt FMECA, FTA, ETA, HAZOP), sealhulgas teave selle kohta, kuidas riskihindamise kriteeriumid kehtestatakse ning kuidas määratakse kindlaks ohu suurus ja esinemise tõenäosus;*
- *vajaduse korral ohuolukordade liigitus teema, mõju või põhjuste kaupa (nt esialgne ohtude loend).*

Riskihindamisega seotud kohustusi täitvad töötajad peaksid olema teadlikud oma rollist ja protsessi tähtsusest ning nad peaksid olema oma osa täitmiseks pädevad.

Eriti tähtis on see, et uuritaks mitmeid riskihindamise näiteid, sest need näitavad, kas riske on asjakohast metoodikat kasutades nõuetekohaselt arvesse võetud. Seejärel peaks kohapealne vaatlus näitama, et kindlaksmääratud kontrollimeetmed on rakendatud.

3.2 Ohutuseesmärgid ja kavandamine

3.2.1 Õiguslik nõue

<p>3.2.1. Organisatsioon määrab kindlaks asjakohaste funktsioonide jaoks ohutuseesmärgid asjakohasel tasandil, et ohutustaset säilitada ja, kui see on mõistlikult teostatav, seda tõsta.</p> <p>3.2.2. Ohutuseesmärgid</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) vastavad ohutuspoliitikale ja organisatsiooni strateegilistele eesmärkidele (kui see on asjakohane);
(b) on seotud prioriteetsete riskidega, mis mõjutavad organisatsiooni ohutustaset;
(c) on mõõdetavad;
(d) võtavad arvesse kohaldatavaid õiguslikke ja muid nõudeid;
(e) vaadatakse läbi nende saavutamise seisukohast ja neid muudetakse vajaduse korral;
(f) tehakse teatavaks. <p>3.2.3. Organisatsioonil on ohutuseesmärkide saavutamise kava(d).</p> <p>3.2.4. Organisatsioon kirjeldab strateegiat ja kava(sid), mida kasutatakse ohutuseesmärkide saavutamise jälgimiseks (vt „Jälgimine“).</p>
--

3.2.2 Eesmärk

Selle tagamine, et organisatsioon täidab õigusnorme ja kindlustab, et ohutuse pideva täiustamise kontseptsioon edastatakse töötajatele ning et juhtkond usub selsse.

Taotleja peab näitama, et tal on sisulised eesmärgid ja protsess nende eesmärkide rakendamiseks ja jälgimiseks nende kasutusea vältel.

3.2.3 Selgitavad märkused

Ohutustase tähendab siin organisatsiooni tulemuslikkust oma ohutuseesmärkide täitmisel ja ohutusjuhtimise süsteemi ning kõiki seda toetavate protsesside ja menetluste tulemuslikkust.

Termin „ohutuseesmärgid“ on vastastikku asendatav terminiga „ohutussihid“, kuigi viimasel on tavaliselt arvuline tähendus. Ohutuseesmärgid ja ohutussihid erinevad liikmesriikide tasandil kehtestatud ühistest ohutuseesmärkidest, kuid mõned ettevõtjad kasutavad saavutatavate eesmärkide kohta siiski viimast terminit, et oma ohutustaset säilitada või tõsta.

Eesmärgid tuleks korrapäraselt läbi vaadata, kasutades „planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“ meetodit, ja prioriteetide seadmisel tuleks arvesse võtta üldise riskihindamise tulemusi ning varasema järelevalve ning õnnetusjuhtumite ja intsidentide ohutusjuurdlust, et ohutustaset hoida, ja kui see on teostatav, siis ka tõsta.

Ohutuseesmärkide seadmisel ja läbivaatamisel pakub lähteandmeid selliste ohutustaseme näitajate kehtestamine ja jälgimine, mis toetavad organisatsiooni riskikontrolli ja aitavad selle tulemuslikkuse üle otsustamisel.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Ohutuseesmärgid on seotud riskidega, sest viimased mõjutavad organisatsiooni ohutustaset (st ohutusjuhtimise süsteemi kavandatud tulemusi ja seetõttu eesmärkide täitmise edukust). Ohutuseesmärgid

võivad olla kvantitatiivsed, väljendatuna sündmuste arvu vähenemisenä absoluutarvudes või protsentides. Ohutuseesmärgid võivad olla ka kvalitatiivsed, väljendatuna üldväärtusena, näiteks „parandatakse raudteeületuskohtade ohutust“ või „säilitatakse praegust ohutuse taset“. Sellisel juhul on vaja määratleda parandamise tase või tase, millel ohutus tuleb jätkuvalt tagada, ning jälgida seda kooskõlas mingite määratletud kriteeriumitega, otsustamaks, kas ohutuseesmärgid on täidetud.

Organisatsioon määratleb SMART ohutuseesmärgid ja teavitab neist töötajaid, et nad saaksid teadlikuks oma tegevuse asjakohasusest ja tähtsusest ning sellest, kuidas nad osalevad ohutuseesmärkide täitmisel ning ohutusriskide juhtimise kavandamises. Töötajad on samuti teadlikud, et eesmärkide saavutamist jälgitakse ja vajaduse korral vaadatakse need läbi.

Eesmärgid seatakse tähtsuse järjekorda vastavalt riskihindamisele, need on omavahel kooskõlas ja vastavad ohutuspoliitikale.

3.2.4 Tõendid

- *On olemas SMART, ohutuseesmärkide kogum, mis sobib organisatsiooni laiemate tegevusvajadustega; (punkt 3.2.1, punkti 3.2.2 alapunktid a–c)*
- *avaldus, milles osutatakse õigusnormidele ja sellele, kuidas neid täidetakse; (punkti 3.2.2 alapunkt d)*
- *kirjeldus, kuidas neid eesmärke on võimalik saavutada ja kuidas asjaomaseid töötajaid nendest teavitatakse; (punkti 3.2.2 alapunkt f, punkt 3.2.3)*
- *on olemas eesmärkide jälgimisprotsess, mis vastab järelevalve ühises ohutusmeetodis sätestatud nõuetele (määrus (EL) nr 1078/2012), tagamaks, et eesmärgid teenivad jätkuvalt oma otstarvet ja et organisatsioon saavutab oma eesmärgid. (punkti 3.2.2 alapunkt e, punkt 3.2.4)*

3.2.5 Näiteid tõendite kohta

Protsess, mille alusel ohutuseesmärgid kehtestatakse, seatakse prioriteediks ja neid jälgitakse ning välditakse nende vastuolusid teiste eesmärkidega, ja kui neid vastuolusid ei väldita, siis kuidas need lahendatakse. See peaks hõlmama tasandit, kus eesmärgid kehtestatakse, ja seda, kuidas need eesmärgid aitavad kaasa teistele eesmärkidele teistel tasanditel, kui see on asjakohane. See peaks samuti hõlmama liideseid, ajakava ja vajalikke toetavaid kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid andmeid.

Ohutuseesmärgid ja nende saavutamise kava koos protsessiga, mida tuleb järgida, kui ilmneb, et ohutuseesmärke ei täideta.

Ohutuseesmärgid on kooskõlas ohutuspoliitikas sätestatud missiooni ja visiooni avaldusega ja sellest võib näha, et töötajad väärtustavad neid ning töötajate pühendumust nende saavutamisele tugevdatakse.

Protsess või menetlus, millega vormitakse jälgimistoimingute tulemused ohutuseesmärkideks, kavandatakse meetmed ja vastavad tulemusnäitajad nende saavutamiseks.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Organisatsiooniline strateegiline kava, milles ohutus on välja toodud peamise eesmärgina.

Ohutusjuhtimise süsteemis (riskijuhtimise protsessis) on sätted, milles selgitatakse seda, kuidas eesmärkidevahelisi vastuolusid tuleks kõrvaldada.

Protsess, mille abil konsulteerida töötajatega ohutuseesmärkide üle, ja protsess, mille abil määratleda üksikisiku ohutuseesmärgid ja teavitada neist, ning see, kuidas töötajad need ametlikult heaks kiidavad. Protsess, milles selgitatakse, kust töötajad eesmärgid leiavad, kuidas nad teavad, millisel tasandil

panustamist neilt eesmärkide saavutamiseks oodatakse, kuidas nende tegevust edukuse vaatenurgast hinnatakse/mõõdetakse ning kuidas eesmärke seatakse ja nende saavutamist kavandatakse.

Töötajate eesmärkidest teavitamise kava näitab, kuidas teadlikkust kujundatakse ja eesmärkidest arusaamist kontrollitakse.

Aruandluse kord, milles töötajad märgivad ära ohutuseesmärkide saavutamise.

3.2.6 Järelevalveprobleemid

Peamine küsimus järelevalve teostaja jaoks on, kui saavutatavad on seatud eesmärgid praktikas ja mis juhtub tegelikkuses, kui ilmneb, et nende täitmine ei ole tõenäoline.

Kuidas ohutuseesmärgid seatakse ja kuidas neid läbi vaadatakse – eesmärkides keskendutakse ohualteile või ohutuse seisukohast otsustavatele tegevustele/kontrollidele ning kasutatakse tulemusi ja tegevusnäitajaid.

Kuidas organisatsioon tõendab oma ohutuseesmärkide kaudu riskikontrolli pidevat täiustamist.

Kuidas organisatsioon oma ohutustaset tulemuslikult jälgib ja seetõttu kasutab järelevalve ühist ohutusmeetodit, et hinnata tulemuslikkust ohutuseesmärkide ning seotud ohutustaseme näitajate alusel.

Kuidas eesmärgid (nt mõni aasta tagasi määratletud eesmärk) arenevad nende seadmisest kuni lõpliku saavutamiseni (või mittesaavutamiseni).

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

4 Toetus

4.1 Ressursid

4.1.1 Õiguslik nõue

4.1.1. Organisatsioon näeb ette ressursid, sh pädevad töötajad ning tõhusad ja kasutatavad seadmed, mida on vaja ohutusjuhtimise süsteemi kehtestamiseks, rakendamiseks, haldamiseks ja pidevaks täiustamiseks.

4.1.2 Eesmärk

Selle nõude eesmärk on kindlustada, et organisatsioonil on kehtestatud protsessid, millega tagada piisavad ressursid, nagu tehniline varustus või süsteemid või pädevad töötajad, et tema ohutusjuhtimise süsteem saaks riski kontrollida kooskõlas tema eesmärkidega.

4.1.3 Selgitavad märkused

Piisavate vahendite eraldamine on eeldus organisatsiooni asjakohase ohutustaseme saavutamisel.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Ettevõtte tagab, et töötajatele eraldatakse tööülesannete ohutuks läbiviimiseks vajalikud ressursid. See puudutab töötajaid, seadmeid ja dokumente. See nõue on seotud ka riskihindamise ja kindlaksmääratud ohutusmeetmetega.

4.1.4 Tõendid

- Teave pädevusjuhtimise süsteemi kohta või juhul, kui pädevusjuhtimise süsteemi ei ole, siis tõendid selle kohta, kuidas organisatsioon tagab, et tal on piisavalt pädevaid töötajaid; **(punkt 4.1.1)**
- teave selle kohta, kuidas organisatsioon kindlustab, et tal on oma teenindamiskohustuste täitmiseks ja riske kontrolliva mõjusa ohutusjuhtimise süsteemi käitamise võimaldamiseks olemas piisavalt tõhus ja kasutatav varustus; **(punkt 4.1.1)**
- Teave organisatsiooni hooldusfunktsioonide korralduse (vt ka hoolduse eest vastutavaid üksusi käsitleva määruse 2019/770 II lisa) ja selle kohta, kuidas see on seotud piisavate vahendite tagamisega, et organisatsioonil oleks võimalik oma teenindamiskohustusi täita. **(punkt 4.1.1)**

4.1.5 Näiteid tõendite kohta

Pädevusjuhtimise menetlus või üksikasjad protsessi kohta, mille eesmärk on tagada, et organisatsioonis täidavad asjaomaseid ülesandeid pädevad töötajad, vajaduse korral koos üksikasjalike hindamis- ja koolituskavadega **(vt ka punkt 4.2)**.

Selgitus, milles esitatakse operatiivvajaduste rahuldamiseks vahendite eraldamise protsess koos asjakohaste viidetega tõendavatele dokumentidele.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Selgitus selle kohta, kuidas otsustatakse personalinõuded, nii et ohutusjuhtimise süsteem toimib tõhusalt, koos üksikasjadega asjakohase viitamiskorra või protsessi kohta, kust võib leida lisateavet.

Protsess, milles selgitatakse, kuidas ressursse riskihindamise tulemusel eraldatakse ja millised on ülesande läbiviimiseks valitud ohutusmeetmed: sh aeg, töötajad, pädevused (sh mittetehnilised oskused), menetlused, töövahendid ja seadmed.

Ülesannete analüüsi tulemused, mis näitavad, et asjakohase aja ja töötajate määratlemisel võetakse arvesse töökoormust. See protsess viiakse samamoodi läbi kõigi ohutusega seotud ülesannete puhul kõigis äriüksustes (pikamaa-/lühimaaveoteenus, rongijuhid, manöövritööd, hooldustööd jne).

Dokument, milles sätestatakse eraldatud vahendid kavandatud muudatuste jaoks (sealhulgas töötajad ja vajaliku varustuse tarnimine).

4.1.6 Järelevalveprobleemid

Kontrollida, et pädevusraamistik ja varustuse nõuded oleksid selgelt seotud üldise riskihindamise tulemustega.

Pädevusjuhtimise süsteemi kontrollimisel peaks riiklik ohutusasutus kontrollima, et organisatsioonil on olemas vahendid, et leida ja hoida õigete oskustega töötajaid, et võimaldada neil oma ülesandeid ohutult täita. Peamine küsimus on see, kuidas pädevusjuhtimise süsteemi ajakohasena hoitakse.

Selle nõudega seotud hooldustegevuse uurimisel peaksid järelevalve teostajad püüdma tagada, et kui seda tegevust tellitakse väljast, täidab raudteeveo-ettevõtja või taristuettevõtja oma kontrollifunktsiooni, kindlustamaks, et töövõtjad tagavad toote/teenuse kasutamiseks asjakohase ohutuse.

Ohutusjuhtimise süsteemi valitud valdkondade täitmata töökohtade kontrollimist võib kasutada personali piisavuse või mittepiisavuse näitajana.

Samuti võib varustuse kasutamise viis, näiteks kui palju varuosi viiakse objektile, olla tarnitud varustuse kvaliteedi ja seega ressursside piisavuse näitaja.

4.2 Pädevus

4.2.1 Õiguslik nõue

<p>4.2.1. Organisatsiooni pädevusjuhtimise süsteemiga tagatakse, et töötajad, kelle tegevus mõjutab ohutust, on pädevad täitma ohutusülesandeid, mille eest nad vastutavad (vt punkt 2.3. „Organisatsioonisisese rollid, kohustused, vastutus ja volitused“), sh vähemalt järgmisi ülesandeid:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) ohutusülesannete täitmiseks vajaliku pädevuse kindlakstegemine (sh teadmised, oskused, muu kui tehniliste aspektidega seotud käitumine ja suhtumine);
(b) töötajate valimise põhimõtted (nõutud üldine haridustase, psühholoogiline ja füüsiline sobivus);
(c) algkoolitus, kogemused ja kvalifikatsioon;
(d) pidev koolitus ning olemasoleva pädevuse korrapärane ajakohastamine;
(e) pädevuse korrapärane hindamine ning psühholoogilise ja füüsilise sobivuse kontrollimine, et tagada kvalifikatsioonide ja oskuste säilimine aja jooksul;
(f) asjakohaseid ohutusjuhtimise süsteemi osi hõlmav konkreetne koolitus, et täita ohutusega seotud ülesandeid. <p>4.2.2. Organisatsioon näeb nende töötajate jaoks, kes teostavad ohutusega seotud ülesandeid, ette punkti 4.2.1 alapunktides c, d ja f osutatud koolituskava, millega tagatakse, et</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) koolitus viiakse läbi töötajate kindlakstehtud pädevusnõudeid ja individuaalseid vajadusi arvestades;
(b) töötajad suudavad vajaduse korral tegutseda kõigis käitamistingimustes (tavapärastes, halvenenud ja ohuolukordades);
(c) koolituse kestus ja täienduskoolituse läbimise sagedus vastavad koolituseesmärkidele;
(d) kõigi töötajate kohta peetakse dokumentatsiooni (vt punkt 4.5.3 „Dokumenteeritud teabe kontrollimine“);
(e) koolituskava vaadatakse korrapäraselt läbi ja seda auditeeritakse (vt punkt 6.2 „Siseaudit“) ning vajaduse korral tehakse muudatusi (vt punkt 5.4 „Muudatuste juhtimine“). <p>4.2.3. Seatakse sisse kord, mille alusel töötajad naasevad tööle pärast õnnetusjuhtumeid/intsidente või pikemat aega töölt eemalolekut ja mis hõlmab vajaduse korral lisakoolitust.</p>
--

4.2.2 Eesmärk

Selle nõude eesmärk on tagada, et organisatsioonil on olemas asjakohased struktuurid ja ressursid, et kontrollida riske, millega ta kokku puutub, ja et võimaldada tal kasutada töötajaid, kes on nendele antud ohutusülesannete, eriti ohutuse seisukohast määravate ülesannete täitmiseks pädevad. Pädevusjuhtimise süsteem võimaldab organisatsioonil säilitada aja möödudes ka oma töötajate oskusi, teadmisi ja kogemusi.

Pädevus täidab keskset osa selle tagamisel, et tegevusi viiakse läbi rahuldavalt. Pädevate töötajate olemasolu vajadus laieneb nii kohapealsele toele (sealhulgas töövõtjad, konsultandid ja ohutuslaste teenuste osutajad) kui ka juhtkonna töötajatele. Juhtkonna pädevusele esitatavad nõuded jäetakse sageli tähelepanuta; ometi langetavad juhid olulisi otsuseid, mis võivad avaldada tervisele ja ohutusele olulist ja laiaulatuslikku mõju. Need peaksid hõlmama sätteid kõigi töötajate koolitamise kohta nõutud ohutusstandardite valdkonnas, et säilitada pädevus sõltumata olukorrast, sealhulgas sellised küsimused nagu töötajate kättesaadavus ja pädevuse tasemete jälgimine seoses nõutud standarditega.

Selles kontekstis peetakse ohutust professionaalse käitumise ja professionaalsuse lahutamatuks osaks – mitte n-ö täiendavaks omaduseks, mis lisatakse kutseoskustele. Samuti tugineb organisatsiooni suutlikkus tegeleda reaajas ootamatute sündmustega tugevalt eesliinitöötajate ja nende üle järelevalve teostajate pädevusele. Seda pädevust saab näiteks arendada simulatsioonide ja keerukate stsenaariumide korrapäraste koolitustega.

4.2.3 Selgitavad märkused

Koolituskava (**punkt 4.2.2**) võib esitada kolmandast isikust koolituskeskuse kaudu. Sellisel juhul peaks organisatsioon kindlaks tegema, et koolituskeskus on pädev asjaomaseid teenuseid osutama kas seetõttu, et ta on tunnustatud või sertifitseeritud riikliku või Euroopa süsteemi alusel, või koolitustegevuse otsese jälgimise ja selle tulemuste põhjal. Koolituskeskused võivad täita kõik organisatsiooni koolitusvajadused või ainult mõned neist, sõltuvalt nende pädevusest eri valdkondades. Kui kolmandast isikust koolituskeskus pakub organisatsioonile koolitust, peab organisatsioon kontrollima, kas koolitus hõlmab vajalikke elemente, ja kui see pole nii, peab organisatsioon välist koolitust vajaduse korral täiendama sisekoolitusega.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Pädevused, sh tehnilised oskused, hoiakud ja käitumisviisid, on pädevusjuhtimise süsteemi lahutamatu osa. Ülesande läbiviimiseks nõutavate pädevuste vajalikud tasemed määratletakse koos linkidega riskihindamise ja ülesannete analüüsi juurde.

Mõistet „hoiak“ (**punkti 4.2.1 alapunkt a**) kasutatakse selleks, et kirjeldada, kuidas inimesed reageerivad teatavates olukordades ja kuidas nad üldiselt käituvad (nt tegutsevad ennetavalt, suudavad teistega hästi läbi saada). See on väga oluline ohutusjuhtimise süsteemi töös vastastikuste seoste loomisel.

Kasutusel on süsteemne lähenemisviis, tagamaks, et inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevus on riskihindamisele ja ülesannete analüüsile tuginedes asjakohaste rollide täitmisel kättesaadav.

Inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevust saab kasutada näiteks riskihindamisel, uusi või muudetud projektilahendusi hõlmavates projektides, tulemuslikkuse hindamisel ja täiustamisel, et esitada mittetehniline vaatepunkt, või seoses inimvõimete küsimustega. Ohutusega seotud ülesandeid täitvatele juhtkonna liikmetele ja töötajatele pakutakse teadlikkuse suurendamiseks spetsiaalset inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud koolitust.

4.2.4 Tõendid

- Taotleja peaks esitama teabe oma pädevusjuhtimise süsteemi ja selle kohta, kuidas see toimib, et vastata nõuetes sätestatud küsimustele; (**punkt 4.2.1, punkti 4.2.2 alapunktid a–e**)
- tõendid hõlmavad üksikasjalikku teavet töötajate jaoks olemasolevate koolituskavade (sh vajaduse korral teave, mis puudutab organisatsioonide nõudeid koolitajate pädevusele) ning selle ajakohastamise ja läbivaatamise (sealhulgas siis, kui see on vajalik ohutusuniku rolli jaoks vastavalt ohtlike kaupade rahvusvaheliste raudteevedude eeskirjale või kui see on kohaldatav hoolduspersonali pädevuse puhul kooskõlas määruse (EL) 2019/779 I ja II lisa nõuetega (hoolduse eest vastutava üksuse kohta); (**punkti 4.2.2 alapunktid a–e**)
- tõendid hõlmavad töötajate tööle naasmise korda pärast õnnetusjuhtumeid või intsidente või töölt pikaajalise puudumise korral, sealhulgas määratletakse kõik täiendavad koolitusvajadused; (**punkt 4.2.3**)
- kui taotleja kasutab tunnustatud koolituskeskust, mis on sertifitseeritud ELi määruste alusel, kinnitab eespool nimetatud elementidele vastavuse eeldust koopia asjaomasest tunnistusest sel määral, mil

määral need elemendid on asjaomases sertifitseerimisprotsessis hõlmatud; **(punkti 4.2.1 alapunktid a, c–f, punkt 4.2.2)**

- taotleja peaks osutama, kuidas ta tagab, et tema enda töötajate ning tema töövõtjate, tarnijate ja konsultantide töötajate pädevuse vahel ei ole samade ülesannete puhul mingit erinevust; **(punkti 4.2.1 alapunktid a–f)**
- Asjakohast inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud ja teadlikkust suurendavat koolitust pakutakse ohutusega seotud ülesandeid täitvatele juhtkonna liikmetele ja töötajatele **(punktid 4.2.1 ja 4.2.2)**
- taotleja peaks osutama, kuidas inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevusega kaasnevat vajadusi hinnatakse, mis hõlmab selle määramist, millistes tööülesannetes ja protsessides on inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevust vaja ning millisel tasemel pädevus on nõutav. Olemasolev inimtegurite suutlikkus (nt formaalsed inimtegurite kvalifikatsioonid, st akadeemiline kraad, sisemine/väline tunnustatud pädevus ja kogemus) on kohandatud ja proportsionaalne ettevõtte küpsuse ja keerukusega; **(punkti 4.2.1 alapunktid a–f)**
- taotleja peaks esitama teabe protsessi kohta, millega töötajaid volitatakse täitma olulist rolli, sh töötajate pädevuste pidev juhtimine. **(punkt 4.2.1 alapunktid a–f, punkti 4.2.2 alapunkt d)**

4.2.5 Näiteid tõendite kohta

Pädevusjuhtimise süsteem koos selgitusega selle kohta, kuidas see toimib ajas, sealhulgas vajaduse korral kohapealsete töötajate jaoks, samuti lingid seda tõendavate dokumentide juurde, sealhulgas erinevad koolituskavad ja see, kuidas hallatakse lepingulisi koolituskeskusi.

Lepingulised kokkulepped (mis käsitlevad muu hulgas pädevust) sertifitseeritud koolituskeskustega ja tõendid nende sertifitseerimise kohta.

Näited töötajate rühmade koolituskavade kohta.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Protsess, mis näitab, kuidas nõudeid ja kvalifikatsioone, sh psühholoogiline ja füüsiline vorm, mida peetakse vajalikuks teatavate ohutusega seotud rollide jaoks, hallatakse ja täidetakse, muu hulgas lisatakse link riskide hindamise ja ülesannete analüüsimise juurde.

Protsess, mis näitab, kuidas töötajatele esitatavaid nõudeid ja kvalifikatsioone hallatakse järgmisi aspekte silmas pidades:

- *füüsilist ja psühholoogilist vormi puudutavate kohaldatavate nõuete täitmine;*
- *iga ohutusega seotud rolli jaoks vajalikuks peetavate kutsealaste pädevuste määramine.*

Nõuete korrapärase läbivaatamise protsess ja koolituskavad näitavad ajakohast olukorda ja neid kohandatakse pidevalt tehniliste, operatiivsete või organisatsiooniliste muudatustega.

Menetlus või protsess, millega tagatakse, et töötajad saavad eri- või täiendkoolitust järgmistes valdkondades:

- *sise-eeskirju, taristut, organisatsioonilist struktuuri jne mõjutavad oodatavad muudatused;*
- *määratud ülesannete ajakohastamine (nt vedurijuhtide, uute teede, uute veduritüüpide, uute teenuseliikide jaoks).*

Ohutusjuhtimise süsteem, milles kirjeldatakse, kuidas ohutusega seotud ülesannete jaoks vajalikud koolitusvajadused on kindlaks määratud ja vastavalt konkreetsetele rollidele täidetud. Protsessiga seotud teavet kasutatakse koolitusmaterjali koostamiseks ja sätteid tagavad, et kaasatud töötajad saavad teadmisi oma tegevusega seotud riskide kohta.

Õnnetusjuhtumite ja intsidentide ohutusjuurdluse menetlus ulatuses, milles see käsitleb koolituskavade muutmise meetmeid, võttes arvesse õnnetusjuhtumeid ja intsidente, varasemat järelevalvet jne.

Protsess, mis võimaldab töötajatel seada menetlusi ja otsuseid kahtluse alla ning teavitada rutiinsetest ja ebatavalistest kõrvalekalletest.

Ohutusjuhtimise süsteem kirjeldab, milliseid mehhanisme teadmiste jagamiseks organisatsioonis kasutatakse.

Protsess, millega tagatakse, et

- *pädevust säilitatakse piisava praktika abil valdkonnas (nt vedurijuhtidele, teadmised tegevustingimuste kohta, rongide kategooriad, veoüksused, liinid ja jaamad) ja/või planeerides erikoolitust, eelkõige juhul, kui töölt on pikka aega eemal olnud (nt haiguse tõttu) või õnnetusjuhtumi/intsidendi korral;*
- *pädevust hinnatakse korrapäraselt, et tagada omandatud pädevuse säilimine;*
- *kui tuvastatakse mittevastavus või ebasobiv käitumine, võetakse vajalikke meetmeid, nagu isiku või seadme töölt või teenistusest kõrvaldamine teatud ajaks; kui tehakse kindlaks mittevastavus, kehtestatakse piirangud seoses tunnustatud oskustega, korraldatakse erikoolitus jne;*
- *pärast õnnetusjuhtumeid või intsidente võetakse töötajate suhtes asjakohaseid meetmeid (nt signaalmärgist möödasõitvad vedurijuhid, inimesega juhtunud õnnetus jne. Näiteks tagab organisatsioon, et vedurijuht on töö jätkamiseks sobiv või ta asendatakse teise vedurijuhiga, kes on pädev teenust osutama);*
- *rasketest õnnetusjuhtumitest või muudest olulistest juhtumitest saadud kogemustest õpitakse ja neid jagatakse, eelkõige siis, kui tuvastatakse uued riskid ja neid tuleb juhtida operatiivsel tasandil;*
- *pädevusjuhtimise süsteemi jaoks on loodud jälgimisprotsess, sealhulgas selle kohta, kuidas mõõdetakse selle tulemuslikkust.*

Ohutusjuhtimise süsteem, milles selgitatakse, kuidas juhtkonda koolitatakse, et nad suudaksid läbi viia otsustamiseelseid riskihindamisi, hõlmab inim- ja organisatsioonilisi tegureid nende igapäevategevuses (riskihindamine, tulemuslikkuse hindamine, parandamine jne).

Protsess, millega tagatakse talitluspidevus, ja protsess tööle naasmise korra jaoks koos lingiga pädevusjuhtimise süsteemile.

Koolituskava, mis näitab, et vastavalt koolituseesmärkidele ja -kriteeriumitele on kindlaks tehtud konkreetsed koolitusmeetodid:

- *juhendamine;*
- *kohapealne väljaõpe;*
- *simulaatorid;*
- *hädaolukorra koolitus;*
- *meeskonna ressursside haldamise koolitus.*

Protsess, millega tagatakse, et töötajatel on asjakohane pädevus, sh on vajalike pädevuste määratlemine seotud riskihindamisega. See protsess näitab, et olemas on süsteemne käsitlus, milles riskihindamist tegevad töötajad kasutavad inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevusi ning milles vajalike ressursside ja pädevuste eraldamiseks määratakse kindlaks vastavad ohutusalsed rollid ja pädevused.

Ohutuskultuuri alane pädevus põhineb vajaduste analüüsil. Hinnatakse ohutuskultuuri alase pädevusega seotud vajadusi ja esitatakse strateegiad, millega tagatakse õiged pädevused ja vahendid. Näidatakse, et juhtkond toetab põhiteadmisi ohutuskultuuri kohta ja selle tähtsust.

Protsess, millega tagatakse, et töövõtjad, partnerid ja tarnijad vastavad samadele pädevusnõuetele. Lepingulised kokkulepped (või partnerluslepingud), milles käsitletakse neid nõudeid, ning lepingu (või partnerluse) tulemuslikkuse järelevalve.

4.2.6 Viited ja standardid

- ISO10015:2019 „Quality Management Guidelines for Competence Management and People Development“ (Kvaliteedijuhtimise suunised pädevusjuhtimise ja inimeste arendamise jaoks)
- ISO10018:2020 „Quality Management – Guidance for people management“ (Kvaliteedijuhtimine – suunised inimeste juhtimise jaoks)

4.2.7 Järelevalveprobleemid

Kuidas üldise riskihindamise tulemused on seotud pädevusjuhtimise süsteemi läbivaatamisega.

Pädevusjuhtimise süsteemi puhul on tähtis meeles pidada, et on olemas pädevusnõuded, mis kehtivad mitte ainult organisatsiooni töötajate suhtes, vaid mõjutavad ka töövõtjaid ja teisi.

Pädevusjuhtimise süsteemi tuleks kontrollida, et näha, kui ajakohane see on ja kas selle põhjal läbi viidav koolitustegevus kajastab organisatsiooni praegusi vajadusi.

Organisatsioonil peaks olema mõningad vahendid, millega tagada, et tegevusi läbiviivad lepingulised töötajad on selleks pädevad. Eelkõige on see probleem, kui tegemist on üksnes töövõtja töötajatega, kelle puhul pädevuskontrollid ei pruugi olla nii põhjalikud.

Sarnaste tegevuste jaoks otse palgatud töötajate ja töövõtjate töötajate pädevuse tase peaks olema sama.

Kehtestatud on süsteem, mis tagab, et ohutuselementi hõlmavad ülesanded ja ametikohad, sealhulgas ohutuse seisukohast olulised ülesanded, tehakse kindlaks.

Olemas on tugev ja tulemuslik pädevusjuhtimise süsteem, mis hõlmab vajalike teadmiste ja oskuste kindlakstegemist, koolitust, pädevuse säilitamist ja ressursse; töölevõtmise, koolitamise, hindamise, pädevuse järelevalve ja aruandluse protsessi, osutades, kuidas kõik need osad aitavad kaasa pädevuse saavutamisele ja olemasoleva pädevuse säilitamisele.

Keskendumine inimteguritele: kuidas toimub organisatsioonis töötajate (nt vedurijuhid ja teised ohutuse seisukohast otsustavaid ülesandeid täitvad töötajad) füüsilise ja psühholoogilise sobivuse hindamine.

4.3 Teadlikkus

4.3.1 Õiguslik nõue

4.3.1. Kõrgem juhtkond tagab, et nad ise ja töötajad, kelle tegevus mõjutab ohutust, on teadlikud oma tegevuse asjakohasusest, tähtsusest ja tagajärgedest ning sellest, kuidas nad aitavad kaasa ohutusjuhtimise süsteemi nõuetekohasele rakendamisele ja selle tõhususele, sh ohutuseesmärkide saavutamisele (vt „Ohutuseesmärgid ja kavandamine“).

4.3.2 Eesmärk

Teadlikkus tähendab töötajate teavitamist organisatsiooni ohutuspoliitikast ja sellest, kuidas nad aitavad kaasa ohutusele organisatsioonis, samuti ohtudest ja riskidest, millest nad peavad teadlikud olema, ning õnnetusjuhtumi või intsidendi ohutusjuurdluse tulemustest. See hõlmab ka töötajate teavitamist tagajärgedest, mis tekivad ohutusjuhtimise süsteemi rakendamisse panustamata jätmisel nii nende kui ka organisatsiooni seisukohast. Selle nõude eesmärk on tegeleda ohutuskultuuri küsimustega organisatsioonis. Kõrgema juhtkonna kohustus on kehtestada tegevuskava ja organisatsiooni suund ning määrata kindlaks, kuidas äritegevus toimub. Organisatsioonis töötavad inimesed võtavad juhtkonnast eeskuju. Taotleja peab näitama, kuidas ta käsitleb neid küsimusi oma protsessides ja menetlustes.

4.3.3 Selgitavad märkused

See nõue on seotud inim- ja organisatsiooniliste teguritega. Rohkem teavet inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta on esitatud 5. lisas.

4.3.4 Tõendid

- *Taotleja peaks osutama, kus kajastatakse tema personalitöö või muudes protsessides peamisi tööülesandeid, mida töötajad täidavad organisatsiooni eesmärkide saavutamisel, kuidas nad plaanivad seda mõõta ja milliseid samme astutakse selle säilitamiseks ja parandamiseks; (punkt 4.3.1, vt ka punkt 2.3)*
- *teave pädevusjuhtimise süsteemi toimimise kohta. (punkt 4.3.1)*

4.3.5 Näiteid tõendite kohta

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Avaldus ohutuspoliitikas või mujal organisatsiooni juhtide pühendumuse kohta organisatsiooni ohutuskultuuri edendamisele, et tagada riskide kontroll juhtimissüsteemi kaudu. Samuti tuuakse dokumendis välja kõigi töötajate roll ohutuspoliitika edendamises nende tegevuse ning seotud ohutuseesmärkide saavutamise kaudu. Esitatakse lingid erimenetlustele, mille eesmärk on neid ideid kogu organisatsioonis edendada.

Jälgimisprotsess hõlmab ka kogu organisatsioonis valitsevat arusaama ohutusjuhtimise süsteemist ja iga konkreetse ülesande olulisusest ning samuti riskiteadlikkust.

Tehakse korrapäraseid töötajate kaasatuse uuringuid, milles keskendutakse ohutusele, tagamaks, et töötajad mõistavad seda, kuidas nende roll sobitub organisatsiooni üldiste ohutuseesmärkidega.

Koolituskavad, mis hõlmavad riskide, ohutusmeetmete ja -eesmärkide selgitust ülesannete või nende osade teostamiseks.

Kord, mida töötajad, töövõtjad või muud sidusrühmad saavad järgida, et teatada riskidest, millega nad kokku puutuvad.

Avaldus, milles kirjeldatakse seda, kuidas organisatsioon tutvustab oma töövõtjatele, partneritele ja tarnijatele keskendumist ohutusalasele teadlikkusele, inim- ja organisatsioonilistele teguritele ja ohutuskultuurile.

Teavitustegevus kõrgema juhtkonna poolt seoses eesmärkidega, milles kas julgustatakse kõiki töötajaid nende saavutamisele kaasa aitama või näiteks tänatakse paremate tulemuste eest.

Teave, mis näitab, et keskastme juhtkond ja operatiivtöötajad on kaasatud kohapealsetesse ohutusalgatustesse (õpikojad, foorumid, ohutuse teemapäevad, koolituskavad, mis on suunatud nende teadlikkuse suurendamisele oma rolli kohta ohutusjuhtimise süsteemis jne).

Sidekanalite kirjeldus ja kasutatud kanalid ning see, kuidas need lõimivad inim- ja organisatsioonilisi tegureid.

Protsess, milles töötatakse välja menetlused selgitamiseks välja, kuidas asjakohased töötajad on kaasatud ja kuidas võetakse arvesse riske ja ohutusmeetmeid, samuti veotegevuse mittevastavuse võimalik mõju.

4.3.6 Järelevalveprobleemid

Sellel teemal töötajatega vesteldes on oluline kindlaks teha, mis moodi saavad inimesed aru oma rollidest ja vastutusest. See näitab, kas organisatsioon on suuteline mõistma tulemusliku organisatsioonikultuuri tähtsust või teadlikkuse tähtsust ohutusjuhtimise süsteemi kaudu ohutuse saavutamisel.

Järelevalve teostaja jaoks on peamised küsimused, kuidas organisatsioon on seadnud oma praeguse kultuuri lähtealuse ja milliseid samme astutakse selle parandamiseks ja arendamiseks.

Kontrollida tervise ja ohutusega seotud kohustuste / ohutuseesmärkide saavutamise, riskiteadlikkuse, aruandluskultuuri järelevalvet, otsides puudusi, vigu, rikkumisi ja muid ebakõlasid.

4.4 Teave ja selle edastamine

4.4.1 Õiguslik nõue

- 4.4.1. Organisatsioon määrab kindlaks asjakohased teabevahetuskanalid, et tagada ohutusteabe vahetamine organisatsiooni eri tasandite vahel ja organisatsiooniväliste huvitatud isikutega, sh töövõtjate, partnerite ja tarnijatega.
- 4.4.2. Organisatsioon haldab ohutusteabe kindlakstegemist, saamist, töötlemist, loomist ja levitamist, et tagada ohutusteabe jõudmine hinnangute andjate ja otsustajateni.
- 4.4.3. Organisatsioon tagab, et ohutusteave on
- asjakohane, terviklik ja sihtrühmale arusaadav;
  - kehtiv;
  - täpne;
  - järjepidev;
  - kontrollitud (vt punkt „Dokumenteeritud teabe kontrollimine“);
  - isikutele teatavaks tehtud enne selle jõustumist;
  - kätte saadud ja sellest on aru saadud.

4.4.2 Eesmärk

Nende nõuete täitmise eesmärk on näidata, et taotleja on oma taotluses tõendanud, et tal on asjakohased vahendid ohutusalase teabe kindlakstegemiseks eri tasanditel ning selle edastamiseks õigel ajal õigetele inimestele. Et ta kirjeldab väljavaateid, tagamaks, et riskikontrolli meetmed on endiselt asjakohased ja ajakohastatud ning suudavad tuvastada välismõjudest (poliitilised, sotsiaalsed, keskkonna-, tehnoloogilised, majanduslikud ja õiguslikud mõjud) tulenevaid uusi ohte ja võimalusi. Et ta on suuteline tagama, et tema organisatsioonis on asjakohased töötajad (eelkõige ohutuse seisukohast otsustava tähtsusega töötajad), kes peavad sellele reageerima. See hõlmab ka seda, kuidas taotleja edastab olulist ohutusalast teavet muudele huvitatud isikutele, kellega ettevõttel on sidemeid.

4.4.3 Selgitavad märkused

Organisatsioon täpsustab, mis liiki ohutusalast teavet tuleb edastada, kuidas seda edastatakse (**vt ka punkt 4.5**), kellele ja mis tingimustel see väljastatakse ja seda töödeldakse (**punkt 4.4.1**). Ohutusalast teavet vahetatakse organisatsioonis asjaomaseid ülesandeid täitvate töötajate vahel, töövõtjatega, partnerite või tarnijatega, raudteeveo-ettevõtjate ja taristuettevõtjate vahel ning vajaduse korral taristuettevõtjate vahel.

Eristada võib eri liiki teavet:

- ohutusjuhtimise süsteemi dokumentatsioon; (**vt ka punkt 4.5**)
- mittemuudetav teave, mida nõuab taristuettevõtja raudteetoimingute kujundamiseks, nagu rakenduseeskirjad ja raudteetaristu omadused (nt rongide mõõtmed ja pikkus ning tõusu- ja kaldteede ning teljekoormus);
- raudteetoimingute kavandamiseks vajalik teave, nagu raudteejaama töögraafikud, marsruutide nimekirjad, ajutised kiirusepiirangud, muudatused raudteetaristus, käimasolevad tööd rööbastel, rööpmelaiuse piirangud, kavandatud marsruudilt ümbersuunatavad rongid, raudteeliini lõigud, mis peavad töötama ühesuunalistena, rongi sõiduprognoosid (sealhulgas mis tahes muudatused rongimarsruutides ja/või pendelliikluses);

- *rongiliikluse juhtimist puudutav teave (raudteeveo-ettevõtjate ja taristuettevõtjate vahel ning vajaduse korral taristuettevõtjate vahel), sealhulgas pädevate töötajate kindlakstegemine igas organisatsioonis, kellega saab ühendust võtta halvenenud käitamistingimuste korral või hädaolukordades (vt ka punkt 5.5) põhitöötajal ja väljaspool tööaega.*

Teabevahetusega seotud põhinõuded (**punkt 4.4.2**) määratletakse OPE KTKs raudteeveo-ettevõtja ja taristuettevõtja vahel, hoolduse eest vastutava üksuse määramises raudteeveo-ettevõtja ja hoolduse eest vastutava üksuse vahel, ühiste ohutusmeetodite nõudeid käsitlevates ühistes ohutusmeetodites raudteeveo-ettevõtja/taristuettevõtja ja ametiasutuste vahel (amet, riiklikud ohutusasutused).

Kehtestatud on kokkulepped teabevahetuseks asjaomaste pooltega tehniliste süsteemide, sealhulgas struktuuriliste alamsüsteemide defektide ja konstruktsiooni mittevastavuse või riketega seotud ohutusriskide kohta, sealhulgas teave kõigi parandusmeetmete kohta, mis on võetud näiteks SAITI (ohutusteabe tööriist) süsteemi kaudu, mida amet on raudteesektoris propageerinud. SAITI kasutamine täidab raudteeohutuse direktiivis (artikli 4 lõige 5) sätestatud kohustuse ning jälgimise ühistes ohutusmeetodites (artikkel 4) ja hoolduse eest vastutavate üksuste määramises (artikli 5 lõige 5) sätestatud nõude vahetada sellist teavet.

„Kehtiv“ tähendab eespool kirjeldatud kontekstis (**punkti 4.4.3 alapunkt b**) „ajakohane“.

„Järjepidev“ tähendab eespool kirjeldatud kontekstis (**punkti 4.4.3 alapunkt d**) vastuolude puudumist eri allikatest pärinemise korral.

„Aru saanud“ tähendab eespool kirjeldatud kontekstis (**punkti 4.4.3 alapunkt g**), et taotleja tõendab, et ta on astunud samme tagamaks, et need, kellele see teave on määratud, on saanud ohutuse seisukohast olulisest teabest aru. Selle võib saavutada erikoolituse või küsimustike abil, et kontrollida õigesti arusaamist infotundides, või ohutuse seisukohast oluliste teadetega, mille alusel võetakse vastu protokollid, kus nõutakse, et olulised sõnumid (nt signaali edastaja ja juhi vahel) korratakse saatjale üle, eesmärgiga kinnitada, et sõnumist on õigesti aru saadud, või mis tahes muul nõuetele vastaval viisil.

See nõue on seotud inim- ja organisatsiooniliste teguritega. Rohkem teavet inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta on esitatud 5. lisa (5. lisa.).

4.4.4 Tõendid

- *Taotleja määratleb organisatsioonis olemasolevad erinevad teabevahetuskanalid ja nende otstarbe; (**punkt 4.4.1**)*
- *taotleja peab esitama tõendid näiteks kõigi sisemiste hoiatussüsteemide kohta, kõigi süsteemide kohta, millega edastatakse töötajatele asjakohast, kuid tavapärasest teavet, ja kõigi süsteemide kohta, millega edastatakse töötajatele asjakohast, kuid erakorralist teavet; (**punkt 4.4.2**)*
- *taotleja osutab, kuidas ta veendub, et laiali saadetud teave on jõudnud nendeni, kellele see oli mõeldud (eelkõige neile, kes täidavad ohutuse seisukohast olulisi ülesandeid), ja et nad on sellest aru saanud. (**punkt 4.4.3**)*

4.4.5 Näiteid tõendite kohta

Protsess/menetlus, millega tagatakse, et välistele isikutele, nagu taristuettevõtja(d), (teised) raudteeveo-ettevõtjad, ametiasutused jne, määratakse kontaktisik, kellega nad saavad suhelda (nt keeleoskuse mõttes) ja kellel on juurdepääs õige tasandi teabele.

Protsess või menetlus ohutusalaste dokumentide kättesaamise kinnitamiseks.

Liideste haldamiseks antud ülesannete puhul: tõendid selle kohta, kellele hoiatusteade saadetakse, sõltuvalt tegevuspiirkonnast (nt käsitletakse hoiatusnäiteid marsruudiraamatus või viivitusteadetes);

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Selge avaldus selle kohta, kuidas toimib eri liiki ja eri tasandi teabe nii üles- kui ka allapoole edastamine, sealhulgas lingid konkreetsete hoiatusteadete ja rutiinse teabeedastuse menetluste juurde.

Protsess või menetlus, milles märgitakse, milliseid samme eri liiki teabeedastuse puhul astutakse, tagamaks, et teave jõuab töötajateni, kellele see on mõeldud, ja et need töötajad saavad edastatud teabest, nt ohutuse seisukohast olulisest teabest, aru.

Protsess või menetlus, mis tagab, et kõigi ohutusega seotud ülesandeid täitvate töötajate käsutuses on õigel ajal õige versioon dokumentidest, tagamaks nende kaasatuse ja võime tegutseda või reageerida koheselt tavapärastes, halvenenud või hädaolukordades.

OPE KTK sisaldab nõudeid, mis puudutavad erinevaid dokumente, sh mõned, mis viitavad teabevahetusele raudteeveo-ettevõtjate ja taristuettevõtjate töötajate vahel. Olemas on teadlikkus kõigist neist dokumentidest (eeskirjad, marsruudiraamat, graafikud, vormide kogud jne) ja need sisaldavad teabevahetusprotokolle või vahendeid, mille abil selgelt ja kiiresti vahetada tegevust mõjutavat ametlikku teavet, eeskätt teavet rongide liikumise kohta halvenenud olukorras.

Hoiatusteaded, mida vahetatakse organisatsioonis või muude huvitatud isikutega. Mõned tüüpilised näited on järgmised:

- *raudteeveo-ettevõtja esitab taristuettevõtjale teavet mis tahes probleemi kohta, mis võib rongide liikumist mõjutada (veeremi rikked, nt ülekuumenenud teljepuksid, et taristuettevõtja saaks võtta riskikontrolli meetmeid, nagu liikluse peatamine külgneval rööbastedel);*
- *taristuettevõtja esitab teavet taristurikete ja nendest tulenevate ajutiste ohutusmeetmete kohta, nagu kiiruse piiramine, kõigile asjaomases piirkonnas tegutsevatele raudteeveo-ettevõtjatele.*

Protsess või menetlus teabe jagamiseks organisatsioonis nii mikro- kui ka makrotasandil tehtavate organisatsioonilise struktuuri muudatuste kohta.

Ohutusega seotud ülesandeid täitvatele ja võrku (võrke) käsitlevate rakenduseeskirjadega tegelevatele töötajatele antud juhiste koopiad, mis on

- *täielikud – kõik raudteeveo-ettevõtja tegevust puudutavate ohutusega seotud ülesannete eeskirjad ja nõuded määratletakse ja dokumenteeritakse asjaomastes dokumentides;*
- *täpsed – kõik eeskirjad ja nõuded on kirja pandud õigesti ja vigadeta (nt kuidas tuleb toimida enne signaliseerimist, ohutusega seotud teated);*
- *järjepidevad – ühe isiku või ühe rühma suhtes kohaldatavad eri allikatest pärinevad nõuded on kooskõlas ja sidusad ega ole omavahel vastuolus.*

Teabe talletamise protsess on sätestatud asjakohastes sise-eeskirjades, kasutades asjakohast teabevahetuskanalit.

Koolituskavades on kindlaks määratud, kuidas teabevahetust hallatakse ja kuidas teabevahetusega seotud oskused on lõimitud pädevusjuhtimise süsteemi.

Teabevahetusprotsess, mis võimaldab töötajatel teatada ohutusega seotud küsimustest õiglase poliitika raames, selgitab, kuidas sellist tagasisidet analüüsitakse ja hinnatakse eesmärgiga märgata riskijuhtimise protsessis varjatud vigu ja neid arvesse võtta. Protsess kirjeldab ka seda, kuidas töötajatele teavitamise kohta tagasisidet antakse.

Menetlus, milles selgitatakse erinevaid koosolekute tüüpe ja vastavaid tulemusi (nt koosoleku protokollid, teatised jne), näitab, kuidas ohutusala teavet edastatakse kogu ettevõttes nii üles- kui ka allapoole.

4.4.6 Järelevalveprobleemid

Kontrollida, et on olemas tehnikad ja protsess, mida kasutatakse riskikontrollis tulevaste võimaluste või ohtude kaardistamisel ajakohasuse tagamiseks.

Kontrollida, et olemas on vormistatud teabe kasutamise kontrolliprotsess.

Järelevalve puhul on peamised küsimused, kui ajakohane on teave ja kas see jõuab **kõigi** asjaomaste töötajateni, nt öövalves olevate töötajateni või nendeni, kes töötavad asjaomasel ajal organisatsiooni põhitöökohtadest eemal.

4.5 Dokumenteeritud teave

4.5.1 Õiguslik nõue

4.5.1. Ohutusjuhtimise süsteemi dokumendid

4.5.1.1. ohutusjuhtimise süsteemi kirjeldus, sh järgmine:

- (a) raudteetoimingute ohutusega seotud protsesside (sh ohutusülesannete ja nendega seotud kohustuste) nimetamine ja kirjeldamine (vt punkt 2.3 „Organisatsioonisisised rollid, kohustused, vastutus ja volitused“);
- (b) nende protsesside koostoime;
- (c) menetlused või muud dokumendid, milles kirjeldatakse nende protsesside rakendamist;
- (d) töövõtjate, partnerite ja tarnijate nimetamine koos osutatavate teenuste liigi ja ulatuse kirjeldusega;
- (e) organisatsiooni ja muude punktis d nimetatud isikute vahel sõlmitud lepinguliste ja muude selliste ärikokkulepete nimetamine, mida on vaja, et vähendada organisatsiooni ja töövõtjate kasutamise seotud ohutusriske;
- (f) viide asjaomase määrusega nõutavale dokumenteeritud teabele.

4.5.1.2. Organisatsioon tagab, et asjaomasele riiklikule ohutusasutusele (või ohutusasutustele) esitatakse vastavalt direktiivi (EL) 2016/798 artikli 9 lõikele 6 iga-aastane ohutusaruanne, mis sisaldab järgmist:

- (a) ohutusega seotud olulisi muudatusi käsitlevate otsuste kokkuvõtte, sh ülevaade olulistest muudatustest kooskõlas määruse (EL) nr 402/2013 artikli 18 lõikega 1;
- (b) organisatsiooni eelmis(t)e aasta(te) ohutuseesmärgid ja see, kuidas suured ohutusriskid mõjutavad nende eesmärkide seadmist;
- (c) õnnetusjuhtumite/intsidentide siseuurimise (vt punkt 7.1 „Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine“) ja muu jälgimistegevuse tulemused (vt punkt 6.1 „Jälgimine“, punkt 6.2 „Siseaudit“ ja punkt 6.3 „Juhtkonnapoolne ülevaatus“) kooskõlas määruse (EL) nr 1078/2012 artikli 5 lõikega 1;
- (d) riiklike ohutusjuurdlusasutuste elluviimata soovitustega seoses tehtud edusammude kirjeldus (vt punkt 7.1 „Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine“);
- (e) organisatsiooni ohutusnäitajad, mis on kavandatud organisatsiooni ohutustaseme hindamiseks (vt punkt 6.1 „Jälgimine“);
- (f) ohtlike kaupade rahvusvaheliste raudteevedude eeskirjas osutatud ohutusnõuandja iga-aastase aruande järeldused organisatsiooni ohtlike kaupade veoga seotud tegevuse kohta, kui see on asjakohane.

4.5.2. Teabe koostamine ja ajakohastamine

4.5.2.1. Organisatsioon tagab, et ohutusjuhtimise süsteemiga seotud dokumenteeritud teabe koostamisel ja ajakohastamisel kasutatakse asjakohaseid vorminguid ja vahendeid.

4.5.3. Dokumenteeritud teabe kontrollimine

4.5.3.1. Organisatsioon kontrollib ohutusjuhtimise süsteemi kohta dokumenteeritud teavet, eriti selle säilitamist, levitamist ja muudatuste kontrollimist, et tagada selle teabe kättesaadavus, sobivus ja vajaduse korral kaitsmine.

4.5.2 Eesmärk

Taotleja peab tõendama, et üldine ohutusjuhtimise süsteem on piisav osutatavate teenuste liigi ja ulatuse jaoks ning on suuteline tekkinud riski juhtima. See eeldab järgmist:

- selgitus taotleja ohutusjuhtimise süsteemi ohutuspoliitika, korralduse ja kõrgetasemelise korra kohta ning
- üksikasjalikum kord, nagu on sätestatud punkti 4.5.1.1 alapunktides a–f ja punkti 4.5.1.2 alapunktides a–f.

Samuti peab taotleja näitama, kuidas hallatakse tema ohutusjuhtimise süsteemi dokumentatsiooni, st dokumenteeritava teabe kindlakstegemine, koostamine, hooldamine, haldamine, säilitamine ja alleshoidmine (st dokumendid ja salvestised/andmed), tagamaks, et see on ajakohane ja et vajaduse korral on asjaomastele töötajatele kättesaadavad õiged versioonid.

4.5.3 Selgitavad märkused

Kõik dokumendid, kus taotleja tõendab oma ohutusjuhtimise süsteemi vastavust kohaldatavatele nõuetele (**punkti 4.5.1.1 alapunkt f**), on ohutusjuhtimise süsteemi dokumenteeritud teabe osa.

Järgmine Joonis 3 illustreerib dokumentide tavapärase struktuuri.

Joonis 3. Dokumentide tavapärase struktuur

Sõltuvalt tegevuspiirkonnast võivad raudteeveo-ettevõtjad esitada erinevaid aruandeid (**punkt 4.5.1.2**) nende liikmesriikide riiklikele ohutusasutustele, kus toimub nende tegevus. Üldiselt on aruande ulatus seotud ainult vastavas liikmesriigis toimuva tegevuse osaga. Amet soovib siiski, et sama aruanne hõlmaks kogu tegevuspiirkonda, sest see peaks hõlbustama teabe vahetamist sama raudteeveo-ettevõtja üle järelevalvet tegevate riiklike ohutusasutuste vahel.

Ohutuse aastaaruande lähtealuseks on ohutusnõustaja aastaaruanne (**punkti 4.5.1.2 alapunkt f**) ohtlike kaupade veo korral, nagu on nõutud muudetud direktiivis 2008/68/EÜ ja ohtlike kaupade rahvusvaheliste

raudteevedude eeskirjas, samuti ohtlike kaupade veo ohutusnõustaja aastaaruanne. Ohutusnõustaja peab täitma konkreetseid ülesandeid, sealhulgas tema ametisse nimetanud ettevõtja nõustamine tervise, ohutuse ja keskkonnaküsimustes seoses ohtlike kaupade veoga ning vajalike aruannete koostamine.

Dokumenteeritud teabe kindlaksmääramine, vorm (nt keel, tarkvara versioon ja graafika) ning kasutatud andmekandja (paber, elektrooniline kandja) (**punkt 4.5.2.1**) on organisatsiooni otsustada. See ei pea olema paberkandjal käsiraamatus.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Dokumentide kontroll (**punkt 4.5.3.1**) määrab protsessi (või menetluse), milles täpsustatakse sisemised kontrollimeetmed, eelkõige väljastamis- ja kasutamiseelne läbivaatamine ja asjakohasuse heakskiitmine, mida tuleb arvesse võtta ja rakendada teabe puhul, mis tuleb dokumenteerida. Selle eesmärk on teha kindlaks dokumentide läbivaatamise hetkeolukord, et välistada vigadega või vananenud dokumentide kasutamine. Eelkõige tagab see, et

- *asjakohased dokumendid on kättesaadavad kõigis kohtades, kus tehakse ohutusjuhtimise süsteemi tõhusaks toimimiseks hädavajalikke toiminguid;*
- *vigadega või vananenud dokumendid eemaldatakse viivitamata kõigist väljaandmise või kasutamise punktidest või tagatakse muul viisil, et neid ei kasutata mittesihipäraselt;*
- *õigusliku või teadmiste säilitamise eesmärgil alleshoitavad vananenud dokumendid on nõuetekohaselt identifitseeritud.*

4.5.4 Tõendid

- *Taotleja peaks vajaduse korral esitama ohutusjuhtimise süsteemi kirjelduse ja selgituse, kuidas ta töötab vajaduse korral asjaomaste menetluste asjakohaste tähistega; (**punkti 4.5.1.1 alapunktid a–c**)*
- *Taotleja peaks sätestama, kes on ta töövõtjad, tarnijad ja partnerid ja kuidas suhteid kontrollitakse ja jälgitakse hoolitsemaks selle eest, et ohutuse tagamiseks oleksid hallatud nii taotleja kui ka tema lepingupartnerite ohutusriskid. (**punkti 4.5.1.1 alapunktid d ja e**)*
- *Taotleja peaks ette nägema asjakohased menetlused tõendamaks, et ta suudab dokumenteeritud teavet kontrollida (**punkti 4.5.1.1 alapunkt f**)*
- *taotleja peaks määratlema rollid ja vastutuse, mis kehtivad seoses ohutuslaste ülesannetega, ja selle, kuidas taotleja ja teiste tegevusest tulenevaid riske juhitakse; (**punkti 4.5.1.1 alapunkt a**)*
- *taotleja esitab tõendid, et tal on ohutuse aastaaruanne (või on kehtestatud selle koostamise kord), milles käsitletakse punktis 4.5.1.2 loetletud aspekte; (**punkti 4.5.1.2 alapunktid a–f**)*
- *taotleja peaks osutama, kuidas toimib dokumendihaldussüsteem, sealhulgas sellele, kuidas tehakse teave kättesaadavaks ja kuidas see on kasutamiseks sobiv, kus ja millal seda vajatakse; kuidas seda süsteemis kontrollitud viisil muudetakse ning kuidas seda säilitatakse ja hoitakse nii, et see oleks kiiresti leitav. Dokumendihaldussüsteem peaks võimaldama hoida teavet käitistes, kus on tagatud sobiv keskkond, et minimeerida teabe rikkumist ja kahjustumist ning vältida selle kadumist. (**punktid 4.5.2.1 ja 4.5.3.1**)*

4.5.5 Näiteid tõendite kohta

Ohutusjuhtimise süsteemi kirjeldus, selle üldstruktuur ja lingid dokumentide juurde, mis toetavad süsteemisisesid protsesse (nt manuaalsed, korralduslikud menetlused ja töökord, tööjuhendid). Olenemata ISO kasutusele võetud uuest dokumenteeritud teabe kontseptsioonist võib organisatsioon säilitada dokumentatsiooni traditsioonilise struktuuri, kui see on otstarbekohane.

Kirjeldus, kuidas erinevad dokumendid on struktureeritud, kuidas neid avaldatakse, tehakse kättesaadavaks, esitatakse, säilitatakse, muudetakse ja kehtetuks tunnistatakse, viitega asjaomasele dokumentide kontrollimenetlusele.

Taotleja aastaaruande koostamise menetlus koos eelmise versiooni koopiaga, kui taotletakse esimest ühtset ohutustunnistust. Menetluses näidatakse ära aruande kavandatud liigendus.

Kehtestatud on dokumentide ja salvestiste säilitamise tähtajad, need on dokumenteeritud ja neid järgitakse.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Dokumendihalduse protsess või menetlus, mis käsitleb viisi, kuidas dokumente pärast korrapäraseid läbivaatamisi ning õnnetusjuhtumeid või intsidente ajakohastatakse. Protsess või menetlus käsitleb eskaleerimisprotsessi juhtudel, kui kokkulepitud ajakohastusi ei ole ettenähtud tähtaja jooksul tehtud või kui puudub kokkulepe selle kohta, kuidas dokumenti ajakohastatakse.

Ühetaolise mõistmise suurendamiseks ja hea andmekvaliteedi tagamiseks kasutatakse selget keelt (st kasutatakse lühikesi selgeid lauseid ja välditakse kõnekeelt).

Kui see on teostatav, määratletakse dokumendis või asjakohastes lisades muudatuste laad, et lihtsustada nende läbivaatamist ja kinnitamist, aga ka nende mõistmist töötajate poolt.

Menetluste kujundamise protsess selgitab näiteks, kuidas võetakse arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid.

- *Sisu ja asjakohasus: inimese/inimeste läbiviidava ülesande asjakohasus, sh see, kuidas eesliinitöötajad on aktiivselt kaasatud nende menetluste kujundamisse.*
- *Voog: protsesside ja vastavate kohustuste (kes teeb mida) määratlemise kirjeldus koos vooskeemidega.*
- *Ulatus: laiema tegevusstsenaariumi kaasamine, et tagada läbiviidava ülesande sisendi ja väljundi mõistmine.*
- *Liidesed: sisaldab liideste põhjalikku tuvastamist ja kirjeldust. On teada, millal menetlust tuleks kasutada ja millal see ei ole tööülesande või -olukorra muutumise tõttu enam kohaldatav. Eesmärki ja ulatust puudutavad selged eeskirjad menetluse kohaldamiseks.*
- *Kehtivus: ajakohastamine ja esitamine jõustamiseks õigel ajal.*
- *Piisavus ja põhjalikkus: töö tegemiseks piisav ja põhjalik, sisaldades kõiki vajalikke üksikasju.*
- *Teadlikkus: töötajatel on hea arusaam olemasolevatest menetlustest/eeskirjadest/nõuetest, töötajad on teadlikud menetluste ohutusega seotud kaalutlustest ja sellest, milline võimalik mõju on nende mittejärgimisel veotegevusele.*
- *Mõjutamine/reageerimine: menetlused näitavad selgelt, milline tegevus järgneb igale teabevahetusele ja milline on eeldatav reaktsioon.*
- *Tegutsemine stressi või hädaolukorra korral: menetlusi on stressi või hädaolukorra korral lihtne läbi viia.*
- *Paindlikkus: protsessid võimaldavad töötajatel negatiivsete tagajärgede minimeerimiseks hädaolukorrale paindlikult reageerida.*
- *Töötajatega konsulteerimine: töötajatega konsulteeritakse menetluste väljatöötamise ajal – nemad teavad kõige paremini, kuidas tööd teha – ja saavad lisada märkusi või pakkuda välja alternatiivseid lahendusi.*
- *Katsetamisperiood: menetlus läbib enne jõustumist katsetamisperioodi, milles vaadatakse läbi tulemused.*
- *Läbivaatamine: menetluse tõhusust hinnatakse korrapäraselt ja selles võetakse arvesse järelevalve, auditite ja varasemate sündmuste õppetunde. Eesmärk on suhtumise pidev paranemine ja õppimine organisatsioonis tervikuna.*

- *Muudatuste juhtimine: Menetlused vaadatakse läbi juhul, kui saabuvad uued seadmed või võetakse kasutusele uued protsessid. Menetluste muudatuste juhtimine on oluline, sest see võimaldab menetlusi kooskõlla viia ettevõtte eesmärkide ja töökorraga ning tagada asjakohaste riskide juhtimine.*

Dokumentide väljastamise eesmärgiks kinnitamiseks volitatud töötajad tagavad, et dokumendi sisu on täpne ja kõik lõppkasutajad (või saajad), kelle suhtes see kehtib, saavad sellest aru.

4.5.6 Viited ja standardid

- [ISO 9001:2015, ISO/TC 176/SC2/N1286 Suunised dokumenteeritud teabele esitatavate nõuete kohta](#)

4.5.7 Järelevalveprobleemid

Kontrollida lepingulisi kokkuleppeid, millega nähakse ette riskide tõhus jälgimine ja kontroll organisatsiooni poolt (st kui teenuseid ostetakse sisse).

Järelevalve tegemisel on äärmiselt oluline teha kindlaks, milline on dokumendihaldussüsteemi kontrollivate isikute ning teabe ajakohastamise eest vastutavate isikute seos ja koostöö esimestega praktikas. Sageli esineb just sellel tasandil dokumentide kontrollimises häire, sest tõenäoliselt kuuluvad need kaks protsessi osalist kahte eri juhtimisahelasse. See võib kaasa tuua näiteks selle, et dokumentide ajakohastamise tähtsust tajutakse erinevalt, mis omakorda toob kaasa hilinemised vastavate riskide alusel dokumentide ajakohastamisel.

Töötajate võimalus pääseda juurde uusimale teabele/dokumentatsioonile.

Ohutusjuhtimise süsteemi struktuur ja töökord peaksid kajastama tegelikku viisi, kuidas töö toimub, mitte olema kommete ja tavade kunstlik pealiskihht.

4.6 Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine

4.6.1 Õiguslik nõue

- 4.6.1. Organisatsioon tõendab inim- ja organisatsiooniliste tegurite süstemaatilist arvesse võtmist ohutusjuhtimise süsteemi raames. Selle lähenemisviisi puhul
- (a) töötatakse välja strateegia ning kasutatakse inim- ja organisatsioonilisi tegureid käsitlevaid eksperditeadmisi ja tunnustatud meetodeid;
  - (b) käsitletakse riske, mis on seotud seadmete projekteerimise ja kasutamisega, ülesannete, töötingimuste ja organisatsioonilise korraga, võttes arvesse inimvõimeid ja piiranguid ning mõju inimeste töö tulemuslikkusele.

4.6.2 Eesmärk

Taotleja näitab, et riski käsitlemisel süstemaatilise inim- ja organisatsiooniliste teguritega lähenemisviisi kasutamine on ohutusjuhtimise süsteemi lahutamatu osa. Nende tingimuste täitmine on oluline selle tõendamiseks, et taotleja on pädev raudtee-ettevõtet juhtima ja tema ohutusjuhtimise süsteemid sisaldavad tema riskide juhtimiseks riskikontrolli süsteeme.

4.6.3 Selgitavad märkused

Inim- ja organisatsiooniliste teguritega kaasneb süsteemse perspektiivi kasutamine, kui kaalutakse inim-, tehnoloogiliste ja organisatsiooniliste tegurite koostoimet. Organisatsioon peaks kaaluma inim- ja organisatsioonilisi tegureid olulusringi lähenemisviisi abil. See tähendab inim- ja organisatsiooniliste tegurite kindlaksmääramist ja nende käsitlemist ohutusjuhtimise alases tegevuses, mis on seotud tegevuseesmärkide, juhtimise, toimingute, inimvõimete, ülesannete ja töökoha kujundamisega kõigis süsteemi olulusringi etappides, nt alates kasutusele võtmisest kuni kasutusest kõrvaldamiseni. Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia täpsustab süsteemse lähenemisviisi inim- ja organisatsiooniliste tegurite integreerimiseks ohutusjuhtimisse.

Organisatsioon peaks kujundama vajaliku pädevuse inim- ja organisatsiooniliste tegurite vallas, mida ta vajab selleks, et toetada oma äritegevust eeskätt ohutusega seotud rollide puhul. See puudutab ka töötajaid, kes vastutavad inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvestamise eest riskihindamises. Professionaalsed teadmised inim- ja organisatsiooniliste tegurite vallas tähendavad, et kaasatud töötajad peaksid olema läbinud erikoolituse, nagu on määratletud pädevusjuhtimise süsteemis. See tähendab ka seda, et organisatsioonil on nõuetele vastamiseks sobival tasemel koolitatud töötajad või kontaktid inimestega, kes on kvalifitseeritud vastavalt antud valdkonnas määratletud riiklikele ja/või rahvusvahelistele standarditele. Suurtel organisatsioonidel võivad olla kutseliste ekspertidega inimtegurite valdkonna osakonnad, mis toetavad organisatsiooni. Väike organisatsioon võib anda kõigi tasandite juhtidele ülesande teha vajaduse korral kindlaks vajadus organisatsiooniväliste kutseliste inimtegurite valdkonna eksperditeadmiste järele.

See nõue on seotud inim- ja organisatsiooniliste teguritega. Rohkem teavet inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta on esitatud 5. lisa (5. lisa.).

4.6.4 Tõendid

- Taotleja kirjeldab strateegias üksikasjalikult, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid süstemaatiliselt integreeritakse, nii et inimkäitumise, organisatsiooniliste tingimuste ja tehnoloogia koostoimega seotud riske võetakse ohutusjuhtimise süsteemi asjaomastes protsessides

nõuetekohaselt arvesse. Seda tehes peaks taotleja selgitama, kust võib leida lisateavet asjaomaste menetluste või pidevat lõimimist/arendamist puudutavate tegevuskavade kohta, märkides tegevused, vastutajad ja ajakava; **(punkt 4.6.1)**

- Rakendatakse saadaolevaid inim- ja organisatsioonilisi tegureid, projekteerimisnorme ja parimaid tavasid. Asjakohased standardid on näiteks ISO 11064 juhtimiskeskuste ergonoomilise disaini kohta ja ISO 9241 inimese ja süsteemi interaktsiooni ergonoomika kohta.
- Kasutajakeskset projekteerimisprotsessi, mis tugineb inim- ja organisatsioonilistele põhimõtetele ja meetoditele, samuti kasutajate kaasamisele, kohaldatakse näiteks uute või muudetud projektide, menetluste, koolituse, töökoormuse ja töökeskkonna suhtes, et tagada süsteemi eluaegne ohutus ja tõhusus. Lõppkasutajad on kaasatud projekteerimisprotsessi, näiteks nõuete määratlemisse, hilisemasse arendusse ja testimisprotsessi. Kasutajakeskne projekteerimisprotsess on korduv protsess, mis hõlmab mitut etappi. Kasutamise mõistmiseks ja kasutamiskonteksti täpsustamiseks viiakse läbi analüüsid (näiteks personali- ja pädevusanalüüs, ülesannete analüüs ja riskianalüüs). Analüüside põhjal määratletakse kasutaja nõudmised. Kasutaja nõudmistele vastamiseks töötatakse välja disainilahendused, sealhulgas liideste, töökohtade, koolituse, menetluste ja korralduse jaoks. Lahenduste hindamisel kasutatakse formaalseid meetodeid, näiteks ülesande analüüs, simulatsioon, riskihindamine, eksperdihinnangud, kasutajate hinnangud, kontrollimine ja valideerimine. Konkreetsemalt hõlmab see inim- ja organisatsiooniliste tegurite lõimimist riskihindamisse, teabesse ja selle edastamisse ning dokumenteeritud teabesse. **(punktid 3.1, 4.4 ja 4.5)**
- Tootjad ja tarnijad on kaasatud ning teadlikud inimteguritest veeremiüksuste, seadmete (inimese ja masina liideseid) ja IT-süsteemide projekteerimisel ning kirjeldusse ja lepingutesse on lisatud vajalikud nõudmised, mis tulenevad eespool kirjeldatud protsessist. **(punkt 5.2)**
- Partnerid, tarnijad ja töövõtjad on kaasatud inim- ja organisatsiooniliste tegurite tutvustamisse ja lõimimisse. **(punkt 5.3)**
- Tulemuslikkuse hindamise protsess hõlmab inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud põhimõtteid ja meetodeid, mis tulenevad riskihindamisest. **(punkt 6)**
- Täiustamisprotsess, sh õnnetuste uurimine, hõlmab inim- ja organisatsiooniliste tegurite analüüsi. **(punkt 7)**

4.6.5 Näiteid tõendite kohta

Koopia inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegiast, milles kirjeldatakse, kuidas võetakse arvesse inim- ja organisatsiooniliste tegurite valdkonna eksperditeadmiste ja tehnikate kasutamist. Ohutuspoliitikas viidatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegiale.

Organisatsioon teeb riskianalüüsi, kasutades olulusringi kõigis etappides alates projekteerimisest kuni kõrvaldamiseni tegevus- ja tugiprotsesside tõenditepõhiseid meetodeid. Analüüsis tehakse kindlaks kõik inim- ja organisatsioonilised tegurid ja tulemuslikkust mõjutavad tegurid, mis mõjutavad raudteeohutust ja tuvastatud riski kontrollimiseks vajalikke ohutusjuhtimise tegevusi.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia näitab, millised ohutusjuhtimise tegevused on kehtestatud, samuti peaks strateegias olema kasutusel jälgimise ja tulemuslikkuse parandamise lähenemisviis. Strateegia põhineb ennetaval lähenemisviisil, kuid vajaduse korral peaks see hõlmama reaktiivseid tegevusi.

Inimteguritega seotud meetodeid, st ülesannete analüüsi ja kasutatavuse analüüsi, kasutatakse menetluste kavandamise, struktuuri ja sisu sisendina, ning täiemõttelised simulatsioonid hõlmavad menetluste optimeerimiseks olemasolevaid operatiivtöötajaid. Määratletakse ohutusjuhtimise tegevused, mis on seotud tugifunktsioonide, ülesannete kavandamise, personali tasemetega, koolituse, seadmete projekteerimise ja kasutamise, menetluste ja teabevahetuse protokollidega ning seotakse riskihindamise tulemustega.

Strateegia hõlmab seda, kuidas inim- ja organisatsioonilised tegurid on lõimitud muudatuste juhtimise protsessi. Inimtegurite integreerimine tähendab protsessi inimtegurite ja ergonoomika integreerimiseks

süsteemide projekteerimise protsessi. Inimtegurite integratsioonikava pakub süstemaatilist lähenemisviisi kõigi projektitegevuste ja inimtegurite valdkonna seose määratlemiseks. Inimteguritega seotud insener-tehniline projekteerimine tähendab inimomaduste integreerimist süsteemi määratlusse, projekteerimisse, väljatöötamisse ja hindamisse, et optimeerida inimese ja masina toimimist operatiivtingimustes.

Kuna tööprotsessid hõlmavad keerulist töökorraldust, peaks inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia sisaldama väsimuse riskijuhtimise programmi.

Riskihindamise tulemuste, inim- ja organisatsiooniliste tegurite ning ohutuslaste eesmärkide vahel on selge seos. Viimane hõlmab inim- ja organisatsiooniliste tegurite järkjärgulist lõimimist, nt ettevõtte reaalse olukorra kaardistamine, puuduste tuvastamine, inim- ja organisatsiooniliste tegurite ohutusjuhtimise süsteemidesse lõimimise ja täiustamise kavade väljatöötamine nii, et protsess ja asjakohased dokumendid oleksid läbivalt kontrollitud.

Olemas on selgitus selle kohta, kuidas strateegiat tervikuna või selle osa töötajatele tutvustatakse, st erinevate protsesside kaudu, nagu ohutuspoliitika alane teavitamistegevus, teadlikkuse suurendamine või ohutuslased eesmärgid.

4.6.6 Viited ja standardid

- Wickens, C. D., Lee, J. D., Liu, Y ja Gordon Becker, S. E (2004). *An Introduction to Human Factors Engineering (Sissejuhatus inimtegurite projekteerimisse)*. New Jersey: Pearson Education. ISBN-13: 978-0131837362
- ISO standardid, nt
- ISO 6385:2004 *Ergonomic principles in the design of work systems (Ergonoomika põhimõtted töösüsteemide kujundamisel)*
- ISO 11064 *Ergonomic design of control centres (Juhtimiskeskuste ergonoomiline kujundus)*
- ISO 9241 *Ergonomics of human-system interaction (Inimese ja süsteemi koostoime ergonoomika)*
- ISO 10075 *Ergonomic principles related to mental work-load (Vaimse töökoormusega seotud ergonoomika põhimõtted)*
- CENELEC – EN 50126-1 *Töökindluse, kasutatavuse, hooldatavuse ja ohutuse (TKHO) määratlemine ning esitlemine. Osa 1: Põhinõuded ja üldprotseduur, jaotis 5.6 (eelkõige punkt 5.6.4)*
- EEMUA 191. *Alarm systems, a guide to design, management and procurement (Häiresüsteemid, kujundamise, juhtimise ja hankimise juhend)*
- UIC 651. *Layout of drivers' cabs in locomotives, railcars, multiple unit trains and driving trailers (Vedurijuhtide kabiinide paigutus vedurites, mootorvagunites, mootorrongides ja vedukites)*
- Rail Safety & Standards Board (2008). *Understanding Human Factors, a guide for the railway industry (Inimtegurite mõistmine, raudteetööstuse juhend)*

4.6.7 Järelevalveprobleemid

Kontroll, et teha kindlaks, et inimteguritega seotud küsimusi võetakse riskijuhtimise otsustusprotsessis arvesse üldise riskihindamise, muudatuste juhtimise ja varade valitsemise kaudu.

Kontrollida, et tegevusega seotud dokumendid kajastavad pühendumust inimtegurite juhtimisele ergonoomilise disaini kaudu (nt kasutajasõbralik disain, lihtne keel, graafika juhiste toetamiseks, ajakohastuste lihtne haldus), et toetada riskijuhtimist.

Kontrollida, et raudteeveo-ettevõtjad/taristuettevõtjad keskendavad olukorra jälgimisel oma analüüsis inimteguritele kui peamisele õnnetusjuhtumite, intsidentide või ohtlike olukordade põhjusele.

Kontrollida, kas on olemas dokumenteeritud näited võetud parandusmeetmetest, mille eesmärk on kõrvaldada inimvõimeid mõjutavad ja ohutust kahjustavad tegurid.

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

5 Tegevus

5.1 Tegevuse kavandamine ja kontrollimine

5.1.1 Õiguslik nõue

- 5.1.1. Organisatsioon tagab tegevuse kavandamisel, arendamisel, elluviimisel ja läbivaatamisel, et tegevuse ajal tehakse järgmist:
- (a) kohaldatakse riski vastuvõetavuse kriteeriume ja riskikontrolli meetmeid (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“);
  - (b) viiakse ellu ohutuseesmärkide saavutamise kava(d) (vt punkt 3.2 „Ohutuseesmärgid ja kavandamine“);
  - (c) kogutakse teavet, et mõõta tegevuskorra nõuetekohast kohaldamist ja tõhusust (vt punkt 6.1 „Jälgimine“).
- 5.1.2. Organisatsioon tagab, et tegevuskord vastab kohaldatavate koostalitluse tehniliste kirjelduste ohutusnõuetele ning asjakohastele riiklikele normidele ja muudele nõuetele (vt punkt 1 „Organisatsiooni taust“).
- 5.1.3. Selleks et ohjata veotegevuse ohutusega seotud riske (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“), võetakse arvesse vähemalt järgmist:
- (a) uute või olemasolevate rongimarsruutide ja uute rongiteenuste kavandamine, sh uut liiki veeremiüksuste kasutuselevõtmine, vajadus rentida veeremiüksuseid ja/või võtta tööle väliste isikute töötajaid ja vahetada hoolduse eest vastutavate üksustega hooldusteavet tegevusega seotud eesmärkidel;
  - (b) rongide sõidugraafikute koostamine ja rakendamine;
  - (c) rongide või veeremiüksuste veoelne ettevalmistamine, sh väljumiseelsed kontrollid ja rongi koosseis;
  - (d) rongide käitamine või veeremiüksuste liikumine erinevates tegevustingimustes (tava-, halvenenud ja hädaolukorra tingimustes);
  - (e) tegevuse kohandamine vastavalt hoolduse eest vastutavate üksuste taotlusele võtta veeremiüksus käigust maha või anda see uuesti käiku;
  - (f) veeremiüksuste käitamise load;
  - (g) liideste kasutatavus rongikabiinides ja rongijuhtimiskeskustes ning hooldustöötajate kasutatavate seadmetega.
- 5.1.3 Tegevusohutusega seotud riskide ohjamisel (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“) tuleb võtta arvesse vähemalt järgmist:
- (a) liikluskorralduse ja juhtimise seisukohast ohutu liikluse piirid, mis põhinevad taristu konstruktsiooniomadustel;
  - (b) liikluskorraldus, sh sõidugraafikud ja rongiliinide jaotamine;

(c) liikluse juhtimine reaalajas tavatingimustes ja halvenenud tingimustes, kohaldades liikluspiiranguid ja hallates liiklushäireid;

(d) tingimuste kehtestamine erandlike saadetiste jaoks.

5.1.4. Selleks et kontrollida veotegevusega seotud kohustuste jaotamist, määrab organisatsioon kindlaks rongide ja veeremiüksuste ohutu käitamise kooskõlastamise ja haldamisega seotud kohustused ja selle, kuidas kõigi teenuste ohutu osutamist mõjutavad asjakohased ülesanded jaotatakse pädevatele töötajatele organisatsioonisiselt (vt punkt 2.3 „Organisatsioonisiselised rollid, kohustused, vastutus ja volitused“) ja vajaduse korral teistele välistele kvalifitseeritud isikutele (vt punkt 5.3 „Töövõtjad, partnerid ja tarnijad“).

5.1.4 Selleks et kontrollida veotegevuse ohutusega seotud vastutuse jaotamist, määrab organisatsioon kindlaks rongide ja veeremiüksuste ohutu käitamise planeerimise ja käitamisega seotud kohustused ja selle, kuidas kõigi teenuste ohutu osutamist mõjutavad asjakohased ülesanded jaotatakse pädevatele töötajatele organisatsioonisiselt (vt punkt 2.3 „Organisatsioonisiselised rollid, kohustused, vastutus ja volitused“) ja vajaduse korral teistele välistele kvalifitseeritud isikutele (vt punkt 5.3 „Töövõtjad, partnerid ja tarnijad“).

5.1.5. Selleks et kontrollida teavet ja selle edastamist (vt punkt 4.4 „Teave ja selle edastamine“), kui see on tegevuse ohutuse seisukohast asjakohane, antakse asjaomastele töötajatele (nt rongipersonal) teada mis tahes konkreetsetest reisingimustest, sh olulistest muudatustest, millega võib kaasneda oht, ajutistest või alalistest käitamispiirangutest (nt tulenevalt konkreetset liiki veeremiüksustest või konkreetsetest marsruutidest) ning erandlike saadetistega seotud tingimustest, kui see on asjakohane.

5.1.5 Selleks et kontrollida teavet ja selle edastamist (vt punkt 4.4 „Teave ja selle edastamine“), kui see on veotegevuse ohutuse seisukohast asjakohane, teavitatakse asjaomaseid töötajaid (nt signalistid) rongide konkreetsetest marsruudinõuetest ja veeremiüksuste liikumisest, sh olulistest muudatustest, millega võib kaasneda oht, ajutistest või alalistest käitamispiirangutest (nt tulenevalt rööbastee hooldusest) ning erandlike saadetistega seotud tingimustest.

5.1.6. Selleks et kontrollida pädevust (vt punkt 4.2 „Pädevus“), kui see on veotegevuse ohutuse seisukohast asjakohane, tagab organisatsioon kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega (vt punkt 1 „Organisatsiooni taust“) oma töötajate puhul järgmise:

(a) koolitus- ja tööjuhustest kinnipidamine ja vajaduse korral parandusmeetmete võtmine,

(b) erikoolitus juhul, kui eeldatavad muutused mõjutavad tegevuse läbiviimist või ülesannete määramist;

(c) asjakohaste meetmete võtmine pärast õnnetusjuhtumeid või intsidente.

5.1.2 Eesmärk

Taotleja peaks tõendama, et tal on ohutusjuhtimise süsteemi kaudu tegevusriskide juhtimiseks kasutusel asjakohased menetlused, sealhulgas tagades, et töötajad mõistavad oma ülesandeid, tegevusriske, millega nad kokku puutuvad, ja seda, millised on kontrollimeetmed, ning et neil on nende juhtimiseks asjakohane pädevus ja koolitus vastavalt ohutusjuhtimise süsteemi dokumentidele.

Taotleja peaks tagama, et veeremiüksusi või taristut käitatakse erinevates töötingimustes (st tava-, halvenenud ja hädaolukorra tingimustes) ohutult kooskõlas kohaldatavate nõuetega, sealhulgas ka varade kasutamine katsetamise eesmärgil (nt veeremiüksuste tööomaduste vastavuse määramise katsed enne loa andmist) ning eritingimustes (nt ebatavalised saadetised, nagu tuumamaterjali vedu või suured jagamatud objektid, mida ei saa transportida teiste transpordivahenditega, nt betoonist sillad/sillatalad jne).

5.1.3 Selgitavad märkused

Eespool toodud õigusteksti punktides 5.1.3, 5.1.4 ja 5.1.5, kui nõue puudutab taristuettevõtjaid, asendatakse mustad klauslid [sinisega](#).

[Direktiivis \(EL\) 2016/798](#) nõutakse, et raudteeveo-ettevõtjate ja taristuettevõtjate juhid kehtestaksid nende raudteetoimingutele omaste ohutusriskide ohjamiseks ohutusjuhtimise süsteemi. Ohutusjuhtimises on üldine üksmeelne seisukoht see, et ohutus tuleks võimalikult suures ulatuses tavapärasesse äriprotsessi integreerida. Selle põhjuseks on, et ettevõtte keskendub siis sama palju ohutusele kui mis tahes muule äriprotsessile, mis vähendab eri protsesside vahelisi vastuolusid.

ISO märgib oma suunisdokumendis (N360), mis toetab SL lisa, et 8. klausli (Tegevus) eesmärk on täpsustada elemente, mis tuleb organisatsiooni toimingutes rakendada, tagamaks, et juhtimissüsteemi nõuded on täidetud, samuti tagamaks, et tegeletakse prioriteetsete riskide ja võimalustega. Lisaks märgitakse, et ette võib näha tegevuse kavandamise ja kontrollimisega seotud täiendavad (valdkonnapõhised) nõuded. Eelkõige, et need ei kahjusta ettevõtte äritegevust, vaid pakuvad piisavat raamistikku, et kontrollida, kuidas olulisi ohutusküsimusi organisatsiooni äriprotsessis hallatakse.

Lisatud on käitسنõuete ja muude juhtimissüsteemide nõuete vahelised konkreetsed seosed (sarnaselt [määruse \(EL\) 2019/779](#) III lisa toodud lähenemisviisile), selgitamaks, et asjaomaste juhtimissüsteemi nõuete puhul tuleb arvestada konkreetsete käitسنõuetega (nt marsruutide planeerimine raudteeveo-ettevõtjatele on tegevus, mille suhtes tuleks kohaldada üldist riskihindamist). Selline lähenemisviis ei ole mõeldud ammendavana, vaid eesmärk on tuvastada konkreetsed probleemid, mida ametiasutused peavad (oma kogemustele tuginedes) oluliseks ja mida seetõttu tuleks nende hindamis- või järelevalvetegevuse käigus uurida. Raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad ei tohiks oma ohutusjuhtimise süsteemi väljatöötamisel ja rakendamisel keskenduda ainult nendele erinõuetele (jättes näiteks muud ohutusriskid arvestamata). Igal juhul peavad raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad rakendama kõikides asjakohastes äriprotsessides ohutusjuhtimise süsteemi nõudeid (nt üldine riskihindamine, jälgimine, pädevus, teave ja selle edastamine), tõendamaks, et ohutusriskid on piisavalt kontrollitud.

Ohutusjuhtimise süsteemi integreerimine äri-/tegevusprotsessidesse on kõige tähtsam ja selle eesmärgi saavutamiseks peab organisatsioon täitma kohaldatavaid KTKsid (**punkt 5.1.2**), näiteks OPE KTK, ja teatatud siseriiklike eeskirju, kui liidesnõuded ei ole KTKdes täielikult sätestatud. Samuti võib liikmesriik või selle ametiasutus avaldada nõuete täitmise aktsepteeritud meetodid, et lihtsustada oma siseriiklike eeskirjade täitmist. Vajaduse korral tuleks arvesse võtta vähemalt järgmisi käitamispõhimõtteid:

- *taristu käitamine (taristu teede ja seadmete kontrollimine, veeremiüksuste liikumisele loa andmine kõigis tingimustes ja taristu hoolduse tagamine: raudteearsete juhtkäskude ja signaalimissüsteem(id)),*
- *rongi käitamine (marsruutide ja asjakohaste sõidugraafikute väljatöötamine, rongi ettevalmistamise juhtimine, rongi juhtimise, saatmise, katsetamise, hooldamise ja veeremiüksuste remondi tagamine),*
- *manöövritööd (veeremiüksuste liigutamine rongi koostamiseks või lahtivõtmiseks).*

Siinkohal on peamine OPE KTK, sest selles sätestatakse peamised käitampõhimõtted, mida tuleks kajastada ohutusjuhtimise süsteemi asjaomastes osades, ning seetõttu võib vastavust OPE KTK-le kasutada eespool nimetatud ohutusjuhtimise süsteemi asjaomaste nõuete täitmise tõendamiseks.

Taristuettevõtja juhataja peaks määratlema ja tagama tingimused ja meetmed, et kasutada veeremiüksust katsetamise jaoks võrgustikus antud ajavahemikul, nagu on sätestatud direktiivi (EL) 2016/797 artikli 21 lõikes 3 ja artikli 21 lõikes 5 (**punkt 5.1.2**).

Marsruudi ühilduvuse kontrollimise protokoll sisaldab veeremi/rongi omadusi, mida võetakse arvesse kavandatud opereerimise marsruutide suhtes, sealhulgas taristuettevõtjate tuvastatud võimaliku kõrvalekalde marsruudiga/marsruutidega (OPE KTK punkt 4.2.2.5).

Kasutuses olevate marsruutide omadused põhinevad taristuregistril (RINF) ja/või taristuettevõtja esitatud teabel.

Kui kumbki pool tuvastab probleeme, peaksid raudteeveo-ettevõtja ja taristuettevõtja need ühiselt lahendama.

Uus rongiliikluse teenus (**punkti 5.1.3 alapunkt b**) võib hõlmata uut liiki veetavaid kaupu.

„Ohutud piirid“ (**punkti 5.1.3 alapunkt a**) tähistavad taristuettevõtjate puhul nii ohutuid füüsilisi taristupiire, kui see on vajalik, kui ka ohutusega seotud piire taristu jaoks ning samuti juhtimis- ja kontrollisüsteemi, kui see on taristu projekteerimispiirangute tõttu vajalik.

Veeremiüksuste liikumisel (**punkti 5.1.3 alapunkt d**) on laiem tähendus kui rongide liikumine (st veeremiüksuste graafikukohane liikumine) ja enne rongi väljasõitu antud load. See võib hõlmata ka katkise rongi taastamist, rööbastee hooldusmasinate liikumist või kahjustatud veeremiüksuse ettenägematut asendamist rongis enne rongi väljumist.

Kooskõlas UIC teabelehe 502-1 artikliga 1.1 tehakse ettepanek kasutada mõistet „erandlikud saadetised“ (**punkt 5.1.5**) järgmises määratluses: „Saadetis loetakse erandlikuks, kui selle välismõõtmed, mass või omadused põhjustavad seoses transpordis osaleva raudteeveo-ettevõtja püsiseadmetega või vaguniga erilisi raskusi ja seetõttu võib seda aktsepteerida ainult konkreetsetel tehnilistel või töötingimustel“. OPE KTKs määratletakse erandlik vedu järgmiselt: „Veeremiüksus ja/või veetav koorem, mis ehituse/kuju, mõõtmete või kaalu tõttu ei vasta marsruudi parameetritele ja vajab liikumiseks eriluba ja võib vajada eritingimusi terve teekonna või selle osa vältel.“

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Veeremiüksuse hoolduse kohta käitamise eesmärgil toimuv teabevahetus (**punkti 5.1.3 alapunkt a**) hoolduse eest vastutava üksusega on määratletud [määruse \(EL\) 2019/779](#) artikli 5 lõikes 3. See hõlmab hoolduse eest vastutava üksuse hooldamise ajal esitatud hoolduse ajakava ja piiranguid (lühiajaline planeerimine).

Kui viidatakse rongide sõidugraafikute väljatöötamisele ja rakendamisele (**punkti 5.1.3 alapunkt b**), tähendab see, et taotleja peaks näitama, kuidas ta on üldise riskihindamise kaudu juhtinud oma organisatsioonis tegevusest ja liidesest teiste osalejatega tulenevat riski. Näiteks on ta võtnud arvesse

- *signaale edastavate töötajate täiendavat töökoormust, kui rongide arvu teataval ajal suurendatakse,*
- *asjakohaseid käitiskokkuleppeid asjaomas(t)e taristuettevõtja(te)ga liikluse peatamiseks, taastamiseks, teabe vahetamiseks ja kõigi muude teenuste kohta, mida peetakse vajalikuks:*
- *rööbastee hooldusega seotud riskide juhtimine, kui rongi kasutatakse 24 tundi päevas.*

Organisatsioon kohaldab ennetavat riskihindamise protsessi, mis võimaldab tuvastada riskid, mida kohaldatakse raudteetoimingute suhtes, sh jagatud liidese riskid ja need, mis tulenevad inim- ja organisatsioonilistest teguritest (vt ka punkt 3.1). See vähendab ohtu, et tuginetakse ülemäära varasematele menetlustele või eeskirjadele.

Organisatsioon kohaldab riski vastuvõetavuse kriteeriume, et määrata kindlaks, kas olemasolevad meetmed on piisavad riskide vastuvõetaval tasemel hoidmiseks või nende vähendamiseks selle tasemeni või kas tuleks hoopis kindlaks määrata uued meetmed. Organisatsioon lõimib seejärel oma veotegevuse ja KTKde järgimise niivõrd, kuivõrd need on seotud organisatsiooni jälgimisprotsessiga (vt punkt 6 „**Tulemuslikkuse hindamine**“ allpool).

Inim- ja organisatsioonilisi tegureid tuleks arvesse võtta tegevuse kavandamisel näiteks seoses töögraafikute, väsimuse juhtimise, stressi, (füüsilise ja psühhosotsiaalse) töökeskkonna, töökohtade ja tööprotsessidega jne. See peab tagama, et muudatuste või korralduste tagajärjed ei avalda negatiivset mõju inimeste tulemustele või organisatsiooni ohutusele.

5.1.4 Tõendid

- Teave selle näitamiseks, et oma tööprotsesside planeerimisel, väljatöötamisel, rakendamisel ja läbivaatamisel plaanib taotleja saavutada ohutuseesmärgid, kohaldab üldise riskihindamise meetmeid ja jälgib tulemusi, sealhulgas asjakohased viited kohtadele, kust võib leida lisateavet menetluste kohta; **(punkti 5.1.1 alapunktid a–c)**
- tõendid selle kohta, et organisatsioon on teadlik kõigist tema tegevuse suhtes kohaldatavatest kohustuslike ohutusnõuete kategooriatest ja et ta neid ka tegelikult rakendab, ning kirjeldus selle kohta, kuidas ohutusjuhtimise süsteem tagab nende täitmise;
- teave selle kohta, et taotleja tagab, et tema tegevuskord on vastavuses kohaldatavate nõuetega (õigusaktid, standardid jne); **(punkt 5.1.2)**
- veeremiüksuse liigile loa andmise ja/või veeremiüksuse turule laskmise loa raamistikus on taristuettevõtja võimeline määratlema ja tagama järgmise **(punkt 5.1.2)**:
  - käitamistingimused, mida kohaldatakse veeremiüksuste kasutamise suhtes katsete tegemiseks võrgustikus, tuginedes taotleja poolt loa saamiseks esitatud teabele;
  - kõik vajalikud meetmed, mis tuleb võtta taristu poolel, et tagada ohutu ja usaldusväärne käitamine võrgustikus tehtavate katsete ajal, ja/või
  - kõik vajalikud meetmed taristu paigaldistes, et teha katseid võrgustikus;
- enne kasutamist volitatud sõidukite kontrollimiseks ([direktiivi \(EL\) 2016/797](#) artikli 23 lõige 1) ja eriti marsruutide ühilduvuse kontrollimiseks ([direktiivi \(EL\) 2016/797](#) artikli 23 lõike 1 punkt a) on raudteeveo-ettevõtja oma OJSi abil võimeline tuvastama ja esitama **(punkti 5.1.3 alapunkt a)** tõendusprotseduurid ja -protokollid, mis näitavad, et veerem ühildub marsruudiga, kus see on ette nähtud, ning on nõuetekohaselt integreeritud rongi koosseisu (vt ka käitamise KTKd) (2015/995 4.2.2.5);
- tõendid käitusedokumentide vastavuse kohta tegevuse (ja hoolduse) juhtimisega seotud nõuetele organisatsiooni ja füüsilistel piiridel, nt korralduslikud, tehnilised ja operatiivliidesed naabertaristute, piirijaamadega, koostoime teiste raudteeveo-ettevõtjate või taristuettevõtjatega jne; **(punkt 5.1.2)**
- teave selle kohta, kuidas juhitakse veotegevuse riske üldise riskihindamismenetluse kaudu ja kuidas hõlmatakse eespool nimetatud nõuetes, sh inim- ja organisatsioonilisi tegureid puudutavates nõuetes, sätestatud elemente; **(punkti 5.1.3 alapunktid a–g)**
- tõendid, et hooldamise eest vastutav organ toimib kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikli 14 lõikega 2; **(punkti 5.1.3 alapunkt f)**
- teave selle kohta, kuidas hallatakse veotegevuse ohutuse huvides kohustusi, sealhulgas vastutust väsimuse riskijuhtimise eest; **(punkt 5.1.4)**
- teave selle kohta, kuidas organisatsioon haldab teavet ja selle edastamist veotegevuse ohutuse huvides; **(punkt 5.1.5)**
- teave seoses pädevusjuhtimise süsteemi ja seotud menetlustega ning kuidas need on seotud konkreetsete töö- või ülesande juhustega, eesmärgiga tagada veotegevuse ohutus; **(punkt 5.1.6)**
- tõendid selle kohta, et käitusedokumente (menetlused, tööjuhendid jne) ajakohastatakse, kui ja kus see on vajalik. **(vt ka punkt 4.5.3)**

5.1.5 Näiteid tõendite kohta

Kohustuslike nõuete loetelu (sealhulgas KTKd) ja kirjeldus, kuidas taotleja neid täidab **(vt ka punkt 2)**.

Selgitus, kuidas käitamisriske üldise riskihindamismenetluse raames juhitakse ja kuidas tagatakse, et saavutatakse käitamisega seotud ohutuseesmärgid. Esitatakse lingid asjakohaste menetluste juurde.

Avaldus selle kohta, kuidas pädevusjuhtimise süsteem aitab kaasa käitamisriskide kontrollimisele ja kuidas juhitakse teabe ja selle edastamise voogu, tagamaks, et riskid on nõuetekohaselt kontrollitud.

Üksikasjad taotleja veeremi hooldussüsteemi kohta.

Üksikasjalik teave väljumiseelsete kontrollide menetluse kohta (OPE KTK), mis on kehtestatud järgmiste vastavuskontrollide tagamiseks:

- *pidurdustõhusus (pidurduslehe ettevalmistamine),*
- *rongi koosseis,*
- *eesmised ja tagumised signaalid,*
- *laaditud ja haalatud veeremiüksuse olukord.*

Koopia mittevastavuse tuvastamise protsessist ja selle kirjeldus, kuidas tagatakse, et võetakse kõik vajalikud meetmed, näiteks need, millega kaasneb veeremiüksuse kõrvaldamine, purunenud/defektsete osade/seadmete/veeremiüksuse asendamine või käitamispõhiste rakendamise.

Dokument, milles näidatakse ära igal konkreetsel marsruudil kasutatavate veeremiüksuste liigid ja teostatavate toimingute liik, eelkõige:

- *veeremiüksuste konkreetsetest liigist tulenevad käitamispõhised piirangud;*
- *veeremiüksuste konkreetsete liikide käitamisest konkreetsetel marsruutidel tulenevad piirangud;*
- *konkreetsete marsruutide täiendavad hooldusnõuded (vt ka punkt 5.2).*

Seoses OPE KTK peamiste käitamis põhimõtete järgimisega esitatakse tõendid selle kohta, et raudteeveo-ettevõtja suudab seda tagada (üksnes näitlikustamise eesmärkidel):

- *rongi saab kasutada raudteeliini osal ainult siis, kui rongi koosseis on taristuga kooskõlas (3. peamine käitamis põhimõte).*

See on seotud rongi liikumiseks loa andmise eelse kinnitusega, et rong sobib kokku selle marsruudi taristuga, millel seda kavatakse kasutada. Rongi ja taristu kokkusobivust mõjutavad peamiselt veeremiüksuse mõõtmed ja mis tahes sellele paigutatud koorem; möödaskõigust vahemaad rongi ja taristu vahel või rongide ja külgnõude rööbastee (rööpmelaiuse) vahel; rongi minimaalne nõutav pidurdusvõime; rongi mass ja pikkus ning taristu suutlikkus ja võimekus.

On olemas tõendid, et

- *selle tagamiseks toimuvad enne, kui rong alustab või jätkab teekonda, väljumiseelsed kontrollid, kindlustamiseks, et reisijaid, töötajaid ja kaupu veetakse ohutult (4. peamine käitamis põhimõte).*

See puudutab rongi ja selle sõiduvõimeid. Näidete hulka kuuluvad rongi pidurdusvõime, rongi lubatud sõidukiirus, rongi moodustamine ja ühendamine, kauba identifitseerimine, laadimine ja kinnitamine, piisava teabe andmine rongi ettevalmistamiseks ja operatiivtöötajatele. Eesmärk on vältida kokkupõrkeid ja rööbastelt mahasõitmist tulenevalt mitmest riskist.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Dokument, milles kirjeldatakse kõiki täiendavaid nõudeid halvenenud olukordade lahendamiseks (nt intsidendid veeremiüksusega) võrgustikus (võrgustikes), mis on tegevuspiirkonnaga seotud.

Veotegevuse planeerimise ja läbiviimise eest vastutavaid inimesi koolitatakse võtma arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid, et lõimida inimeste töövoime ja selle piirid, sealhulgas tuvastatud riskid ja ohutusmeetmed.

Kindlaks määratud ohutusalane teave ning inim- ja organisatsioonilisi tegureid puudutavate põhimõtete järgimine (vt punkt 4.4 „**Teave ja selle edastamine**“ allpool).

Olemas on väsimuse juhtimise protsess, mida kohaldatakse ebakorrapärase tööajaga töötajate suhtes. Protsess põhineb tõenditepõhistel meetoditel ja kutsealastel eksperditeadmistel. Protsessis võetakse arvesse, et väsimuse riskijuhtimise tervikliku lähenemisviisi kujundamisel tuleb arvestada mitme teguriga.

Väsimuse juhtimise programm hõlmab töökeskkonna ja tööülesannete planeerimist ja kontrolli, et vähendada nii palju, kui see on mõistlikult teostatav, väsimuse mõju tööjõu ärksusele ja võimekusele viisil, mis vastab riskiga kokkupuutumise tasemele ja tegevuse laadile.

5.1.6 Viited ja standardid

- *ISO N360 JTTCG kontseptsioonidokument, mis toetab SL lisa*
- [UIC teabeleht 502-1](#)
- [Direktiivi 2008/68/EÜ II lisa](#)
- [OPE KTK juhend](#)

5.1.7 Järelevalveprobleemid

Veotegevuse järelevalve peaks toimuma, keskendudes diskreetsetele aladele ja neid üksikasjalikult uurides, et näha, kuidas need kajastuvad järelevalve all oleva organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemis ja kas neil on õiges kohas õiged töötajad, kes teevad õiget asja. See võimaldab riiklikul ohutusasutusel näha, kas tegevus on ohutusjuhtimise süsteemis tervikuna hõlmatud või seda juhitakse eraldi, ohutuseesmärkide ja üldise strateegiaga nõrgalt seotuna.

Järelevalves tuleks eraldi kontrollida järgmist:

- *kuidas kõrgema taseme OJSi dokumendid võetakse üle kohalikesse juhenditesse, mida kasutatakse riskide juhtimiseks operatiivtasandil;*
- *hädaolukordade ja tavapäratute olukordade juhtimine;*
- *kuidas hallatakse käitamispire/käitamispiiranguid, sealhulgas liideseid käsitlevad kokkuvõtted teiste osapooltega;*
- *väsimuse juhtimise kord;*
- *ohtlike ainete haldamine;*
- *ohtlike kaupade veo kord, sealhulgas organisatsiooni töötajate koolitus, rollid ja vastutus vastavalt ohtlike kaupade rahvusvaheliste raudteevedude eeskirja (RID) peatükkidele 1.3, 1.4 ja 1.8, vajaduse korral sidepidamine mis tahes muu ohtlike kaupade veo pädeva asutusega;*
- *koosõla OPE KTKs sätestatud peamiste käitamis põhimõtetega.*

5.2 Varade valitsemine

5.2.1 Õiguslik nõue

<p>5.2.1. Organisatsioon juhib füüsilise varaga seotud ohutusriske kogu vara olelusringi jooksul (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“) alates projekteerimisest kuni kõrvaldamiseni ja täidab kõik inimteguritega seotud kasutusnõuded olelusringi kõigis etappides.</p> <p>5.2.2. Organisatsioon peab tegema järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) tagama, et vara kasutatakse ettenähtud eesmärgil, säilitades samal ajal selle ohutu käitamise seisukorra kooskõlas direktiivi (EL) 2016/798 artikli 14 lõikega 2, kui see on asjakohane, ja selle eeldatava talitlustaseme;
(b) haldama vara tavapära ja halvenenud käitamistingimustes;
(c) tegema niipea kui võimalik kindlaks juhud, mille puhul enne vara kasutamist või kasutamise ajal ei täideta käitamise nõudeid, sh ei kohaldata nõuetekohaselt kasutuspiiranguid, et tagada vara ohutu käitamise seisukord (vt punkt 6.1 „Jälgimine“). <p>5.2.3. Organisatsioon tagab, et varade valitsemise kord vastab vajaduse korral kõigile kohaldatavate koostalitluse tehniliste kirjelduste olulistele nõuetele ning muudele asjakohastele nõuetele (vt punkt 1 „Organisatsiooni taust“).</p> <p>5.2.4. Hoolduse tagamisega seotud riskide ohjamisel (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“) tuleb võtta arvesse vähemalt järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) hooldusvajadus vara ohutu käitamise seisukorra säilitamiseks, võttes aluseks vara kavandatud ja tegeliku kasutuse ja selle konstruktsiooniomadused;
(b) hoolduseks vara käigust maha võtmise juhtimine puuduste leidmisel või kui vara seisukord halveneb rohkem, kui on punktis a osutatud ohutu käitamise seisukorra puhul tagatud;
(c) pärast hooldust vara uuesti käiku laskmise juhtimine edasiste kasutuspiirangutega, et tagada selle ohutu käitamise seisukord;
(d) jälgimis- ja mõõtmisvahendite haldamine, et tagada nende sobivus ettenähtud kasutamiseks. <p>5.2.5. Selleks et kontrollida teavet ja selle edastamist (vt punkt 4.4 „Teave ja selle edastamine“) ja kui see on vara ohutu haldamise seisukohast asjakohane, võtab organisatsioon arvesse järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) asjakohase teabe vahetamine organisatsioonis või väliste hoolduse eest vastutavate üksustega (vt punkt 5.3 „Töövõtjad, partnerid ja tarnijad“), eriti seoses ohutuslaste häirete, õnnetusjuhtumite ja intsidentide ning vara edasiste kasutuspiirangutega;
(b) kogu vajaliku teabe, sh punktiga a seotud teabe jälgitavus (vt punkt 4.4 „Teave ja selle edastamine“ ning punkt 4.5.3 „Dokumenteeritud teabe kontrollimine“);
(c) kõigi varade dokumentide koostamine ja säilitamine, sh vara ohutust mõjutavate muudatuste juhtimine (vt punkt 5.4 „Muudatuste juhtimine“).

5.2.2 Eesmärk

Taotleja peaks näitama, kuidas ta haldab oma varade olelusringi alates projekteerimisest kuni kõrvaldamiseni ohutusjuhtimise süsteemis sätestatud menetluste ja korra kaudu. Taotleja peaks näitama, et ta on rakendanud igas olelusringi etapis inimkeskset lähenemisviisi. Taotleja peaks täpsustama, kus tema varade haldamine on liidetud tema ohutusjuhtimise süsteemi erinevate osadega, näiteks pädevusjuhtimise, tegevuse kavandamise ja jälgimisega. Taotleja eesmärk peaks olema näidata, et tal on olemas kindel varade valitsemise süsteem, mis kajastab riske, mis tulenevad tema tegevuse liigist ja ulatusest.

5.2.3 Selgitavad märkused

„Vara“ (**punkt 5.2**) tähendab mis tahes seadmeid (püsi- või liikuvseadmed), struktuuri, tarkvara või mis tahes muud komponenti, mis vajavad raudteetegevuse läbiviimiseks aja möödudes hooldamist. Varad jaotatakse varaks, mida haldab raudteeveo-ettevõtja (peamiselt veeremiüksused, aga ka muud seadmed, nt rataste treipingid, ohutuskaitse seadmed ja arvutiprogrammid varade ohutuks hoolduseks), ja varaks, mida haldab taristuettevõtja (kõik taristu komponendid, nagu rööbastee, kontrolli alasüsteemi / signaliseerimisseadmed, siirdumine ühelt rööbasteele teisele, toiteallikad, raudteeületuskohad, tsiviilehitustööd, näiteks sillad, viaduktid, tunnelid, platvormid, liftid, eskalaatorid jne. Täielik loetelu on esitatud [direktiivi \(EL\) 2012/34](#) I lisas).

Vara olelusring hõlmab järgmisi etappe:

- a) *projekteerimine;*
- b) *rakendamine (ehitus/tootmine, paigaldus, katseamine ja kasutuselevõtt);*
- c) *käitamine ja hooldus;*
- d) *parandamine, muutmine ja täiendamine, mis hõlmab muudatuste juhtimist;*
- e) *taastamine, kasutusest kõrvaldamine ja lõplik kõrvaldamine.*

Organisatsiooni jaoks on oluline näidata, kuidas ta koostab ja tagab oma vara jaoks (süsteemi-) ja ohutusnõuded ning kuidas neid kontrollitakse, kinnitatakse ja jälgitakse.

Kui hooldustööde leping sõlmitakse kolmanda isikuga, on organisatsiooni ülesanne täpsustada ja kontrollida, kas vara toimimine vastab organisatsiooni kehtestatud standarditele.

Kui ohutuse seisukohast oluliste varadega seotud riskide juhtimiseks on kehtestatud protsessid, peaks organisatsioon tegema varade üle kontrolli nende riskide ja oma ootuste suhtes.

Kui varasid tõenäoliselt taastatakse, need kõrvaldatakse kasutusest või lõplikult, kehtestab ja dokumenteerib organisatsioon selliste tegevustega seotud riskide juhtimise protsessid.

Need protsessid puudutavad ainult neid organisatsioone, kes selliseid tegevusi läbi viivad või plaanivad seda teha.

Oma olelusringi lõppu jõudva vara taastamise puhul tagab organisatsioon, et vahetusvara täidab kehtestatud ohutustaseme kriteeriumeid. Selle protsessi raames vaadatakse läbi kõik ohutusanalüüsid.

Hooldusega seotud nõuded (**punkt 5.2.4**) tulenevad hoolduse eest vastutava üksuse määrusest, kusjuures veerem on vara, mida peaks haldama raudteeveo-ettevõtja ja võimalik, et taristuettevõtja. Need [määruses \(EL\) 2019/779](#) sätestatud nõuded on spetsiifilisemad ja ettekirjutavamad, samas kui eespool nimetatud nõuded käsitlevad peamiselt liidest raudteeveo-ettevõtja või taristuettevõtja juhi ohutusjuhtimise süsteemi ja hoolduse eest vastutava üksuse hooldussüsteemi vahel, eesmärgiga tagada, et varad on käitamiseks ja hooldamiseks ohutud. Rohkem üksikasju leiab hoolduse eest vastutavaid üksusi käsitlevale määrusele lisatud juhendist. Üldises riskihindamises tuleks käsitleda ka hoolduse käigus tehtava mis tahes asendamise (mis on osa vara olelusringist) võimalikku ohutusala mõju kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/797](#) nõuete ja asjaomaste KTKdega.

Kõiki varasid ei reguleerita KTKdega (**punkt 5.2.3**) ja isegi kui KTKd kohaldatakse (nt taristu KTK), reguleeritakse ainult koostalitlusvõime jaoks vajalikku, see tähendab, et vaja võib olla veel muid ohutusnõudeid. Asendamise, taastamise või moderniseerimise korral tuleb säilitada kooskõla asjaomaste KTKde peamiste nõuetega (mitte ainult ohutusala põhinõuetega).

Termin „ohutu käitamise seisukord“ (**punkti 5.2.4 alapunkt a**) tähendab, et vara tuleb käitada selle ohutu kasutuse piires. Ohutu kasutuse piirid võivad süsteemi kasutusea vältel muutuda, kuid need tuleb kindlaks määrata, võttes arvesse koostalitlusvõime parameetreid. Vead saab kindlaks teha (**punkti 5.2.4 alapunkt b**) ja põhjuste analüüsi alusel saab ohutu kasutuse piire vastavalt kohandada. Veeremiüksuste puhul tähendab ohutu käitamise seisukord ohutut töökorda kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikli 14 lõikega 2.

Vara konfiguratsioon (**punkti 5.2.5 alapunkt c**) hõlmab vara üksikasjalikku tuvastamist, selle asukohta, mis tahes tehtud hooldust jne (mitte ainult muudatuste juhtimise konfiguratsiooni). (Tehniliste) muudatuste juhtimise konfigureerimist kohaldatakse asendamise suhtes.

Kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikli 14 lõikega 1 tuleb määrata hoolduse eest vastutav üksus, tagamaks, et veeremiüksused, mille hoolduse eest ta vastutab, on ohutus töökorras. Kooskõlas [määrusega \(EL\) nr 2019/779](#) ei ole hoolduse eest vastutava sertifitseeritud üksuse tegevust vaja üksikasjalikult kirjeldada. Teisalt on vaja osutada, milliseid elemente ja aspekte hoolduse eest vastutava üksuse sertifikaat hõlmab ja kuidas hallatakse liidest hoolduse eest vastutava üksusega, eelkõige seda, millist teavet taotleja ja hoolduse eest vastutav üksus omavahel vahetavad ja kuidas nad seda teevad. Juhul kui hoolduse eest vastutav üksus ei ole raudteeveo-ettevõtja poolt otseselt lepinguga palgatud, vaid on kolmas isik lepingus veeremiüksuse omaniku (või valdaja) ja raudteeveo-ettevõtja vahel, võib teabevahetus toimuda vahendaja kaudu, kuid peab sellegipoolest olema tõhus ja õigeaegne mõlemal suunal.

Raudteeveo-ettevõtjate partnerluse korral jääb iga raudteeveo-ettevõtja ohutu käitamise ja seetõttu oma tegevusega seotud riskide kontrollimise eest täielikult vastutavaks. Oma raudteeveo partnerettevõtja ohutustunnistuse kasutamine ühe raudteeveo-ettevõtja poolt hoolduse pakkumisega seotud riskide kontrollimise vahendina ei ole piisav, kui seda ei toeta lepingulised kokkulepped raudteeveo partnerettevõtjate vahel. Need lepingulised kokkulepped tuleb ühiselt välja töötada ja kumbki partner peab nende üle järelevalvet tegema ning need on ka kummagi ohutusjuhtimise süsteemi osa, mistõttu kohaldatakse nende suhtes vastava riikliku ohutuasutuse järelevalvet. Vastavad riiklikud ohutuasutused peaksid koordineerima mis tahes piiriüleste liideseprobleemide lahendamist, mida võrgustiku sektori hankijad võivad olla tekitanud.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Inimtegurid lõimitakse kõigisse süsteemidesse ja allsüsteemidesse olulusringi vältel, tuginedes tulemustele, mis saadi riskihindamisel, milles juba võeti arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid ja kindlaksmääratud ohutusmeetmeid.

See hõlmab kasutajakeskset lähenemisviisi süsteemi projekteerimise etapis, mis võib koosneda funktsioonide eraldamisest (inimene/masin), intervjuudest ja ülesannete analüüsist (iga väiksema ülesande jaoks). Varade kirjeldus tugineb kasutajate vajadustele, sh kasutajate tulemused ja piirangud.

Ohutusmeetmete määratlemisel võetakse arvesse töökeskkonda, töökorraldust ja personali, meeskondi ja teabevahetust, menetluste kavandamist (sh varade käitamine ja hooldus) ja piisavaid varalisi ressursse, tagades, et inim- ja organisatsioonilisi tegureid võetakse arvesse ja nendega tegeletakse piisavalt. See võib hõlmata kirjeldusi, mis puudutavad näiteks töökoha paigutust, seadmete ergonomilist disaini (töövahendid, masinad, materjalid), seadmete kasutatavust, eeldatavat tagasisidet seadmete kohta, seadmete kvaliteeti, kontrolli või hoolduse ajakava ja vastuvõetavat veamäära.

5.2.4 Tõendid

- *Teave seoses varade valitsemise süsteemiga organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemis, sealhulgas asjaomased lingid muude valdkondade juurde, nagu üldine riskihindamine, tegevuse kavandamine, muudatuste juhtimine jne; (**punktid 5.2.1, 5.2.2, punkti 5.2.5 alapunktid a–b**)*

Projekteerimise etapp

- *tõendid protsesside ja konsultatsioonide kohta varadega seotud nõuete kindlaksmääramiseks;*
- *tõendid uute või muudetud varade hankimise ja kasutuselevõtuga seotud riskijuhtimisstrateegiate kohta;*
- *kõigi asjaomaste varade projekteerimise ja tarneprotsesside dokumentatsioon;*

- riskijuhtimise protsess projekteerimisetapis;
- tõendid ohutuse tagamiseks kasutatud vahendite kohta;
- üksikasjad standardite või muu ohutusala teabe kohta, millel vara projekteerimine ja hooldus põhineb, ning kõik katsed, mida on kasutatud nõuetele vastavuse kinnitamiseks;
- sellise käsiraamatu või sarnase dokumendi olemasolu, mis sisaldab varade käitamise ja hooldamise protsesse ning riskide juhtimise protsesse käitamise- ja hooldusetapis;

Rakendamisetapp

- tõendid ohutusriskide ohjamise, katsetamis- ja kontrolliprotsesside kohta, mis hõlmavad vara ehitust/tootmist ja kasutuselevõttu ning selle käitusvalmidust;

Käitamise ja hoolduse etapp

- tõendid jätkuva kooskõla kohta standardite ja protsessidega ning tuvastatud riskide juhtimise kohta;
- varade valitsemise kavad ja menetlused;
- tõendid organisatsiooni tegevuse kohta seoses riskide kindlakstegemise ja kõrvaldamisega;
- tõendid protsesside kohta, mida kasutatakse ohutustasemega seotud probleemidest teavitamiseks ja nende lahendamiseks, ning samuti tõendid parandusmeetmete kohta;
- tõendid tulemuslikkuse suundumuste kasutamise kohta võrreldes vara prognoositud strateegilise eaga, et jälgida toimivust ja kavandada uuendusi;
- vigade ja häirete tuvastamise ja parandusmeetmete võtmise protsessid;
- selliste hädaolukordade ja tavapäratute olukordade juhtimine, mis võivad mõjutada vara ohutust;
- tõendid, mis käsitlevad varade valitsemise arvestamist teadaantavate sündmuste korral ja jagatud riskide juhtimist liidestes; **(vt ka punkt 3.1)**

Taastamine, kasutusest kõrvaldamine ja lõplik kõrvaldamine

- tõendid riskijuhtimise protsesside kohta, mis hõlmavad varade taastamist, kasutusest kõrvaldamist või lõplikku kõrvaldamist vastavalt organisatsiooni ulatusele ja olemusele;
- tõendid süstemaatilise lähenemisviisi kohta, millega käsitletakse inim- ja organisatsioonilisi tegureid kõigis varade valitsemise olusringi etappides; **(punkt 5.2.1)**
- tõendid käitusedokumentide vastavuse kohta tegevuse (ja hoolduse) juhtimisega seotud nõuetele organisatsiooni ja füüsilistel piiridel, nt korralduslikud, tehnilised ja operatiivliideseid naabertaristute, piirijaamadega, koostoime teiste raudteeveo-ettevõtjate või taristuettevõtjatega jne; **(punkt 5.2.3)**
- teave, mis näitab, et taotleja tõendab, et tema hoolduskord on vastavuses asjaomaste nõuetega (õigusaktid, standardid jne); **(punkt 5.2.3)**
- veeremiüksuste puhul koopia hoolduse eest vastutava üksuse sertifikaadist (see võib olla raudteeveo-ettevõtja käes või üksuse käes, kellele raudteeveo-ettevõtja on usaldanud veeremiüksuste hoolduse või mis on korraldatud hooldusfunktsiooni allhanke korras) või (kuni 16. juunini 2022) tõendid, et hoolduse eest vastutav üksus täidab [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikli 14 lõigete 2 ja 3 ja III lisa nõudeid. **(punkti 5.2.4 alapunktis a-d)**

Raudteeveo-ettevõtjate partnerluste korral, kus veeremiüksust hooldab partner:

tõendid, et partnerite vahel on jõus lepingulised kokkulepped, sealhulgas

- teabevahetus, nagu on kirjeldatud [määruse \(EL\) nr 2019/779](#) artiklis 5;
- vajaduse korral tehniline tugi eelkõige juhtkäskude ja signaalimise vanemate süsteemide puhul;
- lepinguliste hooldustöökodade hoolduse teostamise suutlikkuse kontroll;
- veeremiüksuste jälgimine ja sellise jälgimise tulemusel saadud asjakohase teabe vahetamine; **(vt ka punkt 6.1)**

- varade puhul, mille jaoks on vastavalt ELi õigusele või siseriiklikele eeskirjadele vaja vastavussertifikaati, koopia sellisest sertifikaadist koos selgitusega selle kohta, millises ulatuses tuginetakse sellele kui ohutusjuhtimise süsteemi osale; **(punkti 5.2.4 alapunktid a–d)**
- teave selle kohta, kuidas toimib ohutusjuhtimise süsteemi dokumendihalduse osa seoses varade valitsemisega, sealhulgas tõendid, et hooldust käsitlevaid dokumente (menetlused, tööjuhendid jne) ajakohastatakse, kui ja kus see on vajalik; **(punkti 5.2.5 alapunktid a–c)**
- tõendid varade valitsemise konfigureerimise kohta nende olelusringi vältel, sealhulgas kõik muudatuste juhtimise protsessid, mis on kehtestatud võrdlusaluse ümber konfigureerimisega tegelemiseks. **(punkti 5.2.5 alapunkt c)**

5.2.5 Näiteid tõendite kohta

Projekteerimisetapp

Organisatsioon dokumenteerib kõik asjaomased ohutusega seotud protsessid ja teabe seoses varade projekteerimise ja tarnimisega, kasutades konfigureerimise juhtimise protsesse (või konfigureerimise juhtimissüsteemi). Dokumendid annavad ülevaate tehnilistest ja korralduslikest tegevustest, millega kehtestatakse varade kontroll nende olelusringi vältel ning säilitatakse neid.

Organisatsioon kehtestab ja dokumenteerib protsessi varadega seotud lahenduse kavandamisega seotud riskide juhtimiseks,

- määrates kindlaks kõigile uutele ja/või muudetud varadele esitatavad nõuded **(vt ka punkt 1)** ja konsulteerides nende üle asjaomaste sidusrühmadega **(vt ka punkt 2.4)**;
- juhtides selliste muudatuste rakendamisega seotud riske **(vt ka punkt 3.1)** ning
- juhtides vara hankimise ja vajaduse korral lepingu haldamisega seotud riske **(vt ka punktid 3.1 ja 5.3)**.

Need hõlmavad turvaohutude analüüsi, et teha kindlaks valdkonnad, kus häirete risk on kõige suurem, vaadates need organisatsiooni ohupäeviku alusel läbi. See saavutatakse ohutuse seisukohast oluliste süsteemide kindlaksmääramise ja peamiste tulemuslikkuse eesmärkide kehtestamise kaudu asjakohaste riskide tuvastamise meetodite abil, näiteks:

- varade projekteerimise töökindluse, käideldavuse, hooldatavuse ja ohutuse (RAMS) analüüs (kus projekteerijale teatatakse peamised ohutustaseme kriteeriumid, et tagada vara otstarbekohasus) ning
- vealiikide, mõju ja kriitilisuse analüüs (FMECA) ja/või töökindlust tagav hooldus riskide juhtimiseks projekteerimise etapis ja hoolduskava kehtestamise toetamiseks.

Neid nõudeid hallatakse konkreetsete standardite ja protsesside alusel, mida kasutatakse raudteetaristu ja veeremi projekteerimiseks, hooldamiseks ja käitamiseks, nagu organisatsioon on kindlaks määranud. Organisatsioon näitab, et

- ohutuse seisukohast olulised süsteemid töötatakse välja funktsionaalsete kirjelduste järgi;
- on olemas kontrollimise ja kasutuselevõtu katsetamiskava, kinnitamaks, et vara sobib oma otstarbeks ning on käitamiseks ja hoolduseks ohutu;
- koostatud on käitamise ja hooldusega seotud dokumendid, milles esitatakse varade moderniseerimise, läbivaatamise ja hooldamise protsessid **(vt ka punkt 4.5)**.

Organisatsioon näitab, et ta kasutab oma projekteerimis- ja hankepõhimõtetes asjakohaseid süsteemide projekteerimise ja ohutuse tagamise protsesse (nt EN50126/8/9 keerukate süsteemide kohta). Selle võib saavutada süsteemide projekteerimise juhtimiskava loomise kaudu, milles kirjeldatakse sidusrühmade, süsteeminõuete ja ohutusvajaduste kindlaksmääramise ja dokumenteerimise korda.

Rakendamisetapp

Selleks et tagada vara edukas ja turvaline kasutamine, kehtestab organisatsioon protsessid, mis on seotud selle ehitamise, katsetamise ja kasutuselevõtuga, kooskõlas ohutusjuhtimise süsteemi protsessidega.

Samuti rakendab ta protsessi, millega juhitakse

- *süsteemi katsetamist, kontrollimist ja valideerimist ning vara ohutusnõudeid, mille võib saavutada katsetamise ja kasutuselevõtu juhtimise kava või samaväärse kava abil, ning*
- *vara käitamisvalmidust, mille võib saavutada käitamisvalmiduse kontrollnimekirja abil.*

Käitamise ja hoolduse etapp

Organisatsioon on välja töötanud varade käitamise ja hooldamise dokumendid, milles kirjeldatakse ohutuse juhtimise protsesse, mida ta kasutab oma varade moderniseerimiseks, läbivaatamiseks ja hooldamiseks. Selles kirjeldatakse tegevuse ulatust ja vajaduse korral riskijuhtimise strateegiaid, mis on taotlejal kehtestatud, et hõlmata kõik oma asjaomased tegevused.

Nimetatud dokumendid

- *tagavad, et vara käitatakse ja hooldatakse kooskõlas vara ülesehitusega;*
- *määravad kindlaks ja hõlmavad kõik ohutusega seotud tingimused, mis täpsustavad, kuidas võidakse vara kasutamist piirata, ja tingimused, mis on selle kasutamise suhtes kehtestatud, ning*
- *täpsustavad, milliseid pidevaid kontrole tuleb läbi viia.*

Kavandatud vara projekteerimise ja tarnimise konfigureerimise protsessi (kirjeldatakse projekteerimise etapis) laiendatakse kogu selle olelusringile,

- *pidades arvet kõigi varade üle, luues varade registri. Register sisaldab sellist teavet nagu varade üksikasjalik kindlakstegemine, nende asukoht ja läbiviidud hooldus jne;*
- *varade kohta dokumentide ja teabe haldamine kooskõlas organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemiga (vt ka punktid 4.4 ja 4.5), ning*
- *määrates ohutusrisi hindamise tulemuste põhjal kindlaks varade olulisuse. Ohutuse seisukohast olulised varad määratakse kindlaks varade registris.*

Organisatsioon näitab, kuidas varasid käsitlev teave koostatakse, kuidas seda säilitatakse ja kuidas see lisatakse organisatsiooni ohupäevikusse.

Organisatsioon jälgib pidevalt oma määratud standardite ja protsesside järgimist, et tagada enda raudteetoimingute jätkuv turvalisus ja tõhusus. Selleks kehtestab organisatsioon protsessid, tagamaks, et

- *varasid käitatakse ja hooldatakse kooskõlas asjaomaste juhenditega;*
- *jälgitakse varade seisukorda;*
- *varade katsetamiseks või inspekteerimiseks vajalikku varustust kontrollitakse, kalibreeritakse ja hooldatakse nõuetekohaselt;*
- *kõiki varade käitamise ja hooldamisega seotud riske juhitakse kooskõlas riskijuhtimise protsessidega ning kõigi töötervishoidu ja tööohutust käsitlevate õigusaktidega ning*
- *hooldamiseks, eriti ohutuse seisukohast oluliste varade hooldamiseks on olemas varuosad. Selle võib saavutada, määratledes vara olulisuse alusel varuosade vajadused, nagu on määratud kindlaks töökindluse tagava hoolduse kasutamise kaudu.*

Organisatsioon tõendab, et tal on varahoolduse kava, et

- *tegeleda pädevuse, suutlikkuse ja ressursidega seotud nõuetega;*
- *täita teabehalduse ja registri pidamise vajadusi;*
- *esitada üksikasjalikud kavad, mis on välja töötatud riskipõhise protsessi abil ja milles määratletakse erinevad hooldustasemed ja varade hooldamise kindlad standardsed organisatsioonilised struktuurid, menetlused ja kohustused, ning*

- tagada hooldamisel kalibreeritud hooldusvahendite ja -seadmete kasutamine.

Konkreetselt võib see hõlmata järgmist:

- tehniline hoolduskava ja
- tehnilise hoolduskava alusel koostatud ja selle suhtes auditeeritud tööjuhendid.

Planeerimine on dokumenteeritud ja kontrollitud, kasutades arvutihoolduse juhtimissüsteemi **(vt ka punkt 4.5)**.

Organisatsioon on kasutusele võtnud protsessid, tagamaks, et

- kui veeremiüksus või seade määratakse ülesande täitmiseks, siis
  - täidetava ülesande/missiooni vastavust (nt iga veeremiliigi tehniline ühilduvus rööbasteedega) kontrollitakse sõiduplaani koostamisel ja enne väljumist;
  - vähemalt ohutuse seisukohalt oluliste komponentide hooldus viiakse läbi vastavalt kavale (ennetav hooldus koos sekkumismeetmete sageduse ja liigiga);
  - hoolduse sekkumismeetmed määratletakse vigade tuvastamisel või nende ohutu kasutuse piiride ületamisel (korrigeeriv hooldus), kui ei rakendata käitamispäärdusi;
  - vajalikud meetmed võetakse võimalikult kiiresti pärast muudatuste vajaduse tuvastamist, näiteks käitamiselt kõrvaldamisel või käitamispäärduste kehtestamisel.
- Tööjuhendid on kättesaadavad kõigi ohutuse seisukohast oluliste tegevuste jaoks;
- kõik ülesanded on saanud allkirjastatud kinnituse nõuetele vastavuse kohta;
- hoolduse läbiviimist käsitlevaid dokumente on kontrollitud **(vt ka punkt 4.5)** ning
- pädevusepõhine koolitus on kättesaadav kõigi ohutuse seisukohast oluliste süsteemide kohta **(vt ka punkt 4.1)**.

On olemas protsess/menetlus selle tagamiseks, et ajutised või alalised käitamispäärdused (nt tulenevalt konkreetsest veeremiüksuse liigist või konkreetsete marsruutide puhul)

- on arvesse võetud, kui veeremiüksus või seade määratakse ülesande/missiooni täitmiseks;
- edastatakse õigeaegselt töötajatele, kes käitavad veeremiüksust või seadmeid (nt vedurijuht, rongikorraldaja).

Organisatsioon näitab, et

- ta mõistab oma ohutuse seisukohast oluliste varade toimimist, tehes kindlaks, milliseid vajadusi tuleb jälgida, mõõta ja mille kohta tuleb aru anda;
- kehtestab ja dokumenteerib ohutuse seisukohast oluliste varade toimimise jälgimise, mõõtmise, analüüsimise ja hindamise meetodi ja sageduse;
- jälgib toimimise suundumusi võrreldes vara prognoositud strateegilise kasutusega **(vt ka punkt 6.1)**;
- annab aru toimivusprobleemide kohta ohutusriski taseme põhjal ja laiendab ohutustasemega seotud probleeme, nii et neid käsitletakse nõuetekohaselt;
- jälgimise tulemusi kasutatakse vajaduse korral hoolduskava kohandamiseks;
- ta on loonud kanalid tulemustest teavitamiseks **(vt ka punkt 4.4)**;
- ta parandab ohutuse seisukohast oluliste varade vastavust standarditele,
  - vaadates läbi toimivus- ja hoolduskontrolle ja hinnates eelnevalt kindlaksmääratud standarditele mittevastavate varadega seotud riski,
  - tuvastades ohutustasemega seotud probleemide algpõhjuse(d) ja
  - määrates kindlaks meetmed, mida võib olla vaja varade käitamistingimustega vastavusse viimiseks;
- ta parandab pidevalt ohutusjuhtimise süsteemi, tehes kindlaks võimalikud riskid ja võttes parandusmeetmeid **(vt ka punkt 7.2)**, ning
- tal on olemas dokumendid selle kohta, millisel juhul on kasutatud riski vähendamise või kõrvaldamise võimalusi ja kuidas eesmärk saavutati.

Organisatsioonil on protsessid, et tuvastada kõik vead või häired, mis võivad nende varadel tekkida, ning tagada asjakohaste parandusmeetmete võtmine. Need on kooskõlas sätete ja hooldusprogrammide või -kavadega ning

- tagavad vigade asjakohase dokumenteerimise ja nende tulemusena võetakse parandusmeetmeid;
- tegelevad ohutuse seisukohast oluliste vigadega;
- tagavad teatamisele kuuluvate sündmuste nõuetekohase dokumenteerimise ja
- koordineerivad ohutusega seotud varade plaaniväliseid remonditöid.

Organisatsioon

- dokumenteerib vigade haldamise protsessi;
- kasutab ohutuse seisukohast oluliste omaduste puhul asjakohaseid analüüsimeetodeid, nagu algpõhjuste analüüs;
- rakendab vigade dokumenteerimist, mis võib hõlmata veakoode, vealiike, mõju, olulisust ja parandusmeetmeid;
- töötab välja üldiste parandustööde juhtimise menetluse ja
- võtab projekteerimis- või tehniliste töörühmade jaoks kasutusele tagasisideprotsessi, et süsteeme läbi vadada ja täiustada ning et vähendada edaspidiste vigade riski.

See saavutatakse vigade aruandluse, analüüsi ja parandusmeetmete kaudu, mille puhul

- dokumenteeritakse vead, mis tuvastati ja dokumenteeriti katsetamise ja kasutuselevõtu ajal, samuti kõik käitamise või hoolduse käigus tuvastatud vead, ning
- juhitakse seejärel nende suhtes võetud parandusmeetmeid.

Organisatsioon dokumenteerib kõik vead ja parandusmeetmed ning annab tehniliselt pädevale isikule korralduse kontrollida kõiki plaaniväliseid remonditöid.

On olemas halvenenud tingimuste või hädaolukorra juhtimist reguleeriv protsess/menetlus varade valitsemises.

Organisatsioon on kehtestanud protsessi, millega juhitakse liideseriske, mis tekivad tema varade käitamise või hoolduse käigus (**vt ka punkt 3.1.1**). See hõlmab varadevahelisi ja neid kasutavate osalejate vahelisi liideseid.

Taastamise, kasutusest kõrvaldamise ja lõpliku kõrvaldamise etapp

Organisatsioon mõistab oma varade seisukorda ja juhul, kui see halveneb, tegutseb vastavalt, asendades need või hooldades neid.

Organisatsioon on sisse seadnud kontrollimise ja kasutuselevõtu katsetamiskava, kinnitamaks, et uus vara sobib oma otstarbeks ning on käitamiseks ja hoolduseks ohutu. Kui organisatsioon pikendab olemasoleva vara kasutusiga, otsib ta asjakohast ohutuselast teavet, näiteks ajaloolisi andmeid, tagamaks, et vara on jätkuvalt kasutamiseks ohutu.

Viiakse läbi suundumuste seire oodatava toimimise suhtes (vt käitamise ja hoolduse etapp).

Mis tahes raudteetaristu või veeremi kasutusest kõrvaldamisel juhib organisatsioon asjakohaselt vara kasutusest kõrvaldamisega seotud riske.

Ohutuse seisukohast oluliste varadega seotud muudatuste juhtimine

Olukordades, kus organisatsioon soovib muuta ohutuse seisukohast oluliste varade konfiguratsiooni võrdlusalust, rakendab ta muudatuste juhtimise protsessi, et tagada ohutusriskide tulemuslik ohjamine, kehtestades kõigi seotud tarkvaraga (kas tarkvara on paigutatud olemasolevatesse süsteemidesse või on eraldi programmidenä) ohutuse seisukohast oluliste varade jaoks konfiguratsiooni võrdlusaluse. Kui käitaja muudab ohutuse seisukohast oluliste varade konfiguratsiooni võrdlusalust, teeb ta võimaluse korral järgmist:

- juhib nende varade muudatustest tulenevaid riske;
- jälgib seeria- ja mudelinumbreid;
- kontrollib funktsionaalseid nõudeid kirjelduste ja riskikontrolli meetmete suhtes;
- kontrollib konfiguratsioonielementide väljaandmist ja
- tagab, et kõigi konfigureerimisel olevate varade staatus on ajakohastatud.

Ohutuse seisukohast oluliste varade puhul organisatsiooni poolt kehtestatud võrdlusaluse, käitamistingimuste või hoolduskavade muudatused ei vähenda mingil moel raudteetoimingute ohutust.

Ühiste ohutusmeetodite kohaldamine

Olemas on protsess/menetlus, millega jälgitakse, et hoolduse eest vastutavad üksused kohaldavad riskihindamise ja vajaduse korral järelevalve ühist ohutusmeetodit (st see on nõutav kas õigusaktide või lepinguliste kokkulepete alusel).

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Organisatsiooni riskiregister hõlmab varahalduse olelusringi kõigi etappidega seotud ohutusriske ja selles määratakse kindlaks inim- ja organisatsioonilised tegurid, mis on iga vara olelusringi haldamisega seotud riskistsenaariumi peamine põhjus.

Organisatsiooni programmis määratletakse tuvastatud inim- ja organisatsiooniliste riskide läbivaatamise, neis kokkuleppimise ja nende osas edasi liikumise raamistik, et jõuda kogu projekteerimise või muudatuste juhtimise protsessis lahendusteni. Programm täpsustab suhted teiste projekteerimis- või muutmistegevusega seotud osapooltega.

Näiteks:

- lõppkasutajad on osa vajaduste analüüsist ja see võib hõlmata ülesannete analüüse ja intervjuusid, mõned töötajate esindajad on kaasatud kavandamisest kuni katsetusetappideni;
- olemas on menetlused ja spetsiaalsed vahendid, et tagada selge teabevahetus tegevus- ja hooldusmeeskonna vahel, samuti hoolduse eest vastutava üksusega (vastutavate üksustega);
- lõppkasutajad on samuti kaasatud muudatuste juhtimise protsessi, sh automatiseerimine. Töötajad saavad projektimeeskonnale anda tagasisidet ning seda tagasisidet analüüsitakse ja seejärel võetakse parandusmeetmed. Koosolekute protokollid ja muudatuste juhtimise aruanded näitavad selgelt töötajate kaasatust ja kõigi nende murede arvessevõtmist;
- riskihindamise käigus tuvastatakse kõik asjakohased kasutajad ja neile pakutakse pädevusjuhtimise süsteemi raames koolitust, et säilitada nende pädevus;
- tootjad ja tarnijad on kaasatud kavandamise ja muudatuste juhtimise protsessi tagamaks, et inimtegereid võetakse asjakohaselt arvesse.

Teavet antakse ohutusalase hoiatusteabe vahendi (SAIT) kohta. **(vt punkt 5.4.3)**

5.2.6 Viited ja standardid

- [Hoolduse eest vastutava üksusesuunised](#)
- [ERA selgitav märkus ohutu lõimimise kohta](#)
- CENELEC – EN50126 Töökindluse, kasutatavuse, hooldatavuse ja ohutuse (TKHO) määratlemine ning esitlemine. Osa 1: Põhinõuded ja üldprotseduur.
- [Riikliku raudteeohutuse reguleeriva asutuse büroo – varade valitsemise suunis \(2019\)](#).
- ISO 55000:2014 Varahaldus – Ülevaade, põhimõtted ja terminoloogia
- ISO 55001:2014 Varahaldus – Juhtimissüsteemid – Nõuded

5.2.7 Järelevalveprobleemid

Järelevalve seisukohalt on oluline, et keskendutakse vara haldamisele selle olelusringi jooksul alates projekteerimisest kuni kõrvaldamiseni, mitte vara haldamise üksikutele vigadele, välja arvatud juhul, kui need mõjutavad otsest ohutust.

Järelevalves tuleks kaaluda, kuidas hallatakse ja säilitatakse kehtivate standardite eelseid varasid.

Järelevalve peaks kaaluma, kas ja kuidas organisatsioon kasutab SAITi.

5.3 Töövõtjad, partnerid ja tarnijad

5.3.1 Õiguslik nõue

- 5.3.1. Organisatsioon teeb kindlaks ja ohjab ohutusriske, mis tulenevad allhanke korras tehtavast tööst, sh tegevusest või koostööst töövõtjate, partnerite ja tarnijatega.
- 5.3.2. Punktis 5.3.1 osutatud ohutusriskide ohjamiseks määrab organisatsioon kindlaks kriteeriumid, mille alusel valitakse töövõtjaid, partnereid ja tarnijaid, ning lepingutingimused, mida nad peavad täitma, sealhulgas
- (a) ohutusega seotud õiguslikud ja muud nõuded (vt punkt 1 „Organisatsiooni taust“);
  - (b) lepinguga ette nähtud ülesannete täitmiseks vajalik pädevus (vt punkt 4.2 „Pädevus“);
  - (c) täidetavate ülesannetega seotud kohustused;
  - (d) lepingu kestuse jooksul säilitatav eeldatav ohutustase;
  - (e) ohutusteabe vahetamisega seotud kohustused (vt punkt 4.4 „Teave ja selle edastamine“);
  - (f) ohutusega seotud dokumentide jälgitavus (vt punkt 4.5 „Dokumenteeritud teave“).
- 5.3.3. Organisatsioon jälgib kooskõlas määruse (EL) nr 1078/2012 artikli 3 kohase menetlusega järgmist:
- (a) kõigi tegevuste ning töövõtjate, partnerite ja tarnijate tegevuse ohutustase, et teha kindlaks, kas nad täidavad lepingus sätestatud nõudeid;
  - (b) töövõtjate, partnerite ja tarnijate teadlikkus ohutusriskidest, mis on seotud organisatsiooni tegevusega.

5.3.2 Eesmärk

Taotleja peab tõendama, et tal on olemas suutlikkus tuvastada, hinnata ja jälgida riske, mis tulenevad selliste töövõtjate ja teiste tarnijate tegevusest, kellega tal on töösuhe. Siin ei ole tegemist pelgalt riskihindamise küsimusega ja see ei nõua ka kõikide riskide loetelu või asjaomase riski kategooriate loetelu, kuid see eeldab, et taotleja näitaks, kuidas on tema süsteemid ja menetlused tervikuna välja töötatud ja korraldatud, et lihtsustada nende riskide tuvastamist, hindamist ja kontrollimist. See hõlmab vajadust sätestada lepingus, kuidas vahetatakse ohutusega seotud teavet. Hästi koostatud lepingute kasutamine on üldiselt heakskiidetud riskijuhtimise viis. Siiski lasub peamine vastutus töövõtjate juhtimise ja nende töö kontrollimise eest kehtestatud kirjelduste alusel organisatsioonil. Töövõtjate või alltöövõtjate kasutamine ei tähenda, et raudteeveo-ettevõtja/taristuettevõtja delegeerib oma vastutuse selle tagamise eest, et lepingu alusel osutatavaid teenuseid osutatakse enne tegevust määratletud standardite alusel.

Taotleja peaks näitama, et tal on kehtestatud protsessid, millega määratakse kindlaks töövõtjate ja teiste tarnijate pädevus ning millega hinnatakse nende ohutustaset hankeprotsessi raames.

Iga organisatsioon vastutab järelevalve ühises ohutusmeetodis sätestatud jälgimisprotsessi läbiviimise eest ja selle tagamise eest, et lepinguliste kokkulepete kaudu kontrollitakse ka tema töövõtjate rakendatud riskikontrolli meetmeid kooskõlas ühise ohutusmeetodiga. Kui organisatsioonid tuvastavad mis tahes olulise ohutusrisi seoses tehnilise varustuse vigade või toimimise häiretega, peavad nad järelevalve ühise ohutusmeetodi kohaselt teavitama sellest riskist teisi osalevaid isikuid, nii et nad saavad võtta süsteemi ohutuse tagamiseks vajalikke parandusmeetmeid.

5.3.3 Selgitavad märkused

Rohkem teavet lepinguliste kokkulepete ja partnerluse kohta on esitatud 3. lisa.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Riskide kontrollimiseks sätestatud protsessid sisaldavad töövõtjate, partnerite ja tarnijate tegevusi. Ettevõtte määratud riskid ja ohutusmeetmed tehakse töövõtjatele, tarnijatele ja partneritele teatavaks ning need lisatakse allhanke korras tehtava mis tahes liiki tegevuse spetsifikaati. See võib hõlmata ka allhanke korras tehtava töö tulemuslikkuse jälgimist (vt punkt **6.1 „Jälgimine“** allpool).

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia võib hõlmata töövõtjaid, partnereid ja tarnijaid puudutavaid asjakohaseid küsimusi.

Lepingutes on selgelt määratletud allhanke korras tehtud töö jaoks vajalikud rollid, kohustused ja pädevused. Need pädevused on samad kui need, mida kirjeldatakse pädevusjuhtimise süsteemis organisatsioonisiseste töötajate jaoks.

Lepingud sisaldavad sätteid selle kohta, kuidas ohutusalast teavet ja selle edastamist hallatakse, tagamaks, et ohutus on samal tasemel kui siseteave ja teabevahetus. See hõlmab ka teadmiste jagamist.

5.3.4 Tõendid

- *Tõendid selle kohta, kuidas organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteem on seotud töövõtjate ja tarnijate juhtimissüsteemidega riskide kontrolli eesmärgil; (punkt 5.3.1)*
- *tõendid selle kohta, et lepingulised kokkulepped on töötatud välja üldise riskihindamise tulemuste põhjal; (punkt 5.3.1, vt ka punkt 3.1)*
- *on olemas protsessid, milles sätestatakse, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid tuleks käsitleda ja kuidas nendest teavitada seoses alltöövõtjate kasutamise ning juhtimisega; (punkt 5.3.1)*
- *tõendid selle kohta, kuidas organisatsioon haldab töövõtjate ja tarnijatega seotud dokumente; (punkti 5.3.2 alapunktid a–d)*
- *tõendid selle kohta, kuidas organisatsioon valib töövõtjaid ja tarnijaid tagamaks, et nad on pädevad ja et ohutusriske ohjatakse nõuetekohaselt; (punkti 5.3.2 alapunktid a–e)*
- *olemas on protsess tagamaks, et olulist ohutusealast teavet jagatakse töövõtjate ja tarnijatega või et nad edastavad seda; (punkti 5.3.2 alapunkt d)*
- *tõendid selle kohta, kuidas dokumentide kontrolli menetlus tagab nende ohutusega seotud dokumentide haldamise, mis on asjakohased töövõtjate ja tarnijate jaoks; (punkti 5.3.2 alapunkt f)*
- *protsess või menetlus, mille abil jälgitakse, et organisatsioonil on olemas kord, millega tagatakse, et töövõtjad, partnerid ja tarnijad, kellega neil on töösuhe, on suutelised juhtima riske, millega nad kokku puutuvad; (punkti 5.3.3 alapunktid a–b)*
- *tõendid selle kohta, et töövõtjate, partnerite või tarnijate üle tehakse korrapäraselt järelevalvet kooskõlas järelevalve ühise ohutusmeetodiga (määrus (EL) nr 1078/2012), tagamaks, et toode või teenus täidab määratletud nõudeid ja ohutuseesmäärke. (punkti 5.3.3 alapunkt a, vt ka punkt 6.1)*

5.3.5 Näiteid tõendite kohta

Tõendid ohutuseesmärkidest (või -sihtidest), mille saavutamist oodatakse töövõtjatelt, partneritelt ja tarnijatelt, ning näitajad, mida kasutatakse nende mõõtmiseks.

Dokumentide haldamise menetlus, mis käsitleb organisatsiooni standardeid, mida töövõtjad, partnerid ja tarnijad peavad kohaldama (vt ka punkti 4.5.1.1 alapunkt e „Dokumendihaldus“).

Organisatsiooni töövõtjate, partnerite ja tarnijate nimekiri/ülevaade asutusesiseseks ja -väliseks kasutamiseks koos nende tarnitavate toodete ja/või osutatavate teenuste kirjeldusega (vt ka punkti 4.5.1.1 alapunkte d ja e) ning selgitus, millist mõju need avaldavad ohutusele koos meetmetega tuvastatud riskide kontrollimiseks (nt teabevahetus, kohustuste täpsustamine, koolitus) (vt ka punkti 3.1.1.1 alapunkt a).

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Asjakohane auditeerimise/inspekteerimise kavandamise protsess tema töövõtjate, partnerite ja tarnijate jaoks koos mõne näitega nende tegevuste dokumenteerimisest, näiteks auditi/inspekteerimise aruannete või järelduste ja seotud tegevuskavade kohta.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegias on üksikasjalikult kirjeldatud, kuidas neid küsimusi käsitletakse töövõtjate, partnerite ja tarnijatega.

Menetlus, mille alusel töövõtjaid, partnereid ja tarnijaid valitakse ja jälgitakse. Menetluses selgitatakse seda, et standardid, mida peavad kohaldama töövõtjad, on samad, mis kehtivad otse tööle võetud töötajate suhtes, ning seda, mis on rollid ja vastutus. Menetluse käigus dokumenteeritakse ohutusjuhtimise süsteemide vaheline teabevahetus, mis on vajalik taotlejale, töövõtjatele, partneritele ja tarnijatele.

Pädevusjuhtimise süsteemi menetlus, mis on seotud organisatsiooni töövõtjate, partnerite ja tarnijate menetlusega.

Töövõtjate, partnerite ja tarnijate haldamise protsess/menetlus hõlmab seda, kuidas töövõtjate, partnerite või tarnijate tegevusest tulenevaid liideseriske juhitakse ja nendega jagatakse ning, kui see on asjakohane, kuidas need vajaduse korral lepingulistesse kokkulepetesse lisatakse ning kuidas lõimitakse ohutusjuhtimise süsteemi teabevahetus.

Protsess või menetlus, mille alusel määratakse kindlaks töövõtjate, partnerite või tarnijate suhtes kohaldatavad asjaomased nõuded ja neid nendega jagatakse ning vajaduse korral see, kuidas need lisatakse lepingulistesse kokkulepetesse, mis on dokumendihaldussüsteemis nõuetekohaselt dokumenteeritud, tagades niimoodi teabe jälgitavuse.

Dokumendihaldussüsteemi menetlus, millega hallatakse sertifikaate, lubasid, tunnistusi või mis tahes muud liiki tõendeid, mis kinnitavad vastavust töövõtjate, partnerite või tarnijate suhtes kohaldatavatele nõuetele ning millega kontrollitakse nende kehtivust aja möödumisel (nt järelevalve kaudu).

5.3.6 Järelevalveprobleemid

Organisatsiooni üle järelevalve tegemisel võib olla tervikliku ülevaate saamiseks vajalik laiendada kontrolli ja jälgimist, kontrollides asjaomase organisatsiooni jaoks töötava töövõtja või tarnija tegevust. Samuti võib olla vajalik juurdepääs dokumentidele, millega töötab töövõtja või tarnija, ja kontroll, kuidas on need seotud organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemis sätestatud menetlustega.

Kord, millega tagatakse töövõtja ja tarnija ohutustase ja pädevus, on hankeprotsessi lahutamatu osa.

5.4 Muudatuste juhtimine

5.4.1 Õiguslik nõue

5.4.1. Organisatsioon viib ellu ja kontrollib ohutusjuhtimise süsteemi muudatusi, et säilitada ohutustase või tõsta seda. See hõlmab muudatuste juhtimise eri etapi otsuseid ja seejärel ohutusriskide läbivaatamist (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“).

5.4.2 Eesmärk

Taotleja jaoks on tähtis suuta tuvastada uued riskid, mis võivad tema tegevuse käigus tekkida, ja neile reageerida, kohaldades vajaduse korral riskihindamise ühises ohutusmeetodis (määrus (EL) nr [402/2013](#)). Ohutusjuhtimise süsteemi puhul tuleks näidata, et sellel on olemas menetlus nende riskide hindamiseks ja vajaduse korral uute riskikontrolli meetmete rakendamiseks. See peaks hõlmama kõiki muudatuste liike ja tasemeid – nii olulisi kui ka väiksemaid, püsivaid ja ajutisi, vahetuid ja pikaajalisi muudatusi. Seda tuleks kohaldada tehniliste, operatiivsete või organisatsiooniliste muudatuste suhtes.

5.4.3 Selgitavad märkused

Kõigi muudatuste suhtes riskihindamist ei kohaldata (**punkt 5.4.1**). Kui muudatusi juhitakse aktiivselt ohutusjuhtimise süsteemis aktiivselt muude protsesside kaudu, nagu igapäevased toimingud, ei tohiks neid pidada muutuseks, mis vajab juhtimist ametliku muutmisprotsessi kaudu.

Rollid, kohustused, vastutus ja volitused, mis tuleb määratleda (**vt ka punkt 2.3**), hõlmavad muudatuste juhtimist (**punkt 5.4.1**), nt muudatuse kontrollinõukogule ülesannete määramist.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Muudatuste juhtimise protsess võimaldab hinnata riske, sealhulgas vajaduse korral inim- ja organisatsioonilisi tegureid, proportsionaalselt ja usaldusväärselt ning võtta vastu mõistlikke kontrollimeetmeid.

Muudatuste juhtimise protsessi vältel konsulteeritakse töötajatega (**vt ka punkt 2.4**).

Tegevuse (sealhulgas tegevus või koostöö töövõtjate, partnerite ja tarnijatega) vähendamiseks või allhankest tulenevaid ohutusriske ohjatakse ja need seatakse prioriteediks sisemiste riskidega võrdsetena.

5.4.4 Tõendid

- Muudatuste juhtimise protsessi kirjeldus; (**punkt 5.4.1**)
- uute ja muutunud riskide hindamiseks kasutatavate menetluste ja meetodite ja uute meetmete kirjeldus; (**punkt 5.4.1**)
- kontrollimeetmed, sealhulgas viited kohtadele, kus võib leida üksikasjalikku teavet protsesside kohta; (**punkt 5.4.1**)
- teave selle kohta, kuidas organisatsioon määrab kindlaks olulised muutused ja otsused selle kohta, millal kohaldada riskihindamise ühise ohutusmeetodi protsesse ja hindamist või millal viia läbi ohutusjuhtimise süsteemi menetluste kohane riskihindamine; (**punkt 5.4.1**)
- teave muudatuste juhtimise korra kohta, mille organisatsioon on kehtestanud veeremiüksuste lubade haldamiseks ja ühtse ohutustunnistuse või ohutusloa muudatuste juhtimiseks; (**punkt 5.4.1**)
- teave enne uue raudteeveotegevuse algust asjaomasele riiklikule ohutusasutusele muudatustest teatamise protsessi kohta. (**punkt 5.4.1**)

5.4.5 Näiteid tõendite kohta

Taotluse osana muudatuste juhtimise protsessi käsitleva dokumendi koopia. See dokument hõlmab kõigi muudatuste üldise riskihindamise vajadust vastavalt erinevatele õigusnormidele. Näide probleemide ja eelduste päevikust, mis vaadatakse muudatuse edenedes korrapäraselt läbi. Lõpuks hõlmab see protseduur ka protsessi, mille kaudu teavitatakse asjaomast riiklikku ohutusasutust (või asjaomaseid riiklikke ohutusasutusi) muudatustest.

Muudatuste juhtimise protsess viitab riskihindamise protsessi kasutamisele ning selle tulemusi arvestatakse tööprotsesside väljatöötamisel, rakendamisel ja läbivaatamisel.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Rollide, kohustuste, töövahendite ja seadmete, töökeskkondade protsesside ja menetluste muutmise toetamiseks analüüsitakse inim- ja organisatsioonilisi tegureid, mis tuvastavad muudatustega seotud võimalikud ohutusriskid. Kasutatavateks meetoditeks võivad olla näiteks tööanalüüs, kasutatavuse analüüs, simulatsioon, riskihindamine, HAZOP ja ohutusuuring. Esitatud on näited muudatustest, millele eelneb riskihindamine inim- ja organisatsioonilistest teguritest lähtudes. Eelkõige kehtib see töökorra muutmise puhul, mis tuleneb muudetud töövahenditest, töögraafikutest või vastutuse ümberjaotamisest.

Projektide näited selle kohta, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid on ettevõtte vajaduste analüüsi kaudu muudatuste juhtimise protsessi osana algusest peale arvesse võetud: tehnilised muudatused uute seadmete näol või seadmete uuendused, korralduslikud või tegevusega seotud muudatused, millel on eeldatav mõju olukorrale jne, vältides seeläbi halba kavandamist, mis kahjustaks ettevõtte tulemuslikkust. Olemas on protokollid koosolekutest, kus analüüsiti seda, milline mõju on muudatustel organisatsiooni kultuurile ja kuidas juhtkonda on sellest teavitatud.

Rollid ja vastutus muudatuste juhtimisel, seotud ohutusriskide piisav määratlemine ja pädevusjuhtimise süsteem näitavad, et vastutavad inimesed on saanud koolitust inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvestamiseks.

Iga projekti käigus koostatakse projekti ohupäevik, milles tuuakse välja inim- ja organisatsioonilised tegurid, mis on seotud iga ohutusega seotud riskistsenaariumiga. See hõlmab ka võimalikku mõju töövõtjatele, partneritele ja tarnijatele, keda vajaduse korral kaasatakse.

Projekti riskihindamine viiakse läbi projekti varajastes etappides ja sellesse on kaasatud lõppkasutajad. Riskihindamist nähakse pideva protsessina, milles käsitletakse muudatuste juhtimises seni lahendamata küsimusi (nt eelduste väljakujunemine ja uute tuvastatud riskide ajakohastamine).

Eri organisatsioonide vahelises haldusprotsessis/korralduses kavade ja projektide üksikasjade esitamine erinevatele isikutele. Liidud ja teised sidusrühmad on kaasatud protsessi varajases etapis oluliste otsuste või muudatuste tegemiseks.

Kasutatud töövahendid on samad, mis on välja toodud riskide hindamise peatükis: tööanalüüs, kasutatavuse analüüs, simulatsioon, riskihindamine, HAZOP, ohutusuuring.

5.4.6 Järelevalveprobleemid

Selleks et teha kindlaks, kas ohutusjuhtimise süsteemi muudatuste tegemise korra juhtimine on piisavalt kindel, on vajalik jälgida mitmeid eri liiki muudatusi määratletud protsessi abil, et näha, kas neid on a) asjakohaselt juhitud ja kas muudatustest tulenevaid riske on nõuetekohaselt arvesse võetud ning b) kas ohutusjuhtimise süsteemi menetluste läbivaatamisel on võetud arvesse saadud õppetunde.

Selle hindamine, kas muudatuste tegemise korra juhtimine vastab riskihindamise ühisele ohutusmeetodile.

Organisatsioon on kehtestanud protsessid asjaomaste KTKde, siseriiklike eeskirjade ja muude standardite rakendamiseks ja pidevaks järelvalveks, näidates vajaduse korral, kuidas neid kohaldatakse mis tahes seadme või tegevuse olulusringi jooksul.

5.5 Hädaolukordade ohjamine

5.5.1 Õiguslik nõue

- 5.5.1. Organisatsioon teeb kindlaks hädaolukorrad ja seonduvad meetmed nende olukordade õigeaegseks ohjamiseks (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“) ning tavapäraste käitamingimuste uuesti kehtestamiseks kooskõlas määrusega (EL) 2015/995.
- 5.5.2. Organisatsioon tagab, et iga kindlakstehtud hädaolukorra liigi puhul
- (a) on võimalik kiiresti võtta ühendust päästeteenistusega;
  - (b) esitatakse päästeteenistusele eelnevalt ja hädaolukorra esinemise ajal kogu asjakohane teave, et nad saaksid valmistada ette päästestenaariumi;
  - (c) esmaabi antakse ettevõttesiseselt.
- 5.5.3. Organisatsioon teeb kindlaks ja dokumenteerib kõigi osaliste rollid ja vastutuse kooskõlas määrusega (EL) 2015/995.
- 5.5.4. Organisatsioon kehtestab hädaolukorra tegevus-, häire- ja teavituskavad, mis sisaldavad korda, mille alusel
- (a) teavitatakse kõiki hädaolukorra ohjamise seotud kohustusi täitvaid töötajaid;
  - (b) teavitatakse kõiki osalisi (nt taristuettevõtjaid, raudteeveo-ettevõtjaid, töövõtjaid, ametiasutusi, päästeteenistusi), sh antakse reisijatele hädaolukorras juhiseid;
  - (c) tehakse mis tahes vajalikke otsuseid kooskõlas hädaolukorra liigiga.
- 5.5.5. Organisatsioon kirjeldab, kuidas on jaotatud hädaolukorra ohjamise ressursse ja vahendeid (vt punkt 4.1 „Vahendid“) ja kuidas on kindlaks tehtud koolitusvajadusi (vt punkt 4.2 „Pädevus“).
- 5.5.6. Hädaolukorras tegutsemise korda testitakse korrapäraselt koos teiste huvitatud isikutega ja ajakohastatakse vajaduse korral.
- 5.5.7. Organisatsioon tagab, et taristuettevõtja saab vastutavate ja piisava keeleoskusega pädevate töötajatega lihtsal viisil kohe ühendust võtta, et saada õigel tasandil teavet.
- 5.5.7. Organisatsioon kooskõlastab hädaolukorrakavasid kõigi organisatsiooni taristut käitavate raudteeveo-ettevõtjatega ja hädaabiteenistustega, et lihtsustada kiiret sekkumist, ja mis tahes muude osalistega, kes võiksid hädaolukorras kaasatud olla.
- 5.5.8. Olemas on menetlus hoolduse eest vastutava üksuse või raudteeveeremi valdajaga ühenduse võtmiseks hädaolukorras.
- 5.5.8. Organisatsioon kehtestab menetlused tegevuse ja raudteeliikluse koheseks peatamiseks vajaduse korral ning kõikide huvitatud isikute teavitamiseks võetud meetmetest.
- 5.5.9. Piiriülese taristu puhul peab koostöö asjaomaste taristuettevõtjate vahel lihtsustama mõlemal pool piiri asuvate pädevate hädaabiteenistuste vajalikku koordineeritust ja valmisolekut.

5.5.2 Eesmärk

Kindlad hädaolukordade planeerimise süsteemid on väga olulised iga raudteeveo korraldamise eest vastutava isiku jaoks ja need peaksid hõlmama teavet, mida tuleb päästeteenistustele edastada, et võimaldada neil koostada oma peamised intsidentidele reageerimise kavad. Samuti on olulised ohutusjuhtimise süsteemi need aspektid, mis on otseselt seotud hädaolukorras reageerimise korraga, nt hädaolukorra alane koolitus ja hädaolukorrakavade katsetamine.

5.5.3 Selgitavad märkused

Hädaolukorrad (**punkt 5.5.1**) on seotud organisatsiooni üldise riskihindamise tulemustega, kuigi OPE KTKs (vt punkt 4.2.3.7) esitatakse hädaolukordade mitteammendav loetelu.

Organisatsioonisiselt antav esmaabi(**punkti 5.5.4 alapunkt c**) tähendab seda, et ettevõtte on suuteline punktis 5.5.1 määratletud hädaolukordades esmaabi andmist korraldama.

Eespool toodud õigusteksti **punktid 5.5.7 ja 5.5.8** asendatakse **sinise** tekstiga, kui hinnang on seotud taristuettevõtjaga. Eespool **sinises** kirjas olev **punkt 5.5.9** puudutab ainult taristuettevõtjat.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Hädaolukordade ohjamine on seotud ressursside haldamise, rollide ja vastutuse ning pädevusjuhtimise süsteemiga, et tagada töötajate teadlikkus ja koolitus (sh pädevuse säilitamine). See hõlmab pädevuste arendamist (sh mittetehnilised oskused, nagu stressitaluvus, vastupidavus jne) nende osalejate puhul, kes on seotud hädaolukorrakavade ja menetlustega.

5.5.4 Tõendid

Taotleja peaks esitama ülevaate järgmisest:

- *hõlmatud hädaolukordade liigid, sealhulgas halvenenud käitamistingimused, ja nende haldamiseks kehtestatud menetlused; (**punkt 5.5.1**)*
- *taotleja esitatud teave, mis võimaldab päästeteenistustel planeerida oma reageerimist suurõnnetusele raudteel, viidates vajaduse korral asjakohaselt ELi õigusaktide ja asjakohaste piiriüleste kokkulepete alusel kohaldatavatele kohustustele; (**punkti 5.5.2 alapunktid a ja b**)*
- *Eeldatakse, et ettevõtted tuvastavad oma riskihinnangus, millist esmaabi saavad nad ise anda ja millise esmaabi andmist vajavad nad päästeteenistuse poolt (**punkti 5.5.2 alapunkt c**).*
- *kavad, tööülesanded ja vastutus (sealhulgas määratud oskustega seotud kohustused, mis on antud taristuettevõtja abistamiseks või vastupidi), koolitus ja kord pädevuse säilitamiseks ning päästeteenistuste ja asjaomaste töötajatega tõhusa teabevahetuse kord ja nende teavitamise kord, keda intsidendid mõjutavad, näiteks reisijad või mõjutatud kolmandad isikud (see peaks hõlmama dokumenti, milles sätestatakse kõigi isikute rollid ja vastutus, kuidas on jaotatud ressursid ja vahendid ning kuidas on kindlaks tehtud koolitusnõuded); menetlused pärast hädaolukorda tavapärase tegevuse juurde naasmiseks; (**punktid 5.5.1, 5.5.3, punkti 5.5.4 alapunktid a–c, punktid 5.5.5, 5.5.7, 5.5.8 ja punkt 5.5.9 üksnes taristuettevõtja õiguslikest nõuetest**)*
- *ohutusjuhtimise süsteemi need konkreetsed aspektid, mis on otseselt seotud hädaolukorras reageerimise korraga, nt hädaolukorra alane koolitus ja hädaolukorrakavade katsetamine, et tuvastada mis tahes nõrgad kohad; (**punkt 5.5.6**)*
- *menetlus asjaomase hoolduse eest vastutava üksuse või valdajaga ühenduse võtmiseks juhul, kui hädaolukord puudutab üht tema veeremiüksustest; (**punkt 5.5.8 üksnes taristuettevõtja õiguslikest nõuetest**)*

5.5.5 Näiteid tõendite kohta

Koopia hädaolukorra ohjamise menetlus(t)est ja sellega seotud kavadest (nt taastamismenetlused). Menetlus hõlmab kogu käitatavat võrku, vajaduse korral kehtib konkreetne kord tunnelite ja teiste suure riskiga kohtade ning piiriülese ühiskäitamise, isikkoosseisu ning rollide ja vastutuse jaoks ning see sisaldab linke taristuettevõtja hädaolukorra puhul rakendatava korra juurde ja teavet selle kohta, kuidas võtta

vajaduse korral ühendust teiste asjaomaste isikutega, näiteks hoolduse eest vastutavate üksustega. Kui raudteeveo-ettevõtja tegevusalal on mitu taristuettevõtet, peaks raudteeveo-ettevõtja võtma arvesse hädaolukorra lahendamise korra (ja kasutajalepingute) erinevusi nende taristuettevõtetega.

Hädaolukorra ohjamise menetlus hõlmab protsessi, mille abil antakse intsidentides kannatajatele ja nende peredele juhiseid kaebuse esitamise menetluse kohta.

Menetlus (vajaduse korral) hõlmab teavet selle kohta, mis juhtub hädaolukorras, millega on seotud ohtlikud kaubad; organisatsioonil (raudteeveo-ettevõtjal) on kehtestatud protsess, tagamaks, et

- *laadijaga, paakvaguni omanikuga, kui see on eraomandis, paakkonteineri puhul omaniku või valdajaga ja käitajaga, vastuvõtjaga jne saab kiiresti ühendust võtta;*
- *taristuettevõtjale antakse niipea kui võimalik asjakohast teavet (nt vagunite registreerimisnumbrid, vagunite asukoht rongis, UN-number, RID-klassifikatsiooni kood ja ohtlike kaupade ohu identimisnumber kooskõlas ohtlike kaupade rahvusvaheliste raudteevedude eeskirjade sätetega);*
- *organisatsioonil (taristuettevõtjal) on kehtestatud protsess, tagamaks, et ametiasutustele (nt päästeteenistused, politsei, muud hädaolukorra teenistused ja ametiasutused) antakse ohtlike kaupade kohta asjakohast teavet (vt eespool nimetatud näited).*

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele. Näiteid selle kohta leiab siit:

menetlus, millega sätestatakse võimalike tuvastatud hädaolukordade stsenaariumid, hinnates eri olukordadega seotud riske (koos tuvastatud liidestega), sh need, mis tulenevad inim- ja organisatsioonilistest teguritest. Nende riskide leevendamiseks tuvastatud ohutusmeetmed lõimitakse asjaomastesse kavadesse, protsessidesse ja menetlustesse (sh töökorraldus).

Hädaolukorrakavade ja riskijuhtimise vahelise seose kirjeldamise kord.

Menetluses on olemas viide pädevusjuhtimise süsteemi nõuetele, mida esitatakse töötajatele, kes peavad reageerima hädaolukordadele, ning millega tagatakse, et lepingulised töötajad suudavad täita samu standardeid.

Olemas on menetlus, milles kirjeldatakse hädaolukorra õppuste (teoreetilised ja praktilised) korrapärast juhtimist koos kõigi asjaomaste pooltega (nii organisatsioonisisese kui ka -välise õppused), kuidas kogutakse hädaolukorra õppuste tagasisidet jälgimise kaudu (vt osa **6.1 „Jälgimine“** allpool) selleks, et võtta meetmeid parandamiseks hädaolukorrakavasid ja menetlusi ja kõigi asjaomaste osalejate pädevust (vt **punkt 7.2 „Pidev täiustamine“** allpool).

Olemas on menetlus, mis sisaldab teavet selle kohta, kuidas hädaolukorra õppusi kasutatakse pädevuse juhtimiseks ja protsessi parandamiseks.

Olemas on menetlus, milles kirjeldatakse talitluspidevuse juhtimise kehtestamist selleks, et vältida kõrvalekaldeid standarditest/menetlustest, kui tegevuse puhul ilmneb ootamatu mõju.

Olemas on menetlus, milles kirjeldatakse, kuidas kehtestatakse hädaolukorrakavad eesmärgiga tagada tõhus ja kiire sekkumine elude päästmiseks pärast õnnetust.

Sätted, mis tagavad, et organisatsiooni töötajatel ja päästeteenistustel on lihtne juurdepääs dokumentidele, mis on seotud hädaolukorra- ja talitluspidevuse kavadega, et vältida olukorra täiendavat halvenemist.

Olemas on menetlus, milles kirjeldatakse seda, kuidas teiste isikute (ametiasutused, päästeteenistused) soovitusi ja häid tavaid kaalutakse hädaolukorrakavade ja menetluste läbivaatamisel.

5.5.6 Järelevalveprobleemid

Selleks et hinnata nõuetekohaselt ohutusjuhtimise süsteemi hädaolukorra ohjamise menetlusi, võib olla vajalik teha ohutusjuhtimise süsteemi menetluste ristkontroll asjaomaste liideses osalejate menetluste suhtes (eelkõige seos peamiste osalejate, nagu raudteeveo-ettevõtja, taristuettevõtja ja päästeteenistuse vahel), tagamaks, et selliste intsidentide ohjamise protsessid moodustavad ühtse terviku.

Kontrollida, et kõigi prognoositavate hädaolukordade jaoks on koostatud kavad.

Hädaolukorrakavade katsetamise kord ja koordineeritud kokkulepped päästeteenistustega muu hulgas põhitoimingute loetelu koostamiseks.

Olemas on liidestega seotud kokkulepped teiste huvitatud isikutega ja need hõlmavad katsetamise kontrolli, teabevahetust, koordineerimist ja pädevust.

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

6 Tulemuslikkuse hindamine

6.1 Jälgimine

6.1.1 Õiguslik nõue

- 6.1.1. Organisatsioon teostab jälgimist kooskõlas määrusega (EL) nr 1078/2012, et
- (a) kontrollida kõikide ohutusjuhtimise süsteemi protsesside ja menetluste, sealhulgas käitamise, korralduslike ja tehniliste riskide korrektset kohaldamist ning tõhusust;
  - (b) kontrollida ohutusjuhtimise süsteemi kui terviku korrektset kasutamist ja eeldatavate tulemuste saavutamist;
  - (c) uurida, kas ohutusjuhtimise süsteem vastab määruse nõuetele;
  - (d) teha kindlaks parandusmeetmed, neid rakendada ja hinnata nende tõhusust (vt punkt 7.2 „Pidev täiustamine“), nagu see on asjakohane, kui tehakse kindlaks punktide a, b ja c nõuete mittetäitmine.
- 6.1.2. Organisatsioon jälgib korrapäraselt organisatsiooni kõigil tasanditel ohutusega seotud ülesannete täitmist ja sekkub, kui neid ülesandeid ei täideta nõuetekohaselt.

6.1.2 Eesmärk

Organisatsioon peaks esitama tõendid selle kohta, et tal on olemas ohutusjuhtimise süsteemi kohaldamise ja tulemuslikkuse jälgimise protsess ja et see protsess on vastavuses tema tegevuse mahu, ulatuse ja liigiga. Organisatsioon peaks näitama, et protsessi abil saab tuvastada kõik ohutusjuhtimise süsteemi toimimises esinevad vead, neid hinnata ja need parandada.

6.1.3 Selgitavad märkused

Kontrollimeetmete tulemuslikkus tähendab, et organisatsioonil on kehtestatud protsess, mille abil kontrollitakse, et siis, kui üldine riskihindamine on tehtud ja asjakohased kontrollimeetmed on võetud, vaadatakse need teatava aja pärast läbi, tagamaks, et nende kohaldamise abil on saavutatud soovitud ohutusrisi vähendamine (**punkti 6.1.1 alapunkt d**).

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Korrapäraselt viiakse läbi organisatsiooni ohutuskultuuri programmide, tavade ja tulemuslikkuse enesekriitilisi ja objektiivseid hindamisi. Süstemaatiliselt kogutakse ja hinnatakse ohutuslaseid andmeid, näiteks parandusmeetmete programmi, inimvõimete, insidentide ja õnnetusjuhtumite analüüsi, uuringute ning asjakohaste asutusesiseste ja -väliste eksperditeadmiste kohta, et selgitada välja suundumused ning vältida organisatsioonilist ja individuaalset paigal tammumist ja enesega rahulolu.

Edukas hindamine võib pakkuda ohutustaseme täiustamise lähtekohti, andes selge ülevaate sellest, kuidas organisatsiooni ohutuskultuur mõjutab ohutust. Hindamise eesmärk on teha kindlaks ohutuskultuuri tugevad ja nõrgad kohad, võrreldes olemasolevat ohutuskultuuri sellega, milline see ideaalis peaks olema. See võimaldab seada esikohale täiustamist vajavad valdkonnad ja muudatuste rakendamise näiteks protsesside,

väljaõppe ja käitumise valdkonnas. Ohutuskultuuri hindamine on ennetava töö vahend, et tõsta ohutustaset ja suurendada ohutusvaru. Ohutuskultuuri sõltumatuid hindamisi soovitatakse teha iga kolme kuni viie aasta tagant, organisatsiooni enesehindamisi kord aastas või iga kahe aasta tagant.

6.1.4 Tõendid

- Teave selle kohta, kuidas taotleja on rakendanud järelevalve ühist ohutusmeetodit ([määrus \(EL\) nr 1078/2012](#)); (**punkti 6.1.1 alapunkt a**)
- teave selle kohta, kuidas jälgimisprotsessis tehakse kindlaks edusammud või oodatavatest ohutustulemustest muul viisil kinnipidamine; (**punkti 6.1.1 alapunkt b**)
- tõendid selle kohta, et ohutusjuhtimise süsteemi on muudetud järelevalve käigus ohutusjuhtimise süsteemi protsessis tuvastatud vigade parandamise tulemusena; (**punkti 6.1.1 alapunkt c**)
- tõendid selle kohta, et ohutusjuhtimise süsteemi protsesside mittejärgimise kohta tõendite saamise järel kehtestatud parandusmeetmete tõhusus vaadatakse läbi; (**punkti 6.1.1 alapunkt d**)
- organisatsioonil peaks olema kasutusel tegevusprotsesside ja tehtud muudatustega seotud töönormatiivide ja seirenäitajate kehtestamise protsess. Olemas peaks olema programm inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud protsesside toimimise, samuti nende protsesside tulemuste pidevaks hindamiseks, nt kuidas töötajad rakendatud menetlusi järgivad ning uute seadmete kasutamine. (**punkt 6.1.2**)
- Ohutustaset hinnatakse süstemaatiliselt ohutuskultuuri täiustamise strateegia alusel. See tähendab, et organisatsioon peaks vaatama, kuidas ohutuskultuuri parandamine sobitub ohutuse suurendamise eesmärgiga ja moodustab osa sellest. (**punkt 6.1.2**)

6.1.5 Näiteid tõendite kohta

Avaldus, et kohaldatakse järelevalve ühist ohutusmeetodit ([määrus \(EL\) nr 1078/2012](#)) ja et on olemas seda tegevust hõlmav menetlus. Menetluses kirjeldatakse üksikasjalikult, kuidas tulemusi mõõdetakse ohutuseesmärkidega võrreldes ja kuidas seda korrigeeritakse muudatuste juhtimise ja riskihindamise protsessi abil ning kuidas ohutusjuhtimise süsteemi vead parandatakse.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

organisatsioonil on kehtestatud protsessid ja menetlused, millega hinnatakse süstemaatiliselt, kas muu hulgas inim- ja organisatsiooniliste tegurite jaoks kehtestatud kord on piisav ja kas saavutatud tulemused vastavad töönormatiividele.

Organisatsioonil on kehtestatud protsessid ja menetlused töötajate töötulemuste süstemaatiliseks hindamiseks ohutuse seisukohast olulistes tööülesannetes. Need protsessid põhinevad ennetaval lähenemisviisil, millega kehtestatakse töönormid ja süstemaatilise hindamise standardid. Kasutatakse tõenditepõhiseid meetodeid, nt meeskonnatöö korraldamist.

Jälgimisprotsess hõlmab sätteid eraldatud ressursside kohta, sh töötajad ja jälgimistegevuses osalevate töötajate pädevused.

Läbiviidav jälgimine, mis hõlmab riskihindamise protsessist tulenevate inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud ohutusmeetmete lõimimise protsesside ja menetluste rakendamise ja tõhususe kontrollimist. Jälgimise kaudu lõimitakse seega konkreetsete inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud teemad, sh veotegevus. See hõlmab ka pädevuste hindamist ja juhtimist (tehnilised ja mittetehnilised oskused, hoiakud, käitumine jne) töötajate jaoks (organisatsioonisisised või -välised), kes täidavad ohutusega seotud ülesandeid (vt punkt **4.2 „Pädevus“** eespool).

Tehtud järelevalve, sh inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia edukuse analüüs.

Jälgimisprotsess sisaldab töötajate aruandluse analüüsi. Ohutusjuhtimise süsteem sisaldab õiglast ohutuskultuuri, milles karistatakse jämedat hooletust, tahtlikke rikkumisi ja hävitavaid tegusid. Eesmärk on kujundada aruandluskultuur, milles töötajad tunnevad end teavitamisel mugavalt, sest neid ei süüdistata tahtmatutes vigades või tegemata jätmistes. See selgitab, kuidas töötajad, töövõtjad või teised asjakohased sidusrühmad saavad teavitada ohutusega seotud küsimustest/intsidendidest.

Jälgimisprotsessi abil parandatakse organisatsioonilist õppimist. Töötajate aruandlust analüüsitakse jälgimisprotsessi raames eesmärgiga parandada ohutusmeetmeid ning ohutusjuhtimise süsteemi protsesse ja menetlusi.

Jälgimise tulemusi analüüsitakse ohutuskultuuri vaatenurgast ja need lisatakse ohutuskultuuri hindamise protsessi.

6.1.6 Viited ja standardid

- [Järelevalve ühiste ohutusmeetodite kohaldamise suunis](#)

6.1.7 Järelevalveprobleemid

Jälgimisprotsessi ja selle tulemuste uurimine ja sellest tulenevad meetmed on määrava tähtsusega, et teha kindlaks, kas ohutusjuhtimise süsteem on pidevalt muutuv ja arenev dokument, sest kogemused aitavad luua täiustusi, või on tegemist kinnitatud dokumendiga, mis ajas ei muutu.

Mitme peamise riskivaldkonna uurimine ja kontrollid ning nende veatu kohaldamise ja tulemuslikkuse katsetamine ohutusjuhtimise süsteemi abil on äärmiselt tähtis, et riiklik ohutusasutus saaks kindlaks teha kooskõla järelevalve ühise ohutusmeetodiga.

6.2 Siseaudit

6.2.1 Õiguslik nõue

- 6.2.1. Organisatsioon teeb sõltumatuid, erapooletuid ja läbipaistvaid siseauditeid, et koguda ja analüüsida teavet jälgimistegevuse eesmärgil (vt punkt 6.1 „Jälgimine“), sh
- (a) koostatakse kavandatud siseauditite ajakava, mille saab eelnevate siseauditite tulemuste ja tegevuse jälgimise alusel üle vaadata;
  - (b) tehakse kindlaks ja valitakse välja pädevad audiitorid (vt punkt 4.2 „Pädevus“);
  - (c) analüüsitakse ja hinnatakse auditite tulemusi;
  - (d) tehakse kindlaks vajadus võtta parandus- või täiustusmeetmeid;
  - (e) kontrollitakse meetmete võtmist ja nende tõhusust;
  - (f) dokumenteeritakse auditite tegemine ja nende tulemused;
  - (g) auditite tulemused edastatakse kõrgemale juhtkonnale.

6.2.2 Eesmärk

Taotleja peaks näitama, et tal on siseauditi süsteem, mis hõlmab pädevaid töötajaid ja annab sisulisi tulemusi, mida juhtkond arvesse võtab, ja tagab, et ohutusjuhtimise süsteem vastab õigusnormidele.

6.2.3 Selgitavad märkused

Siseauditid (**punkt 6.2.1**) on jälgimisvahend järelevalve ühise ohutusmeetodi tähenduses ([määrus \(EL\) nr 1078/2012](#)). Kuigi see on eraldi nõue, on selle eesmärk saavutada järelevalve eesmärgid kooskõlas järelevalve ühise ohutusmeetodiga.

Siseauditite (**punkt 6.2.1**) eesmärk on anda teavet selle kohta, kas ohutusjuhtimise süsteem vastab kohaldatavatele nõuetele (**punkti 6.1.1 alapunkt c**) ning kas seda rakendatakse ja säilitatakse tulemuslikult (**punkti 6.1.1 alapunktid a, b ja d**). Kohaldatavad nõuded viitavad [määruse \(EL\) 2018/762](#) I ja II lisa nõuetele ja seega kõigile muudele organisatsiooni suhtes kohaldatavatele nõuetele (**vt ka punkt 1.1**).

Audiitorid vastutavad auditi tulemustele vastamiseks võetud parandus- või täiustusmeetmete (**punkti 6.2.1 alapunkt c**) elluviimise ja tulemuslikkuse kontrollimise eest.

6.2.4 Tõendid

- Tõendid selle kohta, et on olemas siseauditi protsess või raamistik, millega nähakse ette kavandatud auditite ja täiendavate eriauditite tegemine ohutustaset käsitlevate andmete põhjal; (**punkti 6.2.1 alapunkt a**)
- tõendid pädevusjuhtimise süsteemi kohta, mis hõlmab siseaudiitorite pädevust käsitlevaid elemente; (**punkti 6.2.1 alapunkt b**)
- tõendid nii sise- kui ka välisauditite kohta, mille alusel on võetud meetmeid; (**punkti 6.2.1 alapunktid c, d, e, f**)
- tõendid, et auditite tulemusi on arutatud kõrgeima juhtkonna tasandil ja et selle tulemusena on võetud asjakohaseid meetmeid. (**punkti 6.2.1 alapunkt g**)

6.2.5 Näiteid tõendite kohta

Olemas on kavandatud ja täiendavate auditite siseauditi menetlus, sealhulgas arutelu kõrgema juhtkonna tasandil.

Näited auditaruannetest ja siseauditite tulemuste päevikust, milles osutatakse, missuguseid meetmeid on nendega tegelemiseks võetud.

Organisatsioonis tehtud auditite tulemused kogutakse kokku, neid analüüsitakse ja koostatakse soovitusel, mida kasutatakse korrapäraselt toimival juhtkonnapoolsel ülevaatusel.

Menetluses viidatakse pädevusjuhtimise süsteemile. Ühine ohutusmeetod näitab, et audiitorid on läbinud asjakohase audiitorite koolituse (nt ISO).

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Siseauditi protsess sisaldab sätteid eraldatud ressursside kohta, sh töötajad ja kaasatud töötajate pädevused. Pädevusega seotud nõuded töötajatele, kes viivad läbi siseauditeid, lõimitakse pädevusjuhtimise süsteemi, sh konkreetsete inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevuste puhul. Koolituse näidetest ilmneb, et käsitleti ka inim- ja organisatsioonilisi tegureid.

Siseaudit, mis hõlmab riskihindamise protsessist tulenevate inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud ohutusmeetmete lõimimise protsesside ja menetluste rakendamise ja tõhususe kontrollimist (vt eespool punkt **6.1 „Jälgimine“**).

Organisatsioonil on kehtestatud protsessid ja menetlused, et inim- ja organisatsioonilisi tegureid süstemaatiliselt siseauditisse lõimida. Eesmärk on kontrollida inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud ohutusmeetmete tõhusust ja hinnata ohutuseesmärkide, sh inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud eesmärkide saavutamist.

Siseauditite näited tõestavad, et inim- ja organisatsioonilisi tegureid võetakse arvesse auditite tulemuste analüüsimisel, tuvastades vajaduse parandus- või täiustusmeetmete järele ning teavitades neist kõrgemat juhtkonda.

Organisatsioonil on protsessid ja menetlused selleks, et süstemaatiliselt lõimida ohutuse seisukohast olulisi tööülesandeid täitvate töötajate tulemuslikkuse hindamine ja veotegevus.

Protsess, milles kirjeldatakse teabe edastamise juhtimist seoses tulemuste, soovitude/meetmetega, mis aitavad saavutada ühist ja läbipaistvat lähenemisviisi.

6.2.6 Viited ja standardid

- *ISO 19011:2018 – Juhtimissüsteemide auditeerimise suunised*
- [Järelevalve ühiste ohutusmeetodite kohaldamise suunis](#)

6.2.7 Järelevalveprobleemid

Järelevalvet tehes on auditite planeerimise ja tulemuste kontrollimine väga oluline. Sellest ilmneb, kas auditites käsitletakse õigeid valdkondi, kas tulemused on mõttekad ja kas auditeid tegevad töötajad on pädevad ja sõltumatud.

Kontrollida, kas auditeerimiseks valitud valdkonnad vastavad organisatsiooni riskiprofiilile.

On olemas mehhanism plaaniväliste auditite algatamiseks ja seda kasutatakse mitmete näidete läbivaatamisel.

6.3 Juhtkonnapoolne ülevaatus

6.3.1 Õiguslik nõue

- 6.3.1. Kõrgem juhtkond vaatab korrapäraselt üle ohutusjuhtimise süsteemi järjepideva piisavuse ja tõhususe, võttes arvesse vähemalt järgmist:
- (a) juhtkonnapoolse eelmise ülevaatuse käigus võtta soovitatud meetmete osas saavutatud edu;
  - (b) muutuvad organisatsioonisisese ja -välise tingimused (vt punkt 1 „Organisatsiooni taust“);
  - (c) organisatsiooni ohutustase seoses järgmisega:
    - (i.) ohutuseesmärkide saavutamine;
    - (ii.) jälgimistegevuse tulemused, sh siseauditi ja õnnetusjuhtumite/intsidendite siseuurimise tulemused ning vastavate meetmete staatus;
    - (iii.) riikliku ohutuasutuse järelevalvetegevuse asjakohased tulemused;
  - (d) parendamissoovitused.
- 6.3.2. Kõrgem juhtkond võtab juhtkonnapoolse ülevaatuse tulemustest lähtuvalt üldvastutuse ohutusjuhtimise süsteemi tehtavate vajalike muudatuste kavandamise ja elluviimise eest.

6.3.2 Eesmärk

Juhtkonnapoolne tugev ohutusjuhtimine on organisatsiooni ohutusjuhtimise süsteemi tõhusa ja tulemusliku töö, samuti selle pideva arengu jaoks väga tähtis. Organisatsioon peaks näitama, et juhtkond vaatab ohutusjuhtimise süsteemi toimimist aktiivselt läbi ja osaleb selle arendamises tuleviku nimel.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Juhtkonnapoolne ülevaatus on seotud kõigi ohutusjuhtimise süsteemi protsesside ja menetlustega ja see võib hõlmata inim- ja organisatsioonilisi tegureid eesmärgiga neid täiustada.

6.3.3 Tõendid

- *Juhtkonna koosolekute kord, mis hõlmab ohutusjuhtimise süsteemi ning audititest ja läbivaatamistest tulenevate sisesoovituste valdkonnas tehtud edusammude läbivaatamist; (punkti 6.3.1 alapunktid a–d)*
- *dokumenteeritud andmed selle kohta, milline on organisatsiooni tulemuslikkus selle ohutuseesmärkide suhtes; (punkti 6.3.1 alapunkti c alapunkt i)*
- *tõendid selle kohta, et asjaomase riikliku ohutuasutuse soovitusi on ohutusjuhtimise süsteemis arvesse võetud; (punkti 6.3.1 alapunkti c alapunkt iii)*
- *organisatsioon saab tõendada, et tal on olemas tema tegevuse liigile, ulatusele ja asjaomastele riskidele vastavate eesmärkide kindlaksmääramise ja kehtestamise protsessid, et ta hindab eesmärkide suhtes saavutatud tulemusi korrapäraselt, täidab menetlusi ja kasutab ohutuslaseid andmeid tegevuskorra jälgimiseks, läbivaatamiseks ja selles muudatuste rakendamiseks; (punkt 6.3.1)*
- *tõendid selle kohta, et juhtkond võtab ohutusjuhtimise süsteemis vajalike muudatuste kavandamisel ja rakendamisel aktiivse rolli. (punkt 6.3.2)*
  - *On olemas protsessid ja vahendid, et süstemaatiliselt teatada igat liiki tuvastatud riskidest, vigadest, ohuolukordadest, puudustest ja intsidentidest. Samuti on olemas kategooriad ja*

võimalus analüüsida seda, mida on teatatud inim- ja organisatsioonilistest teguritest, et kindlaks teha nende algpõhjused ja tõhusad meetmed.

- *Õnnetuste uurimise protsessis kasutatakse teadmisi inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta.*
- *Olemas on süsteemne protsess, et kasutada inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta saadud teadmisi koolituses ja kavandamises.*
- *Õnnetuste ja intsidentide uurimisel saadud teadmised edastatakse organisatsiooni töötajatele ning need lisatakse koolitusse, kavandamise ja muudesse valdkondadesse, et vähendada õnnetuste ja intsidentide kordumise tõenäosust.*
- *Õnnetuste uurimise tulemustest teatatakse juhtkonna koosolekutel ja neid peetakse oluliseks õppimis- ja paranemisvahendiks.*
- *Õnnetuste uurimiseks on kehtestatud kvaliteedi tagamise protsess.*

6.3.4 Näiteid tõendite kohta

Menetlus, mis hõlmab kõrgema juhtkonna läbiviidud audititest ja läbivaatamistest tulenevate sisesoovituste täitmise edenemise läbivaatamist, lisaks valitud koosolekute protokollid.

Probleemide logiraamat, millesse on märgitud esitatud soovitused ja puuduste kõrvaldamiseks tehtud edusammud, mida juhtkond jälgib.

Õnnetusjuhtumite sisejuurdluse tulemuste ja riikliku ohutusasutuse järelevalve asjaomaste järelduste juhtkonnapoolse ülevaatuse menetlus.

Esitatakse teave selle kohta, milliseid näitajaid mis sagedusega kõrgem juhtkond järgib.

Eespool viidatud näited peaksid näitama, kuidas on inim- ja organisatsioonilised tegurid lõimitud juhtkonnapoolsesse ülevaatusesse.

6.3.5 Järelevalveprobleemid

Järelevalve käigus on väga tähtis jälgida, kas ohutusjuhtimise süsteemi juhtkonnapoolse ülevaatuse tulemuslikkuse tagamise protsessi tulemuseks on tegelikud muutused tegevuse tasandil.

Juhtkonna teadlikkus muutuvatest sise- ja välistingimustest. Kas juhtkond teeb väljavaadete kaardistamise või PESTLE (poliitilist, majanduslikku, sotsiaalset ja tehnoloogilist, õiguslikku ja keskkonnaalast) ja teiste sarnaste meetodite analüüsi, et anda teavet oma ohutusjuhtimise süsteemi arendamiseks.

Seos juhtkonnapoolse ülevaatuse tulemuste ja selle vahel, kuidas need on iga-aastase ohutusuaruande sisendiks.

Muutes raudteesüsteemi
ühiskonna jaoks paremaks.

7 Täiustamine

7.1 Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine

7.1.1 Õiguslik nõue

<p>7.1. Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine</p> <p>7.1.1. Organisatsiooni raudteetoimingutega seotud õnnetusjuhtumite ja intsidentide puhul tuleb teha järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) nendest teatatakse, need registreeritakse, neid uuritakse ja analüüsitakse, et teha kindlaks nende põhjused;
(b) nendest teatatakse riiklikele asutustele nõuetekohaselt. <p>7.1.2. Organisatsioon tagab, et</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) riikliku ohutusasutuse, riikliku uurimisasutuse ja tööstusharu/organisatsioonisiseste uurimiste alusel tehtud soovitusi hinnatakse ja vajaduse korral rakendatakse või nende täitmine tehakse kellelegi ülesandeks;
(b) teiste selliste huvitatud isikute nagu raudteeveo-ettevõtjate, taristuettevõtjate, hoolduse eest vastutavate üksuste ja raudteeveeremi valdajate asjakohaseid aruandeid/asjakohast teavet kaalutakse ja võetakse arvesse. <p>7.1.3. Organisatsioon kasutab uurimisega seotud teavet selleks, et vaadata läbi riskihindamine (vt punkt 3.1.1 „Riskihindamine“), õppida sellest ohutuse suurendamise eesmärgil ja vajaduse korral võtta parandus- ja/või täiustusmeetmeid (vt punkt 5.4 „Muudatuste juhtimine“).</p>
--

7.1.2 Eesmärk

Organisatsioon peaks näitama, et ta uurib õnnetusjuhtumeid ja intsidente, et neist õppida ja täiustada riskikontrolle, et seda tegevad töötajad on pädevad ohutusjuurdlust läbi viima, sealhulgas inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud küsimustes, et õnnetusjuhtumitest teatatakse asjaomastele asutustele ning et juhtkond esitab soovitusel ja aruanded ning võtab meetmeid.

Lisaks kohaldab organisatsioon nn kahe-suunalist õppimist: õppimise kese ei ole mitte ainult sündmustega seotud faktid, vaid ka organisatsiooni suutlikkus parandusi teha, keskendudes nendele elementidele, mis edendavad või pärsivad teadmiste ja teabe edastamist organisatsioonis.

7.1.3 Selgitavad märkused

Terminid „ohuolukorrad“ ja „muud ohtlikud juhtumid“ on lisatud mõiste „intsident“ määratlusse kooskõlas [direktiiviga \(EL\) 2016/798](#). Samavõrd tähtis on uurida ohuolukordi ja muid ohtlike juhtumeid, et juhtida ohutust ennetavalt.

Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine peaks toetama teabe vahetamist teiste huvitatud isikutega (taristuettevõtjad, teised raudteeveo-ettevõtjad, hoolduse eest vastutavad üksused, et tugevdada koostööd ja edendada ohutusjuhtimise süsteemi toimimise üldist täiustamist).

Ohutusjuurdluste jaoks, milles on vaja inim- ja organisatsiooniliste tegurite vaatenurka, peaksid olema olemas ka koolitatud uurijad või juurdepääs sobivatele eksperditeadmistele, et kõnealuseid küsimusi uurida.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Õnnetuste/intsidentide analüüsis ei tohiks keskenduda süüdlase või teistest n-õ rohkem süüdi oleva osakonna otsimisele, vaid pigem tuleks püüda mõista ja parandada korralduslikke puudusi, mis sellised sündmused võimalikuks tegid. Kõige olulisem ülesanne sündmuste analüüsimisel on ka nn kaasnevate sündmuste ennetamine. Kui analüüs lõpeb vahetute põhjuste tuvastamisega, on võimalik vältida üksnes järgmisi sarnaseid sündmusi. Kui aga analüüs võimaldab teha kindlaks tehnilised ja korralduslikud algpõhjused, muudavad täiustamismeetmed võimalikuks samade mehhanismide kohaselt toimuvate muud liiki õnnetusjuhtumite ennetamise. Näiteks kui analüüsist ilmneb, et menetlust ei ajakohastatud ja et parandusmeetmete eesmärk on üksnes selle menetluse parandamine, jääb mõju piiratuks. Kui analüüsis vaadatakse kaugemale ja tehakse kindlaks puudused ajakohastamise menetluse protsessis, võib parandusmeetme positiivne mõju olla palju laiem.

Ettevõtte võib kasutada aruandlusstruktuuri, mis on sätestatud [määruse \(EL\) 2020/572](#) artiklis 4 aruandlusstruktuuri kohta, mida tuleb järgida raudteeõnnetuste ja -intsidentide uurimisaruannetes, et määrata kindlaks inim- ja organisatsiooniliste tegurite elemendid, mida tuleb uurida või lõimida need oma aruannetesse. Märkus: see on siiski vaid üks olemasolevatest näidistest, mida võib kasutada.

Soodustatakse ohtlikest olukordadest ja „väga tõenäolistest“ intsidentidest teatamist ning see on tehtud lihtsaks. Vajaduse korral on olemas mehhanismid, millega tagatakse teataja anonüümsus. Kui on tegemist ametliku teatega, abistavad töötajad ja töörühmad, kellele teade saadeti, analüüsi tegemisel ja lühiajaliste vastuste leidmisel. Korraldatakse töörühmade arutelusid ja võetud meetmetest teavitatakse asjaomaseid töötajaid ja vajaduse korral kogu organisatsiooni.

7.1.4 Tõendid

- *Teave õnnetusjuhtumite/intsidentide aruandlusprotsessi kohta, sealhulgas see, kuidas tuvastatakse algpõhjused ja kuidas neid analüüsitakse, kaasa arvatud aruandlus organisatsioonis ning teatamine teistele pädevatele asutustele ja muudele isikutele; (punkt 7.1.1)*
- *teave meetodi kohta, mida organisatsioon ohutusjuurdlustes kasutab, sealhulgas inim- ja organisatsiooniliste tegurite element, et vaadata pärast sündmuse toimumist riskianalüüs ja hindamisprotsess läbi; (punkt 7.1.3)*
- *tõendid selle kohta, et õnnetusjuhtumite/intsidentide aruannetest tulenevad pädevate asutuste soovitusel on rakendatud ja kõik vajalikud kindlaksmääratud muudatused on tehtud; (punkti 7.1.2 alapunktid a ja b)*
- *varasemate intsidentide läbivaatamine, et teha kindlaks praegus(t)e intsidentidega (intsidentidega) seotud olulised tegurid. On olemas tõendid selle kohta, et organisatsioon on intsidentidest ja kogemustest laiemalt, nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt, õppinud; (punkt 7.1.3)*
- *on olemas meetodika ohutusjuurdluste läbiviimiseks inim- ja organisatsiooniliste tegurite alaste teadmiste ja üldtunnustatud meetodite põhjal;*
- *on olemas õnnetusjuhtumite ja intsidentide uurijate koolituskava, mille puhul kohaldatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite vaatenurka.*
- *Toetatakse õiglast suhtumist (nn õiglane kultuur), tunnustades ja tugevdades positiivseid ohutusalgatusi (intsidentidest teatamine, personali kaasamine analüüsi ja pidevasse täiustamisse, kolleegide toetamine jne). Nimetatud õiglane suhtumine peaks kaotama süüdistamise hirmu, määratledes üldiselt aktsepteeritud piiri vastuvõetava ja vastuvõetamatu vahel. Tunnustatakse õigust eksida.*

7.1.5 Näiteid tõendite kohta

Õnnetusjuhtumite ohutusjuurdluse menetlus, milles kirjeldatakse uurimismeetodeid ja mis hõlmab viiteid õnnetusjuhtumite ja intsidentide uurijatele esitatavatele pädevuse juhtimise nõuetele.

Näide õnnetusjuhtumite ja intsidentide eri liiki aruannete kohta, milles osutatakse, et ohutusjuurdlused viis läbi pädev isik, et tulemused põhinevad tõenditel ja et soovitusi on tegevuses arvesse võetud.

Koopia menetlusest/protsessist, milles jälgitakse õnnetusjuhtumi/intsidendi järel võetud parandus-/leevendusmeetmeid.

Esitatakse teavet ohusteabe tööriista (SAIT) kasutamise kohta, et hoida end kursis ja nõustada teisi organisatsioone konkreetseid varasid puudutavates küsimustes.

Saadaval on koolitatud uurijad.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Uurimisi läbiviivate töötajate pädevusega seotud nõuded lisatakse ettevõtte pädevusjuhtimise süsteemi. On olemas koolituskava õnnetuste ja intsidentide uurijatele, milles käsitletakse muu hulgas seda, kuidas süstemaatiliselt lõimida inim- ja organisatsioonilisi tegureid.

Aruanded, milles on ära toodud põhjalik analüüs intsidentidest, mis toovad kaasa järjepidevad tegevuskavad ohutusjuhtimise süsteemi igal tasandil, toetades valmisolekut õppida intsidentidest käitumisviisi muutmise kaudu kogu organisatsioonis. Koosolekute protokollid ja teabevahetus tõendavad, et kui intsidentidesse on kaasatud välised isikud, jagatakse analüüside ja meetmete tulemusi avatult.

Juhatus teadvustab, et intsidente ja õnnetusi põhjustavad mitmed tegurid, millest mõned tulenevad juhtkonna otsustest, ning juhatuse koosolekute protokollid näitavad, et õnnetusjuhtumi/intsidendi uurimise tulemustest ja seotud soovitustest (st parandus- ja/või täiustamismeetmed) teavitatakse juhtkonda ja vaadatakse, kuidas neid kasutatakse ohutusjuhtimise süsteemi läbivaatamisel **(vt ka punkt 6.3)**.

Intsidentide ja õnnetusjuhtumite uurimisel kasutatakse inim- ja organisatsioonilistel teguritel põhinevat lähenemisviisi ning sellele viidatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite ohutuskultuuri strateegiates ja kõigis seotud protsessides (riskihindamine, tulemuslikkuse hindamine, pidev täiustamine jne).

Töötajate algsed ja pidevad koolituskavad, mis näitavad, et saadud õppetundide põhjal võetud meetmed lõimitakse, keskendudes eeskätt inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud riskidele ja sellele, kuidas neid leevendada.

Ohutusjuurdlustes kasutatakse süstemaatilist vaatenurka, see tähendab, et inim-, tehnoloogilisi ja organisatsioonilisi tegureid ei vaadelda eraldi, vaid rõhutatakse ka tegurite koostoimet. Näiteks kui vedurijuht on seotud SPAD-intsidendiga (signaalist möödasõit ohuolukorras), on soovitatav uurida tegureid, mille hulka kuuluvad asjaomased küsimused, nt väsimus, kognitiivne ülekoormus, pädevus jne (inimtegurid), tehnoloogia mõju toimimisele, näiteks inimese ja süsteemi liidesed, üldpilaan, signaali asukoht (tehnoloogilised tegurid), organisatsiooni mõju toimimisele, näiteks koolitus, ohutusjuhtimise süsteem, organisatsioonilised prioriteedid (organisatsioonilised tegurid), samuti kolme valdkonna koostoime, nagu hanke mõju muudatuse väljatöötamisele või juhtimisele koos uue projekti kasutuselevõttuga.

Ohtlike sündmuste analüüs on valdkondadevaheline, kasutades erinevaid oskusi ja võttes arvesse kõigi asjaosaliste (sealhulgas vajaduse korral ka väliste isikute) seisukohti.

Nn õiglase kultuuri poliitika ja olemasolevad aruandlusvahendid, mis toetavad töötajate seas aruandluskuultuuri ja küsimuste esitamist. Kõiki töötajate teatatud tavalisi ja tavapäratuid kõrvalekaldeid analüüsitakse ja sellele järgneb vajaduse korral parandusmeetmete rakendamine. Asjaomastele töötajatele antakse süstemaatiliselt teavet võetud meetmete kohta.

7.1.6 Viited ja standardid

- [ERA ohutuskultuuri veebileht](#)
- [ERA inim- ja organisatsiooniliste tegurite veebileht](#)
- [Komisjoni 25. aprilli 2020. aasta rakendusmäärus \(EL\) 2020/572 raudteel toimunud õnnetusjuhtumeid või intsidente käsitlevate uurimisaruannete koostamisel järgitava aruandlusstruktuuri kohta](#)
- IAEA (2002), *Safety culture in nuclear installations: Guidance for use in the enhancement of safety culture*. (Tuumarajatiste ohutuskultuur: juhised ohutuskultuuri edendamiseks). IAEA TECDOC-1529. Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur, Viin (2002).
- Mathis, T. L. ja Galloway, S. M. (2013), *Steps to safety culture excellence (Sammud ohutuskultuuri rakendamise tipptasemeni)*.
- Kecklund, L., Lavin, M. ja Lindvall, J. (2016), *Safety culture: A requirement for new business models. Lessons learned from other High-Risk Industries (Ohutuskultuur: nõue uutele ärimudelitele. Muudest suure riskiga tööstusharudest saadud õppetunnid)*. Teadustöö ettekanne rahvusvahelise tuumajalgeoleku tagamise inimõiguste ja organisatsiooniliste aspektide rahvusvahelisel konverentsil „30 aastat ohutuskultuuri uurimist“ Viinis 22.–26. veebruaril 2016.
- RSSB (2015), *Safety Culture and behavioural development: Common factors for creating a culture of continuous development (Pideva arengu kultuuri loomise üldised tegurid)* (www.sparkrail.org)

7.1.7 Järelevalveprobleemid

Sisuliste soovitude kindlaksmääramisel ja asjakohaste ennetusmeetmete kindlustamisel on õnnetusjuhtumi/intsidendi uurijate pädevus määrava tähtsusega. Järelevalve teostajad peaksid otsima õnnetusjuhtumite ja intsidentide aruannete tulemustes juhtkonna sekkumismeetmeid, mis peaksid mõjutama aruande ja mis tahes sellest tulenevate järelduste kvaliteeti.

Siseuurimise tulemused peavad viima organisatsioonilise õppimiseni, mis on jälgitav dokumentides, aruannetes ja muudes teabekanalites (st intranetis, ettevõtte siseajakirjas jne).

Organisatsioonikultuur on seotud intsidentide ja ohuolukordade aruandlusega.

7.2 Pidev täiustamine

7.2.1 Õiguslik nõue

<p>7.2.1. Organisatsioon suurendab pidevalt oma ohutusjuhtimise süsteemi piisavust ja tõhusust, võttes arvesse määrusega (EL) nr 1078/2012 ette nähtud raamistikku ja vähemalt järgmiste tegevuste tulemusi:</p> <ul style="list-style-type: none">
(a) jälgimine (vt punkt 6.1 „Jälgimine“);
(b) siseaudit (vt punkt 6.2 „Siseaudit“);
(c) juhtkonnapoolne ülevaatus (vt punkt 6.3 „Juhtkonnapoolne ülevaatus“);
(d) Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine (vt punkt 7.1 „Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine“). <p>7.2.2. Organisatsioon näeb ette vahendid, millega edendatakse organisatsioonilise õppimise raames töötajate ja muude huvitatud isikute aktiivset osalemist ohutuse suurendamises.</p> <p>7.2.3. Organisatsioon näeb ohutuskultuuri pidevaks täiustamiseks ette strateegia, mis tugineb eksperditeadmiste ja tunnustatud meetodite kasutamisele, et teha kindlaks käitumisprobleeme, mis mõjutavad ohutusjuhtimise süsteemi eri osi, ja võtta meetmeid nende probleemide lahendamiseks.</p>
--

7.2.2 Eesmärk

Pidev täiustamine on tulemusliku ohutusjuhtimise süsteemi peamine osa. Selle nõude eesmärk on, et taotleja näitaks, et ta on pühendunud parandamisele ja et tema ohutusjuhtimise süsteem toetab seda.

Kõrgem juhtkond tegeleb **kollektiivse arupidamisega**, et pidevalt parandada organisatsiooni ohutuskultuuri.

See kollektiivne arupidamine väljendub strateegias, mille eesmärk on **kultuurilised tunnused**, mis mõjutavad märkimisväärselt ohutustaset ja mida tuleks paremini hinnata või muuta.

7.2.3 Selgitavad märkused

Pideval täiustamisel (**punkt 7.2.1**) keskendutakse ohutusjuhtimise süsteemi elementidele, millega hinnatakse ja juhitakse parandusmeetmeid, mitte neile elementidele, mida juba parandatakse, sest need elemendid on juba osa jälgimistegevuse kohaldamisalast.

Kuidas lõimitakse inim- ja organisatsioonilised tegurid ja ohutuskultuur?

Organisatsiooniline õppimine (**punkt 7.2.2**) tähendab tegevuse paremate teadmiste ja parema mõistmise kaudu parandamise protsessi.

Ohutuskultuuril (**punkt 7.2.3**) on siin punkti 2.1.1 alapunktis j osutatud määratlus. Positiivne ohutuskultuur motiveerib organisatsioone ja üksikisikuid püüdma parandada ohutust ja tulemuslikkust ning võimaldab neil seda teha. See suurendab tööga rahulolu, töökoha hoidmist ja suurendab kulutõhusust. See võib aidata ka regulatiivsete ootuste täitmisel, kuna ohutusasutused ja reguleerivad asutused tunnistavad üha enam ohutuskultuuri osa tõhusas ohutusjuhtimises. Konkreetsemalt võib positiivne ohutuskultuur kaasa tuua järgmist:

- *tegevusriskide vähendamine terviklikuma riskihindamise ja töötajate riskist parema arusaamise kaudu;*

- *töötajate vigastuste vähendamine, kõrvaldades ohud, mis on selgunud tänu ohuolukordadest sagedamale teatamisele;*
- *ohtlike tegevuste ja tingimuste vähendamine töötajate parema kaasamise ja juhtkonna arendamise kaudu;*
- *töötajate vigastuste, ohtlike tegevuste ja tingimustega seotud kulude vähendamine;*
- *paremad tulemused töötajate koolituse, kaasamise ning vigastuste, ohtlike tegevuste ja tingimuste vähendamise kaudu.*
- *täiustatud ja tõhusam ohutusjuhtimise süsteem koos protseduuride ja reeglitega, mis vastavad paremini tegelikkusele.*

Kultuuri põhiomaduste tõttu, mis on loodud igapäevase suhtluse kaudu ja mida on raske muuta, peetakse seda strateegiat pikaajaliseks, kõrgema juhtkonna vastutuse alla kuuluvaks ja nende soosituks.

Ohutuskultuuri parandamiseks on palju võimalusi:

- *probleemide ühise arutamise süsteemi väljatöötamine. See võib sõltuvalt organisatsiooni küpsusest olla anonüümne, kuid on koos kasvava usaldusega kõigile avatud ja juurdepääsetav. Tähtis on, et süsteemi oleks sisse ehitatud tagasiside võimalus, tagamaks, et kõigil töötajatel on kaasatuse ja kuuluvuse tunne;*
- *hanke- ja lepingutingimuste muutmine, et ergutada tarnijate head ohutuskultuuri. Ohutuskultuur võiks olla tarnijate valiku kriteerium;*
- *ohutu käitumise nähtav esiletõstmine. Esiletõstmine võib toimuda paljudes vormides, alates suuremast aastapalgast lisatasude näol kuni iganädalaste ohutusauhindadeni eeskujulike tulemuste eest;*
- *ohutusala juhtidele konkreetsete eesmärkide seadmine, näiteks ergutades juhtkonda võtma endale standardite kehtestamise valdkonnas suurema rolli*
- *jne.*

Hindamiste tulemustest tuleks teavitada organisatsiooni kõikidel tasanditel. Neid tuleks rakendada, et edendada ja säilitada positiivset ohutuskultuuri, parandada ohutuse juhtimist ning edendada organisatsioonis õppimist pooldavat hoiakut.

Asjakohaste kultuuriliste tunnuste tuvastamine ja valimine on sageli keeruline ülesanne,¹ mida tuleks hoolikalt läbi viia.

See ülesanne peaks hõlmama töötajaid kõigil tasanditel kogu organisatsioonis ja sageli ka väljaspool (nt töövõtjad).

Kuigi töötajate ettekujutusi ja veendumusi saab koguda küsimustiku kaudu, peetakse sellist meetodit üldiselt ebapiisavaks ohutust mõjutavate kultuuriliste tunnuste kindlakstegemiseks. Küsitluse tulemustest ajendatuna peaksid eksperdid täpsema diagnoosi saamiseks viima läbi vaatlusi, individuaalseid küsitlusi ja fookusgrupi uuringuid.

Märkus. Fookusrühm koondab moderaatori abil väikest arvu inimesi (tavaliselt 4–15), et keskenduda konkreetsele teemale. Fookusrühmade eesmärk on diskussioon formaalsete küsimuste individuaalsete vastuste asemel ja saada kvalitatiivseid andmeid.

Selle diagnoosi põhjal saab kõrgem juhtkond määratleda ja toetada tegevuskava, mille eesmärk on kultuuriliste tunnuste parem hindamine või sellele kaasa aitamine. Kõrgem juhtkond jälgib tuvastatud meetmete rakendamist ja vaatab selle vastavalt üle.

---

¹Tegevuste mitmekesisus ja organisatsiooni suurus on lihtsad näited selle ülesande keerukusega seotud parameetritest.

Strateegia jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleks tulemused läbi vaadata iga 2–5 aasta tagant, kasutades sama lähenemisviisi. Sagedus sõltub esialgse harjutuse tulemustest.

Mitmes kõrge riskiga tööstuses viiakse see diagnoos sageli läbi *ohutuskultuuri hindamise* käigus. Ohutuskultuuri hindamine võib toimuda iseseisvalt või enesehindamise teel. Sõltumatu hindamise eelis on see, et organisatsioon saab oma ohutuskultuurist objektiivsema pildi, kuid sellega kaasneb risk, et organisatsiooni võidakse vääriti mõista või organisatsioonil on raskusi järelduste omaksvõtmisega. Enesehindamise eelis on see, et hindamise viivad asutusesiseselt läbi organisatsiooni oma töötajad, kellel on organisatsiooni kohta põhjalikud teadmised. Puuduseks on asjaolu, et staatus ja hierarhiad võivad segada. Ohutuskultuuri hindamise mõned omadused:

- sisaldab 2–3nädalast hindamisprotsessi ja ettevalmistavat etappi;
- hõlmab multidistsiplinaarset läbivaatamise töörühma;
- andmete kogumine tugineb sotsiaalteaduste meetoditele (sh küsitlused, fookusgrupi uuringud, tähelepanekud);
- hindamine hõlmab kogu organisatsiooni ja selle liideseid;
- põhineb ohutuskultuuri mudelil või raamistikul;
- kõrgem juhtkond on pühendunud ja peab hindamist õppimisvõimaluseks;
- tulemusi levitatakse kogu organisatsioonis;
- tulemusi võetakse arvesse strateegia väljatöötamiseks/muutmiseks, et valitud ohutuskultuuri tunnuseid pidevalt parendada.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia ja protsesside parandamine kui ohutusjuhtimise süsteemi pideva parandamise lahutamatu osa.

Süstemaatiline lähenemisviis määratletakse sammsammulises protsessis, mille alusel tegeletakse ohutuskultuuriga seotud küsimustega. Näiteks hõlmab see riskide vaatlemise protsessi, intsidentidest ja õnnetusjuhtumitest teatamist ning seda, kuidas teavet pideva parandamise eesmärgil kasutatakse, samuti saadud õppetunde.

Rohkem teavet ohutuskultuuri ning inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta on esitatud vastavalt 4. lisa (4. lisa.) ja 5. lisa (5. lisa.).

7.2.4 Tõendid

- Teave tõendite kogumise protsessi kohta ohutusjuhtimise süsteemi pidevaks täiustamiseks; **(punkt 7.2.1)**
- menetlused, milles on üksikasjalikult kirjeldatud, kuidas organisatsioon võtab ohutusjuhtimise süsteemi täiustamiseks arvesse jälgimise, siseauditi, juhtkonnapoolse ülevaatusse ning õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimise tulemusi; **(punkt 7.2.1)**
- teave selle kohta, kuidas organisatsioon püüab töötajaid ja teisi inimesi ohutusjuhtimise süsteemi parandamisse kaasata; **(punkt 7.2.2)**
- Taotleja peaks strateegias üksikasjalikult kirjeldama, kuidas ohutuskultuuri kujundatakse, nii et ohutuskultuuri seotud riske võetakse ohutusjuhtimise süsteemi asjaomastes protsessides nõuetekohaselt arvesse. Seda tehes peaks taotleja selgitama, kust võib leida lisateavet asjaomaste menetluste kohta. **(punkt 7.2.3)**
- Täiustuste kindlakstegemiseks hinnatakse ohutuskultuuri pidevalt. **(punkt 7.2.3)**
- Ohutuskultuuri parandusi kohaldatakse, kasutades tsüklit „planeeri, teosta, kontrolli, tegutse“, et tagada meetmete mõju. Saadud õppetunde võetakse arvesse ja nende mõju hinnatakse süstemaatiliselt. **(punkt 7.2.3)**

7.2.5 Näiteid tõendite kohta

Menetlus, mis hõlmab jälgimist, siseauditit, juhtkonnapoolset ülevaatust ning õnnetusjuhtumite ja intsidentide ohutusjuurdlust, eelkõige jaotisi, milles keskendutakse kogemustele, millest tuleb õppida ohutusjuhtimise süsteemi huvides.

Ohuolukorra algatus raudteevõrgustikus ([Network Rail](#)), kus töötajaid julgustatakse organisatsiooni puudustest/lünkadest või ohtlikest või terviseriskiga seotud olukordadest aktiivselt teavitama.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine ning ohutuskultuuri täiustamine avaldab positiivset mõju ohutusjuhtimise süsteemi asjakohaste nõuete täitmisele ja näiteid selle kohta leiab siit:

Näited korrapäraselt toimuvate ametiühingu/juhtkonna tervise- ja ohutuse teemaliste koosolekute protokollidest, millest nähtub, millal peeti olukordi ebakindlaks/ohtlikuks või arutati täiendava käsitlemise vajadust.

Õnnetusjuhtumite juurdluste tulemustest teatatakse juhatuse koosolekutel ja neid peetakse tähtsaks õppimise ja parandamise vahendiks, võttes inim- ja organisatsioonilisi tegureid arvesse süsteemsel ja süstemaatilisel moel.

Koopia ohutuskultuuri parandamise strateegiadokumendist ja teave selle kohta, kuidas see on seotud ohutusjuhtimise süsteemi eri osadega.

Strateegia annab piisavad tõendid selle kohta, et strateegia elluviimiseks ja väljatöötamiseks on määratud erialase pädevuse ja ohutuskultuuri valdkonnas vajaliku koolituse ja kogemusega töötajad.

Nõutava koolituse ja pädevuse liik on seotud arusaamaga ohutuskultuuri mõistest ning pidevate paranduste mõõtmise ja nendega tehtava töö vahendite ja viisidega. Oluline aspekt on see, et on olemas arusaam ohutuskultuurist kui terviklikust kontseptsioonist, mis mõjutab ohutusjuhtimise süsteemi kõiki osi, ja et ohutuskultuuri ei saa käsitleda kui eraldiseisvat elementi.

On olemas protsess ohutust puudutavate meetmete pideva hindamise jaoks. Nende meetmete mõju tuvastatakse ja meetmeid rakendatakse, et neid oleks võimalik hinnata.

Juhtkonnapoolse ülevaatuse protokoll näitab, et juhtkond mõistab, et intsidente, õnnetusi ja kõrvalekaldeid põhjustavad mitmed tegurid, millest osa tulenevad menetlustest ja juhtkonna otsustest.

Juhtkonnapoolse ülevaatuse koosolekute protokollid näitavad, kuidas jälgimistegevuse, siseauditi ning intsidentide ja õnnetuste uurimise protsessi tulemusel võetud parandusmeetmetes võetakse arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid ning need määratletakse ohutusjuhtimise süsteemi ja organisatsiooni kõigil tasanditel. Samuti näitavad need, kuidas tulemusi kasutatakse riskihindamise täiustamiseks (**vt punkt 3.1**).

Menetlused, mis hõlmavad jälgimist, siseauditit, juhtkonnapoolset ülevaatust ning õnnetuste ja intsidentide uurimist, olles seotud teadlikkuse suurendamise protsessiga (**vt punkt 4.3**) ja pädevusjuhtimise süsteemiga (**vt punkt 4.2**).

7.2.6 Järelevalveprobleemid

Järelevalve käigus tuleks vestluste, samuti dokumentide analüüsi abil kontrollida juhtkonna pühendumist ohutusjuhtimise süsteemi pidevale täiustamisele. Kas on olemas parandamisele suunatud riskipõhine lähenemisviis, st kas see on seotud haavatavuse ja oluliste kontrollidega?

Kui need on olemas, tuleks hinnata, kuidas organisatsioon kasutab ohutusjuhtimise süsteemi tulemuslikkuse uurimiseks küpsusmudeleid.

1. lisa. Vastavustabelid

Allpool toodud tabelites esitatakse varasemate määruste (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 II lisa sätestatud hindamisnõuete ning määruse (EL) 2018/762 I lisa sätestatud nõuete võrdlus. Selle eesmärk on hõlbustada üleminekut direktiivi 2004/49/EÜ kohaselt vanalt sertifitseerimiskorralt [direktiiviga \(EL\) 2016/798](#) kehtestatud korrale.

Vastavus määrusele (EL) 2018/762 ei tõenda raudteeveo-ettevõtjate või taristuettevõtjate suutlikkust kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikliga 9 asjaomaseid ohutusjuhtimise süsteemi nõudeid täita. Varasemate ja uute hindamisnõuete üksikasjalikkuse tase võib siiski erineda, kuigi mõningal määral on nende põhimõtted ühised. Lisaks ei ole mitte kõik komisjoni [määruse \(EL\) 2018/762](#) I ja II lisa sätestatud hindamisnõuded varasemate määrustega vastavuses. Seega on vaja, et raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad esitaksid täiendavaid tõendeid uute hindamisnõuete (või nende osade) täitmise kohta.

Ohutusjuhtimise süsteemi nõuded [määruses \(EL\) 2018/762](#), millel ei ole vastet määruse (EL) nr 1158/2010 ja/või määruse (EL) nr 1169/2010 nõuetes, loetakse uuteks nõueteks ja sellega seoses peab taotleja esitama täiendavaid tõendeid, et tõendada vastavust nendega. Enamikul juhtudel ei ole täielik vastavus eelmise määruse kriteeriumide ja uue ühiste ohutusmeetodite määruse nõuete vahel võimalik. Seetõttu põhineb võrdlus sellises olukorras nõuete eesmärgil. Võib juhtuda, et nõuded on [määruses \(EL\) 2018/762](#) muudetud selgesõnalisemaks, samas kui kavatsus on sama. Sellisel juhul ei peeta selle määruse nõudeid uuteks, vaid eri isikud võivad neid kasutada, mis aitab neil mõista, milliseid tõendeid taotlejalt oodatakse.

Raudteeveo-ettevõtjatele ja taristuettevõtjatele, kes soovivad välja töötada integreeritud juhtimissüsteemi, tagatakse ka vastavus ISO kõrgtaseme struktuurile². Samuti ei anna sellise juhtimissüsteemi olemasolu, mis on sertifitseeritud ühe või mitme ISO juhtimissüsteemi standardi (nt ISO 9001, ISO 14001 või ISO 45001) alusel, tõendit selle kohta, et raudteeveo-ettevõtjad või taristuettevõtjad vastavad asjakohastele ohutusjuhtimise süsteemi nõuetele kooskõlas [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) artikliga 9.

Tabel 1. Kõrvutatav võrdlus. Ühised hindamiskriteeriumid/-nõuded raudteeveo-ettevõtjatele ja taristuettevõtjatele

<i>Määrused (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 Kriteeriumi tunnusnumber</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Märkus</i>
A.1	3.1.1.1	6.1	
A.2	3.1.1.1	6.1	
A.3	6.1.1	9.1	
A.4	3.1.1.1 (e)	Ei kohaldata	
A.5	4.4 4.5.1.1	7.4	
A.6	6.1.1 5.4.1	9.1 8,1	

² ISO / Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoni direktiivid, 1. osa, konsolideeritud täiendus 2016, SL lisa, 2. liides.

<i>Määrused (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 Kriteeriumi tunnusnumber</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Märkus</i>
B.1.	5.2.4	Ei kohaldata	Hooldus on vara olelusringi etapp.
B.2.	5.2.4	Ei kohaldata	Hooldus on vara olelusringi etapp.
B.3.	2.3.1 4.2.1	5.3 7.2	Hooldusega seotud vastutuse määratlus ja jaotus on üldjoontes esitatud punktis 2.3.1. Teave hoolduse puhul nõutud pädevuse kindlakstegemise kohta on üldjoontes esitatud punktis 4.2.1.
B.4	6.1.1 5.2.5	9.1 7.4	Andmete kogumine (talitlushäired, vead) ja analüüs on jälgimisprotsessi osa. Teabevahetus igapäevaste toimingute eest vastutavate isikute ja hoolduse eest vastutavate isikute vahel on osa varade valitsemisega seotud teabe ja selle edastamise protsessist.
B.5	6.1.1	Ei kohaldata	Osutus järelevalve ühiste ohutusmeetodite määruse artikli 4 lõikes 2.
B.6	6.1.1	9.1	Hoolduse tulemuslikkuse ja tulemuste hindamine on osa hooldusega seotud jälgimisprotsessist.
C.1	5.3.2 (a) 5.3.3 (a)	8.1	
C.2	5.3.3 (a)	8.1	
C.3	5.3.2 (b)	Ei kohaldata	
C.4	5.2.5 (b) 5.3.2 (c)	Ei kohaldata	
C.5	5.3.2 (c) 5.3.3 (a)	Ei kohaldata	
D.1	3.1.1.1 (a)	Ei kohaldata	
D.2	3.1.1.1 (c)	Ei kohaldata	
D.3	6.1.1	Ei kohaldata	
E.1	1.1.1 (a) 1.1.1 (b)	4.1	
E.2	4.5.1.1 (a)	4.4	
E.3	4.5.1.1 (c)	7.5.1	
E.4	4.5.1.1 (a) 4.5.1.1 (b)	7.5.1	
F.1	4.5.1.1 (a)	4.4	

<i>Määrused (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 Kriteeriumi tunnusnumber</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Märkus</i>
F.2	2,3 4.5.1.1 (a)	5.3 4.4	
F.3	2.3.1 2.3.4	Ei kohaldata	
F.4	4.5.1.1 (a) 4.2.1 2.3.1 2.3.2 2.3.3	4.4 5.3	Ohutusega seotud ülesannete määratlus on osa ohutusjuhtimise süsteemi kirjeldusest, sealhulgas vastutuse jagunemine. Vastutus määratakse kindlaks iga asjaomase rolli jaoks ohutusjuhtimise süsteemis.
G.1	4.5.1.1 (a) 2.3.1	4.4 5.3	Ohutusega seotud ülesannete määratlus on osa ohutusjuhtimise süsteemi kirjeldusest, sealhulgas vastutuse jagunemine. Vastutus määratakse kindlaks iga asjaomase rolli jaoks ohutusjuhtimise süsteemis.
G.2	6.1.1 6.2.1	9.1 9.2	Siseauditi eesmärk on kontrollida, kas organisatsioon täidab kohaldatavaid nõudeid.
G.3	2.1.1 (d)(i) 2.3.2	Ei kohaldata	
G.4	2.3.1	5.3	
G.5	4.1.1	7.1	Märkus: on seotud kriteeriumitega 1158/2010 N2(d).
H.1	2.4.1	Ei kohaldata	
H.2	(eemaldatud)	Ei kohaldata	Ohutusega seotud ülesandeid täitvad töötajad peaksid osalema ohutusjuhtimise süsteemi väljatöötamises, selle hooldamises ja parandamises. Organisatsiooni ülesanne on rakendada punkti 2.4.1 nõudeid nii, et nendele vastavus oleks jälgitav.
I	7.2.1	10.1 10.2	
J	2.2.1	5.2	
K.1	3.2.1 3.2.2 (d)	6.2	
K.2	3.2.2 (a)	6.2	Ohutuseesmärgid peaksid olema vastavuses ohutuspoliitikaga, mis peaks vastama raudteetoimingute liigile ja ulatusele.
K.3	3.2.4	6,2	Ohutuseesmärgid ei piirdu liikmesriigi tasandil kehtestatud ühiste ohutuseesmärkidega.
K.4	6.1.1 5.4	9.1 8.1	
K.5	3.2.4 (kohandatud)	9.1	Viide jälgimisstrateegiale ja -kava(de)le kooskõlas järelevalve ühise ohutusmeetodiga.

<i>Määrused (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 Kriteeriumi tunnusnumber</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Märkus</i>
L.1	6.1.1 5.4	9.1 8.1	
L.2	4.2 4.4 4.5 5.2.2 (a)	Ei kohaldata	Pädevate töötajate, menetluste, konkreetsete dokumentide ja veeremi kasutamist hallatakse vastavalt pädevuse, teabe ja selle edastamise juhtimise ning dokumenteeritud teabe ja varade valitsemise kaudu.
L.3	1.1.1 (e) 6.1.1 6.1.2	4.3 9.2	Kohaldatavate nõuete järgimine on üldiselt sätestatud punktis 3.1.2.2 (ei puuduta hooldust). Jälgimine tagab menetluste õige kohaldamise. Siseaudit tagab menetluste vastavuse kohaldatavatele nõuetele.
M.1	3.1.2.1 5.4.1	6.1 8.1	Kooskõlas ISOga muudatus kõigepealt kavandatakse, sealhulgas riski tuvastamine ja hindamine, ning seejärel viiakse muudatus ellu.
M.2	3.1.2.1	Ei kohaldata	
M.3	5.4.1	8.1	
N.1	4.2.1 4.2.3	7.2	
N.2	4.5.1.1 (a) 2.3.1 2.3.2 2.3.4 6.1.1	Ei kohaldata	
O.1	4.4.1 4.4.2 4.4.3	7.4	
O.2	4.4.3	7.4	
O.3	4.4.1	Ei kohaldata	
P.1	4.4.3	Ei kohaldata	
P.2	4.5.2 4.5.3	7.5.2 7.5.3	
P.3	4.5.3	7.5.3	
Q.1	7.1.1	10.1	
Q.2	7.1.2	Ei kohaldata	
Q.3	7.1.3	10.2	

<i>Määrused (EL) nr 1158/2010 ja (EL) nr 1169/2010 Kriteeriumi tunnusnumber</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Märkus</i>
R.1	5.5.1	Ei kohaldata	
R.2	5.5.2	Ei kohaldata	
R.3	5.5.3	Ei kohaldata	
R.4	5.5.4	Ei kohaldata	
R.5	5.5.5	Ei kohaldata	
R.6	5.5.1	Ei kohaldata	
R.7	5.5.6	Ei kohaldata	
S.1	6.2.1	9.2	
S.2	6.2.1 (a)	9.2	
S.3	6.2.1 (b)	9.2	
S.4	6.2.1 (c–f)	9.2	
S.5	6.2.1 (g) 6.3.1	9.3	
S.6	6.2.1	9.2	

Allpool toodud tabelis esitatud varasemate hindamiskriteeriumide ja uute ohutusjuhtimise süsteemi nõuete kõrvutav võrdlus puudutab üksnes raudteeveo-ettevõtjaid.

Tabel 2. Kõrvutav võrdlus. Hindamiskriteeriumid/-nõuded raudteeveo-ettevõtjatele

<i>Määrus (EL) nr 1158/2010 Kriteeriumi tunnusnumber</i>	<i>Määruse (EL) 2018/762 I lisa Nõude tunnusnumber</i>	<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Märkus</i>
R.8	5.5.7	Ei kohaldata	
R.9	5.5.8	Ei kohaldata	

Allpool toodud tabelis esitatud varasemate hindamiskriteeriumide ja uute ohutusjuhtimise süsteemi nõuete kõrvutav võrdlus puudutab üksnes taristuettevõtjaid.

Tabel 3. Kõrvutatav võrdlus. Hindamiskriteeriumid/-nõuded taristuettevõtjatele

Määrus (EL) nr 1169/2010 Kriteeriumi tunnusnumber	Määruse (EL) 2018/762 II lisa Nõude tunnusnumber	ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr	Märkus
R.8	5.5.7	Ei kohaldata	
R.9	5.5.8	Ei kohaldata	
T.1	5.2.1	Ei kohaldata	Taristu ohutu projekteerimine ja paigaldus on vara olelusringi osad.
T.2	3.1.2 5.4.1	Ei kohaldata	Teave taristu tehnilise muudatuse kindlakstegemise kohta on üldjoontes esitatud punktis 3.1.2. Teave taristu tehnilise muudatuse juhtimise kohta on üldjoontes esitatud punktis 5.4.1.
T.3	3.1.2	Ei kohaldata	Teave taristu projekteerimist hõlmavate eeskirjade järgimise kohta on üldjoontes esitatud punktis 3.1.2.
U.1	5.1.1 5.1.3	Ei kohaldata	Teave taristu tehnilise muudatuse juhtimise kohta on üldjoontes esitatud punktis 5.1.1.
U.2	5.1.1	Ei kohaldata	Teave taristu ohutuse juhtimise kohta taristu füüsilistel ja/või käitamispriiridel on üldjoontes esitatud punktis 5.1.1.
U.3	5.1.3 (c) 5.5.7	Ei kohaldata	Teave tavapärase ja halvenenud tingimustes käitamise kohta on üldjoontes esitatud punkti 5.1.3 alapunktis c.
U.4	5.1.2 5.2.3	Ei kohaldata	
V.1	5.2.4 6.1.1	Ei kohaldata	Teave taristu hooldamise kohta on üldjoontes esitatud punktis 5.2.4. Auditid ja kontrollid (kui need on asjakohased) on osa jälgimistegevusest.
V.2	5.2.4	Ei kohaldata	Teave taristu hooldamise kohta on üldjoontes esitatud punktis 5.2.4.
V.3	5.2.3	Ei kohaldata	
W.1	5.1.3	Ei kohaldata	
W.2	5.1.1	Ei kohaldata	Teave taristu ohutuse juhtimise kohta rongijuhtimis- ja signaalimissüsteemi füüsilistel ja/või käitamispriiridel on üldjoontes esitatud punktis 5.1.1.
W.3	5.1.2 5.2.3	Ei kohaldata	

Allpool toodud tabelis on esitatud ISO kõrgtaseme struktuuri ja uute ohutusjuhtimise süsteemi nõuete kõrvutatav võrdlus.

Tabel 4. Kõrvutatav võrdlus. ISO kõrgtaseme struktuur

ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr	Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber	Märkus
4.1	1.1.1 (a) 1.1.1 (b)	
4.2	1.1.1 (c) 1.1.1 (d)	
4.3	1.1.1 (e) 1.1.1 (f)	
4.4	4.5.1.1 (a)	
5.1	2.1	
5,2	2.2	
5.3	2,3	
6.1	3.1.1 3.1.2	Riskihindamise ühist ohutusmeetodit kohaldatakse selleks, et teha kindlaks, kas muudatus on ohutusega seotud (või ei ole), ja seejärel, kas see on oluline (või ei ole). „Näiv“ eraldus, mille ISO tegi kavandamise strateegilise tasandi (ISO kõrgtaseme struktuuri 6. klausel) ja taktikalise tasandi (ISO kõrgtaseme struktuuri 8. klausel) vahel, hinnatakse ümber, võttes arvesse ELi õigusraamistikku ja eelkõige eespool nimetatud ühise ohutusmeetodi kohaldamist (sõltumata muudatuste olemusest).
6.2	3.2.1 3.2.2(a) 3.2.2 (d) 3.2.4	
7.1	4.1	
7.2	4.2	
7.3	4.3	
7.4	4.4	
7.5.1	4.5.1	
7.5.2	4.5.2	
7.5.3	4.5.3	

<i>ISO kõrgtaseme struktuur Klausli nr</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>Märkus</i>
8.1	5.1 5.2 5.3 5.4 5.5	Kooskõlas ISO suunisdokumendiga (N360) on ISO kõrgtaseme struktuuri 8. klausli eesmärk täpsustada nõudeid, mis tuleb organisatsiooni toimingutes rakendada, tagamaks, et juhtimissüsteemi nõuded on täidetud ning et tegeletakse prioriteetsete riskide ja võimalustega. Lisaks märgitakse, et ette võib näha tegevuse kavandamise ja kontrollimisega seotud täiendavad nõuded (valdkonnapõhised). Selles mõttes on 5.X nõuded sidusad ISO lähenemisviisiga. Eelkõige ei takista need ettevõtte äritegevust, vaid pakuvad piisavat raamistikku, et kontrollida, kuidas olulisi ohutusküsimusi ettevõtte äriprotsessides hallatakse.
9.1	6.1	Mõiste „jälgimine“ viitab järelevalve ühises ohutusmeetodis määratletud järelevalveraamistikule ja seetõttu on sellel laiem tähendus kui ISO kõrgtaseme struktuuri klauslis 9.1 määratletud jälgimise, mõõtmise, analüüsimise ja hindamise mõistel.
9.2	6.2	Siseauditid on jälgimisvahend järelevalve ühise ohutusmeetodi tähenduses. Kuigi see on eraldi nõue, on selle eesmärk saavutada järelevalve eesmärgid kooskõlas järelevalve ühise ohutusmeetodiga.
9.3	6.3	
10.1	7.1	
10.2	7.2	

2. lisa. Liidu õiguse kohaselt välja antud toodete või teenuste lubade, tunnistuste või sertifikaatide vastastikune tunnustamine

Ühtset ohutustunnistust või ohutusluba välja andev asutus võib võtta arvesse teiste asutuste, näiteks ISO vastavushindamisasutuste väljastatud tunnistusi, et vältida hindamise dubleerimist ja taotlejale lisakulude tekitamist. Lõpliku otsuse teeb alati väljastav asutus.

Vastavalt [määruse \(EL\) 2018/763](#) artikli 3 lõikele 12 aktsepteerib väljastav asutus siiski ühtsete ohutustunnistuste taotluste hindamisel raudteeveo-ettevõtjate või nende töövõtjate, partnerite või tarnijate esitatud toodete või teenuste lubasid, tunnistusi või sertifikaate, mis on välja antud asjaomaste liidu õigusaktide kohaselt, tõendina raudteeveo-ettevõtjate suutlikkuse kohta täita asjaomast liiki toote või teenuse puhul vastavaid ohutusjuhtimise süsteemi nõudeid. Kuigi ELi õiguses ei ole ohutuslubade taotluste hindamise kohta ühtegi samaväärset sätet, julgustatakse ka riiklikke ohutusasutusi sama põhimõtet kohaldama.

Alljärgnevas tabelis määratletakse seni ELi õigusraamistikus olevad erinevad juhud ja esitatakse illustratiivseid näiteid toote- ja teenuseliikide kohta, mida iga juhtum võib hõlmata.

Tabel 5. Liidu õiguse kohaselt välja antud toodete või teenuste load, tunnistused või sertifikaadid

<i>Juhtum</i>	<i>Toodete või teenuste liik</i>	<i>Kohaldatav ELi õigusakt</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>Märkus</i>
Hoolduse eest vastutava üksuse sertifikaat (ECM-sertifikaat)	Veeremiüksuste hooldamine	Direktiivi (EL) 2016/798 artikli 14 lõige 4, määrus (EL) 2019/779	5.2 5.3	Direktiivi (EL) 2016/798 artikli 14 lõikes 4 sätestatud juhtudel on hoolduse eest vastutavate üksuste sertifitseerimine piisav tõend selle kohta, et raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad suudavad oma ohutusjuhtimise süsteemi abil kontrollida veeremi hooldusega seotud riske, sealhulgas töövõtjate kasutamine.

<i>Juhtum</i>	<i>Toodete või teenuste liik</i>	<i>Kohaldatav ELi õigusakt</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>Märkus</i>
Tunnustamine	Vedurijuhtide koolitus	Direktiiv 2007/59/EÜ Otsus 2011/765/EL	4.2.2	Koolituskeskused peaksid olema saanud vedurijuhtide ja vedurijuhikandidaatide koolituskursuste pakkumiseks pädeva asutuse tunnustuse kooskõlas direktiiviga 2007/59/EÜ. Koolituskeskustel on oluline osa selle tagamisel, et vedurijuhid on pädevad täitma neile määratud ohutusega seotud ülesandeid. Sellega seoses peaksid koolituskeskused olema pädevad koolituse alal, mida nad pakuvad, ning ohutustunnistust väljastav asutus ja riiklik ohutusasutus peaksid pädevusjuhtimise süsteemi hindamise läbiviimisel võtma vajaduse korral arvesse neile pädeva asutuse poolt antud tunnustust.
Vedurijuhiluba ja sertifikaat	Vedurijuhtide pädevus ja sobivus	Direktiiv 2007/59/EÜ	4.2.1	Kooskõlas direktiiviga 2007/59/EÜ väljastatud load ja sertifikaadid on piisavad tõendid vedurijuhtide sobivuse ja pädevuse kohta. See ei välista, et organisatsioonil tuleb tõendada nende pädevuse ja sobivuse piisavust.

<i>Juhtum</i>	<i>Toodete või teenuste liik</i>	<i>Kohaldatav ELi õigusakt</i>	<i>Määrus (EL) 2018/762 Nõude tunnusnumber</i>	<i>Märkus</i>
Ühtne ohutustunnistus	Taristu hooldamine ja järelvalve Manööverdamine Veeremi katsetamine	Direktiivi (EL) 2016/798 artikkel 10	5.3	Taristuettevõtjad võivad osta oma taristu hooldust või kontrolli allhanke korras ettevõtetelt, kes käitavad rööbasteel erisõidukeid. Samamoodi võidakse ohutustunnistuse olemasolu nõuda manööverdamis- või katsetamisettevõtjalt. Eespool nimetatud juhtudel tõendab ühtne ohutustunnistus piisavalt, et raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtjad on suutelised oma ohutusjuhtimise süsteemi abil kontrollima töövõtjate ja tarnijate kasutamisega seotud riske.
Turule laskmise luba / veeremiüksuse tüübiluba	Veeremiüksuse (tüübi) andmed	Direktiiv (EL) 2016/797	5.2	Veeremiüksuse tüübiluba tagab selle kavandamise, tootmise, kontrollimise ja valideerimisega vastavuse kõikide kohaldatavate õigusaktide (sh ohutus) põhinõuetele, nii et seda võib ohutult kasutada raudteevõrgustikus, mille jaoks seda kavatakse kasutada vastavalt veeremiüksuse / veeremiüksuse tüübi tehnilises toimikus sätestatud piirväärtustele ja kasutustingimustele.

Erijuhtudel ei pruugi liidu õiguse kohaselt väljaantud sertifikaadi (või samaväärse tunnistuse) valdamine olla piisav, et kontrollida kõiki raudteeveo-ettevõtjatele ja taristuettevõtjatele tarnitud toodete või nende kasutatavate teenustega seotud ohutusriske.

Näiteks jäävad raudteeveo-ettevõtjad partnerluse raames täielikult vastutavaks ohutu käitamise ja seega oma tegevusega seotud riskide, sealhulgas veeremiüksuste hooldamise eest. Oma partnerettevõtja ühtse ohutustunnistuse kasutamine ühe raudteeveo-ettevõtja poolt hoolduse pakkumisega seotud riskide kontrollimise vahendina ei ole piisav, kui seda ei toeta partneritevahelised tugevad tegelikud lepingulised kokkulepped. Need lepingulised kokkulepped tuleb mõlema partneri ohutusjuhtimise süsteemi menetluste kohaldamisel ühiselt välja töötada ja neid tuleb jälgida ning need on ka kummagi ohutusjuhtimise süsteemi osa, mistõttu kohaldatakse nende suhtes vastava riikliku ohutusasutuse jälgimist.

Seetõttu võib ühtset ohutustunnistust kasutada hoolduse teostamisega seotud riskide juhtimise vahendina ja veeremiüksuste hooldamisega seotud riskide kontrollinõuete täitmise vahendina, kui on täidetud järgmised kolm tingimust:

1. *raudteeveo-partnerettevõtjate vahel peavad olema jõus lepingulised kokkulepped, mis hõlmavad selliseid veeremiüksuste hooldamisega seotud aspekte nagu*
  - a) *teabevahetus, nagu on kirjeldatud [määruse \(EL\) 2019/779](#) artiklis 5;*
  - b) *vajaduse korral tehniline tugi eelkõige juhtkäskude ja signaalimise vanemate süsteemide puhul;*
  - c) *lepinguliste hooldustöökodade hoolduse teostamise suutlikkuse kontroll;*
  - d) *veeremiüksuste tulemuslik jälgimine ja sellise jälgimise tulemusel saadud teabe vahetamine.*
2. *Need lepingulised kokkulepped töötatakse välja riskihindamise tulemusena ja kumbki raudteeveo-ettevõtja peab neid järelevalve ühise ohutusmeetodi alusel korrapäraselt jälgima ([määrus \(EL\) nr 1078/2012](#)). Seejärel vahetavad mõlemad raudteeveo-ettevõtjad omavahel ametlikult selle jälgimise tulemusi.*
3. *Mõlema partneri ohutusjuhtimise süsteem sisaldab eespool nimetatud 1. ja 2. tingimuse saavutamiseks asjakohaseid protsesse ja menetlusi.*

Muudel juhtudel võib konkreetsete toote- või teenuseliikide puhul olla riiklike õigusaktide kohaselt nõutav, et pädev asutus (nt riiklik ohutusasutus) väljastaks riikliku sertifikaadi (või samaväärse tunnistuse), mida võib kasutada ka tõendina raudteeveo-ettevõtjate või taristuettevõtjate suutlikkuse kohta täita [määruse \(EL\) nr 2018/762](#) asjaomaseid nõudeid. Näiteks hoolduse eest vastutavatele üksustele ja/või muude veeremiüksuste kui kaubavagunid hooldustöökodadele väljastatud riiklikud sertifikaadid võivad sarnaselt ECM-sertifikaadiga samuti anda mõistliku kindluse, et veeremiüksused, mille hooldamise eest nad vastutavad, on ohutus töökorras.

3. lisa. Manöövriteede toimingud, lepingulised kokkulepped ja partnerlused

Manöövriteede toimingud

Käesolevas dokumendis tähendab „manöövritee“ raudteevõrgustikuga ühendatud raudteetaristut, mille eest vastutab taristuettevõtja (st raudteesüsteemi osa, mis kuulub [direktiivi \(EL\) 2016/798](#) kohaldamisalasse). Manöövriteed võivad, kuid ei pruugi olla raudteevõrgustiku osa, sõltuvalt eespool nimetatud direktiivi ülevõtmisest igas liikmesriigis.

Manöövriteedel toimuvad tegevused, nagu vagunite laadimine, on tööstuslikud tegevused, mis seejärel liidetakse konkreetsete raudteetöödega, näiteks veeremiüksuste, mis võivad olla rongid või mida kasutatakse rongides, koostamine, ettevalmistamine ja liigutamine. See hõlmab eri veeremiüksuste ühendamist veeremiüksusteks või rongideks ja nende liigutamist.

Need manöövriteed võivad olla (kuid ei piirdu nendega):

- *taristu, mida kasutatakse raudteeveeremi üksuste parkimiseks käitamiskordade vahel;*
- *ühendveoterminalid;*
- *taristu, mida kasutatakse reisirongidel teenuste osutamiseks, nagu koristamine või valgustuse hooldus;*
- *raudteeveeremi üksuste hooldustöökodadele kuuluv ja nende hallatav taristu;*
- *tööstuspiirkonnad või tehased, kus toimub kaubavagunite laadimise/mahalaadimise tööstuslik tegevus.*

Manöövriteedel teostab tegevust „manöövritee käitaja“. Manöövritee käitaja võib olla raudteeveo-ettevõtja, taristuettevõtja, teenuseosutaja (nt reisirongide puhastamine), tööstusorganisatsioon (nt keemiatehas, kus laaditakse täis/tühjaks tsisternvaguneid) või ka selle tööstusorganisatsiooni alltöövõtja. Esimesel juhul on organisatsioon võtnud vastu äriotsuse saada raudteeveo-ettevõtjaks või ta on raudteeveo-ettevõtja, kes kavatses lisaks praegusele raudteetegevusele hallata ka manöövriteid. Viimasel juhul on taristuettevõtja manöövriteede taristuettevõtja või ta tegutseb raudteeveo-ettevõtjana oma ohutusloa alusel.

Manöövritee käitaja kontrollib töötervishoiu ja tööohutusega seotud riske oma olemasoleva tervise- ja ohutusjuhtimise süsteemi abil kooskõlas rahvusvaheliste ja riiklike õigusaktidega. Kui manöövritee käitaja ei ole raudteeveo-ettevõtja, võetakse selles juhtimissüsteemis arvesse välistöötajatega, eelkõige raudteeveo-ettevõtjatega seotud tervishoiu- ja ohutuslaseid kohustusi, näiteks siis, kui vedurijuhid saavad manöövriteele. Samal ajal kontrollib raudteeveo-ettevõtja töötervishoiu ja tööohutusega seotud riske oma tervise- ja ohutusjuhtimise süsteemi abil kooskõlas rahvusvaheliste ja riiklike õigusaktidega.

1. juhtum. Manöövritee käitaja on raudteeveo-ettevõtja Y

Raudteeveo-ettevõtja kontrollib oma ohutusjuhtimise süsteemi abil tema manöövritee taristus ja taristuettevõtja vastutusel olevas raudteevõrgustikus toimuvate raudteetoimingutega seotud riske. Riskide kontrollimine hõlmab kõikidest manöövriteel teostatud tegevustest, sealhulgas ka rongide koostamine, ettevalmistamine ja rongiliiklus, veeremiüksustele tekkinud kahjuga seotud riske.

Praktikas on mõnikord keeruline vastutavat raudteeveo-ettevõtjat kindlaks määrata. Näiteks saabub manöövriteele raudteeveo-ettevõtja X rong (vedurijuht on palgatud ja vedur üüritud) ja raudteeveo-ettevõtja Y, kes käitab manöövriteed, võtab selle üle kui uue rongi (vedurijuht on palgatud ja vedur üüritud) ja vahepeal tuleb teha manöövritee toiminguid. Sellisel juhul kohaldatakse eespool nimetatud ohutuspoliitikat. On olemas ühised liideseriskid, mida tuleb raudteeveo-ettevõtja Y ohutusjuhtimise süsteemis arvesse võtta (nt sellistest manöövriteede toimingutest nagu laadimine veeremiüksustele tekkinud kahju). Lisaks tuleb arvesse võtta ka raudteeveo-ettevõtjalt X poolt raudteeveo-ettevõtjale Y veeremiüksuste kohta teabe edastamist. See hõlmab kinnitust, et veeremiüksus on ohutus töökorras, kui raudteeveo-ettevõtja X edastab selle manöövritee käitajale, ja samuti siis, kui see antakse raudteeveo-ettevõtja Y kaudu edasi. Manöövriteede toimingute eest vastutav raudteeveo-ettevõtja Y jääb täielikult vastutavaks manöövriteel teostatava hooldustegevusele omaste riskide kontrollimise eest.

2. juhtum. Manöövrtee käitaja ei ole raudteeveo-ettevõtja

Kaaluda võib kolme alljuhtu:

- **2. juhtumi variant 1**, kui manöövrtee käitaja on taristuettevõtja.
- **2. juhtumi variandid 2 ja 3**, kui manöövrtee käitaja, kes ei ole taristuettevõtja, teostab tegevusi ainult oma taristus, kuid mitte taristuettevõtja vastutusel olevas raudteevõrgustikus.
- **2. juhtumi variant 4** hõlmab raudteetoiminguid, mida teeb manöövrtee käitaja, kes ei ole taristuettevõtja, taristuettevõtja vastutusel olevas raudteevõrgustikus.

2. juhtumi variant 1 Kui raudteeveo-ettevõtja(d) ja taristuettevõtja (või mis tahes tema nimel tegutsev organisatsioon) jagavad omavahel manöövrteedel teostatavaid tegevusi, tuleb iga raudteeveo-ettevõtjat teavitada lepinguliste kokkulepete alusel kõigist ohutusega seotud sündmustest, mis on aset leidnud taristuettevõtja tegevuste ajal. See hõlmab veeremiüksustega seotud kahju, õnnetusjuhtumeid ja intsidente.

Nimetatud lepingulisi kokkuleppeid hallatakse vastavalt iga raudteeveo-ettevõtja ohutusjuhtimise süsteemile ja taristuettevõtja ohutusjuhtimise süsteemile.

Raudteeveo-ettevõtja kontrollib oma ohutusjuhtimise süsteemi abil enda toimingutega seotud riske saadud teabe suhtes.

2. juhtumi variant 2 Raudteeveo-ettevõtja koostab ja valmistab rongi ette (haakimine, ettevalmistus) manöövrtee taristus. Raudteeveo-ettevõtjat tuleb teavitada kõigist (ohutusega seotud) sündmustest, mis leiavad aset manöövrtee käitaja tegevuste ajal (nt laadimine või puhastamine), lepinguliste kokkulepete alusel. See hõlmab veeremiüksustega seotud kahju, õnnetusjuhtumeid ja intsidente.

Neid lepingulisi kokkuleppeid hallatakse raudteeveo-ettevõtja ohutusjuhtimise süsteemiga.

Raudteeveo-ettevõtja kontrollib oma ohutusjuhtimise süsteemi abil enda järgnevaid toimingutega seotud riske saadud teabe suhtes.

2. juhtumi variant 3 Rongi koostab täielikult/osaliselt manöövrtee käitaja või manöövrtee käitaja nimel töötav organisatsioon.

Pärast rongi koostamist kantakse see üle ühele raudteeveo-ettevõtjale.

Nagu ka 2. juhtumi variandi 2 puhul, tuleb raudteeveo-ettevõtjat teavitada kõigist sündmustest, mis leiavad aset manöövrtee käitaja tegevuste ja rongi koostamise ajal (nt laadimine või puhastamine), lepinguliste kokkulepete alusel. Sündmuste hulka kuuluvad veeremiüksustega seotud kahju, õnnetusjuhtumid ja intsidendid.

Neid lepingulisi kokkuleppeid hallatakse raudteeveo-ettevõtja ohutusjuhtimise süsteemiga.

Raudteeveo-ettevõtja kontrollib oma ohutusjuhtimise süsteemi abil enda toimingutega seotud riske saadud teabe suhtes.

2. juhtumi variant 4 See variant täiendab 2. juhtumi varianti 3. Seetõttu esitatakse alljärgnevalt üksnes raudteeveo-ettevõtja täiendav kohustus.

Manöövrtee käitaja sõidutab rongid või liigutab veeremiüksuste rivi oma raudteetaristust taristuettevõtja vastutusel olevasse raudteevõrgustikku.

Näiteks:

- *liigutab rongi või veeremiüksuste rivi hooldusdepoost reisijaama platvormidele või reisijaamaga ühendatud parkimisalale;*
- *liigutab rongi või veeremiüksuste rivi tööstusrajatisest kaubajaamaga ühendatud vahetuspunkti (vahetusmanöövrteele).*

Manöövrtee käitaja ei ole ei raudteeveo-ettevõtja ega taristuettevõtja, kuid taristuettevõtja võrgustikus tehtavad toimingud peavad olema hõlmatud ühtse ohutustunnistuse või ohutusloaga.

Raudteetoimingud, mida manöövrtee käitaja teeb taristuettevõtja vastutusel olevas raudteevõrgustikus, on hõlmatud kas raudteeveo-ettevõtja ühtse ohutustunnistuse või taristuettevõtja ohutusloaga. See tähendab, et raudteeveo-ettevõtja või taristuettevõtja peab kontrollima manöövrtee käitaja tehtavate toimingutega seotud riske oma ohutusjuhtimise süsteemis alltöövõtjate juhtimiseks sätestatud korra kaudu.

Kõigil juhtudel peavad raudteeveo-ettevõtjad ja taristuettevõtja täpselt kirjeldama kõigi oma raudteetoimingute ja tegevuste ulatust, mis on seotud teiste raudteetoimingutega, et tagada ohutusjuhtimise süsteemi jälgimine riiklike ohutusasutuste poolt. Raudteeveo-ettevõtjate ja taristuettevõtjate suutlikkus kirjeldada oma toiminguid ning muid raudteetoimingutega liituvaid tegevusi selgelt ja täielikult on hädavajalik ohutusjuhtimise süsteemi tulemuslikkuse ja riikliku ohutusasutuse poolse järelevalve tulemuslikkuse tagamiseks.

Kõigi eespool esitatud juhtumi variantide lepingulised kokkulepped peavad sisaldama järgmist (kuid ei piirdu sellega):

- *mida iga lepinguosaline peab tegema;*
- *tulemuste/teenuste eeldatav kvaliteet;*
- *rollide ja vastutuse määramine;*
- *millist teavet, millal ja kuidas lepinguosalisel vahetavad. Teave hõlmab teavitamist sündmustest, mida on kirjeldatud kõigis eespool toodud juhtumi variantides, ja eelkõige manöövrtee taristu omadusi, nagu kiirusepiirangud, massipiirangud või kaldetingimused;*
- *pädevusnõuded;*
- *tervise- ja ohutusnõuded (tulenevad riskihindamisest, riiklikest nõuetest jne).*

Lepingulised kokkulepped ja partnerlused

Raudteeveo-ettevõtja vastutab rongi ohutu käitamise eest, koordineerides ja juhtides rongiliiklust. Lepingulised kokkulepped (hõlmavad tavaliselt raamlepinguid, erilepinguid ja lisasid) moodustavad eri raudteeveo-ettevõtjate – olgu need kas uued osalejad või turgu valitsevad ettevõtjad – tulemusliku koostöö aluse ja need peavad olema kooskõlas Euroopa ja riiklike õigusaktide sätetega ning muude kohaldatavate nõuetega.

Seetõttu peab raudteeveo-ettevõtja kontrollima oma tegevuse, sealhulgas partneritega koostöö ja (all)töövõtjate kasutamise riske. Seejärel kontrollib riiklik ohutusasutus, kas raudteeveo-ettevõtja täidab oma õiguslike kohustusi läbipaistvalt ja hoolsalt.

Raudteeveo-ettevõtjad ei saa anda töövõtu korras edasi oma vastutust rongide ohutu käitamise koordineerimise ja juhtimise eest. See aga ei takista raudteeveo-ettevõtjate vaheliste koostöökorralduste olemasolu. Eespool esitatud aluspõhimõtted kehtivad ka raudteeveo-ettevõtjate koostöö kohta. Rongide ohutu käitamise tagamise eest vastutav raudteeveo-ettevõtja tuleb kõigis osalevate poolte vahelistes kokkulepetes selgelt kindlaks määrata ja tal peab olema ühtne ohutustunnistus. Kõnealune raudteeveo-ettevõtja kas haldab ressursse (personal, veeremiüksused) oma ohutusjuhtimise süsteemi kaudu otse või ta võib otsustada ressursside kasutamist (nt veeremiüksuste liisimine, vedurijuhtide palkamine) (osaliselt või täielikult) alltöövõtu korras teiselt osapoolelt osta. Viimasel juhul vastutab raudteeveo-ettevõtja endiselt (all)töövõtjate kasutamisega seotud riskide kontrollimise eest, jälgides oma ohutusjuhtimise süsteemi abil lepingu täitmist vastavalt [määrusele \(EL\) nr 1078/2012](#), ning seetõttu peab ta kontrollima, kas need ressursid vastavad õiguslikele ja muudele kohaldatavatele ohutusnõuetele (nt kas veeremiüksused on ohutus töökorras, marsruudi ühilduvus, töötajate koolitamine, konkreetse marsruudi jaoks kehtiva loa ja sertifikaadiga vedurijuhid).

Ühtne ohutustunnistus, mille on väljastanud ohutustunnistuse väljastanud asutus (ja mis on vastavalt riikliku ohutusasutuse järelevalve all), võib anda ohutu käitamise eest vastutavale raudteeveo-ettevõtjale piisava kindluse, et ohutusjuhtimise süsteemi kord vastab asjaomastele nõuetele. Lepingulised kokkulepped hõlmavad ohutusega seotud teabe edastamist (nt vedurijuhtide eelmine puhkeaeg) lepinguosaliste vahel.

Raudteeveo-ettevõtjate koostöö aluspõhimõtted jäävad samaks, sõltumata koostöökorra, st raudteetegevus partnerluse või alltöövõtu raames (osaliselt või täielikult) riigisisestes või piiriülestes toimingutes. Siiski on raudteeveo-ettevõtjate rakendatavate meetmete laad ja ulatus ning see, mil määral riiklik ohutusasutus peab neid koostöökokkuleppeid kontrollima, proportsionaalsed raudteeveo-ettevõtjate koostöö tasemega.

Näiteks nõuab raudteeveo-ettevõtjate piiriülene koostöö (st väliste veeremiüksuste ja/või töötajate kasutamine) tõenäoliselt rohkem kontrolli kui muud koostöökorrad, sest käitamine antakse üle teisele raudteeveo-ettevõtjale, kellel on erinev keel ja erinevad veeremi käitamise eeskirjad, mis võivad liikmesriigiti erineda. Seevastu eeldaks väljastpoolt vedurijuhtide palkamine või veeremiüksuste rentimine ilmselt vähem jälgimist ja sellest tulenevalt vähem riikliku ohutusasutuse jälgimistegevust.

4. lisa. Ohutuskultuur

Sissejuhatus ohutuskultuuri ja ohutuskultuuri täiustamise strateegia

Kultuur tuleneb inimeste omavahelisest suhtlemisest igapäevaelus ja aitab määratleda ühiskonna ootusi käitumise suhtes ja käitumisnorme. Kultuur on keerukas kontseptsioon, mis hõlmab arvukaid tegureid, mis aja jooksul arenevad sõltuvalt rahva, riigi, ühiskonna ja/või organisatsiooni asjaoludest, keskkonnast ja kogemustest.

Ohutuskultuur viitab kultuuri elementidele, mis käsitlevad konkreetset ohutust. Kuigi on võimalik kirjeldada mõnda ohutuskultuuri panustajat, ei ole võimalik koguda kokku kogu ohutuskultuuri käsitlevat teavet. Ohutuskultuuri kohta ei ole tehtud ühtegi teaduslikku objektiivset mõõtmist. Selle põhjuseks on, et toetavad tegurid erinevad mitte ainult organisatsiooniti, vaid ka nende sees. Eri osakondadel on erinevad ohutusnõuded ja -vajadused, näiteks tegevuse ja rahanduse valdkonnas, ning nendest areneb välja valitsev ohutuskultuur. Sellised välised tegurid nagu regulatiivsed nõuded, haridustase, ühiskondlikud struktuurid ning riigi kultuur annavad samuti oma osa organisatsiooni ohutuskultuuri vormimisse.

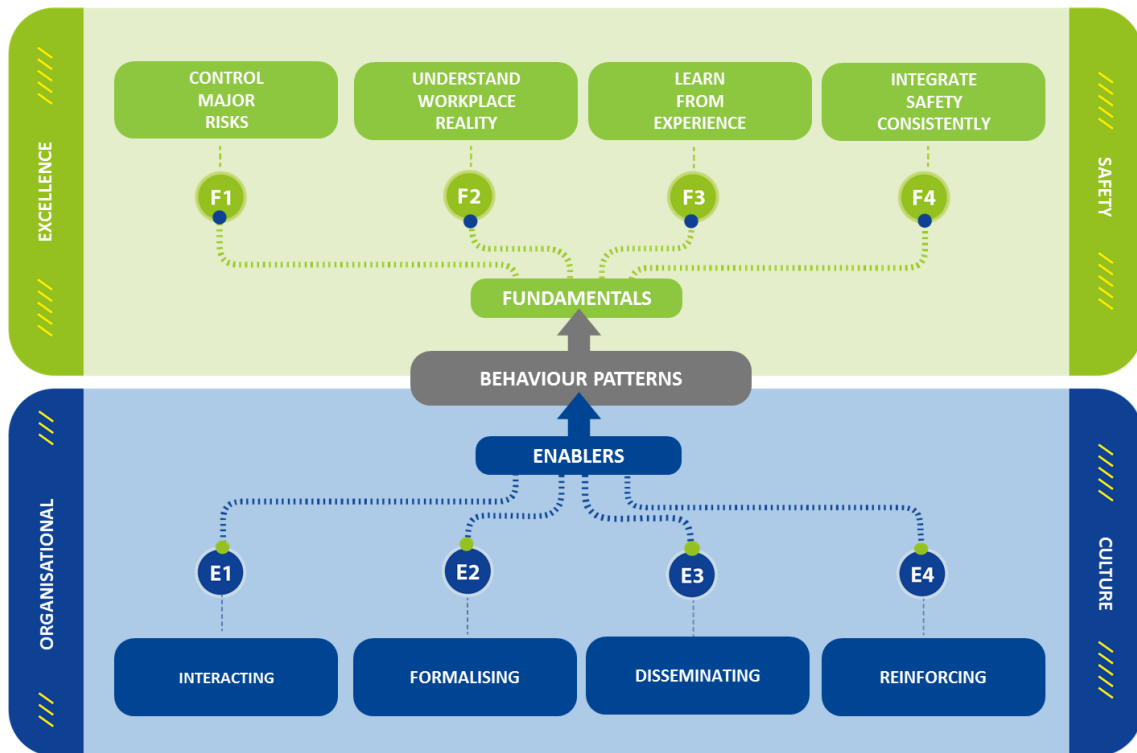
Ohutuskultuur on väljakujunenud kontseptsioon. Siiski puudub selle kokkulepitud määratlus. Seoses sellega on amet koos sektori esindajatega koostanud järgmise kirjelduse, mis on kohaldatav kõigi raudteeveo-ettevõtjate organisatsioonide suhtes. *„Ohutuskultuur tähendab seost ohutusjuhtimise süsteemi nõuete ja selle vahel, kuidas inimesed neid mõistavad. See hinnang põhineb hoiakutel, väärtustel, veendumustel ja tõelisel tegevusel, nagu ilmneb otsustest ja käitumisest“.*

Sellest tulenevalt on lihtne viis, kuidas ohutuskultuuri kirjeldada, vaadelda tegureid, mis aitavad kaasa käitumise paranemisele. Ohutusjuhtimise süsteem annab aluse, määratledes ja sätestades põhimõtete ja menetluste abil selle, mida nõutakse. Utoopias oleks ohutusjuhtimise süsteem täiuslik ning kogu juhtimine ja kõik töötajad järgiksid seda. Kahjuks jääb utoopia utoopiaks ja tegelikult juhtub see, et juhtkond ja töötajad püüavad mõista ohutusjuhtimise süsteemi sisu, tuginedes oma väärtustele, hoiakutele ja uskumustele, mis tulenevad isiklikust kogemusest ning millele lisanduvad töökohta ja ühiskondlikud käitumisnormid. Kui ohutusjuhtimise süsteem on mõistlik ja olemas on nõuete täitmise kultuur, järgneb õige käitumine. Vastasel juhul tehakse individuaalseid tõlgendusi ja kohaldatakse alternatiivseid lahendusi. Need põhinevad individuaalsel riskihindamisel, vaagides tegureid, mis mõjutavad tehtud otsuseid. Riskihindamises ei keskenduta mitte ainult tegelikule riskile, vaid see hõlmab ka mugavusega seotud tegureid, vahelejäämise riski, juhtkonna sõnu ja tegusid jne. Seetõttu määratleb ohutuskultuuri ohutusjuhtimise süsteemi, mõistlikkuse ja käitumise vastastikune sõltuvus.

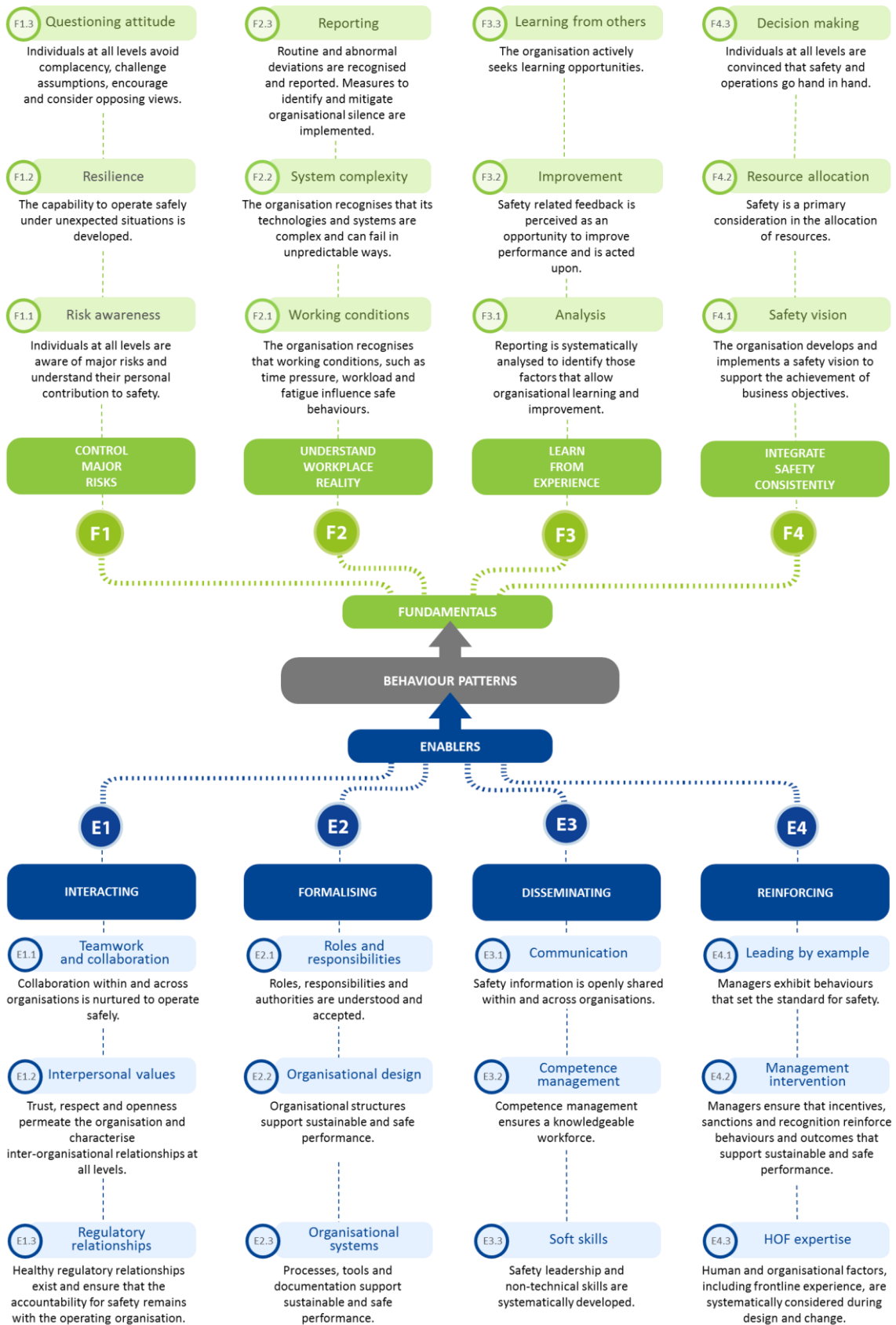
Ohutuskultuuri mõõtmine eeldab ülevaadet nendest kolmest tegurist ja nende vastastikusest sõltuvusest. Nagu varem öeldud, ei ole ohutuskultuuri kohta tehtud ühtegi teaduslikku objektiivset mõõtmist. Selle asemel võib kolme teguri põhjal analüüsida tunnusjooni, mis avaldavad mõju ohutuskultuuri arendamisele.

Näiteks võib sellisele poliitilisele avaldusele nagu „ohutus kõigepealt“ järgneda selle uurimine, mida see tähendab töötajate jaoks: kas nad ka tegelikult seda usuvad, kas juhtkond tegutseb oma sõnade järgi, kuidas ja mille alusel tehakse otsuseid, kuidas organisatsioon surve all reageerib jne. Sarnaseid ohutusjuurdlusi võib korraldada muude tegurite kohta, nagu pidev õppimine ja mõistliku kahtlemise hoiak. Analüüsi tulemuste kombineerimine annab ülevaate ohutuskultuuri hetkeolukorrast. Aja jooksul võib kujundada terviklikuma pildi, mis võimaldab teha kindlamaid järeldusi.

Euroopa raudteeohutuskultuuri mudel (vt Joonis 4) töötati välja kontseptuaalse ja hindamisraamistikuna, mida on võimalik kasutada selleks, et mõista paremini ohutuskultuuri kontseptsiooni ning hinnata ja parandada ohutuskultuuri raudteeveo-ettevõtja organisatsioonis.

Joonis 4. Euroopa raudteehutuskuultuuri mudel

Joonis5. Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli omadused

Ohutusjuhtimise süsteemi nõuete ja Euroopa raudteeohutuskultuuri mudel kõrvutatav võrdlus

Allpool toodud tabelites on kõrvutatud Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli põhialuseid ja võimalusi ning ohutusjuhtimise süsteemi nõudeid, mis on sätestatud [määruses \(EL\) 2018/762](#).

Tabelite ettevaatlik kasutamine koos [juhisega Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli kohta](#) peaks võimaldama organisatsioonil näha, millistel ohutusjuhtimise süsteemi nõuetel on tugevad seosed Euroopa ohutuskultuuri mudeli omadustega ja seega võimaldavad organisatsioonil kavandada protsesse ja menetlusi, milles võetakse paremini arvesse organisatsiooni soovitud käitumisviise.

Tabel 6. Kõrvutatav võrdlus – Ohutusjuhtimise süsteemi nõuded / Euroopa raudteeohutuskultuuri mudel

<i>Ohutusjuhtimise süsteemi nõuded</i>	<i>Link Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli omaduste juurde</i>
1. Organisatsiooni taust	F1.1, F2.2, F3.3 F4.1 E1.1, E2.1, E2.2, E3.1, E4.3
2.1 Juhtimine ja kohustuste võtmine	F1.1, F2.1, F2.2, F4.1 E1.1, E2.1, E3.1
2.2 Ohutuspoliitika	F1.1, F2.1, F2.2, F4.1 E1.1, E3.1
2.3 Organisatsiooni rollid, kohustused, vastutus ja volitused	F1.1, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F 3.2, F4.1, F4.2 E1.1, E2.1, E2.2, E3.1, E3.2, E4.3
2.4 Konsulteerimine töötajate ja muude isikutega	F1.1, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.2, E1.1, E2.2, E2.3, E3.1, E4.3
3.1 Riski käsitlevad meetmed	F1.1, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2 F3.3, F4.1, F4.3 E1.1, E2.1, E2.2, E2.3, E3.1, E3.2, E4.3
3.2 Ohutuseesmärgid ja kavandamine	F1.1, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F 3.2, F4.1, F4.2 E1.1, E2.2, E2.3, E3.1, E4.3
4.1 Ressursid	F1.1, F2.1, F2.2, F4.1, F4.2, E1.1, E1.2, E2.1, E2.2, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.3
4.2 Pädevus	F1.1, F1.2, F1.3, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E2.1, E2.2, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.1, E4.2, E4.3
4.3 Teadlikkus	F1.1, F1.2, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.3 E1.1, E1.2, E2.1, E3.1, E3.2, E3.3, E4.1, E4.2
4.4 Teave ja selle edastamine	F1.1, F1.2, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.3 E2.1, E3.1, E3.2, E3.3, E4.2
4.5 Dokumenteeritud teave	F1.1, F1.2, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.3 E2.1, E2.2, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.2
4.6 Inim- ja organisatsiooniliste tegurite integreerimine	F1.1, F1.2, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.3 E2.1, E2.2, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.3
5.1 Tegevuse kavandamine ja kontrollimine	F1.1, F2.1, F2.2, F3.1, F3.2, F4.1, F4.2 E2.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.3
5.2 Varade valitsemine	F2.1, F2.2, F4.1, F4.2, F4.3, E1.1, E2.3, E3.1, E3.2, E4.3
5.3 Töövõtjad, partnerid ja tarnijad	F1.1, F2.1, F2.2, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E2.3, E3.1, E3.2, E4.3
5.4 Muudatuste juhtimine	F1.1, F2.1, F2.2, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E2.3, E3.1, E3.2, E4.3
5.5 Hädaolukorra ohjamine	F1.1, F1.2, F1.3, F2.1, F2.2, F3.1, F3.2, F3.3, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.1, E4.2, E4.3

<i>Ohutusjuhtimise süsteemi nõuded</i>	<i>Link Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli omaduste juurde</i>
6.1. Jälgimine	F1.1, F1.2, F1.3, F2.1, F2.2, F3.1, F3.2, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E1.2, E2.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.1, E4.2, E4.3
6.2. Siseaudit	F1.1, F1.2, F1.3, F2.1, F2.2, F3.1, F3.2, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E2.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.1, E4.2, E4.3
6.3. Juhtkonnapoolne ülevaatus	F1.1, F1.2, F1.3, F2.1, F2.2, F3.1, F3.2, F4.1, F4.2, F4.3 E1.1, E2.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.1, E4.2, E4.3
7.1. Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine	F1.1, F1.3, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.3 E1.3, E2.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.2, E4.3
7.2. Pidev täiustamine	F1.1, F1.3, F2.1, F2.2, F2.3, F3.1, F3.2, F4.1, F4.3 E2.1, E2.3, E3.1, E3.2, E3.3, E4.2, E4.3

Tabel 7. Kõrvutatav võrdlus – Euroopa raudteeohutuskultuuri mudel/Ohutusjuhtimise süsteemi nõuded

<i>Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli omadused</i>	<i>Seos ohutusjuhtimise süsteemi nõudega</i>
F 1.1 Riskiteadlikkus	1, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F1.2 Vastupidavus	4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3
F1.3 Mõistliku kahtlemise hoiak	5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F2.1 Töötingimused	2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F2.2 Süsteemi keerukus	1, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F2.3 Aruandlus	2.3, 2.4, 3.2, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 7.1, 7.2
F3.1 Analüüs	2.3, 2.4, 3.2, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F3.2 Täiustamine	2.3, 2.4, 3.2, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F3.3 Teistelt õppimine	3.1, 5.5
F4.1 Ohutuse vaatenurk	1, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
F4.2 Vahendite eraldamine	2.3, 2.4, 3.2, 4.1, 4.2, 5.1, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3
F4.3 Otsuste tegemine	3.1, 3.2, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2, 7.3
E1.1 Meeskonnatöö ja koostöö	1, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
E1.2 Isikutevaheline väärtus	4.1, 4.3, 6.1
E1.3 Õiguslik suhe	7.1
E2.1 Rollid ja vastutus	1, 2.1, 2.3, 3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
E2.2 Organisatsiooni kava	1, 2.1, 2.3, 2.4, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.4, 4.5
E2.3 Organisatsiooni süsteem	2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
E3.1 Teabe edastamine	2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
E3.2 Pädevusjuhtimine	3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
E3.3 Pehmed oskused	4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 5.1, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2
E4.1 Eeskujuks olemine	4.2, 4.3, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3
E4.2 Juhtkonna sekkumine	4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2

<i>Euroopa raudteeohutuskultuuri mudeli omadused</i>	<i>Seos ohutusjuhtimise süsteemi nõudega</i>
E4.3 Inim- ja organisatsiooniliste tegurite alased teadmised	1, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2

Rohkem teavet ohutuskultuuri kohta leiab [ERA veebisaidilt](#).

5. lisa. Inim- ja organisatsiooniliste tegurite arvesse võtmine

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite tutvustus

Inim- ja organisatsioonilised tegurid on mitut ala hõlmav valdkond, kus keskendutakse sellele, kuidas suurendada ohutust, parandada tulemuslikkust ja suurendada kasutajate rahulolu. Inim- ja organisatsioonilised tegurid on kasutajakeskne lähenemisviis, see tähendab, et selle kavandamine põhineb kasutajate, ülesannete ja keskkondade täielikul mõistmisel. Lähtepunktiks on alati kasutaja võimed ja piirangud ning kuidas neid mõjutatakse ja milline on nende vastasmõju süsteemidega, millega puututakse kokku ülesande täitmisel. Eesmärk on kindlaks teha, kuidas ülesannet kõige paremini ohutult ja tõhusalt täita. Rõhuasetus on kasutatavusel. Inim- ja organisatsioonilisi tegureid kasutatakse nii ennetava vahendina heade projekteerimisprotsesside tagamiseks kui ka reaktiivse vahendina peamiste probleemide kindlakstegemiseks, kui miski on läinud valesti.

Näiteks uute veeremiüksuste projekteerimisel ei piisa lihtsalt projekteerimisstandardite kohaldamisest. Vedurijuhid, reisisaatjad ja hooldustöötajad peaksid olema kaasatud, et lisada nende kogemused ja arusaam sellest, kuidas ülesandeid ohutult ja tõhusalt täita. See võib olla seotud näiteks konkreetse jaama või rongiliini probleemide, juurdepääsetavuse ja hooldustöötajate juurdepääsuga, ülesannete prioriteetidega juhikabiinis, teabevahetusnõuetega või reisijate käitumisega jaamades.

Eri ettevõtjate teadmiste ja kogemuste kaasamine saavutatakse kõige paremini järkjärgulise protsessi abil, kus kasutaja hindab rongi projekteerimist ja arendamist projekteerimis- ja arendustegevuse käigus pidevalt. See aitab vältida projekteerimisprotsessis levinud viga ehk keskendumist inimeste suhtlemisele üksikute süsteemidega, selle asemel et keskenduda ülesande täitmisele üldiselt. Näiteks on eri tarnijatel eri arusaamad sellest, kuidas hoiatusteateid tuleks tähtsuse järjekorda seada, ja ilma tervikliku vaatenurgata on kasutaja sageli lõpuks üle koormatud teabega, mis on ülesande täitmise seisukohast väheoluline. Seda lihtsalt seetõttu, et tehniline projekt annab võimaluse teabe kuvamiseks, kuid kasutaja ei pruugi seda vajada. Inim- ja organisatsiooniliste tegurite analüüs aitab eristada teadmise vajadust ja selle omamise meeldivust.

Inim- ja organisatsioonilised tegurid hõlmavad süstemaatilise vaatenurga võtmist, see tähendab, et inim-, tehnoloogilisi ja organisatsioonilisi tegureid ei vaadelda eraldi, vaid rõhutatakse ka erinevate tegurite koostoimet. Näiteks kui vedurijuht on seotud intsidendiga, näiteks signaalist möödasõit ohuolukorras, on soovitatav uurida tegureid (loetelu ei ole täielik), mis on seotud väsimuse, kognitiivse ülekoormuse, pädevusega jne (inimtegurid), tehnoloogia mõjuga toimimisele, näiteks inimese ja süsteemi liidesed, üldplaani, signaali asukohaga (tehnoloogilised tegurid), organisatsiooni mõjuga toimimisele, näiteks koolitus, ohutusjuhtimise süsteemi, organisatsiooniliste prioriteetidega (organisatsioonilised tegurid), samuti kolme valdkonna koostoimega, nagu hanke mõju muudatuse väljatöötamisele või juhtimisele koos uue projekti kasutuselevõttuga.

Meetodid on koostatud paljude eri valdkondade alusel, näiteks eksperimentaalne psühholoogia, tööstusprojekteerimine, organisatsioonipsühholoogia, sotsioloogia, juhtimisteadus, kognitiivne projekteerimine, ergonoomika, infotehnoloogia ja ohutusalane projekteerimine.

Kuna inim- ja organisatsiooniliste tegurite rõhk on kasutajal, on ülesande analüüs üldkasutatav meetod. Ülesande analüüs annab projekteerijale arusaamise täidetavatest ülesannetest ja sellest, kuidas need on seotud süsteemidega, millega kasutaja suhtleb, ning organisatsiooniliste tingimustega, mis mõjutavad ülesande täitmist. Ülesande analüüsi põhjal võib teha täiendavat analüüsi, näiteks inimese ja süsteemi koostoime, töökoormus, inimese usaldatavus / inimesega seotud risk, antropomeetria ja biomeetiline analüüs. Kõige tähtsam on tagada, et kasutajal oleksid ülesande tõhusaks täitmiseks parimad võimalikud töötingimused.

Rohkem teavet inim- ja organisatsiooniliste tegurite kohta on esitatud [ERA veebisaidil](#).

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite ohutusjuhtimise süsteemi integreerimist toetav strateegia

Organisatsioon peaks looma strateegia, tagamaks, et organisatsiooni kõigi asjaomaste protsesside suhtes kohaldatakse süstemaatiliselt ja järjepidevalt inimteguritega seotud teadmisi, meetodeid ja inimkeskset lähenemisviisi. Selline lähenemisviis tähendab, et kõigepealt kaalutakse inimeste vajadusi, võimeid ja käitumist ja seejärel kavandamist, et hõlmata need vajadused, võimed ja käitumine.

Inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia võib sisaldada elemente, mis on seotud järgmisega.

Juhtimine

- *Juhtimine ja kohustuste võtmine*
  - *Juhtkonna pühendumus inim- ja organisatsioonilistele teguritele on põhimõtetes ja eesmärkides selgelt sätestatud;*
  - *on olemas protsess/juhend, mis näitab, kuidas inim- ja organisatsioonilisi tegureid tuleks projektides kohaldada;*
  - *inim- ja organisatsioonilised tegurid on projekteerimisprotsessi ja projektijuhtimise lahutamatu osa.*
- *Ohutuspoliitika*
  - *Ohutuspoliitikas sätestatakse selgelt, et inim- ja organisatsiooniliste tegurite vaatenurka tuleb kohaldada kõigis ohutusega seotud protsessides.*
- *Organisatsiooni rollid, kohustused, vastutus ja volitused*
  - *Inim- ja organisatsiooniliste tegurite spetsialisti selgelt määratletud tööülesanded, kohustused ja vastutus;*
  - *on olemas protsess, kuidas inim- ja organisatsiooniliste tegurite eksperdid osalevad korrapäraselt projektides ja protsessides.*

Kavandamine

- *Riski käsitlevad meetmed*
  - *Kirjeldus selle kohta, kuidas riskianalüüsides võetakse arvesse inim- ja organisatsiooniliste tegurite vaatenurka;*
  - *inim- ja organisatsiooniliste tegurite spetsialistide ja eesliinitöötajate, sh liideste kaudu, kaasamine riskianalüüsidesse.*

Toetus

- *Ressursid ja pädevus*
  - *Inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud pädevuse süstemaatiline kasutamine tagamaks, et riskihinnangule tuginedes on ohutusega seotud rollide jaoks tagatud piisavad vahendid.*
  - *Seos riskihindamise, ohutusega seotud ülesannete ja pädevusjuhtimise süsteemi vahel tagamaks, et töötajad tõestavad pidevalt kindlaksmääratud pädevusi;*
  - *inim- ja organisatsiooniliste teguritega seotud nõuete täitmise tagamiseks eraldatakse aega ja vahendeid.*
- *Teadlikkus*
  - *Inim- ja organisatsiooniliste tegurite pädevuse süstemaatiline kasutamine organisatsioonis tagamaks, et vastavates rollides olevad töötajad on teadlikud rollist, mida nad ohutuse puhul omavad.*

Tegevus

- *Tegevuse kavandamine ja kontrollimine*
  - *Tegevuse kavandamisel võetakse arvesse inim- ja organisatsioonilisi tegureid.*

- *Varade valitsemine*
  - *Organisatsioonil on suunised inimkeskse lähenemisviisi kohaldamiseks olelusringi igas etapis.*
- *Muudatuste juhtimine*
  - *Inim- ja organisatsioonilisi tegureid hinnatakse alati osana muudatuste juhtimise protsessist.*

Tulemuslikkuse hindamine

- *Jälgimine*
  - *Ohutustaset hinnatakse süstemaatiliselt inim- ja organisatsiooniliste tegurite strateegia alusel.*

Täiustamine

- *Õnnetusjuhtumitest ja intsidentidest õppimine*
  - *Õnnetusjuhtumite ohutusjuurdluse protsessis kasutatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite alaseid eksperditeadmisi ja meetodeid;*
  - *on olemas metoodika ohutusjuurdluste läbiviimiseks inim- ja organisatsiooniliste tegurite alaste teadmiste ja meetodite põhjal;*
  - *on olemas õnnetusjuhtumite ja intsidentide uurijate koolituskava, mille puhul kohaldatakse inim- ja organisatsiooniliste tegurite vaatenurka.*
- *Pidev täiustamine*
  - *Organisatsiooni inim- ja organisatsiooniliste tegurite haldamise protsesside pidev täiustamine.*

6. lisa. Mõisted

Käesolevas dokumendis viitavad sõnad või terminid, nagu „peab“, „peaks“ või „tuleb“, et olemas on õiguslik nõue, mille täitmine on vajalik. Selles dokumendis kohaldatakse mõisteid, mis on toodud asjakohastes raudteeohutuse alastes õigusaktides, sh raudteeohutuse direktiiv (EL) 2016/798, riskihindamise ühist ohutusmeetodit käsitlev rakendusmäärus (EL) nr 402/2103 ja asjakohased koostalitluse tehnilised kirjeldused, kuid neid ei esitata uuesti allpool.

Õnnetus	Soovimatu või ettekatsetamatu ootamatu sündmus või selliste sündmuste jada, millel on kahjulikud tagajärjed; õnnetusjuhtumid jagatakse järgmistesse kategooriatesse: kokkupõrked, rööbastelt mahasõidud, raudteeületuskoha õnnetusjuhtumid, liikuva veeremiga seotud õnnetused inimestega, tulekahjud ja muud õnnetusjuhtumid (direktiiv (EL) 2016/798).
Tegevuspiirkond	Raudteeõrgustik või raudteeõrgustikud ühes või mitmes liikmesriigis, kus raudteeveo-ettevõtjal on kavas tegutseda (direktiiv (EL) 2016/798).
Varade valitsemine	Meetod, mida organisatsioon kasutab, tagamaks, et füüsilised varad on jätkuvalt ohutud, otstarbekohased ja kaubanduslikult elujõulised, alates projekteerimisest ja ehitamisest kogu olelusringi vältel kuni kasutusest kõrvaldamiseni.
Audit	Süsteemaatiline, sõltumatu ja dokumenteeritud protsess auditi tõendusmaterjali saamiseks ja selle objektiivseks hindamiseks, et määrata kindlaks, millises ulatuses on auditi kriteeriumid täidetud (ISO 9000).
Äriüksus	Äriüksus on organisatsiooni osakond või funktsionaalne valdkond. See võib puudutada erinevaid rolle ja eesmärges, nt personal, tootmine, pikamaaveod, logistika, manöövritööd.
Tegevuse liik	Tegevuse iseloomustamine selle ulatuse alusel, sealhulgas taristu projekteerimine ja ehitus, taristu hooldamine, liikluse kavandamine, liikluse korraldamine ja kontrollimine, ning raudteetaristu kasutamise alusel, sealhulgas tava- ja/või kiirraudteeliinid, reisijate ja/või kaupade vedu.
Pädevus	Suutlikkus kasutada teadmisi ja oskusi kavandatud tulemuste saavutamiseks (ISO 9000).
Pidev täiustamine	Korduv tegevus toimimise parandamiseks (st mõõdetav tulemus) (ISO 9000).
Dokumendihaldus	Dokumenteeritud teabe kindlakstegemise, koostamise, hooldamise, haldamise, talletamise ja säilitamise potsess (või menetlus).
Tegevuse ulatus	Seoses raudteeveo-ettevõtjate teostatavate raudteetoimingutega ulatus, mida iseloomustab reisijate arv ja/või kaubavedude maht ning asjaomase raudteeveo-ettevõtja eeldatav suurus, mis määratakse raudteesektoris töötava personali arvu järgi (näiteks mikro-, väike-, keskmine või suurettevõtte) (direktiiv (EL) 2016/798). Seoses taristuettevõtjate teostatavate raudteetoimingutega ulatus, mida iseloomustab raudtee pikkus ja taristuettevõtja hinnanguline suurus raudteesektoris töötavate töötajate arvu tähenduses (määrus (EL) 2018/762).
Oht	Olukord, mis võib põhjustada õnnetusjuhtumi (määrus (EL) nr 402/2013).

Inim- ja organisatsioonilised tegurid	Kõik inimvõimete omadused ja organisatsioonilised aspektid, mida tuleb arvestada, et tagada süsteemi või organisatsiooni elukestev ohutus ja tulemuslikkus.
Inimkeskne lähenemisviis	Lähenemisviis, milles kõigepealt kaalutakse inimeste vajadusi, võimeid ja käitumist ja seejärel kavandamist, et hõlmata need vajadused, võimed ja käitumine.
Intsident	Mis tahes juhtum, mis ei ole õnnetusjuhtum ega raske õnnetusjuhtum ja mis mõjutab või võib mõjutada raudteetoimingute ohutust (direktiiv (EL) 2016/798). Siia kuuluvad ka ohuolukorrad.
Taristuettevõtja	Asutus või ettevõtja, kes vastutab eelkõige raudteetaristu rajamise, majandamise ja hooldamise eest, sealhulgas liikluskorralduse ning juhtkäskude ja signaalimise eest; võrgustiku või selle osaga seotud taristuettevõtja ülesanded võib anda teistele asutustele või ettevõtjatele (direktiiv 2012/34/EL).
Huvitatud isik	Isik või organisatsioon, kes võib mõjutada otsust või tegevust, keda otsus või tegevus võib mõjutada või kes võib tunda end nendest mõjutatuna (ISO 9000).
Ohutusjuurdlus	Õnnetusjuhtumite ja intsidentide ennetamiseks läbiviidav menetlus, mis hõlmab teabe kogumist ja analüüsimist, järelduste tegemist (kaasa arvatud põhjuste kindlakstegemine) ja vajaduse korral ohutuslaste soovitude väljatöötamist (direktiiv (EL) 2016/798).
Juhtimissüsteem	Organisatsiooni omavahel seotud või vastastikku toimivad elemendid, mille eesmärk on kehtestada põhimõtted ja eesmärgid ning nende eesmärkide saavutamise protsessid (ISO 9000).
Jälgimine	Raudteeveo-ettevõtjate, taristuettevõtjate või hoolduse eest vastutavate üksuste kehtestatud kord oma juhtimissüsteemi korrektse kohaldamise ja tõhususe kontrollimiseks (määrus (EL) nr 1078/2012).
Siseriiklik eeskiri	Kõik liikmesriigis vastu võetud siduvad eeskirjad olenemata nende väljaandjast, mis sisaldavad muid raudteeohutuse või tehnilisi nõudeid kui liidu või rahvusvaheliste eeskirjadega kehtestatud nõuded ning mida kohaldatakse selles liikmesriigis raudteeveo-ettevõtjate, taristuettevõtjate või kolmandate isikute suhtes (direktiiv (EL) 2016/798).
Protsess	Omavahel seotud või vastastikku toimivad tegevused, mille käigus muudetakse sisendid väljunditeks (ISO 9000).
Raudteetaristu	Rajatised, mis on vajalikud raudteede käitamiseks, sealhulgas: <ul style="list-style-type: none"> • rööbasteed ja nendega seotud raudteestruktuurid; • teenindusteed, signaalimissüsteemid, sidesüsteemid, veerem; • kontrollisüsteemid, rongi kontrollimise süsteemid ja andmehaldussüsteemid; • teated ja tähised; • elektrivarustus ja elektrivarustussüsteemid; • seonduvad ehitised, töökojad, depood ja hoiuplatsid ning • tööstusrajatised, masinad ja seadmed.

Raudteeveo-ettevõtja	Raudteeveo-ettevõtja, nagu on kindlaks määratud direktiivi 2012/34/EL artikli 3 punktis 1, ja mis tahes muu avalik või eraõiguslik ettevõtja, kes tegeleb kauba- ja/või reisijateveo teostamisega raudteel ja kes on kohustatud tagama veojõu; see hõlmab ka üksnes veojõudu tagavaid ettevõtjaid (direktiiv (EL) 2016/798). Vastavalt kõnealusele direktiivile [2012/34/EL] tegevusloa saanud avalik-õiguslik või eraõiguslik ettevõtja, kelle peamine tegevusala on osutada raudtee-kaubaveoteenuseid ja/või raudtee-reisijateveo teenuseid ja kes on kohustatud tagama veduriteenuse; see hõlmab ka ainult veduriteenust osutavaid ettevõtjaid (direktiiv 2012/34/EL).
Risk	Kahju põhjustavate õnnetusjuhtumite ja intsidentide esinemise sagedus ja kahju raskusaste (määrus (EL) nr 402/2013).
Riskianalüüs	Kogu kättesaadava teabe süstemaatiline kasutamine ohtude kindlaksmääramiseks ja riski prognoosimiseks (määrus (EL) nr 402/2013).
Üldine riskihindamine	Üldmenetlus, mis koosneb riskianalüüsist ja -hindamisest (määrus (EL) nr 402/2013).
Riskihindamine	Riskianalüüsil põhinev menetlus, millega määratakse kindlaks, kas vastuvõetav riskitase on saavutatud (määrus (EL) nr 402/2013).
Riskijuhtimine	Juhtimispõhimõtete, -menetluste ja -tavade süstemaatiline kohaldamine riskide analüüsimisel, hindamisel ja kontrollimisel (määrus (EL) nr 402/2013).
Ohutuskultuur	Seos ohutusjuhtimise süsteemi nõuete ja selle vahel, kuidas inimesed neid mõistavad. See hinnang põhineb hoiakutel, väärtustel, veendumustel ja tõelisel tegevusel, nagu ilmneb otsustest ja käitumisest. Positiivset ohutuskultuuri iseloomustab juhtkonna ja üksikisikute kollektiivne pühendumine ohutule käitumisele, eelkõige juhul, kui on olemas konkureerivad eesmärgid (määrus (EL) 2018/762).
Eesmärk	Saavutatavad tulemused. Ohutuseesmärk peab olema konkreetne, mõõdetav, saavutatav, realistlik ja ajapõhine. Samuti peab see olema kehtestatud organisatsioonis asjaomastel ametikohtadel ja tasanditel.
Partner	Äriettevõtja, kellega mõni teine äriettevõtja on sõlminud teatavas vormis liidu. See suhe võib olla lepinguline, välistav seos, milles mõlemad üksused kohustuvad mitte sõlmima liite kolmandate isikutega.
Partnerlus	Korraldus, kus partneritest pooled lepivad kokku koostöö tegemises oma ühiste huvide edendamiseks.
Ohutusjuhtimise süsteem	Taristуетtevõtja või raudteeveo-ettevõtja loodud organisatsioon, meetmed ja menetlused oma tegevuse ohutuks juhtimiseks (direktiiv (EL) 2016/798).
Kõrgem juhtkond	Isik või isikute rühm, kes juhib ja kontrollib organisatsiooni kõrgeimal tasandil (ISO 9000).
Tegevuse liik	Reisijatevedu (mis hõlmab või ei hõlma kiirrongidega vedu), kaubavedu (mis hõlmab või ei hõlma ohtlike kaupade vedu) ning ainult rongide koostamise ja manööverdamise teenus (direktiiv (EL) 2016/798).